

การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะลัทธิ dada ระหว่าง ค.ศ. 1916 – 1924
เพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสม

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุวัฒน์ ชะตางาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่

พฤษภาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะลัทธิ dada ระหว่าง ค.ศ.1916 – 1924
เพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสม

บทคัดย่อ
ของ
สุวัฒน์ ชะตางาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่
พฤษภาคม 2544

152156

สุวัฒน์ ชะตางาม. (2544). การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะทัศนิตา ระหว่าง ค.ศ. 1916 – 1942

เพื่อ การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสม. ปริญญาโท ศป.ม. (ทศนศิลป์ : ศิลปสมัยใหม่).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ เย็นสบาย, ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ

ปริญญานิพนธ์เรื่อง การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะทัศนิตา ระหว่าง ค.ศ. 1916 – 1924 เพื่อ การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสม. มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาในประเด็นแนวคิด เนื้อหา รูปร่างรูปทรง สื่อ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผลงานศิลปะของกลุ่มศิลปินทัศนิตา จำนวน 6 คน มีภาพผลงาน 30 ชิ้น และนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนำมาพัฒนา เป็นผลงานศิลปะสื่อผสมตามแนวของผู้วิจัย

ผลของการศึกษาพบว่า

1. ผลงานมีแนวคิดด้านเนื้อหาในลักษณะของการต่อต้านสงคราม สังคมและต่อต้านศิลปะแบบเดิมที่ปฏิบัติกันมา โดยใช้แนวคิดแบบ ปฏิกริยาต่อต้าน

2. สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์มี 2 ลักษณะ คือลักษณะแบบผสมผสาน วัสดุ หลายชนิดผสมกัน ภายในภาพ และใช้วัสดุที่มีลักษณะประเภทและชนิดเดียวกันภายในภาพ เช่นภาพปะติด ภาพถ่ายปะติด และวัตถุสำเร็จรูปซึ่งมีลักษณะเป็น 2 มิติและ 3 มิติ

3. การใช้สี ภาพส่วนใหญ่จะใช้สีในลักษณะวรรณะร้อน แต่จะมีการใช้สีแบบวรรณะเย็นบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

4. ลักษณะของสีที่ใช้ส่วนมากเป็นสีที่ได้จากสีสังเคราะห์เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ ถ้าเป็นวัสดุหรือวัตถุสำเร็จรูปก็จะมีลักษณะเป็นสีสังเคราะห์ จะมีสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติน้อย ถ้ามีก็จะถูกสีระบายทับข้างในบางส่วน

5. การใช้พื้นผิววัสดุในการสร้างสรรค์ จะมีลักษณะพื้นผิวเป็น 2 ประเภท คือผิวเรียบและผิวสัมผัส โดยเฉพาะส่วนใหญ่จะเป็นผิวเรียบได้แก่ภาพที่มีการสร้างศิลปะ โดยใช้การระบายสีและภาพปะติด ส่วนผิวสัมผัสจะมีใช้วัสดุ 2 ลักษณะ คือใช้วัตถุสำเร็จรูปในลักษณะ 3 มิติ ตามแบบ มาเชล ดูของ และลักษณะการผสมผสานระหว่างผิวเรียบและผิวสัมผัสที่ได้จากพื้นผิวของวัตถุสำเร็จรูป วัสดุทั่วไปที่มีลักษณะ 3 มิติผสมกับการระบายสีเป็นต้น

6. กลวิธีในการสร้างสรรค์ ใช้รูปแบบของการสร้างสรรค์งานศิลปะแบบสื่อประสมเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้รูปแบบของจิตรกรรม ประติมากรรม และสื่อประสมเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ใช้ เทคนิค ภาพปะติด วัสดุสำเร็จรูปผสมกับการระบายสี ทำให้น่าเชื่อถือได้ว่าผลงานการสร้างสรรค์ของกลุ่มศิลปินทัศนิตา ที่ข้าพเจ้าศึกษานั้น มีกลวิธีในการสร้างสรรค์แบบสื่อประสม และอยู่ในข่ายของงานประดิษฐ์ ผสมผสานกับแนวคิดที่ไม่นิยมเลียนแบบธรรมชาติ

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อประสม จำนวน 18 ชิ้น ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้รูปร่างรูปทรงธรรมชาติ รูปทรงของจักรกลและรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูป ที่มีอยู่ในวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมนำมาผสมกับจินตนาการของผู้วิจัย นำวัสดุธรรมชาติ วัสดุสังเคราะห์ วัตถุสำเร็จรูป ที่มีลักษณะ 3 มิติ นำมาประกอบต่อเป็นผลงานที่มีรูปแบบเหมือนงานประติมากรรมลอยตัว สามารถแสดงความงามทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน ผู้วิจัยเรียกกลวิธีนี้ว่า “ ประติมากรรมสื่อประสม ”

จากผลของการศึกษาค้นคว้าวิจัยนำมาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงาน ประติมากรรมสื่อประสมโดยเฉพาะการนำสื่อวัสดุประเภทเดียวกันและต่างประเภทนำมาประกอบต่อเป็นรูปร่างและรูปทรง เพื่อแสดงบทบาทของสื่อวัสดุที่มีในสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และคิดว่าจะสามารถพัฒนาผลงานในชุดต่อไป

A STUDY OF DADAISM ' S   TECHNIQUES DURING 1916 - 1924
FOR DEVELOPING   MIXED – MEDIA WORK.

AN ABSTRACT
BY
SUVAT CHATANGAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Fine Arts degree in Visual Art : Modern Art
at Srinakharinwirot University
May 2001

Suvat Chatangam. (2001). A Study of Dadaism 's Techniques During 1916 –1924 for
Deveilling Mixed – media Works. Master Thesis M.F.A. (Visual Art : Modern Art).
Bankong : Graduate School of Srinakharinwirot University. Advisors : Assist. Prof. Amnaj
Yensai Prof. Dr.Wiroon Tungcharoen

A Study of Dadaism 's Madia and Techniques During 1916 – 1924 to Develop Mixed – Media Works

The objectives of this study were 1) to study six artists of Dadaist group on the following
aspects : concept, content, appearance, form, media, and creative techniques . 2) to analyze the
study in order to apply and develop the concept and to create new mixed – media works. The
sample group used in the study is 30 paintings of six artists : Marcel Duchamp , Kurt Schwitters ,
Max Ernst, Hans Arp, Francis Picabia and Raoul Hausmann .

The results of this study were as follow :

1. there has been a lot of resistance to war, society, and tradittional art forms. In other
words, the Dadaist artists express anti – art concept in their works.
2. Two forms of media are used to create works. The first one consists of various kinds
of materials portrayed in a single painting. The latter one uses only one form of material or object
e.g. a collage, a photographic collage, two and three – dimension ready-made objects.
3. In using colors, most paintings are warm tone whereas a few paintings are in cold
tone.
4. Most of the colors, used is synthetic colors, oil and water colors. If it is a ready-made
material or object, it is also in oil and water colors. There are not many colors from natural material in
which few of them are partly painted with synthetic colors.
5. To create the texture surface, there are two kinds of texture surface: smooth and
touch. Specifically, most of the works belong to smooth surface texture made by painting or collage.
For touch surface, the artists used two different kinds of materials. The first group used three-
dimension materials with painting.
6. For technique, the artists mostly used mixed-media to create their works. Painting,
sculpture as well as collage and ready-made material with painting were also used. They did not
admire the idea to imitate nature.

The researcher then applied the knowledge from this study to develop and made
18 mixed-media works covering a present day ways of life and environment. Both natural, machine,
ready-made material forms found in everyday life and environment were combined with imagination
of the researcher. Furthermore, the three-dimension ready-made objects, and natural and synthetic

Materials were assembled to make art works which look like three-dimension sculptures. These works can express the beauty and the concept related to the ways of life and present environment in a harmony way. The researcher named this technique “ Mixed – media Sculpture “.

Finally these 18 mixed – media sculptures were assembled from both the same media and material and different media and material which can express the emotion and feeling as painting. The researcher hopes to continue and to develop this technique in the future.

ปริญญานิพนธ์

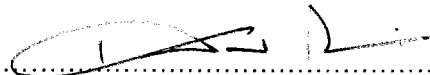
เรื่อง

การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะลัทธิดาดา ระหว่าง ค.ศ. 1916 – 1924
เพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสม

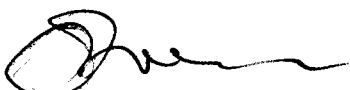
ของ

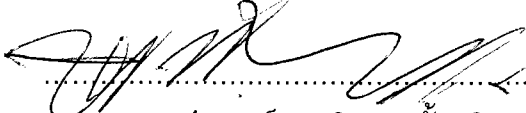
นายสุวัฒน์ ชะตางาม

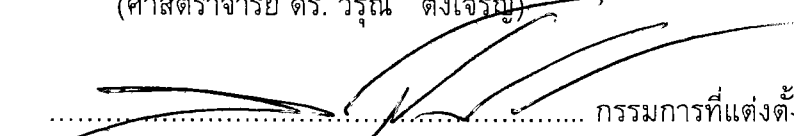
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

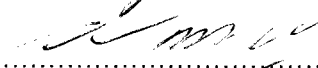

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ๗ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำนาจ เย็นสบาย)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. วิรุณ ตั้งเจริญ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พศุทธิ์ สุภเศรษฐศิริ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ)

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสมในลักษณะวิจัยและพัฒนา (R & D) เป็นการแสวงหา เพื่อให้เกิดความรู้ทั้งด้านแนวคิด เนื้อหา รูปร่าง รูปทรง สื่อวัสดุและกลวิธีในการสร้างสรรค์ แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปพัฒนาเป็นผลงานศิลปะสื่อประสมดังปรากฏอยู่ในปฏิญานิพนธ์ชุดนี้ นับเป็นผลแห่งความสำเร็จที่ได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ ด้านวิชาการ ด้านปฏิบัติการและประสบการณ์ ในการพัฒนาจินตนิยมในการศึกษาค้นคว้า จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้โอกาสแก่การเข้าศึกษาในโครงการพัฒนาบุคลากร ด้านทัศนศิลป์ระหว่าง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และขอขอบคุณสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลที่สนับสนุนทุนส่วนหนึ่งในการศึกษา

ขอขอบคุณศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธ์ ศาสตราจารย์ ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ อาจารย์ทวี รัชนิกรศิลปินอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่านดังที่กล่าวมา ได้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทั้งทางด้านวิชาการและการปฏิบัติการทางศิลปะ ตลอดจนแนวคิดและกระบวนการวิจารณ์งานสามารถผ่านขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาจนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย ซึ่งเป็นประธานในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ คอยให้คำแนะนำตรวจสอบข้อมูล ให้กำลังใจและคอยผลักดันให้ข้าพเจ้าเกิดความมานะดำเนินงานวิจัยและพัฒนาจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบคุณ คุณศิริศศิธร กัญโส สำนักงานเลขานุการคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้คอยช่วยเหลือและประสานงาน แนะนำขั้นตอนการปฏิบัติตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอขอบคุณ อาจารย์ประกายศรี ไชยสูงเนิน หัวหน้าแผนกภาษาอังกฤษ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา ที่ให้ความอนุเคราะห์จัดแปลเอกสารภาษาต่างประเทศ ที่ลิ้มไม่ได้คือสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลฯ ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าได้พัฒนาความรู้ความสามารถ

สิ่งที่สำคัญที่สุดคือสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้าน เป็นเพื่อนร่วมเดินทาง จัดทำแก้ไขเอกสารเกี่ยวกับปฏิญานิพนธ์จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ทุกประการ

สุวัฒน์ ชะตางาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	6
สมมุติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ประวัติของลัทธิดาดา	8
ความเคลื่อนไหวของลัทธิดาดา	8
ลัทธิดาดาในฝรั่งเศส	2
ลัทธิดาดาในเยอรมนี	13
ลัทธิดาดาในสหรัฐอเมริกา.....	14
ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินดาดา	16
มาร์เซล ดูซอง	18
เคิร์ท ซวิทเทอร์ส	21
มักซ์ แอร์นส์ท	23
ฮันส์ อาร์ป	25
ฟรานซิส พิกาเบีย	27
ราอูล ฮอสแมน	29
ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานของศิลปินลัทธิดาดา	31
แนวคิดในการสร้างสรรค์	31
เนื้อหาการสร้างสรรค์	32
รูปร่างรูปทรงในการสร้างสรรค์	35
สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์	38
การใช้สีในงานศิลปะ ลัทธิดาดา	38
วัสดุที่ใช้ในงานศิลปะ ลัทธิดาดา	40
การใช้พื้นผิว	40
กลวิธีในการสร้างสรรค์	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ) แนวคิดการใช้วัตถุสำเร็จรูป	42
การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสม	43
3 การวิเคราะห์ผลงานศิลปะลัทธิดาดา	46
กลุ่มตัวอย่าง	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาพผลงานศิลปะลัทธิดาดา	50
สรุปผลการศึกษาภาพผลงานจำนวน 30 ชิ้น	99
4 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานศิลปะสื่อประสม	100
แนวคิด	100
การสร้างสรรค์และพัฒนา	101
การประกอบรูปร่าง – รูปทรง	105
สรุปผลการสร้างสรรค์พัฒนา	149
5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	154
ความมุ่งหมายของการวิจัย	154
ความสำคัญของการวิจัย	154
ขอบเขตของงานวิจัย	154
ข้อตกลงเบื้องต้น	155
สมมุติฐานในการวิจัย	156
สรุปผลการศึกษาวิจัย	157
อภิปรายผล	159
ข้อเสนอแนะ	166
บรรณานุกรม	169
ประวัติผู้วิจัย	171

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
ชุดวิเคราะห์ข้อมูลผลงานการสร้างสรรค์ของกลุ่มศิลปินลัทธิจิตาคา	
1 แนวคิด – เนื้อหา	94
2 รูปร่าง – รูปทรง	94
3 การใช้สี	95
4 การใช้วัสดุ	95 - 96
5 การใช้พื้นผิว	96
6 กลวิธีในการสร้างสรรค์	97

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
ผลงานมาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp)	
1 ผลงานชื่อ Fountain ,1917	50
2 ผลงานชื่อ L.H.O.O.Q , 1919	51
3 ผลงานชื่อ Tu m' 1918.....	52
4 ผลงานชื่อ Rotary Glass Plates (Precision Optices.) 1920.....	54
5 ผลงานชื่อ The Bride Stripped Bare by Her Bachelors , Even or The Large Glass 1915 –1923.....	55
ผลงานเคิร์ต ชวิตเทอร์ส (Kurt Schwitters)	
6 ผลงานชื่อ The Lunatic- Doctor,1919	57
7 ผลงานชื่อ Revolving. 1919	58
8 ผลงานชื่อ Construction for Noble Women,1919	60
9 ผลงานชื่อ Construction,1921	62
10 ผลงานชื่อ Merz 439. 1922	63
ผลงานของ มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst,)	
11 ผลงานชื่อ Fruit of a Long Experience, 1919	65
12 ผลงานชื่อ The makes the Man 1920	67
13 ผลงานชื่อ The Chinese Nightingale 1920	68
14 ผลงานชื่อ Mine House on The Lahn 1920	70
15 ผลงานชื่อ Dada Degas .c 1920	72
ผลงานของ ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp,)	
16 ผลงานชื่อ Forest ,1916	74
17 ผลงานชื่อ Fleur Marteau.1916	75
18 ผลงานชื่อ Head of Tzara1916	76
19 ผลงานชื่อ Earth Forms, 1917	78
20 ผลงานชื่อ Squares Arranged to the laws Chance.1917	79
ผลงานของ ฟรานซิส พิคาเบีย (Francis Picabia)	
21 ผลงานชื่อ Very Rare Picture upon the Earth ,1915	81
22 ผลงานชื่อ Centimeters. 1918	82
23 ผลงานชื่อ The Cacobylic Eye.1921	83
24 ผลงานชื่อ Feather , 1921	85
25 ผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot . 1926	86

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
ผลงานของ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)	
26 ผลงานชื่อ The Art Critic, 1919 – 1920	87
27 ผลงานชื่อ The Spirit of Our Time - Mechanical Head. 1919	89
28 ผลงานชื่อ Dada Siegt 1920	90
29 ผลงานชื่อ Tatlin at Home .1920	91
30 ผลงานชื่อ ABCD .1923 – 1924	92
ผลงานการสร้างสรรค์ของผู้วิจัย	
31 คนกินเมือง 2544	110
32 เมืองกินเมือง 2544	112
33 เมืองกินคน 2544	114
34 อยู่ให้รอด 2544.....	116
35 หมดทางสู้ 2544	118
36 ล้นเมือง 2544	121
37 ชาติแท้ 2544	123
38 หมดเปลือก 2544	125
39 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 1 2544	129
40 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 2 2544	130
41 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 3 2544	132
42 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 4 2544	133
43 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 5 2544	135
44 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 6 2544	136
45 วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 7 2544	139
46 คู่กัด 2544	141
47 กลายพันธุ์ 2544	143
48 เมืองไทยใหญ่อุดม.... ? 2544	145

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่มนุษย์เริ่มรู้จักใช้ชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติ ก็ได้ใช้ความคิดความพยายามในการถ่ายทอดและสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมของมนุษย์ในสังคม จึงนับได้ว่าศิลปะมีภาพสะท้อนการสร้างสรรค และได้พัฒนาจากสภาพที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติไปสู่งานที่มีการประดิษฐ์คิดเกลาให้รูปทรง และองค์ประกอบอื่น ๆ ให้สวยงามยิ่งขึ้น มนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์ใช้ภาพเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความเชื่อของตน ดังมีการบันทึกเป็นภาพเขียนสีตามผาผนังถ้ำต่าง ๆ หลายแห่ง เช่นภาพเขียนบนผาผนังถ้ำเช่น อัลตามิรา (Altamira) ในประเทศสเปน ภาพเขียนที่ถ้ำลาสโกส์ (Lascaux) และถ้ำฟองเตอโกม (Font de Gaume) ในประเทศฝรั่งเศส ส่วนในประเทศไทยก็มีเช่น ภาพเขียนที่ผาแต้มจังหวัดอุบลราชธานี และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง การขีดเขียนของมนุษย์เป็นการสื่อสารเบื้องต้นก่อให้เกิดพัฒนาการนำไปสู่การใช้ตัวอักษรเพื่อการสื่อสาร เช่นการขีดเขียนบนพื้นดินและทรายด้วยวัตถุประสงคเดียวกันกับการเขียนบนผนังถ้ำ การแกะสลักก็คงใช้เพื่อการตกแต่งเครื่องใช้สอยให้สวยงาม และเพื่อสร้างความเชื่อมั่น เช่น การแกะหน้ากากเพื่อป้องกันภูตผีหรือเสริมสร้างความน่าเกรงขามให้แก่ตน การแกะสลักรูปเทพเจ้าตามความเชื่อของตน หรือการแกะสลักเป็นรูปแทนตัว เพื่อใช้ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ แล้วพัฒนาไปสู่งานศิลปกรรมเพื่อศาสนา และเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ รวมทั้งเพื่อความงามและความคิดตามทฤษฎีของของผู้สร้างสรรค์ ในขณะเดียวกันศิลปินก็ได้พัฒนางานศิลปะผ่านกาลเวลาและประสบการณ์อันยาวนาน จึงสามารถสรุป แนวความคิด เนื้อหา รูปแบบและเทคนิคในการสร้างสรรค์ จนเกิดการจัดแบ่งเป็นประวัติศาสตร์ศิลปะตามยุคตามสมัยต่างๆ ตามมา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นนั้น ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านศิลปกรรมในประวัติศาสตร์ยุคกลาง สืบเนื่องมาจากศิลปินในสมัยกลางมีฐานะเป็นเพียงผู้รับใช้ผู้มีอำนาจในสังคม การศึกษาศิลปะมีลักษณะการฝึกฝนสืบต่อกันมาในระบบลูกมือช่าง ศิลปินต้องทำงานทุกอย่างตั้งแต่การออกแบบจนถึงงานพิธีกรรมและงานด้านวิศวกรรมก่อสร้างรับใช้ผู้อุปถัมภ์ศิลปินและศาสนา ซึ่งมีอำนาจมากสามารถควบคุมการทำงานของศิลปินได้อย่างมาก ความเชื่อ ความศรัทธาฝังรากลึก สมัยเรอเนซองส์ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างสมัยกลางกับสมัยใหม่ให้ผสมผสานกัน ความยิ่งใหญ่ของการตามความเชื่อและความศรัทธาได้พัฒนารูปแบบของศิลปะจากแนวความเชื่อทางมนุษยนิยม (Humanism) มาสู่ความคิดอิสระด้านปัจเจกนิยม (Individualism) โดยประสานความเป็นมนุษย์กับสิทธิและเสรีภาพ ในขณะที่ความเจริญของสังคมอารยธรรมสมัยใหม่เริ่มมีบทบาทในสังคมขณะนั้นการทดลองค้นคว้า และพัฒนาการสร้างสรรคได้เริ่มขึ้นเพื่อค้นหาความจริงด้วยเหตุและผลเพื่อพัฒนามาในทุก ๆ ด้าน ในทางศิลปะก็ได้เริ่มสร้างสรรค์ค้นคว้าและพัฒนาวิธีการสร้างสรรคเพื่อสร้างความแปลกใหม่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงวิถีชีวิตในสังคมขณะนั้น

ดังที่ วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวไว้ในหนังสือศิลปะสมัยใหม่ความว่าศิลปินตะวันตกได้เริ่มต้นคว้าเพื่อพัฒนากลวิธีในการสร้างสรรค เช่นการใช้สีแทนคุณค่าของแสงและเงา การใช้สีเฟรสโก (Fresco) แทนสีฝุ่นและพัฒนาไปสู่การเขียนภาพสีน้ำมัน การดรอว์อิงไปสู่ การวาดภาพการลงสีไปสู่ การระบายสี (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 32)

นักวิจารณ์จึงได้แบ่งกลุ่มจัดอันดับศิลปะสมัยใหม่เพื่อให้สะดวกในการศึกษา ดังนั้นจึงเริ่มนับตั้งแต่สังคมมนุษย์เข้าสู่ยุคประชาธิปไตย มีพัฒนาการในด้านการผลิตจนสามารถใช้เครื่องจักรกลอย่างกว้างขวาง เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 18 ภายหลังสมัยของนโปเลียน โบนาปาร์ต สังคมยุโรปเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีอิสระกันมากขึ้น ศิลปินก็มีความคิดอิสระและสามารถแสดงความคิดของตนได้อย่างอิสระ ศิลปะหลายแขนงหันมาแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตที่หลากหลายและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งยุคสมัยก่อนหน้านี้ศิลปะเกือบจะแสดงเฉพาะเรื่องศาสนาและเรื่องราวราชวงศ์เท่านั้น จนกระทั่งแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปะแบบสมัยใหม่มีการแพร่กระจายกว้างขวางออกไปทั่วโลก ดังนั้นศิลปะสมัยใหม่จึงมีบทบาทในสังคม แสดงให้เห็นถึงสังคมมนุษย์ได้เริ่มเข้าสู่ยุคความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมและความเจริญของเทคโนโลยี

อาร์ สุธิพันธุ์ ได้เขียนไว้ในหนังสือศิลปนิยมความว่า

ศิลปะสมัยใหม่เริ่มขึ้นตอนปลายศตวรรษที่ 18 เริ่มที่ Neo - Classic หรือ Impression ในประเทศฝรั่งเศสหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเริ่มขึ้นเมื่อยุคอำนาจเสื่อมลง (The age of authority) และยุคเหตุผล (The age of reason) เข้ามาแทนผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เริ่มคือ บารุค หลุย คาวิต แล้วศิลปินส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นว่าการแสดงออกทางด้านศิลปะที่สำคัญคือความรู้สึกของตนเอง ที่คิดสร้างสรรค์โลกภายนอกขึ้นมาใหม่ ศิลปินบางคนเช่น พอลคลี (Paul Klee) ย้ำเสมอว่า ความประสงค์ของข้าพเจ้าไม่ใช่เพื่อสร้างงานให้สะท้อนสิ่งที่เห็นแต่สร้างให้เห็น (not to reflect the visible but to make visible) นักประพันธ์อย่าง โบเตอแลร์ (Baudelaire) ก็กล่าวคล้ายกันว่าจักรวาลที่เห็นทั้งหมด เป็นภาพลวงและเป็นเครื่องหมายที่ช่วยให้เกิดจินตนาการและคำสัมผัสต่อเนื่องในด้านต่างๆ ดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับกันว่าศิลปะในยุคของเหตุผล นั่นคือศิลปะที่ผลิตงานขึ้นโดยถือสิทธิเสรีภาพของตนเองในการแสดงออกตามความรู้สึกอย่างเสรีซึ่งอาศัยโลกภายในและโลกภายนอกเป็นตัวช่วย (อาร์ สุธิพันธุ์, 2528: 154)

สำหรับยุโรป หลังจากที่มีอิตาลีเคยมีบทบาทด้านศิลปะมาก่อน และหลังจากนั้น ฝรั่งเศสก็ได้กลายเป็นผู้นำทางศิลปะ ขณะเดียวกันฝรั่งเศสก็ปฏิวัติตัวเองทั้งทางการเมืองและสังคม และการดำเนินชีวิตหลังการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส เพื่อหาแนวทางใหม่สัจธรรมใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมขณะนั้น ศิลปะจึงมีลักษณะที่ประกอบด้วยฝีมือและความคิดในการสร้างผลงานที่สอดคล้องกับสังคมชนชั้นด้วยรูปแบบจิตรกรรมที่เข้าใจง่ายเห็นจริงเห็นแจ้งด้านรูปแบบกลวิธีตามแบบคลาสสิก แบบของกรีก นำมาเป็นรูปแบบศิลปะในการบันทึกประวัติศาสตร์ และได้พัฒนามาสู่สามัญชนธรรมดา ศิลปินในช่วงนี้ได้แก่ โกยา. ส่วนดาวิดเองได้พยายามสร้างสรรค์ศิลปะแนวคลาสสิกถือว่าเหตุผลความงามเป็นสิ่งสำคัญ ศิลปินในช่วงเวลาต่อมานิยมเขียนภาพโดยถือแบบการเขียนที่ให้ความสำคัญในเรื่องของอารมณ์มากกว่าเหตุผลตามอารมณ์ศิลปิน ศิลปินที่เด่น ๆ ได้แก่ เจริโคลท์ และ คอนสแตเบิล

ในศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่ศิลปะได้พัฒนาใหม่จากภายใต้ของกลุ่มที่แสดงอารมณ์ ในฝรั่งเศส และการเขียนภาพทิวทัศน์ในอังกฤษ ประกอบกับความรักของผู้คนที่มีต่อธรรมชาติ ศิลปินจึงหันมาสร้างภาพเขียนทิวทัศน์กันมากขึ้น ศิลปินเด่นๆ ที่สร้างสรรค์โดย เทอร์เนอร์ ผู้ชอบแนวทางการสร้างสรรค์ของคอนสแตเบิลได้ สร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์ที่มีแสงสีที่ชวนประทับใจมาก ในขณะที่ศิลปินอย่าง เดอลาครัวซ์ มิลเลท์ และ คิวเบท์ ศิลปินฝรั่งเศส เป็นตัวแทนคนสำคัญในการเขียนภาพทิวทัศน์ และที่มานะที่ได้สร้างสรรค์ภาพทิวทัศน์โดยการออกไปเขียนนอกสถานที่เป็นการเขียนภาพทิวทัศน์ให้ตรงกับความเป็นจริง เป็นการเขียนภาพแนวใหม่ และเป็นการบันทึกเหตุการณ์ ที่ศิลปินรู้สึกประทับใจต่อธรรมชาติที่ปรากฏ มากกว่าการสะท้อนความจริงแบบลอกเลียน ปลายทศวรรษที่ 19 ศิลปินได้พัฒนาการเขียนภาพจากการแสดงสีสรร หมอกควันอันสวยงาม

มาเป็นรอยแปรงหยาบๆ เซซาร์ เป็นศิลปินคนแรกที่พยายามต่อต้าน และเขียนภาพให้รู้สึกสิ้นสะเทือนของสี และแสงด้วยรอยแปรงโดยเขียนรูปทรงแบบง่าย ๆ ใช้สีตามธรรมชาติ ใช้ความหนักแน่นด้วยรูปทรง และการจัดวางพื้นที่ให้ ดัดกับระนาบ ขณะที่แวนโก๊ะได้แสดงรอยแปรงที่หยาบกร้าน และใช้สีที่รุนแรงทำให้ภาพรู้สึกเร้าร้อนจริงจัง ส่วนโกแกงได้ไปเขียนภาพบนเกาะตาอิตีต่อต้านการเขียนภาพแบบเดิม หันไปใช้สีแท้แสดงออกในรูปแบบของสัญลักษณ์และรูปทรงที่ผสมผสานกลมกลืน นับว่าศิลปินพยามที่จะพัฒนาและหารูปแบบที่แปลกและใหม่ในการสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่ ในขณะที่เซอร์ราท์และ ซินยาค ได้นำวิธีการเขียนภาพโดยใช้จุดของสีเล็ก ๆ ที่มีสีอ่อนหวานนุ่มนวล นำมาจัดรวมกันสร้างเป็นภาพ โดยวิธีการลดปริมาณน้ำหนักของสีลงบนโครงสร้างแบนๆเป็นต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 49 - 61)

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นช่วงที่สังคมการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงและสับสน ผู้คนอดอยากเดือดร้อนทั่วไป ศิลปินต่างกำเนิดจากความกดดันของสังคม เศรษฐกิจการเมืองและวิถีชีวิตตลอดจนความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ศิลปินและผู้ที่มีความคิดต่อต้าน และเห็นภัยสงครามในขณะที่ สเปน อิตาลี เยอรมนี ฝรั่งเศส และอเมริกาเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านการติดต่อสื่อสารก็สะดวกมากขึ้น ประกอบกับความมีสิทธิและเสรีภาพของคนในสังคม ทำให้ศิลปินมีอิสระมากในการที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารและผสมผสานแนว ความคิดทั้งยังสามารถดึงกลุ่มผู้สนใจในศาสตร์สาขาต่าง ๆ สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง กลุ่มปัญญาชนและศิลปินต่างรวมตัวและสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อสะท้อนสังคมมากขึ้น ศิลปินส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมของสังคมที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของสงคราม ความอดอยากยากแค้น มีศิลปินและกลุ่มผู้สร้างสรรค์ศิลปะกำเนิดขึ้นในช่วงนี้หลายคนและหลายกลุ่ม หลายประเทศมีการติดต่อสัมพันธ์กัน ในแถบประเทศกลุ่มยุโรปและอเมริกาก็มีการติดต่อข่าวสารทางศิลปะ มีการเผยแพร่แนวคิด เนื้อหา รูปแบบ และกลวิธีในการสร้างสรรค์ให้แกกัน และยังแผ่อิทธิพลถึงกัน มีการแสดงศิลปะร่วมกันเช่น ลัทธิโฟวิสม์ กลุ่มอาร์ตนิวโว กลุ่มลัทธิฟิวเจอริสม์ กลุ่มลัทธิคิวบิสม์ กลุ่มแอบสแตรคท์ และกลุ่มลัทธิดาดาซึ่งเกิดขึ้นมาในช่วงหลังสงครามโลก และลัทธิดาดานี้ยังมีส่วนต่อการพัฒนาสร้างสรรค์ให้อิทธิพลแก่ศิลปะในช่วงหลังสืบต่อมา

ลัทธิดาดา เป็นชื่อเรียกความเคลื่อนไหวทางศิลปกรรมของศิลปินกลุ่มหนึ่งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ศิลปินลัทธิดาดามีความคิดและปฏิกิริยาต่อต้านงานศิลปกรรมเก่า ๆ ในอดีตโดยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่มีจิตใจคับแคบ ดังนั้นจึงต้องการสร้างงานในแนวใหม่ขึ้น โดยหันเหไปเป็นปฏิกิริยาต่อศิลปกรรมแบบเก่า (Anti- Art) นอกจากนี้กลุ่มลัทธิดาดายังเกิดขึ้นจากเงื่อนไขเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมทางสังคมและศิลปะวิทยาที่สืบเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่ 1 การแสดงออกของศิลปินกลุ่มนี้จะแสดงอารมณ์แค้นเคือง เยาะเย้ย ถากถาง (irony and cynicism) และมองโลกในแง่ร้าย ลัทธิดาดามีอุดมการณ์ของกลุ่มดังนี้คือ กบฏต่อธรรมเนียมประเพณี กฎเกณฑ์ เหตุผล ค่านิยม ศีลธรรม และหลักสุนทรียศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่นับถือ เพื่อสร้างสรรค์วิถีชีวิตและผลงานแนวใหม่ด้วยการแสดงออกซึ่ง “ ความจริงอันสูงสุด ” อันได้แก่ พลังของจิตที่เก็บกดและผสมกับ โลกภายนอกในทุกรูปแบบอย่างเสรีและฉับพลัน โดยปราศจากการควบคุมใดๆ นอกจากนี้กล่าวมาแล้วลัทธิดาดายังเน้นการสร้างงานที่ผิดหลักความจริง แต่อย่างไรก็ตามลัทธิดาดายังให้ข้อคิดหลายประการที่มีคุณประโยชน์ต่อวงการศิลปะ เช่น ศิลปะไม่ควรยึดติดกับหลักตรรกวิทยา หากต้องการปลดปล่อยจิตใต้สำนึก ก็ต้องแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างอิสระให้เต็มที่ ถึงแม้ว่าจิตสำนึกนั้นจะมีแนวโน้มที่จะแสดงออกอย่างพิลึกพิลั่นก็ตามจิตกรที่สำคัญของกลุ่มนี้ เช่น มาร์เซล ดูชอง เคิร์ท สวิตเทอร์ส ฯ เป็นต้น

ลัทธิดาดา เป็นศิลปะแห่งการปั่นที่มีบทบาท ขึ้นอยู่กับผลงานการสร้างสรรคงานศิลปะ ที่ถูกทำให้มีประโยชน์ในความหมายของความคิดในการสื่อสาร แต่ไม่มีค่าพอกับความบันเทิงในตัวของมัน มีความกดดันทางการเมืองการเคลื่อนไหวไปกับปรัชญา จิตวิทยา คำประพันธ์ ดาดากล้าที่จะสร้างลักษณะที่ขัดแย้งในขณะทีภาพนามธรรมแบบใหม่ที่ดูเหมือนอัตโนมัติในการวาดภาพจิตรกรรม สำหรับลัทธิดาดาแล้วคือ “ ศิลปะที่

ต่ำต้อย” ดังคำกล่าวของ อองเดร เบรอตง เรียกภาพจิตรกรรมว่า “หนทางที่ตีแห่งความโศกเศร้า” ลัทธิดาดาและลัทธิเซอร์เรียลลิสม์เสนอชีวิตที่มีท่าทางแปลก กรณีที่เกิดขึ้นแต่มีเรื่องราวเกี่ยวกับปรัชญาแปลกกว่าความจริงในสมัยของลัทธิดาดา ความเปลี่ยนแปลงไม่ยากที่จะยอมรับได้ โดยเฉพาะรูปแบบของดาดาที่แสดงออกโดยผลงานของ มาร์เซล ดูชอง และอาร์ป ดาดาและเซอร์เรียลลิสม์บางครั้งเป็นรูปแบบธรรมดาและเป็นเครื่องหมายการทำลายรูปแบบเก่า ด้านรูปแบบ ส่วนใหญ่เป็นการสร้างรูปร่าง รูปทรงของวัตถุจริงที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยใช้วิธีการกลับค่า ส่วนกลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ มีหลายวิธี ได้แก่ ภาพปะติด ภาพถ่ายระบายสี และวัสดุสำเร็จรูป นำมาประสมประสานกัน

ลัทธิดาดา เกิดขึ้นไม่นานก็สลายตัวไป และได้แผ่อิทธิพลให้กลับกลุ่มศิลปินรุ่นใหม่ ๆ เป็นอย่างมากทั้งใน ยุโรป อเมริกา และเยอรมันศิลปิน กลุ่มต่าง ๆ ล้วนรับอิทธิพลจากลัทธิดาดา ได้นำกลวิธีและแนวคิดไปปรับปรุงใหม่ในช่วงศตวรรษที่ 20 กลุ่มศิลปินกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา เช่นกลุ่มป๊อปอาร์ต และเซอร์เรียลลิสม์เป็นต้น ขยายผลไปสู่วงการศิลปะอื่นอีกมากมายจนถึงปัจจุบัน แนวความคิดอันหนึ่งที่ยังใช้อยู่จนปัจจุบันคือการนำเอาวิธีการผสมผสานวัสดุจริงตามแบบดาดามาใช้ในการสร้างสรรค์งานอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นศิลปะแนวใดก็ตาม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศิลปินที่เด่น ๆ มาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp) เคิร์ท เซวิตท์ส (Kurt Schwitters) มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst) ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp) ฟรานซิส พิกาบีย (Francis Picabia) และ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

บุคคลดังที่กล่าวมานี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ ที่ทำให้ดาดาก่อกำเนิดขึ้นเป็นลัทธิดาดา และได้สร้างผลงานศิลปะด้วยแนวคิด รูปแบบ และกลวิธีที่แปลกใหม่ ส่งผลให้ศิลปินรุ่นหลังได้นำวิธีการไปพัฒนาสร้างสรรค์จนสามารถสร้างงานศิลปะตามแนวความเชื่อของตนเอง และได้ก่อให้เกิดกลุ่มลัทธิศิลปะขึ้นภายหลังตามมาอีก มากมาย ลัทธิดาดาเป็นกลุ่มศิลปินที่มีการแสดงออกในลักษณะ วิถีชีวิต สงคราม และความผิดปกติทางสังคม โดยใช้ศิลปะและบทกวีเป็นสื่อในการแสดงออก ศิลปินเหล่านี้มาจากกลุ่มศิลปินลัทธิอื่น มารวมตัวกันแล้วตั้งเป็นกลุ่มลัทธิดาดา กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานเป็นการนำสื่อวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมขณะนั้นนำมาใช้แสดงเนื้อหาของสังคมวิถีชีวิตของชนชั้นล่าง โดยใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ที่หลากหลายความคิดผสมผสานกัน ผู้วิจัยจึงพิจารณาเห็นสมควรที่จะได้ทำการศึกษากลวิธีในการสร้างสรรค์เพื่อนำมาเป็นจุดเริ่มต้น เป็นผลให้ผู้วิจัยนำมาพัฒนาตามจุดมุ่งหมายของผู้วิจัยต่อไป.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรคส์สื่อและกลวิธีในงานศิลปะ ของลัทธิดาดาได้แก่

- 1.1 ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา

- 1.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและ รูปทรง

การใช้สี

การใช้วัสดุ

การใช้พื้นผิว

- 1.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

- 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดด้านเนื้อหา สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ลัทธิดาดานำไปสู่การ สร้างสรรคส์ ศิลปะสื่อประสม ในบริบทของผู้วิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

- 1 ทำให้ทราบถึงลักษณะของงานการสร้างสรรคศิลปะของลัทธิดาดา ในประเด็นที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหาสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค
- 2 สามารถนำผลของการศึกษาเกี่ยวกับสื่อและกลวิธี ในการสร้างงานศิลปะมาพัฒนาการสร้างงานศิลปะสื่อประสมในบริบทของสังคมไทย
- 3 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะ และการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรม และประวัติศาสตร์ศิลปะในระดับอุดมศึกษาและผู้สนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

- 1 ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้เลือก กลุ่มลัทธิดาดา โดยให้นักวิชาการร่วมพิจารณาคัดเลือกรายชื่อศิลปิน 6 คน และคัดเลือกผลงานการสร้างสรรคในช่วงปี 1916 – 1926 ที่มีลักษณะการสร้างสรรคงานลักษณะสื่อประสม และได้รวบรวมข้อมูลภาพผลงานจากหนังสือต่างประเทศและเอกสารวิชาการ ศิลปิน 6 คนได้แก่
  - 1.1 มาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp)
  - 1.2 เคิร์ท ชวิตเทอร์ส (Kurt Schwitters)
  - 1.3 มักซ์ แอร์นสต์ (Max Ernst)
  - 1.4 ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp)
  - 1.5 ฟรานซิส พิคาเบีย (Francis Picabia)
  - 1.6 ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)
2. ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะศึกษาและวิเคราะห์ผลงานศิลปะของลัทธิดาดาในประเด็นต่อไปนี้
  - 2.1 ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา
  - 2.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค
    - รูปร่างและ รูปทรง
    - การใช้สี
    - การใช้วัสดุที่ใช้
    - การใช้พื้นผิวที่ใช้
  - 2.3 กลวิธีในการสร้างสรรค
3. ผลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการใช้สื่อและกลวิธีการสร้างสรรคของลัทธิดาดา จะนำมาสร้างสรรคผลงานสื่อประสมสะท้อนสภาวะสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย

ข้อดกของเบื้องต้น

การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะลัทธิดาดาในช่วงปี 1916 - 1924 ผู้วิจัยได้นำ ภาพถ่าย ภาพพิมพ์สี ในหนังสือศิลปะทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพที่ปรากฏเป็นข้อมูลชั้นรอง โดยการเลือกภาพผลงานและศิลปินแต่ละคนมีผลงานเด่น ๆ มากบ้างน้อยบ้างเนื่องจากมีระยะเวลาในการรวมกลุ่มของลัทธิดาดาเป็นช่วงสั้น ๆ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ลัทธิดาดา (Dadaism ' s)	หมายถึง ชื่อเรียกความเคลื่อนไหวทางศิลปกรรมของศิลปินยุโรปกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีปฏิกิริยาคัดค้านศิลปกรรมเก่า ๆ ในอดีต พวกเขาปฏิเสธกฎเกณฑ์ศิลปหลักวิชาที่สืบต่อกันมา มีแนวโน้มการแสดงออกในลักษณะแฉกฉัน เยาะเย้ย ถากถาง มองโลกในแง่ร้ายต่อต้านชนชั้นการเมืองและสงคราม
สื่อ (Media)	หมายถึง วัสดุสำหรับการสร้างงานศิลปะ แต่วัสดุชนิดหนึ่งอาจมีหลายลักษณะ หรือหลายคุณสมบัติเช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีหมึก สีชอล์ก โลหะ ซึ่งมีทั้งโลหะชุบและโลหะไม่ชุบ โลหะขัดมันด้าน โลหะขัดมันวาว ตลอดจนเศษวัสดุสังเคราะห์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันและวัสดุที่เกิดจากธรรมชาติ รวมทั้งตัวประสานวัสดุ เช่น กาว น้ำมัน ไฟเบอร์ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น.
กลวิธี (Techniques)	หมายถึง วิธีการหรือเทคนิคที่นำมาใช้ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะเช่น วิธีการทางจิตรกรรมได้นำวิธีการระบายสี สีน้ำ สีน้ำมัน และวิธีคอลลาจนำมาใช้ วิธีการทางประติมากรรมได้นำกระบวนการ ลดและเพิ่ม การทาบและการหล่อวัสดุ รวมทั้งการประกอบต่อวัสดุสำเร็จรูปทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ
การสร้างสรรค์	หมายถึง การศึกษาค้นคว้าสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ หรือนำองค์ความรู้เดิมนำมาศึกษาวิเคราะห์ให้ได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ เทคนิคใหม่ รูปแบบใหม่ ที่ต่างไปจากของเดิม
ศิลปะสื่อประสม (Mixed Media)	หมายถึง การนำวัสดุต่างชนิดต่างลักษณะนำมาผสมประสานกับกลวิธีทางจิตรกรรม ประติมากรรม รวมอยู่ในภาพผลงานศิลปะในรูปเดียวกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาแหล่งข้อมูลจากหนังสือศิลปะ ผลงานของศิลปิน 6 คนรวมผลงาน 30 ภาพโดยนักวิชาการ 3 ท่าน ได้แก่ อารี สุทธิพันธุ์ สุชาติ เกาทอง ทวี รัชนิกร พิจารณาร่วมเลือกผลงานที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

2. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลศิลปะ จากหนังสือศิลปะทั่วไป และหนังสือศิลปะต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลัทธิดาดา

2.1 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2.2 หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร

2.3 หอสมุดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นครราชสีมา

2.4 หอสมุดสถาบันราชภัฏ นครราชสีมา

2.5 ศึกษาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์นักวิชาการและศิลปินเพื่อให้ได้ข้อมูลนำไปพัฒนาสร้าง

งานศิลปะสื่อประสมแสดงให้เห็นถึงสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

3. ศึกษางานวิเคราะห์ผลงานศิลปะของลัทธิดาดาจำนวน 30 ชิ้นในประเด็น

3.1 ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา

3.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและ รูปทรง

การใช้สี

การใช้วัสดุ

การใช้พื้นผิว

3.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

4. นำผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดด้านเนื้อหา สื่อและกลวิธีการสร้างสรรค์นำมาพัฒนาสร้างศิลปะสื่อประสม แสดงถึงสังคมและสภาวะแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย

5. สรุปเรียบเรียงผลการศึกษาวิเคราะห์ และพัฒนาศิลปะทัศนิตาตาเพื่อการพัฒนาศิลปะสื่อประสม แสดงถึงสังคมและสภาวะแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. แนวคิดของศิลปินทัศนิตาตา ที่มีแนวคิดในการต่อต้านสังคมในอดีตที่ปฏิบัติตามปฏิเสธความงาม
2. เนื้อหา แสดงถึงมนุษย์กับสังคมและเทคโนโลยี
3. รูปร่าง รูปทรง ได้รับอิทธิพลจาก ลัทธิดิวบิสม์
4. กลวิธีในการสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลด้านสื่อและกลวิธีจากลัทธิอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันเช่น กลวิธีทางจิตรกรรมและประติมากรรม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยแยกประเภทเป็นหัวข้อตามขอบเขตการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

- 1 เอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลัทธิเต๋า
  - 1.1 ประวัติลัทธิเต๋า
  - 1.2 ความเคลื่อนไหวของลัทธิเต๋า
  - 1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินลัทธิเต๋า
- 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของลัทธิเต๋า
  - 2.1 แนวคิด
  - 2.2 เนื้อหา
  - 2.3 รูปร่าง รูปทรง
  - 2.4 สื่อและกลวิธี
    - 2.4.1 การใช้สี
    - 2.4.2 การใช้วัสดุ
    - 2.4.3 การใช้พื้นผิว
    - 2.4.4 กลวิธีการสร้างงานศิลปะ

1. เอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับลัทธิเต๋า

1.1 ประวัติของลัทธิเต๋า

การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีชีวิต เกิดจากผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้นำความหายนะสูญเสียมาสู่ทวีปยุโรปและประเทศฝรั่งเศสมากกว่าสงครามครั้งใดๆ ที่เคยมีมา หลังจากสงครามโลกยุติ ฝรั่งเศสแม้จะเป็นฝ่ายชนะ แต่ประเทศก็เสียหายบอบช้ำขนาดหนัก พื้นที่ที่เคยเป็นเขตกรรมกรรมถูกระเบิดลงเสียหายเพาะปลูกอะไรไม่ได้อีก ชาวชนบทต้องหลั่งไหลเข้ามาทำงานตามโรงงานในเมืองใหญ่ ต้องใช้ชีวิตในเมืองอย่างแออัด ช่างยังมีรายได้น้อยไม่พอยังชีพ ทำให้พวกกรรมกรในเมืองต่างๆ รวมตัวกันนัดหยุดงานบ่อยครั้งถึงกับมีการนัดหยุดงานครั้งใหญ่ โดยรับการสนับสนุนจากองค์กรกรรมกรนานาชาติ สภาพบ้านเมืองที่สับสน ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย ผู้บริหารชุดใหม่ที่เข้ามาแทนที่ ก็ไม่อาจทำ ได้ดีกว่าท่ามกลางวิกฤตการณ์ทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ประชาชนและปัญญาชนต่างแสดงความ คิดเห็นรวมตัวกันและก่อตั้งกลุ่ม สำหรับผู้มีแนวความคิดเห็นเดียวกัน ลัทธิเต๋าเป็นกลุ่มคนที่มาจากหลายอาชีพที่มีแนวความคิดคล้ายๆ กันมารวมกันเพื่อแสดงออกทางความคิด โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออก โดยมีแนวความคิด เพื่อต่อต้านกฎเกณฑ์ของสังคมและสงคราม ซึ่งประชาชนทุกคนต่างได้รับผลกระทบ โดยตรงกับสิ่งเหล่านี้ ประชาชนต่างลุกขึ้นต่อต้านและแสดงความคิดเห็น บุคคลเหล่านั้นต่างมารวมตัวกัน ในคาบาเรต์แห่งหนึ่ง ที่เมืองซูริค ในสวิตเซอร์แลนด์

ดังที่ สดชื่น ชัยประสาธน์ กล่าวไว้ในหนังสือ จิตรกรรม และ วรรณกรรม แนวเซอร์เรียลลิสม์ ถึงสภาพของความหายนะ สูญเสีย และบอบช้ำขนาดหนักของสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตในการดำรงอยู่ ส่งผล

กระทบและสร้างกระแสแรงกดดันต่อคนในสังคม และต่อต้านสงครามอย่างมาก ลัทธิดาดาจึงเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ (สดชื่น ชัยประสาธน์.2532 : 20)

ในปี 1912 ลัทธิดาดา ก่อเป็นกลุ่มเล็กๆมาก่อนในยุโรป แต่พวกเขาต้องรอหลายปีจึงจะพบกับความสำเร็จ ในปี 1916 ดาดาได้เกิดขึ้นมา โดยมีฮิวโก บอลล์ นักประพันธ์ชาวเยอรมนีเป็นผู้เอื้อเฟื้อสถานที่ในการชุมนุม และพบประสังสรรค์โดยมี คิลปิน และนักประพันธ์ที่หนีภัยสงครามต่างมารวมตัวกันที่เมืองซูริค ประเทศ สวิสเซอร์แลนด์ ณ สถานที่คาบาเร่ วอลแตร์ (Cabaret Voltaire) ฮิวโก บอลล์ เป็นนักประพันธ์ชาวเยอรมนีเป็นเจ้าของ และที่คาบาเร่ วอลแตร์ แห่งนี้ เป็นศูนย์รวมและจุดกำเนิดของคิลปิน ลัทธิดาดาซึ่งประกอบด้วย ทริสตัน ซารา (Tristan Tzara ค.ศ. 1896-1963) กวีชาวโรมาเนีย ริตชาร์ด ฮูลเซนเบค (Richard Hulsenbedck) กวีชาวเยอรมนี ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp) ศิลปินฝรั่งเศส และ มาเซล แจนโก (Marcel Janco) ชาวอังกา

ในปี ค.ศ. 1916 ดาดาเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการในฤดูใบไม้ผลิ โดยกลุ่มกวี นักประพันธ์ และศิลปินชาติต่าง ๆ ในยุโรป ขณะที่เหตุการณ์ทั่ว ๆ ไปของสังคมยุโรปเต็มไปด้วยความเดือดร้อน เนื่องจากภัยของสงครามอันเหี้ยมโหด ทำให้บ้านแตกความเลื่อมโทรมทั้งวัตถุและจิตใจของมนุษย์ปรากฏอยู่ทั่วไป ดังนั้นที่เมืองซูริคประเทศสวิสเซอร์แลนด์ จึงเป็นแหล่งรวมของปัญญาชนผู้หลบหนีการกดขี่ทางการเมือง พวกเขาต่างมาชุมนุมกันอยู่มากมายที่ คาบาเร่ วอลแตร์ ซึ่ง ฮิวโก บอลล์ เป็นเจ้าของกิจการ เขาได้จัดสถานที่นี้ให้เป็นแหล่งชุมนุมสำหรับการปรับปรุง ศิลธรรม วัฒนธรรม และคุณค่าทางสังคมเสียใหม่

ดาดาได้ถูกเลือกชื่อ โดยวิธีพิเศษด้วยการใช้เม็ดพับเล็กๆสอดเข้าไปในหนังสือพจนานุกรมภาษาเยอรมนี ฝรั่งเศส แล้วเปิดขึ้นคำว่าดาดาปรากฏขึ้นเป็นคำแรก ซึ่งหมายถึงตัวแสดงที่พวกเด็กๆ ฝรั่งเศสเรียกว่าม้าโยกของเล่น (Hobbyhorse) สมาชิกของกลุ่มลงมติเลือกเอาคำนี้เป็นชื่อเรียกของกลุ่มอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ เพราะเห็นว่าเป็นคำที่ได้ความหมายเฉพาะเจาะจงลงไป นอกจากนี้ยังมีแนวทางที่สอดคล้องกับปรัชญาของพวกเขาด้วย อารมณ์ที่ปีติราวกับเด็กทารกและมีแนวคิดที่เเยะแยะ ถากถางอย่างสนุกสนานคล้ายกับเด็ก ๆ ที่ชอบส่งเสียงตะโกน ส่งเสียงกรีดกรีด การพูดพลาญไร้สาระดูเหลวไหลน่าหัวร่อ พวกดาดาต้องการกลับค่านิยมนี้ออกไป ศิลปะมิใช่ของสูงส่งมันมิได้ถูกสร้างเพื่อดูงาม แต่หากว่ามันจะต้องสามารถสร้างตามความกลมกลืนปั่นป่วนยุ่งเหยิงได้ ดังนั้น ศิลปะในอดีตจึงเป็นสิ่งที่ไร้สาระ พวกศิลปินกลุ่มลัทธิดาดานี้ไม่เชื่อในหลักตรรกวิทยา ต้องการที่จะปลดปล่อยจิตใจสำนึกให้แสดงพฤติกรรมอย่างอิสระเสรี แม้ว่าการแสดงออกนั้นจะดูวิบัติ

ดังที่กัจกร สุนพงษ์ศรี กล่าวว่

เริ่มแรกที่เดียวพวกดาดา มิได้เจตนาดังเป็นกลุ่มลัทธิ เพราะในช่วงเวลานั้นเกิดศิลปกรรมได้เกิดขึ้นมากมายหลายกลุ่มหลายลัทธิ เช่น ลัทธิคิวบิสม์ ลัทธิฟิวเจอริสม์ และพวกนามธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติศิลปกรรมในอดีตทั้งสิ้น นอกจากนี้คิลปินในกลุ่มต่างๆ ยังมีความสัมพันธ์สนิทชิดเชื้อ ในด้านส่วนตัวกับพวกลัทธิดาดา ด้วย เช่นปีคาสโซ เคยมาช่วยตกแต่ง คาบาเร่ วอลแตร์ แคนดินกี, คเล และเดอ คิริโก ต่างเคยเขียนบทความลงในนิตยสารของลัทธิดาดา ฮิวโก บอลล์สนิทสนมเป็นอย่างดีกับ แคนดิสกี อาร์ป คิลปินคนสำคัญของลัทธิดาดา รู้จักมักคุ้นกับ ปีคาสโซ และบราด จิตรกรคิวบิสม์ ซาราเอง มีความสัมพันธ์กับ มารี เนตตี และพวกฟิวเจอริสม์ แนวทางในการทำงานของพวกลัทธิดาดาจึงแกว่งไปแกว่งมา บางครั้งก็หนีไปในทางฟิวเจอริสม์ บางขณะก็เป็นแอบสแตรกท์ แต่อย่างไรก็พอประมวลได้คือพวกลัทธิดาดา นำความคิดของพวกลัทธิต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกัน นำเรื่องราวต่างๆ กันเข้ามาอยู่ด้วยกันในภาพเดียวกันเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่

(กัจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : :243 – 244)

จะเห็นว่าศิลปะแต่ละกลุ่มต่างมีอิทธิพลให้ความคิดซึ่งกันและกัน ลัทธิดาดาห์เช่นเดียวกันได้รับความคิดมาจากกลุ่มฟิวเจอริสม์ในเรื่องนิยมความรวดเร็วและเครื่องจักรกล ซึ่งกลุ่มนี้เกิดขึ้นก่อนหน้ากลุ่มลัทธิดาดาเล็กน้อย นอกจากฟิวเจอริสม์แล้ว กลุ่มคิวบิสม์ และพวกนามธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอุดมการณ์ในการปฏิบัติศิลปกรรมในอดีตทั้งสิ้น แต่ละกลุ่มต่างก็มีบทบาทต่อกลุ่มลัทธิดาดา นอกจากนี้ศิลปะในกลุ่มต่าง ๆ ยังมีความสัมพันธ์กันในด้านส่วนตัวกับพวกลัทธิดาดา ส่วนลัทธิดาดาก็นำเอาความคิดของพวกลัทธิต่าง ๆ เข้ามาผสมทำให้ผลงานการสร้างสรรคในช่วงแรกมีแนวคิดการใช้กลวิธีของลัทธิอื่นผสมอยู่ด้วย

ดังที่ อาร์ สุธิพันธุ์ ได้กล่าวว่า เมื่อศิลปินลัทธิดาดา ได้ชื่อของกลุ่มแล้วก็ตกลงเขียนความเชื่อของลัทธิหรือคำอธิบายประกอบลัทธิร่วมกัน (Manifestation) เปรียบเสมือนธรรมเนียมของพรรคเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มถือปฏิบัติเป็นแนวปฏิบัติในการแสดงออกทางความเชื่อ ดังนี้

ทางจิตวิทยา ความรู้สึกของมนุษย์ต้องสำคัญมาก ท่านได้รับความสะเทือนใจจากสังคมแล้วควรตอบสนองทันทีอย่างรวดเร็ว หรือพยายามระงับอารมณ์ หรือพยายามแสดงออกทางเหตุผลที่สังคมปฏิบัติท่านแสดงออกตามที่รู้สึกทันที เพราะถ้าท่านสกัดกั้นไว้ความรู้สึกนั้นจะรวมตัวฝังอยู่ในจิตใต้สำนึก แล้ววันหนึ่ง ความรู้สึกนั้นจะทำลายตัวท่านเองคุณค่าและหลักเกณฑ์ของศิลปะ ศิลปะไม่มีกฎเกณฑ์ ไม่มีเหตุผล ไม่มีความจริง ไม่มีงาม ศิลปะเป็นการบันทึกรายงานความรู้สึกของมนุษย์จากสิ่งแวดล้อม คนที่พยายามกำหนดความงาม กำหนดเหตุผลเป็นคนที่ยึดและกำลังหลอกตัวเอง มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เคารพในเหตุผล มีศีลธรรม แต่เหตุใดจึงรบราฆ่าฟันกันโดยไม่พิจารณาเหตุผล ลัทธิดาดาไม่ใช่จุดเริ่มต้นของศิลปะ แต่เป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งที่น่ารังเกียจ น่าสะอิดสะเอียน ดาดาพยายามที่จะทำลายการหลอกลวงของเหตุผล และหากฎที่ไม่มีเหตุผลมนุษย์ยังคงดำรงชีวิตอยู่ภายใต้เหตุผล แต่ขบวนการของเหตุผลนั้นมนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหาที่ไม่สำคัญ ความจริงแล้วเหตุผลนั้นถูกจัดไปจากมนุษย์นานแล้ว (อาร์ สุธิพันธุ์. 2528 : 237 - 238)

วิรุณ ตั้งเจริญ เขียนถึงลัทธิดาดาว่า ศิลปินกลุ่มนี้มีลักษณะแตกต่างกัน เย้ยเยาะ ถากถาง อันเป็นเสมือนความพยายามที่จะลบล้างสุนทรียศาสตร์แบบเดิม จากความเก็บกดและต่อต้าน ศิลปินกลุ่มนี้แสดงออกมาอาจเป็นสื่อว่ามนุษย์ไร้สาระ หรือกระตุ้นให้มองเห็นความไร้สาระเพื่อก้าวไปสู่ " สาระ "

(วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535 : 51)

อองเดร เบรอตง แสดงความคิดเห็นว่า การแสดงศิลปะที่เหมือนจริงนั้นง่ายที่สุด เช่นการเดินทางไปที่ท้องถนนแล้วใช้ปืนปลอมยิงสุนัขหาฝูงชน เป็นศิลปะในรูปแบบของการแสดง แต่ไร้เหตุผล ชารา เองก็กล่าวว่า การแสดงโดยใช้ปืนยิงซ้ำกันหลายครั้ง ความขัดแย้งถูกกระทำขึ้นมาเหมือนคน เสียขวัญ ไร้สติ เป็นการเล่นพิเรน การแสดงละครแบบนี้ทำให้คุณค่าทางศิลปะถูกจำกัดมากกว่าการแสดงออกในรูปแบบของงานศิลปะ ลัทธิดาดาซึ่งงานส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในรูปของงานประติมากรรม เพราะเราไม่สามารถสร้างงานศิลปะได้เพียงอย่างเดียว อย่างน้อยต้องมีปรัชญา ความคิดที่แปลกที่สามารถแสดงออกโดยใช้ศิลปะ

ศิลปะแบบลัทธิดาดา เป็นศิลปะที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อมีประโยชน์ มีความงามทางความคิด แต่ไม่ได้มีคำพูดที่จะใช้ในการบันทึกในตัวของมันเอง มีการแสดงออกโดยใช้ปรัชญา จิตวิทยา คำประพันธ์และการเมือง พวกเขากล้าที่จะแสดงรูปแบบของศิลปะที่ขัดแย้ง กับความคิดของผู้ปกครองที่มีอำนาจในขณะนั้น ซึ่งในเวลานั้นศิลปะแบบนามธรรม แบบใหม่กำลังเป็นที่สนใจ แต่ในสายตาของศิลปินลัทธิดาดาถือว่า " เป็นศิลปะที่ต่ำต้อย " ทริสตัน ชารา กล่าวเสริมสนับสนุนโดยกำหนดตามความสำคัญ เป็นอันดับรองในความเคลื่อนไหวอันสูงสุดในขณะนั้น และอองเดร เบรอตง ได้เรียกงานจิตรกรรมนี้ว่า " หนทางที่ดีแห่งความโศกเศร้า " ดูเหมือนเป็นการพูดประชดประชันในขณะที่ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากลัทธิดาดาเสนอชีวิตที่แปลกนำมารวมกันเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับปรัชญา โดยการนำเสนอรูปแบบการสร้างสรรคงานศิลปะที่มี

รูปร่าง และรูปทรงที่มีมิติ เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของรูปแบบ อิมเพรสชันนิสม์ และ คิวบิสม์ ศิลปินที่มีผลงานที่แปลกกว่าความเป็นจริงได้แก่ผลงานของ มาร์เซล ดูซอง และอาร์ป ซึ่งบางครั้งก็มีรูปแบบธรรมดา บางครั้งก็มีรูปแบบเครื่องหมาย ที่แสดงถึงการทำลายรูปแบบเดิมที่ผ่านมา

การต่อต้านศิลปะได้ถูกสร้างขึ้นจากศิลปินลัทธิดาดาแรกโดย ดูซองและพิคาเบีย ซึ่งเขาทั้งสองเคยทำงานศิลปะในลักษณะที่มีเงื่อนไขแบบเดิมมาก่อน เขาตัดสินใจออกจากกฎเกณฑ์ของ จิตรกรรมในอดีตที่ผ่านมา และเขามีความเห็นว่าการจิตรกรรมแบบบริสุทธ์ และแบบคิวบิสม์ ไม่สามารถที่จะแสดงออกหรือแม้แต่บรรยายเหตุการณ์ซึ่งร้ายกาจในความความรู้สึก ที่ต้องการความเปลี่ยนแปลง พวกเขาปฏิเสธ ลัทธิที่แสดงความงามเป็นพื้นฐานของสิ่งทั้งหลาย เขาเห็นด้วยกับทฤษฎีของ ฟรอยด์ การที่พวกเขาต่อต้านรูปแบบของคิวบิสม์ ก็เท่ากับไม่ยอมรับรูปแบบของ เซซานน์ และรูปแบบของจิตรกรรมบริสุทธ์ ซึ่งตัว ดูซองเองก็ปฏิเสธที่จะสร้างงานในรูปแบบของจิตรกรรมอีกต่อไป ซึ่งเขาถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดในวิถีทางของการสร้างงานศิลปะ และหันไปสนใจและใช้วิธีต่อต้านศิลปะ โดยใช้การแสดงออก โดยวิธีการทำในทันที (Rady made) เพื่อต่อต้านศิลปะ

ดังคำกล่าวของ ทริสตัน ซารา ว่ากำหนดค่าไม่ได้เป็นเพียงกำหนดของศิลปะแต่เป็นกำหนดของความสะอิดสะเอียน การทำลายกลุ่มชนชั้นกลางอาจจะสลายง่ายโดยการสังหารผลาญชีวิต แต่ลัทธิดาดา สลายยาก อย่างไรก็ตามทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่า การสร้างศิลปะที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวดีกว่าที่จะทำเรื่องกว้างไกลเกินตัว ควรใช้เรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

อันส์ อาร์ป เขียนถึงลัทธิดาดา ปาณาณาที่จะทำลายการหลอกลวงของเหตุผล และค้นพบกับสิ่งที่ไม่มีความหมาย หัวใจของดาดานั้นวางอยู่ที่ท่าทางที่ปราศจากสาเหตุ (Rubin.1968 : 12-16)

อูดู รุกเซอร์ (Udo Rukser) เขียนในหนังสือ ดาดา – อัลมานาค (Dada-Almanach :1920) ว่ากลุ่มลัทธิดาดาคือยุทธศาสตร์ ซึ่งศิลปินในกลุ่มหลีกเลี่ยงตัวเองจากธรรมเนียมนิยม และความเคยชินนำไปสู่สิ่งใหม่ชีวิตใหม่ มีสิ่งภายนอกเป็นตัวกระตุ้น (Richter.1997 : 101)

ริชาร์ด ฮูลเซนเบค (Richard Huelsenbeck 1949) แสดงความคิดเห็นว่าลัทธิดาดาเป็นแนวคิดที่พัฒนามาใหม่ แนวคิดในยุคดาดา คือวัฒนธรรมขยะและแอบสแตรกท์ เป็นการทำงานของบุคคลเดี่ยว แต่ทำเพื่อทุกคนและเปิดโอกาสให้ทุกคน การสร้างสรรค์ของลัทธิดาดาเป็นการประกอบวัตถุที่ไม่ควรมองผ่านแต่ควรทำความเข้าใจ (C. Slitz : 32)

ทวี รัชนิกรกล่าวว่า

ศิลปะลัทธิดาดาเป็นศิลปะที่แสดงเพื่อมวลชน และมีความเป็นอิสระในการแสดงออกในช่วงเวลาของสงคราม การเรียกร้องเสรีภาพ ดาดาได้พยายามแสดงจุดยืน โดยการนำวิธีการทางศิลปะในทุกๆ ด้าน มาเป็นตัวการในการนำเสนอความคิด ดังนั้นรูปแบบทางศิลปะจึงมีรูปแบบเนื้อหาที่พยายามแสดงออกเป็นอิสระเสรี เยาะเย้ย ถากถาง และผสมผสานกับศิลปะในลัทธิอื่นๆ ศิลปินที่เด่นๆ ก็คือ มาร์เซล ดูซอง ดาดานำวิธีการ คอลลาจและวัสดุมาผสมผสานให้เกิดศิลปะ เพื่อจะสื่อให้เห็นรูปแบบของความแปลกใหม่ เช่นนำล้อจักรยาน นำผ้ากระสอบ นำวัสดุมาจัดวางเพื่อให้เกิดเป็นงานศิลปะ แต่นั่นมันไม่สำคัญเท่าจิตวิญญาณในศิลปะเหล่านั้นที่มีการคิดค้นแสดงผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นรากฐานของศิลปะแห่งสังคม สิ่งสำคัญคือศิลปะเหล่านั้นมันให้สาระแก่มวลมนุษย์ ปลูกจิตสำนึก และประกาศความเป็นศิลปะเพื่อสะท้อนสังคมอย่างแท้จริง (ทวี รัชนิกร. 2543 : สัมภาษณ์)

สุชาติ เถาทองได้ให้ทรรศนะว่า

ศิลปะลัทธิ dada เกิดจากกลุ่มศิลปินหลายแนวทางเช่น ฟิวเจอริสม์ แอบสแตรกท์ และคิวบิสม์ ความเป็นมาของลัทธิ dada เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ แต่มีผลกระทบถึงศิลปินปัจจุบันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น รูปแบบ แนวคิด เนื้อหาและเทคนิค ต่างได้รับอิทธิพลและพัฒนากระบวนการ รูปแบบให้ความหลากหลาย ดังนั้นผลงานในระยะแรกจึงเป็นผลงานทางศิลปกรรมที่มีแนวคิดมาจากลัทธิต่างๆ เช่นเทคนิคคอลลาจมีบทบาทสำคัญมากในลัทธิ dada เนื่องจากวัสดุขาดแคลนในช่วงสงครามพยายามที่จะใช้วัสดุจริงที่มีอยู่ในสังคมนั้น ๆ มาเป็นสื่อในการแสดงออกของเนื้อหาเพื่อสะท้อนสภาพเหตุการณ์ความเจ็บปวด ความทุกข์ยากของคนในสถานการณ์นั้นอย่างตรงไปตรงมา แนวคิดของลัทธิ dada ปฏิเสธหลักวิชา เป้าหมายไม่ได้อยู่ที่ความงามแต่อยู่ที่ที่สามารถสร้างกระแสแห่งความคิดที่มีต่อสังคมได้อย่างไร โดยปล่อยให้จิตสำนึกแสดงออกอย่างอิสระเสรี ผลงานในระยะแรกเป็นเทคนิค คอลลาจใช้วัสดุประกอบต่อและพัฒนาเป็นนูนสูงเป็นการประกอบต่อของวัสดุที่มีความเป็นจริง นำมาดัดแปลงผสมกันให้เป็น 3 มิติเกิดเป็นสัญลักษณ์ใหม่ให้ความรู้สึกที่จะสะท้อนสังคม ศิลปินที่เด่นในช่วงแรกคือ ฟรานซิส พิกาเบีย ทริสตัน ซาราริซาร์ค ฮูเซนเบค มาเซล เจนโก ในช่วงหลังได้แก่ มาร์เซล ดูชอง เคิร์ท ชวิตเทรส์ มักซ์ แอร์นส์ท ฮันส์ อาร์ป (สุชาติ เถาทอง . 2541 : สัมภาษณ์)

เนื่องจากลัทธิ dada ได้ถือกำเนิดในช่วงสถานการณ์ และความเก็บกดของคนในสังคม ก่อให้เกิดความคิดที่จะต่อต้านระบบชนชั้น ความเอาเปรียบของคนในสังคม ศิลปะได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือใช้แทนสื่อภาษา เพื่อเรียกร้องความถูกต้องของสังคม ลัทธิ dada ได้เกิดจากกลุ่มคนเช่น ปัญญาชน ประชาชน ศิลปิน ต่างเรียกร้องความถูกต้องและความเสมอภาคในสังคม การต่อต้านได้เกิดขึ้นทุกรูปแบบจากสมาชิกลัทธิ dada โดยใช้การแสดงออกทางด้านทัศนศิลป์ประกอบด้วย บทกวี จิตรกรรม และประติมากรรม หลังจากได้ก่อตั้งลัทธิ dada ที่ ซูริกแล้ว สมาชิกในต่างประเทศเช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี อเมริกา ได้นำแนวคิดและการแสดงออกทางด้านศิลปะ นำไปใช้และพัฒนาผลงานศิลปะเพื่อสนองตอบความคิดของตน ลัทธิ dada ได้ก่อตั้งร่วมกัน โดยถือหลักข้อปฏิบัติของกลุ่มร่วมกัน และได้เผยแพร่ไปสู่วงการศิลปะในปัจจุบัน

1.2 ความเคลื่อนไหวของลัทธิ dada

ศตวรรษที่ 20 ฝรั่งเศส เยอรมนี และอเมริกา มีความเจริญในทุกๆด้าน การสื่อสารติดต่อกันด้วยความเจริญของเทคโนโลยี ส่งผลให้ศิลปินและศิลปะแขนงต่างๆ เผยแพร่อิทธิพลกระจายทั่วไป ลัทธิ dada ได้แพร่ออกไปตามประเทศต่างๆอย่างรวดเร็วเช่นมาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp) และพิกาเบีย (Picabia) ได้เดินทางจากยุโรป ไปก่อตั้งในนิวยอร์ก ส่วน อังเดร เบรอตง (Andre Breton) ไปตั้งกลุ่ม dada ขึ้นในปารีสพร้อมกับสหายหลายคน เช่นเดียวกัน ในปี ค.ศ.1919 กรุงปารีส ได้กลายเป็นศูนย์กลางความเคลื่อนไหวอันสำคัญของลัทธิ dada มีการรณรงค์กันอย่างเต็มที่ ทั้งการสร้างงานศิลปะ กวีนิพนธ์ และออกนิตยสารเพื่อคัดค้านเรื่องศีลธรรม ปรัชญา ศาสนา สังคม และทุกอย่างที่มี “ คุณค่าเลย ” ซึ่งพวกลัทธิ dada เห็นว่าเป็นการจำกัดเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ชาติ ส่วนในเยอรมันนี ริชาร์ด ฮูเซนเบค ได้เดินทางกลับมายังเบอร์ลินในปี 1917 พร้อมทั้งได้นำหลักการของ dada ใน ซูริก มาเผยแพร่โดยมี ราอูล ฮอสแมน เคิร์ท ชวิตเทรส์ และ มักซ์ แอร์นส์ท ได้ร่วมมือกันและบุคคลเหล่านี้จัดประชุม ขบวนการ dada ขึ้นในเบอร์ลิน

1.2.1 ลัทธิดาดาในฝรั่งเศส

จิตรกรฝรั่งเศสนั้นถือได้ว่า เป็นผู้นำความเจริญมาสู่วงการศิลปะสมัยใหม่เป็นอย่างมาก เริ่มต้นจาก ฟานโกะ เซซานน์ พอล โกแกง ลัทธิที่สำคัญเช่น นะบิส (Nabis) นำโดย ปอล เซรูซีเยร์ (Paul Serusier) ได้นำความคิดจากการใช้สีแบบแบน ๆ รูปทรงง่าย ๆ ของโกแกง นำมาใช้และต่อมาก็ได้สลายตัวไป ศิลปินต่างนำแนวคิดมาพัฒนาตามแนวของอิมเพรสชันนิสม์แนวใหม่ เรียกกลุ่มตัวเองว่า แองติมิสม์ (Intimisme) บางส่วนได้แยกตัวไปทำงานตามความฝันและใช้ความหมายเป็นสัญลักษณ์เรียกกลุ่มตนเองว่า ซิมโบลิสต์ (Symbolism) กลุ่มเหล่านี้ต่างเป็นผู้นำบุกเบิกศิลปะแนวใหม่ในฝรั่งเศส กลุ่มที่มีบทบาทสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มโฟวิสต์นำโดย อังรี มาติสส์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก ฟานโกะ เริ่มจากปี ค.ศ. 1905 – 1908 สุดท้ายหันไปปฏิบัติงานตามแนวคิวบิสม์ โดยการนำของ พาโบล ปिकासโซ และจอร์จส์ บราก โดยมีแรงดลใจจากผลงานของ เซซานน์ แนวทางแบบคิวบิสม์ต่างได้รับความนิยมได้ถูกนำไปผสมผสานกับแนวศิลปะแบบใหม่จนเกิดเป็นศิลปะรูปแบบใหม่ ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาศิลปะการสร้างสรรค์ที่แตกแยกออกไป เช่นการนำเอารูปแบบคิวบิสม์ผสมกับการใช้สีแบบอิมเพรสชันนิสม์มีการนำเอาเครื่องจักรกลมาผสมใช้ในงานทำรูปทรงเป็นแท่งทรงกลมเป็นรูปกรวยแบบเรขาคณิตเป็นต้น

ลัทธิดาดา ก่อตัวขึ้นและย้ายกลุ่มจากเมืองซูริคมาอยู่ที่ปารีส ในต้นปี ค.ศ. 1920 อองเดร เบรอตง ซึ่งเป็นนักเรียนแพทย์สนใจกวีนิพนธ์มาก และได้เข้าร่วมกับลัทธิดาดาเพราะเห็นว่า เป้าหมายลัทธิดาดาก็เพื่อต่อต้านสงครามทำลายค่านิยมของชนชั้นกลาง ตลอดจนผลิตผลอารยธรรมตะวันตกให้สิ้นซากเพื่อขจัดปัจจัยที่ก่อให้เกิดสงคราม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของตนและชวนให้ลัทธิดาดาใช้วารสาร (Literature) เป็นกระบอกเสียงเผยแพร่ความคิดและกิจกรรมของกลุ่มด้วย

ในช่วงเวลาสองปีที่ อองเดร เบรอตง และกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งมีนโยบายและความก้าวร้าวรุนแรง ตลอดจนประชดประชัน แดกดัน เพื่อก่อวุ่นวายและยั่วโทสะชนชั้นกลางในทุกรูปแบบ นอกจากจะเสนอภาพปกวารสารฝีมือ ฟรานซิส พิคาเบีย ศิลปินลัทธิดาดาและผลงานศิลปะที่ทำหายพอกับ บทกวี วรรณศิลป์ พวกเขายังทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความอื้อฉาว เช่นจัดให้มีการต่อต้าน บาร์เรส นักเขียนใหญ่ผู้หนึ่ง ที่กลุ่มลัทธิดาดาโดยเฉพาะ อองเดร เบรอตง เห็นว่าเป็นผู้ปลุกระดม ลัทธิชาตินิยม วิธีการก็คือจัดให้มีการแสดงการไต่สวนคดีบาร์เรส (Procès Barres) ในวันศุกร์ที่ 13 มีนาคม ปี ค.ศ. 1921 โดยขอใช้สมาคม Societes savantes อองเดร เบรอตงทำหน้าที่เป็นประธานศาล ริเบอมงต์ เดล์เชญส์ เป็นผู้กล่าวฟ้อง อารากง และ ซูโปลท์ เป็นทนายฝ่ายจำเลย ฝ่ายโจทก์และจำเลยคือ ริโกต์ ดริเยอ ลาโร แซลลอง กาเรตตี ราซิลด์ และแบงจาแม็ง เปเรต์ แต่งตัวเป็นทหารเยอรมันการสืบสวนและพิพากษาเป็นไปอย่างเผ็ดร้อน และจบลงด้วยการประหารชีวิตจำเลย รายการคำวันนั้นจบลงด้วยคำกล่าวที่ตลกไปกฮาและเสียงเพลงที่มีเนื้อหาก้าวร้าวโดย ทริสตัน ชารา

ปี ค.ศ. 1921 เดือนพฤษภาคม ได้มีการจัดนิทรรศการให้กับ มักซ์ แอร์นส์ท์ และแมนเรย์ เป็นศิลปินจากเยอรมนีและอเมริกา สำหรับนิทรรศการคอลลาจ ของ มักซ์แอร์นส์ท์มีชื่อว่า (La Mise sous Whisky marin) (จับไว้ใต้ถ้ำน้ำทะเล) ซึ่งชาวปารีสได้ให้ความสนใจ ที่พวกดาดาโฆษณาไว้ล่วงหน้า และพากันไปดูงานนิทรรศการในครั้งนี้อย่างคับคั่ง บรรดาเจ้าภาพได้สวมถุงมือขาวไม่ผูกเนคไทคอยต้อนรับผู้ชมด้วยลักษณะ ที่ก้าวร้าว คนหนึ่งซ่อนตัวอยู่ประตูคอยสบประมาดแขกที่มาถึง พอคนเข้าไปในที่แสดงงาน ไฟฟ้าที่สว่างอยู่ก็ดับลงทำให้เห็นไฟสีแดงจากห้องใต้ดินมี อารากง คอยส่งเสียงร้อง และพูดคำที่ไม่เป็นภาษา ไร้ความหมายการแสดงครั้งนี้ได้มีความหมายเพื่อแสดงงานตามวิธีแบบลัทธิดาดาเท่านั้น หากแต่ต้องการเย้ยหยันเกี่ยวกับแนวคิดการเปิดนิทรรศการศิลปะด้วย

สำหรับ แมน เรย์ ซึ่งเป็นจิตรกรและช่างภาพได้คิดค้นวิธีการวาดรูปและถ่ายภาพ โดยวิธีแปลก ๆ เช่นการวาดภาพด้วยกระบอกปืน และการนำเอาวัสดุใช้สอยที่ไม่มีค่ามาสร้างงานศิลปะ สมาชิก วารสาร Litteratur ได้จัดนิทรรศการให้ที่ร้านของ ซูโปลท์ ชื่อ Librairie Six ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1921 ในวันเปิดนิทรรศการได้สร้างความประหลาดใจภายในงาน พบว่าภายในห้องแสดงงานเต็มไปด้วยลูกโป่งลอยเต็มห้อง แสดงงานบังรูปภาพหมด และเมื่อแขกเข้าชมงานฝ่ายเจ้าภาพให้สัญญาณให้พวกผู้จัดงานไขว่หรือจี้ลูกโป่งให้แตกพร้อมกันแล้วส่งเสียงไชโยลั่น อย่างไรก็ตามหลังจากที่กลุ่มของ อังเดร เบรอตง ได้ร่วม กิจกรรมของ ศิลปินลัทธิดาดา และเห็นว่ากิจกรรมของศิลปินลัทธิดาดาในช่วงหลัง ไร้แก่นสารมากขึ้นทุกทีเขาต้องการที่จริงจังมากกว่านี้ เขาได้เชิญนักวิชาการจากหลายสาขามาประชุมกันเกี่ยวกับปัญหาและแนวคิดจิตใจสมัยใหม่ ทริสตัน ซารา ไม่พอใจที่ไม่พิจารณาเรื่องต่อต้านศิลปะเป็นสำคัญ และได้ก่อความทำให้การประชุมล้มเหลว อังเดร เบรอตง และเพื่อน ต่างชวนกันออกจากกลุ่มลัทธิดาดาทั้งหมด หลังจากนั้นในเดือนมีนาคม ค.ศ.1922 ลัทธิดาดาในปารีสก็สลายตัว (สดชื่น ชัยประสาธน์.2532: 21-22)

ในปี 1917 สมาชิกกลุ่มโดยการนำของ อองเดร เบรอตงและเพื่อน ที่ได้ออกจากลัทธิดาดามารวมตัวกับกวีชาวฝรั่งเศสชื่อ อปอลลิแนร์ ตั้งชื่อกลุ่มใหม่ขึ้นคือกลุ่มเซอร์เรียลลิสม์ โดยมีเป้าหมายที่จะต้องแสดงออกทางศิลปะตามหลักทฤษฎีของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ ในเรื่องแรงผลักดันของจิตใต้สำนึก (ก้าวร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 100 – 103)

ในขณะที่ วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงของศิลปะลัทธิดาดาที่มีต่อศิลปะลัทธิเหนือจริงว่าเป็นศิลปะกรรมที่เปิดเผยความฝันและจิตใต้สำนึก จากบทบาทของศิลปะกลุ่มลัทธิดาดา ก่อให้เกิดทฤษฎีการสร้างสรรคความงามที่แปลกไปจากอดีต และได้ส่งผลมาสู่ขบวนการทางศิลปะกลุ่มลัทธิเหนือจริง จากสภาพการต่อต้านเหตุผลได้พัฒนาไปสู่การแสดงออกทางจิตใต้สำนึก เป็นเหตุผลภายในที่ไม่ลงรอยกับเหตุผลภายนอก และมีศิลปินจากลัทธิดาดาหลายคนได้พัฒนาไปสู่ศิลปะลัทธิเหนือจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กวีอย่าง อังเดร เบรอตง ที่มีความเชื่อตามแนวคิดของ ฟรอยด์ ว่าพฤติกรรมของมนุษย์คือผลผลิตของความขัดแย้งระหว่างแรงขับสัญชาตญาณของจิตไร้สำนึก การเก็บกด อัดตา และการต่อต้านโดยความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความปรารถนาอันเป็นเนื้อแท้ของสัญชาตญาณที่ถูกหักห้ามไว้ พยายามที่จะแสดงออกเพราะถูกเหนี่ยวรั้งจากสภาพของอารยธรรม จิตสำนึกและความฝันได้ถูกระบายออกและได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ศิลปินเหนือจริงนำมาแสดงออก (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535: 56-57)

1.2.2 ลัทธิดาดาในเยอรมนี

ลัทธิดาดาที่เกิดขึ้นในเบอร์ลิน มีลักษณะแตกต่างจากลัทธิดาดาในเมืองซูริคและนิวยอร์ก สถานการณ์และบรรยากาศมีความแตกต่างกันมาก ในเบอร์ลินมีการปฏิบัติปรับปรุงขนานใหญ่ไม่เฉพาะแต่ถนนในเมืองแต่รวมไปถึงงานศิลปะที่รวมเอาความคิด ความรู้สึก บรรยากาศทางการเมืองและสังคมมีกลุ่มกลาสีที่ขัดแย้งกับกองทัพที่มีความจงรักภักดีต่อจักรพรรดิไกเซอร์ ก่อให้เกิดคนกลุ่มใหม่อย่างเช่น สหภาพแรงงานยุคใหม่ ลัทธิดาดาเข้ามามีส่วนประสมประสานความคิดเก่าและใหม่ ได้มีการเสนอบทความที่แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มีนักเขียนหลายคนได้ตีพิมพ์บทความ ร้อยแก้ว ร้อยกรองวิพากษ์สงครามอย่างเปิดเผย ขณะเดียวกันจิตรกรอย่าง ราอูล ฮอสแมน ก็ได้เสนอบทความในวารสาร Die Freie Strasse ซึ่งพรรณานแวมทาง อนาคต (อนาธิปไตย) ซึ่งสมาชิกกลุ่มนี้เห็นว่าบ้านเมืองไม่ควรมีกฎหมายและการปกครอง ผู้นำแนวคิดคนต่อมาคือ โยฮัน บาเตอร์ ซึ่งมีส่วนร่วมในขบวนการลัทธิดาดา เขาเป็นสถาปนิกและได้สร้างชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับของสมาชิกลัทธิดาดาในเบอร์ลิน

ในปี 1917 ริชาร์ด ฮูลเซนเบค ได้เดินทางกลับมายังเบอร์ลิน พร้อมทั้งได้นำหลักการของลัทธิดาดาในซูริคมาเผยแพร่ ขณะนั้นในเมืองหลวงมีแต่ความสับสน อาหารก็หายาก ความสิ้นหวังปกคลุมไปทั่วผู้มีอำนาจเหมือนไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ที่นี้เป็นที่ก่อกวนความก้าวร้าวและวัฒนธรรม ของกลุ่มลัทธิดาดาซึ่งนำมาจากซูริค จากการนำของ ฮูลเซนเบค และจอห์นฮาร์ทฟิลด์ ซึ่งเป็นผู้ต่อต้านทำให้กลุ่มลัทธิดาดาเป็นที่รู้จักแพร่หลายในกรุงเบอร์ลิน โดยไม่สนใจคุณค่าและศิลปะในรูปแบบอื่น กลุ่มลัทธิดาดาที่นั่นพูดถึงการถอนรากเหง้าโดยกล่าวเสียดสี ประชดประชัน และสุดท้ายก็คือความรุนแรง เป็นเหตุการณ์ที่ปกติศิลปินในเบอร์ลินได้สร้างผลงานทางศิลปะน้อยกว่าที่อื่น ๆ งานส่วนใหญ่เป็นโปสเตอร์และสิ่งพิมพ์โฆษณาในความงามที่แตกต่างกันเช่นภาพปะติดของ ราอูล ฮอสแมน ซึ่งเป็นคนแรกที่ถ่ายภาพถ่ายปะติด (Photomontage) และภาพปะติดของ โยฮัน บาเตอร์ กลุ่มเบอร์ลินสนใจในเรื่องการพิมพ์ และกล่าวพ้อที่จะสร้างศิลปะในรูปแบบประดิษฐ์มากกว่าศิลปินลัทธิดาดาในซูริค สิ่งที่มีชื่อเสียงที่สุดของกลุ่มลัทธิดาดาในเบอร์ลิน คือภาพที่เรียกว่า ภาพถ่ายต่อประกอบโดยใช้วัสดุจาก หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ โดยเฉพาะการปะติดจากภาพถ่ายเช่นผลงานของ พอล ซีตรอง ชื่อภาพ เมโกลิส

จอร์จ กรอสส์ เป็นศิลปินผู้หนึ่งที่เข้าร่วมกับลัทธิดาดาในเบอร์ลิน เขามองเห็นภาพการโกงกิน อำนาจการบังหลวงที่เกิดขึ้นมากมาย จากประสบการณ์ของเขา กรอสส์ ได้เดินประท้วงไปตามถนนสายต่าง ๆ ของกรุงเบอร์ลิน โดยมีภาพหัวของคนตายคลุมอยู่บนศีรษะ และแจกใบปลิวของสมาชิกลัทธิดาดา ในขณะที่ฮาร์ทฟิลด์ แต่งเครื่องแบบของพวกต่อต้านเพื่อจะทำให้เครื่องแบบดูไร้ค่า โดยเขาทำให้มันสกปรกและนำสะอิดสะเอียน ให้ดูทุกข์ยากจากโรคผิวหนัง เขาโกนหน้าเพียงหนึ่งซีก ซึ่งต่อมากลายเป็นแบบในภาพวาดของ จอร์จ กรอสส์ จุดสูงสุดของลัทธิดาดาในเบอร์ลินคือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการแสดงงานของลัทธิดาดานานาชาติ ในปี 1920 คือหุ่นเซตของนายทหารเยอรมนีที่มีหัวเป็นหมูแขนจากเพดานของห้องแสดงศิลปะ จอร์จ กรอสส์ (George Grosz) ได้นำเอกลักษณ์อีกเพรสซันนิสม์ มาแสดงตามแนวคิดกล่าวอย่างเผด็จร่อน กรอสส์ เคยเป็นสมาชิกคนสำคัญของลัทธิดาดามาก่อน มีผลงานส่วนใหญ่แสดงความรู้สึกซึ่งต้องการเยาะเย้ย ถากถาง และเปิดโปงปัญหาอำนาจการบังหลวง การกดขี่ ขูดรีด และความฟอนเฟะของศีลธรรม ดังเช่น ภาพนายทุน โสเภณี นายทหารปรัสเซีย และพลพรรคนาซีผู้กระหายเลือด เมื่อแสดงตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อพรรคนาซีเช่นนี้ เขาจึงถูกหมายหัว จนต้องลี้ภัยไปอยู่ในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1933

ออตโต ดิกซ์ (Otto Dix 1891) ก็เป็นจิตรกรอีกผู้หนึ่ง ซึ่งนำงานจิตรกรรมไปใช้เพื่อผลทางการเมืองและสังคมอย่างเต็มที่เช่นเดียวกับ กรอสส์

ชวิตแทร์ส (Kurt Schwitters) เป็นผู้นำเอาลัทธิคิวบิสม์มาใช้ในระยะแรก ต่อมาพัฒนารูปแบบใหม่ซึ่งเขาตั้งชื่อว่า เมิร์ซ (Merz) คือการนำเอาเศษตะกั่ว ขนกก ไม้ มาปะติดเป็นภาพ แม้ว่าจะเป็นวิธีการของพวกคิวบิสม์ แต่ชวิตแทร์สได้นำมาดัดแปลงจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (กัจจ สุนพงษ์ศรี .2528:113-117)

ในขณะที่ มักซ์ แอร์นส์ท ศิลปินชาวเยอรมนีได้ทำภาพผลงานที่โดดเด่น เขาได้ทำรูปปั้น 2 - 3 ชิ้น เป็นภาพตั้งแบบอิสระ ปะจากไม้และโลหะเช่น ภาพนก เป็นผลงานแบบลัทธิดาดาของเขาในเมืองโคโลญและได้ถูกทำลายไป (Rubin. 1968. 42 - 50)

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1918 ฮูลเซนเบค ได้แสดงสุนทรพจน์ที่นับว่าเป็นของลัทธิดาดารั้งแรกในเยอรมนี สุนทรพจน์นี้ซึ่งเปรียบเสมือนการประกาศตัวต่อสาธารณะชน ก่อให้เกิดความสนใจอย่างกว้างขวาง เขาประกาศว่า " การเป็นลัทธิดาดาคือปล่อยตนเองไปตามสถานการณ์ต่อต้านกับความคิดเก่าตกตะกอน " ลัทธิดาดาในเบอร์ลิน คือสโมสร ชมรม (Club) ใครๆ ก็สามารถเข้าร่วมชมรมได้ โดยไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ

ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ที่จะแสดงความคิดเห็นด้วยศิลปะ ทุกคนได้ชื่อว่าเป็นชาวลัทธิดาดา การเป็นชาวลัทธิดาดาอาจมีความหมายมากกว่า การเป็นนักธุรกิจ และนักการเมือง โดยให้ชื่อคลับนี้ว่า “ เฮอเรนคลับ ” (Herrenclub) (Richter, .1997:101-107)

1.2.3 ลัทธิดาดาในสหรัฐอเมริกา

ศิลปินที่สร้างสรรค์งาน ด้านจิตรกรรมและประติมากรรมในอเมริกา มีการพัฒนาความเจริญในการสร้างสรรค์ศิลปะน้อยมาก ศิลปินต่างเดินทางไปศึกษาศิลปะในแถบยุโรปและต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในอเมริกาเองได้นำศิลปินและผลงานศิลปะจากยุโรปและประเทศอื่นจำนวนมาก เพื่อมาพัฒนาสร้างสรรค์ความสามารถของศิลปิน และสร้างรสนิยมประชาชนชาวอเมริกันเช่น ประติมากรชาวฝรั่งเศสชื่อ กาสตอง ลาเซล โมโฮลลี – นากี , จาคส์ ลิปชิตส์ , นวม กาโบ ฯลฯ ต่างเดินทางมาพักพิงในอเมริกา ในช่วงแรกศิลปะแนวเซอเรียลลิสม์สะท้อนเนื้อหาของสังคมได้เข้ามามีบทบาทก่อน โดยกลุ่มจิตรกรที่เรียกตนเองว่า (กลุ่มแปด) ส่วนศิลปินที่เดินทางไปศึกษาในประเทศแถบยุโรปได้เดินทางกลับมาพร้อมกลับแนวคิดใหม่ ๆ

เวอเนอร์ แอฟมันน์ เขียนถึง อัลเฟรด สไตกลิทซ์ และกลุ่มของเขาว่า สไตกลิทซ์ ก็คือหนึ่งในผู้บุกเบิกแนวคิดใหม่ โดยมีเพื่อนของเขา เอ็ดเวิร์ด สไตเซน เกิดในลักเซมเบิร์ก ร่วมกันก่อตั้ง(ไฟต์ - ซีเซสชัน 291) ซึ่งเป็นสมาคมของช่างภาพยุคใหม่ เป็นสถานที่จัดนิทรรศการ การภาพถ่ายสมัยใหม่

ไฟต์ - ซีเซสชัน 291 แกลเลอรี ของ อัลเฟรด สไตกลิทซ์ ได้จัดให้มีการเผยแพร่งานแสดงศิลปกรรมจากยุโรปขึ้นในอเมริกา โดยให้ชื่อการแสดงนี้ว่า อาร์โมรี่โชว์ (Armory Show) ในปี 1913 ซึ่งเป็นปีแห่งการปลูกเร้าเหล่าศิลปินในอเมริกาให้ตื่นตัวและให้เห็นความสำคัญของการแสดงผลงานศิลปะ ในจำนวนผลงานทั้งหลายที่แสดงในครั้งนั้น ผลงานศิลปะลัทธิดาดาได้ร่วมแสดง และผลงานก็ได้ถูกซื้อ ได้แก่ผลงานของ มาร์เซล ดูชอง ซึ่งเป็นผลงานอันโอ้อวดมีความคิดที่แปลกแหวกแนว ไปอยู่ในกรรมสิทธิ์ของ ชาวอเมริกันหลายชิ้น เหตุการณ์ครั้งนั้นส่งผลให้แนวคิด รูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการในการนำเสนอของศิลปินลัทธิดาดาที่ไม่เหมือนศิลปินกลุ่มอื่น ได้สร้างความน่าสนใจให้กับชาวอเมริกันเป็นอย่างมาก ศิลปินหลายกลุ่มได้นำวิธีการ แนวคิดแบบลัทธิดาดา ไปพัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปกรรมในอเมริกาในระยะต่อมา (กัจจ สุนพงษ์ศรี. 2528 :120 -122)

ปี ค.ศ.1913 งานแสดงศิลปะสมัยใหม่ อะมอรี โชว์ (Armory Show) จัดโดย อัลเฟรด สไตกลิทซ์จัดขึ้นที่คลังอาวุธของกรมทหารราบที่ 69 ถนนเล็กซิงตันแอฟนิว นิวยอร์ก เปิดงานในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1913 มีผู้เข้าชมมากกว่า 100,000 คนนับได้ว่าเป็นนิทรรศการประวัติศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาผู้ชมสาธารณะชน และสื่อมวลชนได้สัมผัสศิลปะแนวใหม่ คลื่นสาธารณะชนที่เข้าชมงานได้เพิ่มพลังให้ สไตกลิทซ์ ย้ำความเชื่อของเขาว่า แสง สี และรูปทรงต่างๆ สอดประสานกลมกลืนกันอย่างสวยงาม เช่นเดียวกับผลงานของศิลปินยุคใหม่เช่น เซซานน์ ปिकासโซ และมาร์เซล ดูชอง

งานศิลปะที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้นในงาน Armory Show ได้แก่ Nude Descending A Staircase เป็นผลงานของ มาร์เซล ดูชอง เป็นการนำเอาแสงและพลังขับเคลื่อนมาใช้ในงานจิตรกรรม ภาพของ ดูชอง เป็นความสำเร็จที่น่าตกตะลึงโอ้อวดในประวัติศาสตร์นิทรรศการศิลปะของอเมริกา เพียงชั่วข้ามคืน ดูชอง กลายเป็นผู้นำที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น ชาตานหมีพ ในวงการศิลปะสมัยใหม่ และห้าสิบปีต่อจากนั้นชาตานหมีพผู้นี้ ได้รับการขัดสีให้ขาวยิ่งขึ้นกว่าหมี Amory Show ทำให้คนอเมริกันสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับศิลปะยุคใหม่ เกิดความสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับแนวความคิด แอนตี้อาร์ตแนวใหม่สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิดาดา ซึ่งอยู่นอกเหนือจากความคิดของคนอเมริกา (Richter. 1997 : 81, 83)

ในระหว่างปี 1917-1918 ลัทธิดาดาในนิวยอร์กเกิดขึ้นอย่างอิสระ มีความแตกต่างจากซูริคอยู่บ้าง สมาชิกของกลุ่มมีบทบาทเป็นปฏิปักษ์ต่อศิลปะเช่นเดียวกับกลุ่มดาดาในซูริค จุดเริ่มต้นเกิดจากความคิดของ อัลเฟรด สไตกลิช ผู้คลังโคล้แสงในการสร้างงานศิลปะ ศูนย์รวมของกลุ่มไม่ใช่ในท์คลับ ไม่ใช่ภัตตาคารหรือ ผู้นำอย่าง ฮูก บอลล์ (Hugo Ball) แต่เป็นนักแสดงภาพและช่างภาพผู้สนใจในงานศิลปะ สไตกลิช ถือเป็นผู้บุกเบิกการถ่ายภาพ และการถ่ายภาพของเขาสามารถสร้างสรรค์โลกใหม่ในงานศิลปะได้เช่นเดียวกันกับสีและผ้าใบ จากนั้นก็เข้าร่วมกลุ่มเพื่อนช่างภาพรุ่นเยาว์ทั้งหลาย เขาเป็นผู้ประกาศด้วยวาจาและด้วยการกระทำว่ากลุ่มของตนคือศิลปิน โดยใช้นิตยสาร Camera Work เป็นกระบอกเสียงของกลุ่ม

พิกาเบีย ก็เป็นศิลปินคนหนึ่งเข้าร่วมกับลัทธิดาดาในอเมริกา ได้รับการสนับสนุนให้แสดงผลงาน และอยู่ในแวดวงของ สไตกลิช มาก่อน พิกาเบีย มีแนวคิดที่ไม่ยึดมั่นในคุณค่าต่างๆในเรื่องของความกลมกลืน การมีอิสระ พ้นจากการผูกมัด กับข้อจำกัดทางสังคม และศีลธรรม ซึ่งเป็นเสมือนข้อเรียกร้อง เชิงบังคับให้ทำลายทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เมื่อพิกาเบีย เดินทางจาก สเปนมาถึงนิวยอร์ก ได้พบกับ ดูซอง และ แมนเรย์ จิตรกรจาก ฟิราเดลเฟีย ช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะร่วมสมัย (Richter.1997: 84)

อาจกล่าวได้ว่า การกระทำงานศิลปะในรูปแบบใหม่ๆที่น่าสนใจมีสองแนวทางอย่างกว้างๆ กล่าวคือ มีนัยแห่งการแสดงถึงสภาวะจิตใจที่เต็มไปด้วยการมองโลกในแง่ร้าย ชอบเยาะเย้ย ถากถาง ชอบการทำลาย มีสภาพการหมดหวัง ส่วนอีกแนวทางหนึ่งคือการแสดงออกของอารมณ์ที่ปราศจากความรู้สึก มุ่งเข้าค้นหาความจริง ความงามอันบริสุทธิ์

นัยแรก ถูกกำหนดขึ้น โดย มาร์เซล ดูซอง เมื่อเขาได้หยิบสิ่งต่างๆ มาประกอบในการสร้างสรรค์งานศิลปะนำมาวางในสภาพแวดล้อมแปลกๆ ดูซอง ค้นพบโดยบังเอิญหรือเจตนาก็ได้ ถึงกระนั้นก็ทำให้หลักสุนทรียศาสตร์ซึ่งเคยหยั่งรากลึกมาแต่โบราณ ทรรศนะคติทางความงามสั่นสะเทือนหักโค่นลงความงาม ความสูงส่ง ได้พลิกหน้ามือเป็นหลังมือ

นัยที่สอง จากการคิดและการกระทำของ กลุ่มลัทธินามธรรม เป็นส่วนมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับโลกธรรมชาติที่ปรากฏในสายตาว่าไร้ความสำคัญ โดยประกาศแถลงการถึงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีดำบนพื้นขาวคือผลงานจิตรกรรมอันยิ่งใหญ่ เป็นรูปทรงของสัจธรรม ขึ้นตรงต่อจิตใจของมนุษย์และในทุกสิ่ง จิตใจจะเป็นผู้แสดงออกทั้งสิ้น และเข้ามามีบทบาทในแวดวงศิลปะของอเมริกา

ศิลปินกลุ่ม พ็อพ อาร์ต นับว่าเป็นกลุ่มศิลปินที่มีส่วนได้รับแนวคิดและวิธีในการใช้สื่อวัสดุและเทคนิคในการสร้างสรรค์จากลัทธิดาดาโดยการนำของ มาร์เซล ดูซอง ราวปี ค.ศ.1955 เป็นยุคที่พวกแอ็บสแตรกท์ เอ็กสเพรสชันนิสม์ มีการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เราเซนเบิร์ก จิตรกรหนุ่มได้ใช้วิธีการบางอย่างของลัทธิดาดานำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะของตน คือได้ทำลายประเพณีการสร้างภาพ ที่จำกัดอยู่เพียงแต่ภายในของกรอบสี่เหลี่ยมของผืนผ้าใบ เขาเริ่มนำวัสดุสำเร็จรูปจริงๆโดยนำเตียงนอนจริง ผ้าปูที่นอนเก่าๆ มาปะติดบนผืนภาพเท่ากับเขาเสนอศิลปะแนวใหม่ขึ้น คือสร้างศิลปะที่เป็นอยู่ทั่ว ๆ ไปใช้วัตถุธรรมดาสามัญต่อชีวิตประจำวัน นำมาใช้ในการสร้างอย่างพวกดาดาเคยกระทำหลังจากการแสดงผลงานของ เราเซนเบิร์กสิ้นสุดลง ศิลปินอเมริกันอีกผู้หนึ่งคือ แจสเปอร์ จอห์น (Jasper John) ซึ่งเคยศึกษาผลงานและทฤษฎีของ ดูซอง อย่างลึกซึ้งได้สร้างภาพขึ้นด้วยการวาดทำเป็นรูปธงชาติสหรัฐอเมริกา ภายในบรรจุหมายเลขและเทคนิคการปาสี ให้สีแดงเปื้อน กระดาษเลอะรูปธง

ศิลปินที่เป็นที่สนใจของชาวอเมริกันได้แก่ มาร์เซล ดูซอง และ ฟรานซิส พิกาเบีย โดยใช้ นิตยสาร 291 เป็นตัวเผยแพร่ แนวความคิด และเทคนิคต่างๆให้กลับกลุ่มศิลปินอเมริกันทั่วไป โดยมีศิลปิน

อเมริกันอย่าง ฮันส์ อาร์ปเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงให้ เนื่องจากเขาสนใจวิธีการใช้วัสดุจริงตามแบบ มาร์เซล ดูของ และได้นำไปพัฒนาใหม่จนกลายเป็นรูปแบบเฉพาะตนต่อมา ได้ถูกเรียกชื่อว่าเป็น นีโอ – ดาดา (Neo – Dada) หรือ นิวเรียลลิสต์ (New Realist) กลุ่มศิลปินเหล่านี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสร้างงานศิลปะแบบลัทธิดาดามาใช้ ซึ่งมีข้อแตกต่างกับลัทธิดาดาในซุริค ก็คือด้านเนื้อหาแสดงถึงชีวิต และสังคมการเมืองร่วมสมัยและแสดงได้ชัดเจนมากกว่า ได้เรียกชื่อกลุ่มว่า พ็อพอาร์ต (Pop Art) ในปัจจุบันรูปแบบและวิธีการของลัทธิดาดา ได้เผยแพร่ออกไปสู่กลุ่มผู้สร้างสรรคงานศิลปะกลุ่มต่างๆมากมายทั่วโลก (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 365)

1.4. ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปินลัทธิดาดา

1. มาร์เซล ดูของ (Marcel Duchamp)
2. เคิร์ต ชวิตเตอร์ส (Kurt Schwitters)
3. มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst)
4. ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp)
5. ฟรานซิส พิกาเบีย (Francis Picabia)
6. ราอูล ฮอสมาน (Raoul Hausmann)

1. มาร์เซล ดูของ Marcel Duchamp 1887-1968

เขาเป็นศิลปินที่สำคัญที่สุดของลัทธิดาดา ตระกูลดูของ เป็นตระกูลศิลปินพี่น้องทุกคนเป็นจิตรกร ก่อนที่เขาจะร่วมกับขบวนการลัทธิดาดา เขาเคยทำงานตามลัทธิอื่นมาก่อน ภาพผลงานที่มีชื่อเสียงมากคือ “ คนเปลือยกำลังลงบันได ” (Nude Descending a Staircase) มาร์เซล ดูของทำงานตามความคิดของ ดาดาอยู่ตลอดมา ต่อมาในราวปี ค.ศ. 1919 ภาพที่มีชื่อเสียงของเขาหลายภาพได้ถูกสร้างขึ้นเช่น ภาพ “โมนาลิซามีหนวด” อันเป็นผลงานตามความคิดของลัทธิดาดาที่ต้องการ เยาะเย้ย เล่นตลก ๆ กับศิลปะที่คนทั่วไปเห็นว่าเป็นของสูงโดยใช้ ภาพ “โมนาลิซา” ของเลโอนาร์โด ดา วินชี ซึ่งในสังคมยอมรับกันว่าเป็นแบบฉบับของศิลปะชั้นสูง มาร์เซล ดูของ จำลองภาพนี้เหมือนทุกอย่าง ยกเว้นตรงที่เขาได้ใส่หนวดให้กับริมฝีปากของโมนาลิซาคงาม พร้อมกับเขียนคำว่า L.H.O.O. ซึ่งหมายถึง “ เธอร่อนนระหวานกระวายเป็น ” นอกจากนี้ก็มีภาพที่สำคัญของเขาก็คือชิ้นหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเสียง ชื่อ “ เจ้าสาวถูกเจ้าบ่าวจับเปลือยกายล่อนจ้อน ” (The Bride Stripped Bare by Her Bachelors) อันเป็นผลงานที่ผสมกันระหว่างจิตรกรรมและประติมากรรม โครงสร้างส่วนใหญ่ทำด้วยกระจกใส มีรูปทรงคล้ายกับเครื่องจักรกลที่ถูกบรรจุภายใน (กรอบกระจก) มีการใช้เส้นลวดและกระดาษห่อแขนดิวีชระบายสีวางอยู่บนจาน แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดที่มีต่อสภาพแวดล้อม สังคมและการดำเนินวิถีชีวิตในขณะนั้น

มาร์เซล ดูของ ปฏิเสธกลวิธีในการสร้างสรรค์ต่อหลักการแบบดั้งเดิม มีการนำเอาวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม สังคม และการดำเนินวิถีชีวิตในขณะนั้น นำมาประกอบและสร้างสรรค์ให้ปรากฏ ดูของ ประกาศว่าตนเองเป็น “ แอนไท อาร์ติสต์ ” (Anti-Artist = ไม่นิยมที่จะเป็นศิลปินในแบบเก่า) อย่างเปิดเผย เขาได้สร้างงานที่มีความเคลื่อนไหวหลายชิ้นในระยะหลัง ๆ คือระหว่างปี ค.ศ. 1927-1933 มาร์เซล ดูของ เดินทางกลับไปอยู่ยุโรป แต่ผลงานยังคงเป็นลัทธิดาดา แต่มีแนวโน้มไปสู่ลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ อันเป็นลัทธิที่มีความสัมพันธ์กับดาดาอย่างใกล้ชิดมาก ส่วนทางสหรัฐอเมริกาความคิดของเขายังมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งหลงเหลืออยู่ ทำให้กลุ่มศิลปินมีความเชื่อถือและพัฒนาศิลปะตามแนวลัทธิดาดา

(กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 245 – 247)

มาร์เซล ดูซอง เป็นศิลปินกลุ่มแรกที่ต่อต้านศิลปะ เริ่มจากการต่อต้านจิตรกรรมที่บริสุทธิ์เขาไม่ต้องการกฎเกณฑ์และเงื่อนไข ดูซอง พิจารณางานจิตรกรรมที่เขาต่อต้าน มันไม่สามารถที่จะแสดงออกได้เลย เพราะมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับของจิตรกรรมแบบเดิมๆ ทำให้เขามีความรู้สึกเหมือนถูกปิดกั้นในสิทธิความงามที่เป็นรากฐานของทุกสิ่งทั้งหลาย ดูซอง เห็นด้วยกับลัทธิดาดาและทฤษฎีของ ฟรอยด์ ที่ต้องการให้รูปแบบทางความคิดที่อิสระ และประกาศให้ทุกคนรับรู้ว่าเขาต่อต้านศิลปะแบบเดิม ยอมสละการทาสี รอยแปรงบนผืนผ้าใบ หันกลับมาเป็นเหมือน วิศวกร ใช้วิธีการแบบ “ กระทำทันที ” (Readymade) ผลงานการสร้างงานศิลปะของ ดูซอง ยังคงสร้างศิลปะที่มาจากรูปทรงของ เครื่องบินขึ้นเล็กขึ้นน้อยใช้สีเอกรงค์ตาม รูปแบบเดิม เน้นการเคลื่อนไหว รูปแบบอธิบายได้มากกว่าเดิม

เขากล่าวว่า ฉันรู้สึกตื่นเต้นในความคิดไม่เพียงแต่ผลิตผลที่มองเห็น ฉันต้องการนำจิตรกรรมมารับใช้จิตรกรรมอีกครั้งหนึ่ง และภาพจิตรกรรมของฉันนั้นจะต้องถูกยกย่องเหมือนสติปัญญา และวรรณกรรม ภาพเปลือย (ผู้หญิงก้าวลงบันได 1912) เป็นงานจิตรกรรมที่มีชื่อเสียงของ ดูซอง ไม่ยึดรูปแบบเดิมหรือรูปแบบของดาดา แต่เป็นแบบที่แสดงสถิติของความเคลื่อนไหว ที่เรียกว่า รักษาการกระจายแบบ คิวบิสม์ (Analytic Cubism) เป็นศัพท์ที่ใช้ในลัทธิ อนาคตของ อิตาลี่

ในปี ค.ศ.1912 ดูซอง เริ่มสร้างงานที่แสดงสัญลักษณ์ ภาษาใหม่เป็นการทำงานแบบ “ อนาลิติก ” คิวบิสม์ ได้ถูกเปลี่ยนไปในรูปแบบ อวัยวะ และจักรกล โดยใช้สีเดียว คือ สีชมพู ผลงานที่มีชื่อเสียงคือ Nude Descending a Staircase, No.2 (1912) การทำงานของ ดูซอง พยายามที่จะเสนอรายละเอียดเพื่อต่อต้านกับศิลปะนามธรรม จุดมุ่งหมายของเขาคือ “ การหมุนเข้าสู่ภายใน ” ฉันรู้ว่าศิลปะทำอะไรได้ ในการสร้างงาน เป็นเส้น เป็นจุด เป็นสัญลักษณ์ หรือไม่ใช่สัญลักษณ์ เพื่อที่จะพูดถึงสิ่งที่ต้องการพูด ปัจจุบันปัญหาของ ดูซอง กลายเป็นหนึ่งของการใช้สัญลักษณ์ภาษาใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทละครที่มองไม่เห็นประสพการณ์

ปี 1915 – 1923 ดูซองได้สร้างผลงาน The Bride Stripped Bare by Her Bachelors, Even the Large Glass (1915 – 1923) เป็นภาพชิ้นแรกๆที่แสดงให้เห็นการยืดหยุ่นของเหตุการณ์ภายใน โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสัตว์และต้นไม้ของ อนาลิติก คิวบิสม์ ไปใช้ทิศทางของแบบ อวัยวะและจักรกล ใช้สีอย่างประหยัดโดยใช้สีชมพูเพียงสีเดียว การทำให้เสียพรหมจรรย์แสดงโดยผ่านกลไกจิตชีวิต เป็นเครื่องสำเนาอย่างสมบูรณ์ของความเคลื่อนไหวในภาพเปลือยเป็นสิ่งที่ให้เห็นความแตกต่างของเจ้าสาว พรหมจรรย์สู่เจ้าสาว ทำให้ดูซอง กลายเป็นผู้ที่หลงใหลในจักรกล

ดูซอง เป็นคนที่ชอบทดลองทำศิลปะ ได้แนวความคิดมาจากลัทธิฟิวเจอริสม์ เป็นคนที่มีความคิดแปลก เขามองเห็นความบกพร่องของเครื่องจักรกล ซึ่งทำให้เขาสร้างงานที่ชื่อว่า “ Fontaine ” (1917) และผ้าคลุมพิมพ์ติดนำมาเปลี่ยนชื่อก็สามารถแปลสารของมันได้ กลายเป็น “ Pliant....de voyage ” (1916) พลั่วตัดหิมะกลายเป็นผลงานชื่อ “ Inadvance of broken arm ” (1915) ผลงานของ ดูซองดูเหมือนง่าย ไม่เอาจริงเอาจัง แต่มันผ่านการไตร่ตรองทางปัญญาเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการสร้างศิลปะ มีลักษณะส่วนตัวน้อยที่สุด ไม่คำนึงถึงความดีเลวเพราะต้องการทำศิลปะที่แท้จริงไม่ให้อารมณ์ทางสุนทรีย์ ไม่ต้องการให้ศิลปะอยู่ในรูปการค้า (สดชื่น ชัยประสาสน์. 2532 : 76)

ดูซอง เป็นศิลปิน ลัทธิดาดาที่มีจุดยืนในการแสดงออกทางความคิดของตนเอง และต่อความรู้สึก ในการพัฒนาศิลปะในช่วงก่อนสงครามและหลังสงครามครั้งที่ 1 การต่อต้านทางความคิดและกฎเกณฑ์ทางสังคม ความคิดแบบเก่าๆ เป็นแรงกดดันให้ศิลปินอย่าง มาร์เซล ดูซอง ดำเนินกิจกรรมทางศิลปะโดยใช้

วิธี แอนต์อาร์ตต่อต้านวิธีการสร้างในแบบเดิมๆ จากผลงานในรูปแบบ อนาลิติก คิวบิสม์ ก็มาสู่ความงามในลักษณะของจักรกล แนวทางในการสร้างสรรค์ที่โดดเด่นของ ดุซอง ได้แก่การสร้างงานในลักษณะพร้อมทำโดยใช้วัสดุสำเร็จรูป (Readymade)

วีรณ ตั้งเจริญ กล่าวไว้ในหนังสือศิลปะสมัยใหม่ ช่วงแรก ดุซองได้ร่วมกับพิกัสโซ รับอิทธิพลจาก เซซานน์ ศิลปินลัทธิประทับใจ ต่อมาในปี 1911 – 1912 แนวทางของ ดุซอง มีลักษณะไปในทางศิลปะแบบค่านิยมและรวมไปถึงแบบอนาคตนิยม ต่อมาได้พัฒนาศิลปะ นำไปสู่การนำเสนอวัตถุสำเร็จรูป และการใช้รูปแบบสัญลักษณ์ในทางศิลปะ ผลงานนั้นได้แก่ ที่คว่ำขวด พลั่วตักดิน โปปัสสาวะ

(วีรณ ตั้งเจริญ. 2535 : 53)

โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไป มนุษย์ได้หันมาใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานมนุษย์ เพิ่มความสำคัญให้กับสิ่งที่ปราศจากจิตใจ ให้กลายเป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมใหม่ ดุซอง นำรูปร่างและการทำงานของจักรกลมานำเสนอ โดยการแสดงออกทางวิญญาณแห่งการ เยาะเย้ย ถากถาง สร้างให้มันดูพิสดารใช้วัสดุสำเร็จรูป นำมาประกอบกัน โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลว่าความงามต้องบริสุทธิ์ อ่อนหวาน เขานำวัสดุที่ถูกทิ้งมาล้างให้สะอาด แล้วนำมาจัดวางใหม่ในสภาพแวดล้อมใหม่ สิ่งไร้สาระก็ดูดีมีคุณค่าใหม่

(กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 245)

เนลสัน กูดแมน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญลักษณ์ว่า “ สัญลักษณ์มันมีอยู่ในตัวของงานศิลปะและงานศิลปะได้แสดงเป็นสัญลักษณ์” กูดแมนพยายามอธิบายว่าวัตถุอย่างหนึ่ง มีสภาพเป็นศิลปะ เขายกตัวอย่างว่า ก้อนหินไม่ใช่ศิลปะ และก็ไม่ใช่สัญลักษณ์แต่อย่างใด ต่อมาวัตถุนั้นถูกนำไป จัดวางในพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ ก้อนหินก็จะมีคุณสมบัติแสดงสัญลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ จนกระทั่งนำก้อนหินไปวางในพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ ก็จะเป็นสัญลักษณ์ทางศิลปะ ซึ่งมันจะแตกต่างกันเพราะศิลปะจะเน้น รูปร่าง ขนาด สี และพื้นผิว มันจะแสดงออกมาทางความรู้สึก นั่นคือศิลปะ (วีรณ ตั้งเจริญ. 2535 : 35 – 36)

สดชื่น ชัยประสาน ได้บันทึกไว้ในหนังสือ กวีนิพนธ์ และจิตรกรรมเซอร์เรียลลิสม์ ในฝรั่งเศส ปี 1919 – 1969 เกี่ยวกับการสร้างงานศิลปะของ ดุซอง ว่าเป็นศิลปินที่ท้าทาย สามารถสร้างความอื้อฉาวแก่วงการศิลปะทั้งในปารีสและนิวยอร์ก จากการเดิมพันให้กับภาพ (โมแนลลิซา) ที่เป็นของศิลปินใหญ่อย่าง ดา วินชี แม้แต่การยั่วโทษของคนชั้นกลาง ด้วยภาษา “ L.H.O.O.Q ” แปลว่า (อี๋นังกันไว) การปฏิบัติให้ตัวหนังสือ มีขนาดเล็ก – ใหญ่ ต่างกันให้ดูผิดปกติ และการทำคอลลาจโดยใช้วัสดุ ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน นำมาใช้เป็นองค์ประกอบภายในภาพ และท้าทายการทำประติมากรรม หรือจิตรกรรมแบบประเพณี ด้วยการนำเสนอวัตถุสำเร็จรูปในการแสดงออก โดยการนำวัสดุสำเร็จรูป (สดชื่น ชัยประสาน. 2528 : 76)

ดุซอง ให้แนวคิดที่ว่า ศิลปินไม่ควรต้องทำงานให้เหน็ดเหนื่อยมาก ไม่ควรทำตัวดูพระเจ้าผู้มีสรรพอำนาจ เพียงแต่นำสิ่งที่มีแล้วมาดัดแปลงเล็กน้อยก็น่าจะเพียงพอ ในงานศิลปะของ ดุซอง เขาได้นำวัสดุสำเร็จรูปมาใช้เป็นสื่อทางสัญลักษณ์ในงานศิลปะ สอดคล้องกับแนวคิดของ เนลสัน กูดแมน

เนลสัน กูดแมน ให้แนวคิดในเรื่องวัตถุว่า จะเป็นงานศิลปะได้ ก็ต่อเมื่อมันจะต้องถูกนำมาเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม เพื่อที่วัตถุนั้นจะสามารถแสดงความรู้สึกทางสุนทรีย์ของสัญลักษณ์ได้ กูดแมน ย้ำว่าวัตถุนั้นต้องแสดงออกทางความรู้สึก อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็คือการแสดงในลักษณะอุปมาอุปไมย ซึ่งผลงานของดุซอง ก็ค่อนข้างจะมีการแสดงออกเช่นนั้น เพียงแต่การยอมรับของสังคมจะมีส่วนที่จะพิจารณาถึงการกระทำในลักษณะ สุนทรีย์สัญลักษณ์เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาในการสร้างสรรคงานศิลปะ

ผลงานมาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp)

1. ผลงานชื่อ Fountain ,1917.
Readymade: porcelain urinal,
23.5x18 cm, height 60 cm.
2. ผลงานชื่อ L.H.O.O.Q , 1919.
Assisted: pencil on a reproduction of the Mona Lisa,
19.05 x 12.7cm.
3. ผลงานชื่อ Tu m' 1918.
Oil and graphite on canvas, with bottle-washing brush, safety pins, nut and bolt. 69.85 x 259.08 cm.
4. ผลงานชื่อ Rotary Glass Plates (Precision Optics.) 1920 .
Rotative plaques verre (optique de precision) Five painted glass plates that rotate around a metal axis and appear to be a single circle when viewed at a distance offer.
120.6 x 184.1 cm and 99 x14 cm. (glass plate)
5. ผลงานชื่อ The Bride Stripped Bare by Her Bachelors , Even or The Large Glass (1915 -1923)
Oil, varnish mounted with aluminum, wood and steel frames
272.5x175.8 cm.

2. เคิร์ต ชวิตเทอร์ส Kurt Schwitters, (1887-1948)

เคิร์ต ชวิตเทอร์ส เป็นจิตรกรและกวีชาวเยอรมันเกิดเมื่อปี ค.ศ.1887 และเสียชีวิตในประเทศอังกฤษปี ค.ศ.1918 เข้าศึกษาในสถาบันศิลปะแห่งเดรสเดนอยู่ 6 ปี ได้เรียนรู้ทฤษฎีและกลวิธี ตามแบบแผนเป็นอย่างดีและตลอดชีวิตของเขาก็เขียนภาพเหมือนด้วยการดำรงชีพ เขาชื่นชอบและชอบผลงานจิตรกรรมของ แคนดิสกี และมาร์ค เป็นอย่างมาก ในตอนปลายของชีวิตเขาส่งงานแนวลัทธิประทับใจ

ผลงานของเขาแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่รับอิทธิพลมาจากแบบแผนของลัทธิคิวบิสม์และลัทธิฟิวเจอริสม์ วัสดุส่วนใหญ่ได้มาจากวัสดุเหลือใช้ในสังคมได้แก่ ตัวรถเมล์ ใบโฆษณา ฉลากปิดขวดและสิ่งที่ปราศจากความสำคัญ จากภาพปะติดมาสู่แมร์ซ ทำให้เขากลายเป็นสมาชิกลัทธิดาออยอย่างแท้จริงเขาทำงานศิลปะในลักษณะต่อต้านศิลปะ เขาเปรียบเทียบงานปะติดของพวกเขา ลัทธิคิวบิสม์ ว่าเป็นเสมือนโคลงกลอนที่ยาววนแต่เขากลับสร้างสรรค์พัฒนาผลงานศิลปะ เพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของศิลปะและสิ่งมีชีวิตที่มีการผสมผสานพัฒนาการจากภาพปะติดรูปแบบ 2 มิติและแบบนูนไปสู่การต่อต้านศิลปะในลักษณะแมร์ชบาว หรือรูปแบบวัตถุที่เขานำมาที่บ้าน

เขากล่าวถึงวัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างศิลปะว่า ฉันไม่เห็นมีเหตุผลอะไรเลยที่ว่าทำไมตัวรถเมล์เก่าๆ เศษไม้ ลูกบิดประตู สายไฟ ชิ้นส่วนของล้อรถ กระดุมและของเก่า “ ที่พบในห้องเก็บของถึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุสำหรับสร้างงานจิตรกรรมเหมือนการระบายสี สิ่งเหล่านี้ก็มีความน่าสนใจเหมือนกันฉันเรียกงานที่ใช้วัสดุเหล่านี้ว่า “แมร์ซ” (Rubin .1968: 53)

ชวิตแตรัส เริ่มเขียนภาพนามธรรมในช่วง ค.ศ.1918 และในปีต่อมาก็เริ่มสร้างสรรค์ภาพประติมากรรมซึ่งมีคำว่า Merz (แมร์ซ) ซึ่งตัดมาจากคำว่า Kommerz und Privat Bank เมื่อตัดคำว่า แมร์ซ มาแล้วก็ไม่มีความหมายอะไรเป็นพิเศษ เขาได้ใช้คำนี้กับผลงานศิลปะและใช้เป็นชื่อนิตยสาร นอกจากนี้เขายังชื่นชอบกับการเขียนบทกวีในปี 1920 เขาได้สร้างสรรค์ (แมร์ซ) ในบ้านของเขาที่ แชนโนเวอร์ โดยใช้เศษวัสดุมาต่อประกอบไว้เต็มในบ้านอย่างแออัดยัดเยียด และถูกทำลายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาได้สร้าง ขึ้นใหม่อีกในประเทศนอร์เวย์และประเทศอังกฤษ โดยได้รับเงินสนับสนุนจากพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ใน กรุงนิวยอร์ก แต่ผลงานไม่เสร็จสมบูรณ์ ผลงานของเขาได้นำไปจัดนิทรรศการอย่างกว้างขวางในประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ ผลงานส่วนใหญ่เป็นภาพประติมากรรมและวัสดุประกอบต่อ เศษวัสดุที่เขานิยมเช่น ตัวรถเมล์ ตัวรถไฟได้ดิน กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษผ้า ผลงานเด่น ๆ ของเขาเช่นภาพหม้ออวกาศจิตร ูปภาพนิรนาม รูปโครงสร้างแมร์ซ รูปการจัดตกแต่งภายใน แมร์ซ – บาว (วิธุน ตั้งเจริญ. 2535 : 54)

กัจจกร สุนพงษ์ศรีกล่าวว่า เคิร์ท ชวิตแตรัสนับว่าเป็นลัทธิดาดาคนสำคัญคนหนึ่งเขาได้คิดค้นวิธีการส่วนตัวของเขา และเรียกวิธีนี้ว่า “แมร์ซ” (Merz) กล่าวคือ เมื่อราว ค.ศ. 1920 ที่เมืองแชนโนเวอร์ เคิร์ท ชวิตแตรัส ได้ปะกระดาษ ซึ่งมีข้อความเต็มว่า “คัมแมร์ซ” (Kammerz) ลงในภาพ ของเขา หากแต่ว่าเขาตัดคำว่า “คัม” (Kam) ออกเสียเหลือแต่คำว่า “แมร์ซ” (Merz) คำนี้มีความหมายถึงการสร้างสิ่งใดก็ตามขึ้นอยู่กับการบังเอิญไม่มีความหมายพิเศษโดยเฉพาะ ผลงานเด่นของศิลปินผู้นี้คือการนำเศษวัสดุต่าง ๆ มารวมในภาพ ดังเช่น ตะปู ปอเยมม ตัวรถราง ฯลฯ มาปะติดปะต่อกันตกแต่งเป็นองค์ประกอบ สิ่งดลใจจากการทำเช่นนั้นกล่าวกันว่าเขาได้มาจากงานของปีคาสโซ ซึ่งนำเศษวัสดุมาผสมปนเปกัน และใช้วิธีการของดาดาในเรื่องคอลลาจ ผลงานของเคิร์ท ชวิตแตรัส จึงเป็นของสัพเพเหระที่ถูกทิ้งขว้าง “ มาจัดแจงเสียใหม่ ด้วยวิธีการ แมร์ซ ” ของเขา เช่นภาพ Revolving. 1919 เคิร์ท ชวิตแตรัส มิได้สร้างเพียงแค่นี้รอบสี่เหลี่ยมเท่านั้น หากได้ทดลองทำโดยนำ “เศษวัสดุ” มาตกแต่งภายในบ้านที่แชนโนเวอร์ของเขาเมื่อปี ค.ศ. 1924 เรียกว่า “แมร์ซเบา” (Marzbau) ได้แก่ภาพ Der Merzbau .1933 state. Wood, plaster, and plastic . จากนั้นก็นำมา สร้างแบบเดียวกัน ในนอร์เวย์ และอังกฤษ ด้วยจุดประสงค์เพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะของเศษวัสดุต่าง ๆ ดังนั้นภายในห้องจะ เห็นเศษวัสดุต่าง ๆ ถูกจัดเข้าภายในที่ว่างของห้องสี่เหลี่ยมเต็มไปหมดไม่ใช่เพื่อใช้ อยู่อาศัย หากเพื่อการมองดูเท่านั้น ชวิตแตรัส ได้กล่าวว่า “ จุดหมายสูงสุดของข้าพเจ้าคือการรวมกันระหว่างสิ่งที่เป็ศิลปะและไม่เป็นศิลปะ ” (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 251 – 252)

การสร้างงานศิลปะของ ชวิตแตรัส นิยมทำภาพเล็ก แต่มิได้หมายความว่าวัตถุที่เขาอยู่ทำงานชิ้นใหญ่ไม่ได้เขาต้องการให้ผลงานนั้นเสร็จภายในเวลาที่เขายังมีความสนุกกับการทำงาน ผลงานชิ้นใหญ่ ๆ มีอยู่ไม่มากนักมีลักษณะเป็นภาพหุ่นติดกับผนัง ผลงานส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นมาจากขยะ

ผลงาน เคิร์ท ชวิตแตรัส (Kurt Schwitters)

6. ผลงานชื่อ The Lunatic- Doctor, 1919.
(ไม่ปรากฏขนาดในภาพ)
7. ผลงานชื่อ Revolving. 1919.
Wood, metal, cord, cardboard, wool, wire, leather, and oil on canvas,
122.7 x 88.7 cm.
8. ผลงานชื่อ Construction for Noble Women, 1919
Assemblage,

103 x 84 cm.

9. ผลงานชื่อ Construction, 1921 .

Wood, wire mesh, paper, cardboard, etc.,

36.83 x 21.59 cm.

10. ผลงานชื่อ Merz 439. 1922.

Collage,

19 x 17.5 cm.

3. มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst)

จิตรกรชาวเยอรมนี ผู้มีถิ่นกำเนิดใกล้กับเมืองโคโลและมีพื้นฐานทางการศึกษาในวิชาปรัชญาจากมหาวิทยาลัยแห่งกรุงบอนน์ ความเป็นผู้มีใจรักศิลปะได้ชักจูงให้ แอร์นส์ทกลายเป็นเพื่อนกับ ออกุสต์ มาร์เกอ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เขาได้ฝึกฝนการวาดรูปอย่างหนักตลอดเวลา เพราะก่อนหน้านี้มีฐานะเป็นเพียงผู้สนใจรักเท่านั้น

แอร์นส์ท อยู่ในกลุ่มผู้นำของลัทธิดาดาแห่งเมืองโคโลญ ต่อมาได้พบกับ เบรอตง ผู้นำคนหนึ่งของลัทธิดาดา และกลายเป็นผู้นำของลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ เบรอตง ได้ให้อิทธิพลทางความคิดแก่แอร์นส์ทมาก ดังนั้นผลงานของจิตรกรผู้นี้จึงมีสองแนวทาง บางชิ้นเป็นตามแนวความคิดของดาดา และบางชิ้นเป็นเซอร์เรียลลิสม์ ซึ่งทั้งสองลัทธิมีแนวทางที่คล้ายกัน (ไม่เหมือนกันทีเดียว) มักซ์ แอร์นส์ท อพยพไปอยู่ที่กรุงปารีส จนสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น จึงได้อพยพไปยังสหรัฐอเมริกาในระหว่างปี 1914 – 1945 อยู่ในนครนิวยอร์ก จากนั้นจึงได้ย้ายไปอยู่ที่ เซโคนา รัฐแอริโซนา และเดินทางกลับไปยังฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949

แอร์นส์ท มีความประทับใจความคิดรวบยอด เรื่องวัตถุสำเร็จรูปของ ดูชอง รวมทั้งภาพร่างคล้ายพิมพ์เขียวของสถาปนิกจากผลงานของพิกาเบียมาก ผลงานพิกาเบียดูลึกลับและมีความแปลกประหลาด ชอบสร้างงานด้วยเทคนิคผสมระหว่างการใช้ คอลลาจจากภาพต่าง ๆ ที่เหมือนจริงมาจัดองค์ประกอบร่วมกันให้เกิดมโนภาพขึ้นใหม่ (เป็นแบบที่เรียกว่าภาพในภาพ) จากภาพที่เป็นจริงไปสู่สภาพความเพ้อฝัน ถ้าจะกล่าวให้ถูกต้องแล้ว ความเป็นดาดาของ แอร์นส์ท นั้นมีไม่มากเท่า เซอร์เรียลลิสม์

แอร์นส์ท ถือว่าความไร้เหตุผลเป็นหลักสำคัญที่สุดในการทำคอลลาจ ความต้องการที่จะทำลายความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้คนสงสัยในความเป็นจริงที่เห็นด้วยตา และเพื่อกระตุ้นให้คนดูคิดนึกไปไกลกับสิ่งที่เห็นในงานจิตรกรรม ซึ่งผิดกับพวกคิวบิสม์ที่เน้นความสมจริง เหตุผลทางสุนทรียศาสตร์ เขาใช้เฉพาะภาพถ่าย ตัดออกมาจากแมกกาซีน หรือหนังสือพิมพ์ ที่มีภาพประกอบโดยนำภาพ วัตถุ ที่มีความแตกต่างกันมาไว้ด้วยกันตามหลักการเชื่อมโยงอย่างเสรีของ ฟรอยด์ คอลลาจของแอร์นส์ท เป็นคอลลาจที่ไม่ได้ใช้กาวยาว ซึ่งเขาหมายถึงว่าเขามีได้ใช้ภาพตัดต่อนำมาปะติด ต่อกันอย่างที่ไม่ลืบลึงส่วนใหญ่ทำกัน คอลลาจ ของเขามีไม่ที่ภาพที่ใช้กาวยาว ส่วนใหญ่เป็นการประยุกต์วิธีการมาใช้การวาดภาพสีน้ำมันแทน เช่นภาพ (L' Elephant Celebes = ช้างเซเลเบส 1921) เป็นจิตรกรรมที่มีผู้กล่าวถึงมาก รูปทรงมีลักษณะเหมือนช้างเขาได้มาจากภาพถ่ายถึงกับข้าวโพดในชูดาน ซึ่งเขาบังเอิญเห็นจากวารสารทาง มนุษยวิทยา ส่วนชื่อได้จากเนื้อเพลงที่เขาร้องตอนเด็ก รูปทรงของช้างมีรูปร่างประหลาด มีหางเหมือนท่อน้ำ ลำตัวเหมือนหม้อหุงต้มที่มีฝาปิดเปิดได้สภาพแวดล้อมแปลกๆ มีรูปผู้หญิงเปลือยที่ไม่มีหัวและเสาสี่เหลี่ยมที่มีส่วนสีแดงยื่นออกมา คล้ายอวัยวะเพศชายบนท้องฟ้ามีปลาหลายตัวว่ายอยู่ และมีปล่องเรือกลไฟพ่นควัน ทำให้ผู้ดูตีความไปได้หลายทาง เช่น

ในภาวะสงคราม ซึ่งนิยมสร้างงานจิตรกรรมให้กระตุ้นจินตนาการ ทำให้ภาพของตนมองได้หลายนัย หลายความหมาย

คอลลาจ (Collage) ของ แอร์นส์ท มีการพัฒนาขึ้น จากการนำภาพในหนังสือมาตัดต่อติดด้วยการ ในลักษณะของการปะติด ต่อมาภายหลังได้พัฒนาเพื่อให้เหมาะสมและตรงเป้าหมายของกลุ่ม เซอร์เรียลลิสต์ สร้างความน่าทึ่งให้กับเบอตรง และสมาชิกของกลุ่มเป็นอย่างมาก ในงานแสดงนิทรรศการภาพคอลลาจที่ปารีส ครั้งแรก เบอตรงได้กล่าวถึง แอร์นส์ทว่าเราได้เห็นขณะนี้ว่า เซอร์เรียลลิสต์ มีพลังมากที่สุดจากผลงานของ แอร์นส์ท เซอร์เรียลลิสต์ ได้ค้นพบตนเองอย่างกับพลังในภาพ คอลลาจที่เขาแสดงในปี 1920 การทำคอลลาจ ของ แอร์นส์ท เริ่มจากประสบการณ์ส่วนตัวและแรงบันดาลใจภายนอก ซึ่งเกิดจากความบังเอิญที่ทำให้เขา คิดทำคอลลาจไว้ดังนี้.

วันหนึ่งในปี 1919 ขณะที่อยู่ในเมืองริมแม่น้ำไรน์ ฝนกำลังตก สายตาของหมหยุดอยู่ที่หน้าหนังสือ แคตาล็อกซึ่งมีภาพประกอบเป็นภาพวัตถุต่างๆ เกี่ยวกับมนุษย์วิทยา จุลทัศน์วิทยา จิตวิทยา วิชาแร่ และโบราณ ชีววิทยา เมื่อนำภาพหนังสือเหล่านี้มาไว้รวมกันเห็นได้ว่ามันต่างกันมาก จนกลายเป็นความไร้สาระขนาดที่ทำให้ สมรรถนะในการมองของผมเข้มข้นขึ้นมาอย่างฉับพลัน และทำให้เกิดภาพที่ตรงข้ามกันอย่างมากมายที่หลอนใจผม ภาพซ้อนเป็นทวีคูณ ตรรกะ จนถึงพหุคูณ ทอยต่อกันมาอย่างรวดเร็ว เหมือนกับความทรงจำเกี่ยวกับความรัก และมนต์เสน่ห์ที่เกิดขึ้นขณะครึ่งหลับครึ่งตื่น ภาพเหล่านี้ทำให้เกิดโครงสร้างใหม่ เนื่องจากมาบรรจบกันในลักษณะที่ ไม่น่าจะเป็นไปได้เพราะฉะนั้นเพียงแต่ระบายสีหรือวาดเส้นเพิ่มลงไปบนหน้าหนังสือก็ทำให้สี รอบคอบกลายเป็นรูป ทิวทัศน์ที่แปลก ไม่เข้ากับวัสดุที่ปรากฏ ทะเลทราย หอถังฟ้า เส้นขอบฟ้า ภาพส่วนตัดทางธรณีวิทยา พื้นห้อง ทั้งนี้ เพราะผมต้องการถ่ายทอดภาพหลอนในใจออกมาให้ชัดเจน และเพื่อจะแปลงสิ่งที่เคยเป็นหน้าโฆษณาธรรมดา ๆ ให้ เป็นสิ่งสะเทือนใจ อันเผยให้เห็นความปรารถนาที่เร้นลับที่สุดของผมด้วย (Ernst, " Au - dela de la Peinture " Cahierd' Art, Paris : 1936) (สดชื่น ชัยประสารณ์. 2523 : 93)

ส่วนภาพ " Deux Enfants nenacees parle rossi " เด็ก 2 คนถูกนกในดิ่งเกิลคุกคาม 1924 เขามันก็ถือว่าเป็นภาพสุดท้ายของคอลลาจชุดแรก เป็นการอำลาจากเทคนิคคอลลาจและวัฒนธรรมตะวันตก ส่วนประกอบของวัสดุภายในภาพ มีลักษณะทำด้วยวัสดุจริง รูปร่างที่เป็นจริง ซึ่งนับว่าเป็นคอลลาจอีกรูปแบบ หนึ่งที่ทำโดยใช้เนื้อหาที่เป็นจริง เพียงแต่บ้านมีขนาดเล็กแต่รูปนกแจ่มมีขนาดใหญ่ผิดหลักความจริงของเหตุผล เนื้อหาของภาพแสดงการถูกคุกคาม เริ่มตั้งแต่ชื่อของภาพรูปนกแสดงถึงสัญลักษณ์ของการคุกคาม และ ปารณาทางเพศชาย บ้าน รูปนกแจ่ม รั้วบ้าน แสดงถึงสัญลักษณ์ของฝ่ายหญิง ภาพผลงานของเขาพยายาม แสดงความไร้เหตุผล ความจริงผสมกับความฝัน เพื่อกระตุ้นจินตนาการให้หลุดพ้นความจริง และบรรลุถึง คุณค่าตามเป็นจริงอีกอย่างหนึ่งที่สูงกว่า หลังจากที่ได้ทดลองเทคนิคอื่นอีกมาก แอร์นส์ท ได้หันกลับมาปรับปรุงเทคนิค คอลลาจ ต่อไป

แอร์นส์ท ได้ค้นพบวิชาการฝน หรือที่เรียกว่า ฟรอตตาล Frottage ซึ่งเกิดจากการพิจารณาและ สร้างภาพหลอนจากร่องและตัวของวัตถุโดยการฝน เพื่อให้เกิดจินตนาการรูปร่างที่แปลกประหลาดซ้อนทับ กัน ภาพบาง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการฝนวัตถุภายนอก คือสิ่งที่กระตุ้นจิตสำนึกที่ซ่อนอยู่ภายในตัวของศิลปิน ให้ เกิดจินตนาการอย่างอิสระในปี 1927 เขาได้ปรับปรุงเทคนิคให้ได้แปลกพิเศษขึ้นไปโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น เทเนื้อสีลงโปบนผืนผ้าใบหลาย ๆ ชั้นแล้วทาบบนลงลายผ้ากระสอบและขีดเชือกหรือวัตถุที่มีพื้นผิวแปลก ๆ แล้วชุบสีชั้นบนออกให้เห็นเป็นลวดลาย

ต่อมาศิลปิน เซอร์เรลล์สม์ชาวสเปนชื่อ ฟรานซิส นำไปพัฒนาต่อในปี 1938 โดยเพิ่มความบังเอิญ และการผสมรูปทรงและสีให้มากขึ้น เรียกวิธีการนี้ว่า กราดตาจ (GratTagl) คือการขีดเข้ภาพ กราดตาจ

ที่มีชื่อเสียงได้แก่ (La Ville entiere 1935 = เมืองทั้งเมือง) คือเมืองร้างที่ปรักหักพังมีพรรณไม้ซ่อนอยู่รอบ ๆ ฐานเมืองมีลักษณะเป็นขั้นเล็กๆ ดวงจันทร์ที่ส่องแสงและทรากอารยธรรม ซึ่งต้องการเสนอวัฏจักรของชีวิตที่เป็นอนิจจัง (สดชื่น ชัยประสาธน์. 2532 : 93 –101)

ผลงานของ มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst,)

11. ผลงานชื่อ Fruit of a Long Experience, 1919 .
Relief painted wood and mete
45.7 x 38 cm.
12. ผลงานชื่อ The makes the Man 1920 .
Collage with pencil, ink and watercolour on paper,
35.6 x 45.7 cm.
13. ผลงานชื่อ The Chinese Nightingale 1920.
Photo Collage and indian ink on paper
12.2 x9.8 cm.
14. ผลงานชื่อ Mine House on The Lahn 1920 .
Collage with gouache and watercolour on paper,
25 x 31.5 cm
15. ผลงานชื่อ Dada wins / 1920.
Collage and gouache on paper,
48 x 31 cm

4. ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp, 1887)

เขาเป็นประติมากรรมและจิตรกรคนสำคัญของวงการศิลปะสมัยใหม่อีกผู้หนึ่งเกิดที่เมืองสตราสบูร์ก และเติบโตที่แอลเซส สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งสภาพแวดล้อมของสถานที่นี้มีอิทธิพลต่อตัวเขามาก เพราะเป็นแหล่งชุมชนของชาว เยอรมันและฝรั่งเศส เท่ากับทำให้บุคลิกลักษณะของทั้งสองชาติปรากฏอยู่ในตัว อาร์ป ในปี ค.ศ.1916 เมืองซูริกกลายเป็นแหล่งชุมนุมของผู้ลี้ภัยทางการเมือง อาร์ป ก็เป็นคนหนึ่งในจำนวนคนเหล่านั้น เขาได้ร่วมมือกับพวกปัญญาชนหลาย ๆ ฝ่ายก่อตั้งลัทธิดาดาขึ้น กลุ่มใหม่นี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อวงการศิลปะในยุคนั้น พวกกลุ่มลัทธิดาดาได้ใช้ศิลปะต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของในอดีต ความคิดทางการเมือง พวกเขาคัดค้านการปกครองของพวกศักดินาเหลือเดนของยุโรปยุคนั้น สมาชิกแต่ละคนมีความคิดทางการเมืองค่อนข้างรุนแรง พวกเขามองดูสงครามที่เกิดขึ้นว่าเป็นสงครามของการต่อสู้ทางชนชั้น เป็นสงครามที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการผลิตและการปกครอง การแสดงเป็นปฏิบัติต่อระบบทุกระบบไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ ศิลปะวัฒนธรรมหรือจริยธรรมของพวกลัทธิดาดา แม้จะออกมาใน รูปแบบคล้ายกับคนเสียจริต หรือมองโลกในแง่ร้ายคล้ายกับพวกอนาธิปไตย แต่พวกเขาก็มีใจกว้างพอที่จะคิดถึงเรื่องสากลนิยม อาร์ปเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงที่แข็งแกร่งของลัทธิดาดาเขาเขียนทั้งบทกวี ทำจิตรกรรม และประติมากรรม ตามอุดมการณ์ของกลุ่มดาดาเดิมที่ บางคราวยังช่วยวาดภาพประกอบในหนังสือของเพื่อนอีกด้วยผลงานในระหว่างนี้มีสิ่งริเริ่มใหม่น่าสนใจเกิดขึ้น เขาเริ่มต้นหารูปทรงบริสุทธิ์โดยนำแผ่นไม้มาเลื่อย

เป็นรูปทรงต่างๆมาประกอบกันเข้าเสร็จแล้วระบายสี แม้ว่าเทคนิคนี้ ปिकासโซ เคยทำมาแล้วด้วย การนำกระดาษแข็ง แผ่นไม้ และโลหะเข้ามาประกอบร่วมกัน

อาร์ป นำความใหม่ยิ่งกว่าตรงที่เขาคิดถึงเรื่องสัดส่วนของรูปทรง ช่องว่าง และจังหวะเขากล่าวถึงรูปร่างต่าง ๆ ในธรรมชาติเช่น หินที่งอกและก่อตัวเองอย่างน่าพิศวง โดยให้ข้อคิดว่า การก่อกำเนิดของหินงอกตามธรรมชาตินั้นเริ่มต้นจากการเกาะตัวแข็ง หนา และค่อย ๆ เจริญเติบโตขึ้น เช่นเดียวกับการแข็งตัวของพื้นโลกและดวงดาวต่างๆในจักรวาล หินที่งอกขึ้นใหม่มีความมั่นคงเช่นเดียวกับมวลหินทั้งหลายและเช่นเดียวกับ พืช สัตว์ มนุษย์ การงอกของหินคือการเจริญงอกงาม อาร์ปต้องการค้นพบความต่ำต้อยที่ไม่น่าสนใจนี้ โดยไม่จำกัดสถานที่เขาได้สร้างงานขึ้นคล้ายกับพืชที่ผลิตผล เขากล่าวว่าศิลปะผลิตขึ้นโดยมนุษย์คล้ายคลึงกับผลไม้ที่เกิดจากต้นไม้ ดุจดั่งเด็กที่หลุดจากครรภ์มารดา ในขณะที่ผลไม้ย่อมมีรูปทรงของมันอย่างแน่นอน มันไม่สามารถเป็นรูปทรงอย่างลูกโป่งได้ ศิลปะของมนุษย์ย่อมนำหัวเราะเยาะถ้าหากมันมาลอกเลียนสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ ข้าพเจ้ารักธรรมชาติแต่มิได้มีหน้าที่ทำแทนมัน อาร์ปได้นำวิธีหลายอย่างมาใช้ในการแสดงออก เพื่อให้ได้ผลตามอุดมการณ์เช่น วิธีการประดิษฐ์เขาใช้เศษผ้า กระดาษปิดฝาผนัง ซึ่งมีลวดลายเงินหรือทองมาใช้ ส่วนใหญ่นำความคิดมาจาก มงเดรียน ภายหลังจึงเข้าร่วมขบวนการ เดอ สไตล์ ในขณะเดียวกันก็เป็นสมาชิกลัทธิดาดา และ เซอร์เรียลิสม์ (ในปี 1922-1928) เนื่องจากจิตกรรมของ อาร์ปมีแนวคล้าย มีโรผู้เป็นเซอร์เรียลิสม์ แต่ถ้ามองตัวคันคว้าแนวทางใหม่ กับมีแนวทางเฉพาะเรื่องการนำวัสดุต่าง ๆ นำมาประดิษฐ์แบบลัทธิดาดา (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 252 – 253)

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่าอาร์ปเป็นประติมากร จิตรกร และกวีชาวฝรั่งเศสเกิด ปี 1887 และเสียชีวิต ปี 1966 ช่วงปี 1905 - 1907 เข้าศึกษาในสถาบันศิลปะแห่งไวมาร์ ต่อจากนั้นก็เข้าศึกษาใน อคาเดมีจูเลียง ในกรุงปารีส ปี 1912 ร่วมนิทรรศการกับศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์ กลุ่มคนขี้เมาสิ้นน้ำเงิน จากนั้นได้เดินทางไปแสวงหาประสบการณ์หลายต่อหลายแห่งในยุโรปได้เคยพบกับ แอนร์สท์ ปिकासโซ โมดิกลีอานี อปอลลิแนร์ และใช้ชีวิตแปลก ๆ ในกรุงซูริคในช่วงปี 1915 – 1916 อาร์ปเป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญของ ดาดา เริ่มสร้างสรรค์งานภาพปะติดต่อมาได้ร่วมกับ แอนร์สท์แสดงบทบาทของดาดาในกรุงโคโลญ ประเทศเยอรมนีเคยสร้างสรรค์งานตามทางของ ชวิตเทรส์ ต่อมาก็ร่วมกับ เบรอตง กวีชาวฝรั่งเศสสร้างสรรค์ศิลปะตามแนวลัทธิเหนือจริง เป็นนักแสวงหาขอบการเดินทางไม่หยุดนิ่ง เป็นนักสร้างสรรค์ และสร้างประติมากรรมนูนบนผนังไว้หลายชิ้น เช่นประติมากรรมนูนที่มหาวิทยาลัย ฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 1950 สร้างประติมากรรมนูน ที่สำนักงานยูเนสโกในกรุงปารีส เขาสร้างสรรค์งานภาพปะติด และประติมากรรมไว้มากมายในลักษณะ ชีวรูป ซึ่งเป็นรูปทรงนามธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติชีวิตและการเติบโต เป็นการแสวงหารูปทรงอย่างใหม่ที่จะคงความเป็นนามธรรมและสัมพันธ์กับชีวิตบนโลกนี้ เช่นผลงาน ประติมากรรม ชื่อรูปไม้ระบายสี (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535 : 55)

อาร์ปเป็นผู้หนึ่งที่มีความสามารถในการแต่งบทกวี มีคุณค่าเท่าเทียมกับศิลปินลัทธิดาดาโดยทั่วไป มีการสร้างบทกวีผสมกับงานจิตรกรรม อาร์ปเขียนภาพที่มีความงามในรูปแบบของทวาร และเมฆหมอกทำตามอำเภอใจ และความรู้สึกในธรรมชาติโดยไม่มีการกระทำในรูปแบบของผลงานที่มีมิติมาเกี่ยวข้อง

ปี 1916 เขาได้พัฒนาและสร้างผลงานที่มีรูปแบบของ คิวบิสม์ และตัดภาพมาปะเป็นภาพนูนสูงได้แก่ภาพ รูปเหมือนของ ซารา (Portrait of Tzara 1916) ซึ่งใช้ไม้เพนท์สีแล้วฉลุภาพนำมาจัดวางซ้อนกันให้มีลักษณะเป็นภาพนูน

ปี 1917 อาร์ป ได้สร้างภาพผลงาน น้ำตาของ เอนาค (Enak' s Feass 1917) มีการทำรูปแบบของคิวบิสม์ผสมกับเส้นโค้งโดยใช้ลักษณะของรูปทรงธรรมชาติซึ่ง อาร์ปได้นำรูปแบบของ ไบโอมอร์ฟิส ซึ่ง

เป็นสิ่งที่ใกล้เคียงที่สุดนำมาใช้ในการสร้างงานของเขา ปฏิกริยาต่อต้าน ของ อาร์ป ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนยังคงมีแนวของพวก คิวบิสต์อยู่

ต่อมา อาร์ป ได้ทำงานตามแบบอัตโนมัติแสดงความก้าวร้าว โดยใช้เส้นกรอบรอบนอกเป็นรูปร่างสูงต่ำ แสดงเส้นที่ก้าวร้าวต่อกายภาพมนุษย์และธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิต ซึ่งไม่เคยกำหนดในแบบมาก่อน และไม่มีควมหมายอย่างใดเลย มีการร่างดินสอรอบนอกแล้วใช้หมึกดำระบายทำลายเส้นภายใน ซึ่งสามารถทำลายลายภายในเปลี่ยนแปลงได้จนกว่าจะเสร็จ ภาพแบบอัตโนมัติของ อาร์ป ได้แก่ภาพ “ เส้นขยุกขยิก ” (Automatic Drawing 1916) ความเป็นอัตโนมัติของ อาร์ป มีส่วนทำให้ อาร์ป ได้รับชัยชนะเหนือวัฒนธรรมของเขาเองทำให้เขามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำทุกอย่างด้วยมือมาใช้ศิลปะแบบอัตโนมัติ (Rubin. 1968 : 39 – 41)

ผลงานของ ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp)

16. ผลงานชื่อ Forest ,1916.
Painted wood ,
32 x21 cm.
17. ผลงานชื่อ Fleur Marteau.1916.
Oil on wood ,
60.96 x 48.2 cm..
18. ผลงานชื่อ Head of Tzara1916.
Painted wood,
49.5 x 47cm.
19. ผลงานชื่อ Earth Forms, 1917.
Plain wood relief ,
85x60 cm.
20. ผลงานชื่อ Squares Arranged to the laws Chance.1917.
Cut and pasted paper, ink and bronze paint.
33.2 x 25.9 cm.

5. ฟรานซิส พิกาเบีย (Francis Picabia)

ฟรานซิส พิกาเบีย ได้นำรูปแบบของแบบเครื่องจักรกลและเชิงเกียวกวาราสิมาสู่แบบของดาดา ซึ่งตลอดชีวิตของงานได้แต่กลิ้งสี จนกระทั่งเขาได้เดินทางมายังนิวยอร์กเพื่อดูการแสดงอาวูธ ในปี 1913 เดือนกุมภาพันธ์ ที่นั่นไม่มีอะไรน่าสนใจเกี่ยวกับศิลปะที่เขาจะทำต่อไปในอนาคต เขากำลังทำผลงานที่ นอกเหนือจากสิ่งแวดล้อมของคิวบิสต์ ซึ่งมีลักษณะลุ่มลึกน้อยกว่าผลงานที่ถูกสตัฟฟ์ไว้ในรูปภาพเหมือนของ เซซานน์ ภาพวาดจากแบบของ เซซานน์ ทำให้เขาได้เป็นทายาทของจิตรกรธรรมชาติแบบโบราณ พิกาเบียต้องการศิลปะซึ่งสืบเนื่องทั้งหมดจากภาพฝัน เราต้องการทำสิ่งใหม่สิ่งซึ่งไม่มีใครเคยเห็นมาก่อน แต่สัญลักษณ์ของความใหม่ วัตถุของความจริง ไม่สามารถที่จะเป็นจริงได้ถ้าไม่นำมาจากธรรมชาติ อย่างน้อยที่สุดจากโลกที่มองเห็นพวกเขาก่อนการลงตัวเอง เทคนิคที่เพ้อคลั่งเทคนิคนี้เป็นที่ยอมรับในอเมริกา พิกาเบีย ดินคาศึกษาเกี่ยวกับสถาปนิกและเครื่องจักรกล เขาประทับใจกับ สฟานควินส์โบโร หลังจากนั้น 2 ปี ดูของได้มาที่

นิวยอร์ก เขาเขียนบรรยายเกี่ยวกับสะพานและลูกตึง ราวกับเป็นศิลปะชั้นดีที่สุดของอเมริกา ตั้งแต่นั้นมา ดูของและพิคาเบีย ก็ทำงานในรูปแบบของเครื่องจักรกล ภาพเปรียบเทียบของ พิกาเบีย จากคิวบิสม์มาถึง ดาดาได้เริ่มต้นขึ้นทันที หลังจากที่เขาไปงานแสดง (Armory Show) เขาทำงานผ่านผืนผ้าใบ 3 ผืนใหญ่ เขาหลงใหลที่ที่กลับจากปารีส งานชิ้นแรกและต่อมาก็ยังเป็นแบบคิวบิสม์อยู่มีชื่อว่า “ เอดทางนิสส์ ” มีลักษณะ ลีกลับพื้นฐานของรูปนี้มาจากนักเดินทาง 2 คนที่ชื่นชอบพิคาเบีย บนรถไฟน้ำยั้งกรุงนิวยอร์ก รวมถึงใจ เต็มแรงของบาทหลวงแห่งอาณัติกร ซึ่งเฝ้ามองสาวนักเดินและกลุ่มคู่ช้อมของเธอ เอดทางนิสส์ จึงกลายเป็นชื่อภาพ ต่อมาปลายปี1912 มันกลายเป็นภาษาสัญลักษณ์ที่มีภาพแสดงเพิ่มขึ้นในชุดสุดท้ายจาก 3 แผ่น นั้นอีกครั้งหนึ่งในความทรงจำที่ฉันได้เห็น ซึ่งภาพจะแสดงอวัยวะเกี่ยวกับเพศชาย – หญิง โดยใช้ชุดหลอดและ ปลั๊กไฟเสียบ ซึ่งใช้ต้นแบบสำหรับรูปเครื่องจักรกลในปีต่อ ๆ มา ภาพที่มีเครื่องจักรกลมามั่นคงในปี1915 จากชุดของภาพ เหมือนวัตถุ โดยใช้เทคนิคทำให้เหมือนลักษณะเดิมแสดงสิ่งที่แปลกเกี่ยวกับสังคม ของ วัตถุนั้นออกมา ภาพที่ดีที่สุดของชุดนี้ คือภาพเหมือนของนักถ่ายภาพยุคบุกเบิก “ อัลเฟรด สติกลิตซ์ ” ซึ่งแสดงเป็นกล่องพับได้ Ici, C'est Ici Stieglitz.1915

ปี 1915 -1917 เป็นปีที่ภาพ พิกาเบีย ในรูปแบบเครื่องจักรกลดูงามที่สุด เครื่องจักรบางชนิด ดูสง่างามเมื่ออยู่ในภาพเช่นภาพ “ พารอกซิม เดอลาตุเลอ ” หมายถึงปรากฏการณ์ของมนุษย์ที่โน้มเอียง จากภาพเหล่านี้ มีจำนวนหนึ่งที่มีประวัติมาจากการเข้าไปติดในวิธีการใช้เกียร์มาทำเป็นเพศสมระหว่างหญิง และชายแบบเดียวกับความคิดของ ดูซอง ในตอนต้นปี 1912 ในสภาวะที่มนุษย์ได้ลดภาระลงเนื่องจากการ เข้ามาของเครื่องจักร ผลงานพิคาเบียจะพบมากในภาพจิตรกรรมแบบต่อต้าน (ภรรยาเขาได้เขียนไว้ว่า สูตร ของอาร์มณซ์สันส์ต้า = เย้ยหยัน) ทำให้เขาเป็นอิสระที่จะแสดงความเกลียดชังต่อมนุษย์และเหตุการณ์ต่างๆ โดยการใช้อยู่ยงหยุน(พลาสติก) และการแตกดันจากคำประพันธ์ทั้งหลาย ภาพเครื่องจักรที่ พิกาเบีย ทำ ขึ้นในปี 1915 ได้ทิ้งวัสดุดูเหมือนเป็นการฉาบทาบนผิวหน้า เช่นการทำกระดานแข่งรูปทรงกระบอกของภาพ “ รูปที่หายากยิ่งบนโลก Very Rare Picture on the Earth ” แต่พอถึงตอนท้ายทศวรรษเขาก็เริ่มใช้วัตถุในการ ประติดทำออกมาเป็นภาพ เช่นใช้เข็มเสียบหมามาแทนตา นำก้านไม้ขีดมาทำเป็นเส้นผม

ระหว่างปี 1918-1922 ภาพของ พิกาเบีย อยู่ในภาวะไม่แน่นอน รูปแบบของเขาไม่พัฒนาต่อเนื่อง และความสำเร็จก็กลายเป็นสิ่งที่ทำให้เขาปล่อยผลงานออกมานาน ๆ ครั้งจากนั้นยังมีภาพ “ มาเมเนซ – อี ” ซึ่งได้รับอิทธิพล ของดูซอง และภาพนำชมเซกแบบแอบสแตรกซ์ชื่อ “ คูลอท ตูร์นอง ” เป็นภาพมองดูง่าย ๆ ซึ่งสะท้อนความน่าสนใจของ พิกาเบีย ระหว่างต้นศตวรรษที่ 20 นำจับตาในเครื่องมือที่ใช้ เป้าหมายที่สร้าง ภาพ “ ออฟโทโฟน ” (เกี่ยวกับดวงตา) ในสมัยเดียวกัน พิกาเบียก็ละทิ้งแบบของลัทธิดาดา เขาไม่เข้าร่วม กับกลุ่มเหนือธรรมชาติ ถึงแม้ว่าอิทธิพลของมันมีมากพอ ที่จะเปลี่ยนแปลงศิลปะในยุคปลายของศตวรรษ ที่ 20 ด้วยการทำภาพเหมือนจริงเป็นแบบเถื่อน ๆ พิกาเบีย ก็ยังผ่านพ้นช่วงวิกฤตนั้นมา พิกาเบียทำการ เปลี่ยนรูปแบบ (ฟอรัมาลิส) มาเป็นภาพที่น่าอัศจรรย์ (Rubin.1968 : 23 –27)

ผลงานของ ฟรานซิส พิกาเบีย (Francis Picabia).

21. ผลงานชื่อ Very Rare Picture upon the Earth ,1915
three-dimension wooden forms painted with gilt and silver ,
114.30 x 86.36cm
22. ผลงานชื่อ Centimeters. 1918 .
Oil on canvas, with centimeter tape matches ,etc and collage ,

51.60 x 37.46cm

23. ผลงานชื่อ The Cacodylic Eye.1921.

Oil on canvas.

130.81x115.57 cm

24. ผลงานชื่อ Feather , 1921 .

Oil and collage on canvas,

119x78 cm.

25. ผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot . 1926.

Gouache and shoe whitening on cardboard,

53.97 x 47.95 cm

6. ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

ราอูล ฮอสแมน เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการยอมรับในขบวนการก่อตั้งลัทธิ dada ในเบอร์ลิน และเป็นตัวแทนของลัทธิ dada กลุ่มซ้าย เขาสร้างงานในแบบฉบับของตนเอง เขาทดลองเทคนิค วิธีการหลายอย่างและมีความสามารถรอบด้าน ราอูล ฮอสแมน เรียกร้องความเป็นจริงโดยการระบายออกทางการสร้างภาพประกอบ เขาได้นำภาษาและภาพประกอบมาจัดวางร่วมกัน เนื้อหาของภาพผลงาน แสดงความไม่เสมอภาคของสังคมและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นความรู้สึกที่อยู่ในใจของเขาจะร่วมแสดงออกมาเป็นภาพ ราอูล ฮอสแมนเชื่อว่าพลังแห่งการโฆษณา จะเป็นสื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของพวกเขา วิธีการนี้เรียกว่า (Photomontage) ฮอสแมน มีเพื่อนหญิงชื่อ ฮันเนส โฮค (Hannah Hocoh) ที่ให้การสนับสนุนเขาในช่วงเวลานั้น

ฮอสแมน อธิบายถึงเทคนิคในการทำภาพถ่ายปะติดว่า มันแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน โดยผ่านตัวหนังสือและโฆษณา เขาต้องการทำในสิ่งใหม่ต่างจากหนังสือและการโฆษณาโดยการนำสิ่งใหม่ ภาพถ่ายและอื่นๆ มาวางรวมกัน เพื่อให้เกิดแนวคิดในการสร้างงาน อะไรก็ตามที่มองดูแล้วถูกต้องเรานำมาประกอบรวมกันให้ดูเป็นสิ่งที่ใหม่ประหลาด สิ่งเหล่านี้เรียกว่าภาพประกอบหลายภาพ เนื้อหาของภาพจะแสดง ความคิด ความงาม เป็นไปในลักษณะยั่วเย้า ก้าวร้าว เป็นอิสระไม่ต้องมีกระบวนการข้างในแสดงถึงลัทธิ พิวเจอร์ลิสม์และลัทธิ dada ที่มีการเคลื่อนไหว การจัดตัวสะกดและวลีให้มีความแตกต่างกันออกไป ภาพประกอบของ ราอูล ฮอสแมน โด่งดังอย่างรวดเร็วเพราะภาพจะแสดงออกทางพฤติกรรมที่กล้าหาญ มีความรุนแรงที่ซับซ้อนปราศจากเหตุผล ประชาชนจะให้ความสนใจเป็นพิเศษเพราะภาพให้ความรู้สึกผิดธรรมดา สามารถมองได้หลายแง่มุมในเรื่องเดียวกัน ขอบเขตของภาพมีมากมาย บ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ความกดดันทางสังคม ในภาพมีทั้งสี ขาว-ดำ โครงสร้างภาพมีมิติที่ซับซ้อนไม่เรียบ มองดูลึก จัดแสงไว้ด้านหน้า ในภาพสามารถบอกจุดมุ่งหมายให้เข้าใจง่าย ใช้วิธี ชูต - ชิด ให้ความความลงตัวที่แตกต่าง ถ่ายทอดความรู้สึกที่จุดกลาง และมีความหรูหราอยู่ในตัว การกำหนดภาพแต่ละครั้งจะกำหนดจากเวลาที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

ในปี 1917 หรือ 1918 เขาไปพักผ่อนวันหยุดกับเพื่อนหญิง Hannah Hocoh เขามองไปที่ผนังห้องและจินตนาการให้เพื่อนหญิงของเขาโดยมองไปที่กรอบเตียงที่แขวนอยู่ มีแขน ขา มีจมูกตรงกลาง ซึ่งเปรียบเสมือนพระเจ้าไกรเซอร์ที่ 2 ที่มีทหารองครักษ์ใส่หน้ากากเหล็กคอยคุ้มกัน มีทหารรุ่นใหม่ที่มีถือคัตดินาและเผด็จการถ้าใครอยู่เคียงข้างก็จะได้สถาปนายออย่างสมเกียรติ เขาได้อ่านเรื่องราวในหนังสือฟ็อคเก็ตบูค เหตุการณ์ที่เขาอ่านนั้นมันปลุกใจเขาอยู่ตลอดเวลา สายฟ้าแห่งความก้าวร้าวทำให้ยากต่อสืเพื่อความต้องการ

เหตุการณ์ที่เขาอ่านนี้มันปลุกใจเขาอยู่ตลอดเวลา สายฟ้าแห่งความก้าวร้าวทำให้อยากต่อสู้เพื่อความถูกต้อง เมื่อเขากลับมาถึงเบอร์ลินเขาเริ่มต้นใช้รูปถ่ายมาตัดและวางซ้อนไปซ้อนมาซ้ำ ๆ กันในที่ว่างทำให้เกิดภาพที่ลึกซึ้งแสดงออกถึงความในใจ เพื่อสนองอารมณ์ของตนเองที่ต่อต้านความไม่เป็นธรรม

ในปี 1916 ราอูล ฮอสแมน ได้ร่วมงานกับ ฮาร์ทฟิลด์ Heartfield สร้างภาพประกอบในห้องทำงานของ ราอูล พวกเขาเริ่มงานโดยการตัดโฆษณาที่โด่งดังในขณะนั้นทุกชนิด และตัวรถไฟนำมาประกอบรวมกัน ในการสร้างงานครั้งนี้ก็มีทั้งสิ่งผิดพลาด และสิ่งที่เป็นมิติใหม่ที่ทำให้ความตื่นตากับงาน ในรูปแบบใหม่และพิสดาร ในเวลาต่อมา ราอูล ฮอสแมน ได้รวมตัวกับกลุ่มเพื่อนมี ฮาร์ทฟิลด์ Heartfield แบดเดอร์ Baader อันเนส ไฮค Hannah Hocooh กรอสซ์ Grosz และศิลปินอื่น ๆ ทำภาพปะติดอีกเพราะพวกเขาชอบที่ต้องการแสดงออกในการสร้างภาพปะติด พวกเขาคิดว่ามันเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่มีความแตกต่างกันทางเทคนิค และความชำนาญ

ฮอสแมน เคยมีความคิดที่จะสร้างศิลปะในผนังเพดานบ้านของเขา โดยใช้วิธีสร้างเป็นภาพปะติด เพื่อเป็นตำนานแห่งภาพปะติด แต่เขาไม่ได้ทำการสร้างภาพปะติดของกลุ่ม ฮอสแมน ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากศิลปินบางคนที่ไม่ยอมรับในวิธีการสร้างงานภาพปะติด และมีการต่อต้านเขาเช่น เนื่องจากการสร้างภาพปะติดในเยอรมนีนั้นเป็นของแปลกใหม่ มีผลงานภาพปะติดหลายภาพของ ราอูล ฮอสแมน ที่กล่าวถึง มีลักษณะกระบวนแบบศิลปะการประดิษฐ์ และใช้ชื่อของภาษานำมาผสมผสาน แสดงความคิดเห็นด้วยปัญญา เพื่อสื่อความในใจของตนเองมีความชัดเจนของภาพ ในภาพจะแสดงออกรวมกันทั้งหมด เช่นความไม่เสมอภาคทางสังคม ความยุ่งเหยิงที่ไม่ใคร่ควรดู ในสมัยสงครามและเหตุผลของการครอบงำเรื่องราวต่าง ๆ แสดงออกให้เห็นมาทางภาพโดยใช้วิธีการทำ คอลลาจ (Richter. 1997 : 114 – 118)

ฮอสแมน ได้สร้างงานศิลปะของเขาโดยการนำภาพเครื่องจักรกลหลายชนิดได้แก่ ภาพชิ้นส่วนของรถมอเตอร์ไซด์ กระบอกสูบ ลูกไม้แท่นพิมพ์ หางเสือเรือ พวงมาลัยเรือ ทุกอย่างได้ถูกนำมารวมกัน จัดเป็นองค์ประกอบ และได้เริ่มเพนท์พื้นเพื่อที่จะจัดรูปผู้ชายให้มีความชัดเจน นำภาพโฆษณารถยนต์และใบพัดเรือมาปะติดกันในภาพ และถามตนเองว่าต้องการจะไปที่ไหน เขาต้องการไปที่แถบทะเลบอลติก เขาจึงเลือกแผ่นที่นำมาปะติดไว้ในภาพ จากนั้นก็จัดรูปผู้ชายที่กำลังเดินด้วยท่าที่ที่กังวล โดยตัดภาพในส่วนบนครึ่งตัวของผู้ชายมาปะติดในภาพ นำภาพจักรกลที่ตัดเตรียมไว้นามาดัดประกอบบนส่วนหัวของรูปคนและจากนั้นก็เลือกภาพ Anatomy โดยตัดภาพเฉพาะลำตัวแสดงให้เห็นภายในของส่วนประกอบของคนนำมาปะรวมกันในภาพและให้ชื่อผลงานนี้ว่า Tatlin at Home of 1920 (Clay. 1978 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

การสร้างภาพ ฮอสแมน ต้องการพูดถึงการเดินทางที่ตนเองต้องการจะไปแต่เขาไม่ต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง เขาใช้วิธีจินตนาการสร้างเป็นภาพขึ้นมา โดยนำภาพถ่ายที่เขาต้องการสร้างมาประกอบต่อกัน เป็นที่นิยมและมีชื่อเสียงในเบอร์ลิน มีชื่อเรียกว่า (Photomontage)

ผลงานของ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

26. ผลงานชื่อ The Art Critic, 1919 -1920.
Collage Photomontage ,
31.70 x 25.40 cm
27. ผลงานชื่อ. The Spirit of our Age 1919 .
(Mechanical Head) -Wooden Head, metal,
leather, cardboard, 31.23cm high. Assemblage.

28. ผลงานชื่อ Dada Siegt 1920.
Watercolor and collage on paper, mounted on board , overall
60 x 45 cm.
29. ผลงานชื่อ Tatlin at Home. 1920.
Head. Pasted photo, engravings, gouache, and pen and ink,
40.50 x 26.40 cm
30. ผลงานชื่อ ABCD.1923-1924.
Photo and various materials collage,
38.80 x 26.6 cm

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา

2.1 แนวคิดของลัทธิดาดา

ลัทธิดาดา มีแนวคิดในการแสดงออกโดยการต่อต้านศิลปะในอดีต ลัทธิดาดาคิดว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่อิสระในการแสดงออกมันเหมือนเป็นกฎข้อบังคับที่คับแคบ ทำให้ไม่สามารถบรรยายเหตุการณ์ได้ ดาดาคต้องการใช้ศิลปะในรูปแบบต่างๆ เป็นสื่อในการแสดงออก มีแนวทางไปในทาง เยาะเย้ย ถากถาง ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้ายเห็นว่าโลกนี้ควรทำลายได้แล้ว ตามความคิดเห็นของ มิคฮาอิล บากูนิน (Mikhail Bakuin. 1814 – 1876) ผู้นำลัทธิอนาธิปไตย “ การทำลายเป็นการสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน ” และนำไปสู่การกระทำสิ่งที่ไม่ดีหลักความจริง เหลวไหล น่ารำคาญ (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 242 – 243)

แม้แต่การเรียกชื่อของกลุ่มก็ปราศจากเหตุผล มีความหมายที่ไร้เดียงสา ในภาษาเชิงประวัติศาสตร์หมายถึง “ ม้าโยกเด็กเล่น ” ในภาษาเยอรมันหมายถึงอาการของ “ การที่ไม่เป็นสาระ ”

ลัทธิดาดา ต้องการที่จะลบล้างความเชื่อของค่านิยมที่มีแนวคิดที่ว่า ศิลปะต้องเป็นสิ่งสูงส่ง หันมาแสดงออกทางความคิดมากกว่าผลงาน เช่นการแสดงที่เยาะเย้ย ถากถาง ประชดประชันความงามของมาร์เซล ดูชอง จากภาพผลงาน (L.H.O.O.Q , 1919) ใช้ภาพโมนาลิซ่าที่คนเห็นว่าเป็นศิลปะชั้นสูงเขียนโดย เลโอนาร์โด ดา วินชี ดูชองจำลองภาพแล้วเติมหนวดเป็นการแสดงออกถึงการเยาะเย้ยความงามหรือศิลปะของ พิกัสโซ เขาจะไม่สร้างงานในรูปแบบของ เซซานน์ เพราะจะทำให้เขากลายเป็นทาสของเซซานน์ จิตรกรแบบโบราณ เขาต้องการสร้างสรรค์งานที่เกิดจากจินตนาการและความฝัน เขากล่าวว่า “ เขาต้องการทำสิ่งใหม่ สิ่งที่ไม่เคยมีใครเคยทำมาก่อน ” ดังผลงานที่ชื่อภาพเหมือนของ เซซานน์ (Portrait of Ce'zanne 1920) โดยใช้รูปภาพสิ่งที่ถูกสตัฟฟ์นำมาใช้สร้างงานศิลปะ พิกัสโซ ต้องการ เสียสละและหมั่นประมาทการวาดภาพเหมือนในรูปแบบเก่า (Rubin 1968 : 23 - 27)

2.1.1 ลัทธิดาดาได้ประกาศแนวความคิด ซึ่งเปรียบเสมือนแนวทางปฏิบัติของกลุ่มซึ่งถือเป็นข้อตกลงร่วมกัน ทำให้ผลงานทางจิตรกรรม ประติมากรรม และวรรณกรรม แตกต่างไปจากเดิมทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในรูปของการต่อต้านศิลปะ และต่อต้านสังคมซึ่งสามารถรวบรวมลักษณะเด่นๆ ของการแสดงออกได้ดังนี้

1) ผลงานแสดงภัยของวัตถุนิยม ด้วยวัตถุนิยมเช่นนำเศษเครื่องจักรกลและ อุปกรณ์ของอุตสาหกรรมอื่น ๆ นำมาปะติดปะต่อกัน สร้างเป็นรูปทรงต่างๆ หรือนำวัตถุสำเร็จรูปมาประกอบกันเป็นประติมากรรม หรือจิตรกรรม เพื่อให้สัมผัสสัจจริง ๆ

2) ผลงานแสดงถึงเจตนาคติในทางลบเพื่อให้เกิดเจตนาคติในทางบวก

3) ผลงานแสดงให้เห็นถึงภัยของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทางอุตสาหกรรม
 4) ผลงานแสดงถึงความแปลกใหม่ ที่ไม่มีใครเคยเห็นหรือคาดคิดมาก่อนสะท้อนให้เห็นถึงความเหลวแหลก น่าสะอิดสะเอียนของ

5) ผลงานสร้างความตระหนักตกใจแก่ผู้ดู หยาบไล่น ตลกโปกฮา ออกสั่นขวัญหนี เช่น การแสดงละครประชดประชันสังคม มีผู้แสดงแต่งตัวเป็นชาวอังกฤษจะยิงผู้ที่แต่งเครื่องแบบเยอรมัน หรือผู้บรรยาย สร้างความสนใจให้กับผู้ฟังโดยชักปิ่นยิงเล่นขั้วจิ้งหะบางตอน

6) ผลงานส่งเสริมให้ผู้ดูเกิดปัญญา เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพในการดู อันเป็นการแสดงสภาพอันแท้จริงของสังคมสมัยนั้น (อารี สุทธิพันธุ์. 2528 : 238 – 239)

ลัทธิดาดาดีมีเป้าหมาย อยู่เกี่ยวกับการขัดขอบเขตที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของสังคม การพิจารณาจากศีลธรรมเน้นที่ความสงบ ซึ่งเป็นแนวคิดของดาดา การสร้างสรรค์ของดาดาเป็นเหมือนกระจกส่องสังคมในการสัมผัสกับสังคมโดยนำเสนอในรูปแบบของภาพถ่ายงานสำเร็จรูป ฯลฯ แนวทางลัทธิดาดาค่อนข้างสับสน โดยนำไปสู่ทางเลือกอะไรคือความงาม ความน่าเกลียด ความแข็งแกร่ง ความยิ่งใหญ่ และคำตอบที่ได้คือไม่รู้ขอบเขตของงานก็ไม่แน่นอนในปรัชญา สิ่งสำคัญคือ การค้นพบคุณค่าและความงามในศีลธรรม ที่โดยทั่วไปถือว่าไร้ค่าความไม่แน่ชัดและสับสนคือจุดเด่นของลัทธิดาดา (Seitz. 30 - 39)

2.2. เนื้อหาในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา

เนื้อหาการสร้างสรรค์หมายถึง ความหมายของเนื้อเรื่องที่ศิลปินนำมาถ่ายทอดสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม

ชูลูด นีม์เสมอ กล่าวถึงความหมายของเนื้อหาในหนังสือองค์ประกอบศิลปะความว่า เนื้อหา คือความหมายของงานศิลปะ ที่แสดงออกผ่านรูปทรงทางศิลปะ (Artistic Form) เนื้อหาของศิลปะแบบรูปธรรมเกิดจากการประสานกันอย่างมีเอกภาพของเรื่อง แนวเรื่อง รูปทรง เนื้อหาของงานแบบนามธรรมหรือแบบนอนออบเจกตีฟ เกิดจากการประสานกันอย่างมีเอกภาพของรูปทรงเนื้อหา เป็นลักษณะฝ่ายนามธรรมของงานศิลปะ ที่มองจากด้านการชื่นชมหรือจากผู้ดู นอกจากนี้ ชูลูด นีม์เสมอ ยังให้รายละเอียดของเนื้อหาไว้ว่า เนื้อหาอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

เนื้อหาภายใน หรือเนื้อหาทางรูปทรงกับเนื้อหาภายนอก หรือเนื้อหาทางเรื่องราวหรือทางสัญลักษณ์ เนื้อหาภายในเป็น เนื้อหาเกิดจากการประสานกันอย่างมีเอกภาพของทัศนธาตุใน รูปทรงโดยตรง เนื้อหาประเภทนี้จะให้อารมณ์ทางสุนทรีภาพแก่ผู้ดูเป็นอารมณ์ทางศิลปะที่บริสุทธิ์ ไม่มีอารมณ์อื่นๆในประสบการณ์ของมนุษย์มาเกี่ยวข้องด้วย เป็นลักษณะจิตวิสัยของศิลปิน เป็นพลังแห่งความรู้สึกส่วนตัว เป็นบุคลิกภาพหรือรูปแบบของการแสดงออกของศิลปิน

ส่วนเนื้อหาภายนอก ซึ่งมีอยู่เฉพาะในศิลปะแบบรูปธรรมที่มีเรื่อง คน สัตว์ วัตถุ สิ่งของ หรือเหตุการณ์นั้น เป็นเนื้อหาที่เป็นผลสืบเนื่องจากเนื้อหาภายใน เป็นความหมายของเรื่องและแนวเรื่องที่ แปรออกมาโดยรูปทรง เมื่อเราดูงานศิลปะแบบรูปธรรมชิ้นหนึ่ง สิ่งแรกที่เรารู้จักคือ เนื้อหาภายในของงาน เนื้อหาภายในนี้จะให้ความรู้สึกทางสุนทรีภาพหรือทางศิลปะแก่เรา ทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจพร้อมที่จะรับอารมณ์ความรู้สึกอื่น ๆ ที่จะตามมาซึ่งเป็นอารมณ์สะท้อนใจเป็นไปในแนวทางของเรื่องและแนวเรื่อง เช่น ความรัก ความเศร้า ความเห็นใจเพื่อนมนุษย์ ความรักชาติมาตุภูมิ เป็นต้น ดังนั้น ในงานแบบรูปธรรมจะมีเนื้อหาทั้งภายในและภายนอก ให้อารมณ์ทั้งทางศิลปะและอารมณ์อื่น ๆ ควบคู่กันไปแต่ในงานแบบนามธรรมจะมีเนื้อหาภายในเพียง

อย่างเดียวให้อารมณ์ทางศิลปะที่บริสุทธิ์ โดยไม่มีอารมณ์ที่มนุษย์รู้จักมาก่อนเข้ามาเจือปน มีแต่ความเอิบอิ่มปิติ บริสุทธิ์และสูงส่ง (ชุลติ นิมเสมอ. 2543 : 22 – 23)

วิรุณ ตั้งเจริญ ให้ความเห็นในเรื่องเนื้อหาทางศิลปะโดยแบ่งดังนี้

เนื้อหาส่วนตัว (Personal Functions) เป็นเนื้อหาที่เริ่มต้นจากชีวิตส่วนตัว ความรัก และความพอใจส่วนตัว นักคิดบางคนกล่าวว่า คนเราต้องเริ่มต้นจากการรักตัวเองก่อน และถ้าไม่เคยหรือหยุดอยู่เพียงแค่นั้น เขาก็พร้อมที่จะก้าวไกลออกไปถึงสังคมได้ ทุกคนต่างมีชีวิตและเลือดเนื้อ ความรัก ความชื่นชมชื่นกัน เมื่อมีใครสักคนเปิดเผยสิ่งเหล่านี้ออกมา คนอื่นก็ย่อมจะสัมผัสหรือสื่อสารร่วมกันได้ แต่จะมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับอีกเรื่องหนึ่ง บ่อยครั้งที่มักเกิดข้อสงสัยว่า เนื้อหาเช่นนี้อาจจะคับแคบเกินไปกระมังซึ่งจริง ๆ แล้วชีวิตที่สับสนวุ่นวายในสังคมก็ย่อมปรารถนาความงดงามอยู่ด้วยเช่นกัน

การแสดงออกทางด้านจิตวิทยา เป็นการแสดงออกในอารมณ์ส่วนตัวที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหงา ความเศร้าหมอง ความเจ็บปวดทรมาน หรือความคิดเห็นส่วนตน อันเป็นผลมาจากการเก็บกดภายในจิตสำนึก ซึ่งความรู้สึกเก็บกดนั้นเป็นผลสะท้อนมาจากการดำรงชีวิตในสังคม สังคมที่ทวีจำนวนประชากรเพิ่มความแออัด สังคมที่เปลี่ยนแปลงก้าวไปพร้อมกับระบบเทคโนโลยี ปัญหามากมายรอบด้าน ต่างผลักดันให้ผู้คนมีอารมณ์เร้นลับเก็บกดมากขึ้นทุกที

ความรัก เพศ และชีวิตครอบครัว เป็นชีวิตส่วนตัวอีกแง่หนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลย แม้จะมีการต่อสู้เพื่อสังคมที่ไหน เมื่อไร ดอกไม้บาน เพศ และชีวิตส่วนตัวก็ยังคงดำรงอยู่ ถ้าความรักเป็นความรักที่เกื้อกูลให้เกิดคุณธรรม เรื่องเพศหรือชีวิตครอบครัวอันมีความสุขที่พร้อมจะเป็นฐานอันมีค่าต่อชีวิตในสังคม นั้นก็นับว่ามีคุณค่าด้วย ผลงานในลักษณะนี้ก็เช่น “จูบ” (The Kiss) ของโรแบง “วันเกิด” (Birth Day) ของซากาฮาล์ “คู่รัก” ของ เขียน ยัมศิริ “แม่กับลูก” ของมิเชียม ยิบอินซอย เป็นต้น

ความตายและอารมณ์ที่น่าหวาดกลัว ความตายนับเป็นสัจจะของมนุษย์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้บ่อยครั้งที่ความตายเตือนสำนึกของผู้คนให้ลดความละโมภต่อสิ่งไร้สาระในชีวิตลง ลดการเบียดเบียนและการเอาลัดเอาเปรียบกันลงเสียบ้าง อายุคนสั้นเพียงนี้ยังทะเยอทะยานล้นเหลือ มนุษย์นั้นเหมือนผู้ที่แบกศพตนเองแข่งกับวัน และเวลามีหลายคนคิดว่า เราน่าจะมีเวลาสงบอารมณ์ตนเองด้วยการเฝ้ามองผู้คนที่ทุกข์ทรมานอยู่ในโรงพยาบาล หรือไม่ก็เฝ้ามองควีนจากปล่องเมรุเผาศพเสียบ้าง ผลงานในลักษณะนี้ก็เช่นผลงานของ ชาฮัน ที่เขียนภาพแสดงถึงความตายของคน มุงซ์ เขียนบรรยายภาพที่ชวนหวาดกลัว คอลลิวทซ์ เขียนชีวิตที่ทุกข์ทรมานและความตายของกรรมกร ซูทง สร้างบรรยายภาพที่ดูทรมานโหดร้ายต่อชีวิต เป็นต้น

ความศรัทธาส่วนตัว คนเรามีความศรัทธาอันแรงกล้าต่อการดำรงชีวิตที่ผิดแผกแตกต่างกันออกไป บางคนศรัทธาในศาสนา อำนาจการเปลี่ยนแปลง เครื่องจักรกล ความเหนือเหิม มันเหมือนสิ่งฝังแน่นในส่วนของจิตใจตลอดช่วงเวลาในการดำรงชีวิต ซึ่งศรัทธาส่วนตัวนี้อาจจะเป็นผลมาจากครอบครัว สิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ส่วนตัวหล่อหลอมมาก็ได้ ศิลปินหลายคนเปิดเผยให้เห็นความจริงในแง่นี้ เช่น ฌ็อลย์ ดัชนี เผยให้เห็นพลังอำนาจที่หยาบกระด้าง รูโวลท์ แสดงความศรัทธาต่อศาสนาอย่างรุนแรงจริงจัง กลุ่มฟิวเจอริสม์ที่แสดงให้เห็นถึงความศรัทธาที่มีต่อความเร็วและความสับสนของเครื่องจักรกล พอลล็อคสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงและฉับพลัน หรืองานของ ประเทือง เอมเจริญ ที่มีความศรัทธาต่อธรรมชาติ เป็นต้น

การแสดงออกทางด้านความประณีตงดงาม ส่วนใหญ่แล้วในวิถีทางนี้จะถือตนเองเป็นตัวละครสำคัญที่ชื่นชอบวัตถุหรือรูปแบบ ที่สร้างขึ้นเองและเห็นว่างดงาม คนกลุ่มนี้พยายามดึงวัตถุทุกชนิดทุกรูปแบบไปสู่ลักษณะที่ตนเองเชื่อว่างดงามที่อาจจะไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงหรือจิตสำนึกใด ๆ เป็นความงามบนพื้นฐานหรือรูปทรงเฉพาะหน้านั้นถ้าจะแสดงสิ่งแวดลอมก็จะไม่ข้องแวะกับอารมณ์ กาลเวลา หรือการดำรงชีวิตแต่อย่างใด งามเพียงเพื่องามเท่านั้น เช่นผลงานหุ่นนิ่ง ของปีคาสโซและบราด ประติมากรรมโมบิลของคาลเดอร์ และผลงานในลักษณะเรียบเนียนมากมายในบ้านเรา ซึ่งนิยมตัดมุมบ้าน มุมรถ มุมโบสถ์ มุมผ้าใบ แสงเงาเงาสะท้อน เป็นต้น

2. เนื้อหาเพื่อสังคม (Social Function) จริยอยู่ศิลปะของมนุษย์นั้น ก็เพื่อบุคคลผู้สร้างด้วยกัน ทั้งสิ้นหรือศิลปะทุกชิ้นที่นำไปเปิดเผยให้สังคมกันจะเป็นสมบัติของสังคมด้วย คำกล่าวเช่นนี้มักจะเป็นเหตุผลที่ปฏิเสธไม่ได้ แต่ในแง่ของการแยกแยะออกเพื่อพิจารณาว่าเป็นการแยกเพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างที่ว่า อย่างน้อยก็มีศิลปะอยู่ลักษณะหนึ่งที่มีสาระเน้นไปถึงความเกี่ยวข้องกับสังคมโดยตรง และนักคิดกลุ่มหนึ่งก็พยายามชี้แนะว่า ศิลปะที่มีสาระเพื่อสังคมโดยตรงนี้ น่าจะเกิดผลกระทบทั้งสองด้านได้คือว่า มีคุณค่าเพื่อสุนทรียภาพส่วนตน และคุณค่าอันสื่อสารไปถึงผู้คนในวงกว้างอีกด้วยโดยพิจารณาว่าสังคม เป็นตัวประสานอันสำคัญต่อชีวิตของทุกคน ซึ่งทุกคนน่าจะได้ร่วมกันกระตุ้นจิตใต้สำนึกและร่วมกันสร้างสรรค์ แทนที่จะสร้างเสริมเฉพาะอารมณ์ส่วนบุคคลเท่านั้น

การเมืองและลัทธิความเชื่อ ศิลปินในแนวทางนี้ปฏิเสธความคิดที่ว่า ศิลปะเป็นสิ่งบันเทิงเริงรมณ์เท่านั้น นอกจากความงามที่มีอยู่แล้ว ต่างเชื่อมั่นในผลตอบแทนของศิลปะว่าน่าจะมีผลในวงกว้างต่อสังคมด้วย การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่พ้นชีวิตจะเกี่ยวข้องกับการเมืองตลอดเวลา ไม่ว่าสินค้าจะแพงขึ้น ชาติภรรยาจะตกชั้น หรือนักการเมืองจะเลวก็ตาม เมื่อเราลึกลงในระบอบในสังคมไม่พ้น ศิลปะก็ตอบสนองตอบตามความจริงด้านนี้ด้วย ตัวอย่าง ผลงานเช่น "เสรีภาพนำประชาชน" (Liberty Leading the People) ของเดอลาครัวซ์ "เสียงสะท้อนของการกรีดร้อง" (Echo of a Scream) ของซีกเฮอร์ส "3 พฤษภาคม 1808" (The Thaid of May. 1808) ของโกยา หรือภาพเขียนของลูซันต์ เหมือนนักรู้ และสถาพร ไชยเศรษฐ เป็นต้น

บรรยายสังคม การที่เราเชื่อว่าชีวิตในสังคมนั้น มวลชนควรมีความเสมอภาคและสันติสุข การได้รับความเอาใจใส่และเหลียวมองต่อชีวิตทุกรูปแบบจึงเป็นปัญหาสำคัญมาก ศิลปินที่มีจิตสำนึกในด้านนี้ อาจจะบรรยาย บันทึก หรือสะท้อนชีวิตสังคมให้ปรากฏ เพื่อเป็นการปลุกเร้าความคิด ความห่วงใย และคุณธรรมที่พึงมีต่อกัน เป็นเสริมสร้างจิตสำนึกร่วม เพื่อให้เกิดการเกื้อหนุนต่อชีวิตในวงกว้างต่อไปเช่นผลงานของโกยาโดมิเอร์ คอลลิวีทซ์ ภาพเขียนแนวสังคมนิยมของรัสเซียและจีนหรืองานของกุเบตซ์ โหยประดิษฐ์ เป็นต้น

ถากถางสังคม การถากถางสังคมในงานศิลปะ นับเป็นการชี้แนะคำพิพากษา หรือประณามสังคมในด้านใดด้านหนึ่งโดยวิพากษ์วิจารณ์ จะด้วยการผสมผสานกับอารมณ์ขันหรือเคร่งเครียดอย่างไรก็ย่อมได้ เป็นการเสนอความคิดให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้บริหารได้ตระหนักถึงความจริง โดยผ่านกระบวนการคิดในระดับหนึ่ง นั่นอาจจะเป็นความเชื่อที่ว่า การได้รับรู้สิ่งใดด้วยการได้คิดน่าจะมีคุณค่าการได้บอกกันตรง ๆ การเสนอความคิดในรูปแบบของแต่ละคนอาจจะ ยุ่งยากซับซ้อน หรือเข้าใจได้ง่าย ๆ ก็ได้ ศิลปินบางคนอาจจะยุ่งยากซับซ้อน หรือเข้าใจได้ง่าย ๆ ก็ได้ ศิลปินบางรายอาจจะบรรยายเรื่องราวทั้งไว้ให้คิด แต่บางรายอาจจะสร้างปมปัญหาซ่อนไว้ เช่น ภาพผู้หญิงอันน่าละเหว ของดิคูนนิ่ง สังคมอันมีแต่กันของกรอปเปอร์ หรืองานที่เสียดสีสังคม ดำรวจ และความอยากจนของ ธรรมศักดิ์ บุญเชิด เป็นต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2537 : 131)

สงวน รอดบุญ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการสร้างสรรค์ของศิลปะลัทธิศาสดาว่า งานศิลปะของศิลปินกลุ่มนี้ หมุนกลับจากศิลปะนามธรรมไปสู่ศิลปะแบบประชดประชัน เยาะเย้ย ถากถางและปราศจากเหตุผล เนื้อหาองค์ประกอบในภาพชอบคำพิพากษิตีเดียณต่อต้านหลักสุนทรียภาพ ใช้เนื้อหาจากสิ่งที่พบเห็นในสภาพแวดล้อม เช่นการเอารัดเอาเปรียบ ปัญหาเงินเฟ้อ ความเสื่อมโทรมของเศรษฐกิจและสังคม (สงวน รอดบุญ. 2533: 54)

จากแนวคิดทั้งหลายดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในการแสดงออกของศิลปะลัทธิศาสดา มีการแสดงออกจากแรงกดดันของสังคมและจิตใจ ก่อให้เกิดแรงต้านและแสดงออก โดยใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและสภาพแวดล้อม

อุโกบออลส์ ได้กล่าวว่า ลัทธิศาสดาได้เขียนแถลงการณ์ขึ้นหลายฉบับนับไม่ถ้วน แต่ละแถลงการณ์มีรูปแบบสี่ด้านด้านความคิดรวบยอดตามสภาวะอารมณ์ของพวกเขา ลัทธิศาสดามีการแสดงออกเป็น 2 ทางคือ

1 เนื้อหาที่โจมตีอย่างรุนแรงทำลายล้างศิลปะ

2 เนื้อหาที่สนุกหยาบโลน ตลกคะนอง ใช้วิธีการเล่นเกมต่างๆ

สิ่งเหล่านี้เราเรียกว่า ลัทธิคาตา ก็หมายถึงการตลกคะนอง ที่ทำด้วยความว่างเปล่า คือความไม่มีอะไร (จากบันทึกของ ฮูโกบอลล์ Die Fluchhaus der Zeit) (Britt.1989 :19)

การแสดงออกของลัทธิคาตามีอยู่ 2 ลักษณะคือ

1 เนื้อหาส่วนตัว เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับด้านจิตวิทยา ที่เริ่มจากแนวคิดส่วนตัว ความพอใจส่วนบุคคลต้องการแสดงออกอย่างเสรี จากความเก็บกดที่มีผลมาจากการดำรงชีวิตในสังคม เนื้อหาเช่นนี้เป็นเรื่องที่คับแคบ เพราะศิลปินปรารถนาที่จะแสดงความคิดและความรู้สึกของตนเองเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในเรื่องของความงาม ส่วนในลัทธิคาตาเนื้อหาส่วนตัวมักถูกแสดงออกในลักษณะการต่อต้านความคิด รูปแบบและกลวิธี แบบดั้งเดิมที่มีมาในอดีตเป็นการต่อต้านศิลปะหลักวิชาที่เคยปฏิบัติกันมา เช่นการแสดงออกของ พิคาเบีย และ ดูชอง ทั้งสองต่างปฏิเสธที่จะสร้างงานศิลปะรูปแบบเดิม

พิกาเบียกล่าวว่า การวาดภาพตามแบบ เซซานน์ ทำให้เขาเป็นทนายของจิตรกรรมชาติแบบโบราณ “เราต้องการสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน” (Rubin. 1968 : 23, 27)

ดูชอง ปฏิเสธที่จะเดินตามรอยรูปแบบของงานจิตรกรรมแต่เขาปรารถนาที่จะนำงานจิตรกรรมมาใช้งานจิตรกรรม ผลงานของเขาต้องการแสดงออกทางปัญญา (Rubin. 1968 : 16)

2. เนื้อหาเพื่อสังคม เป็นเนื้อหาที่ศิลปินใช้ในการแสดงออกถึงสภาพของสังคมที่เป็นอยู่เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนในสังคมมีส่วนร่วมในความคิดร่วมกันมีเนื้อหาแสดงออกดังนี้

เนื้อหาที่ต้องการแสดงออก ถึงสภาพเหตุการณ์ของสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อเรียกร้องให้ผู้เกิดอารมณ์ความรู้สึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ศิลปินจำลองเนื้อหาของเหตุการณ์นำมาเสนอต่อสังคม

เนื้อหาที่ต้องการถากถางสังคม เนื้อหาของภาพต้องการที่จะถากถางในรูปแบบของศิลปะ คำพินิจหรือประนาม ประชด ประชัน หรือทางใดทางหนึ่ง โดยผสมกับเนื้อหาอารมณ์ขัน หรือเนื้อหาที่เคร่งเครียด อย่างไรก็ตามได้เป็นเนื้อหาที่เสนอความคิดให้ตระหนักถึงความจริง โดยผ่านการคิดในระดับหนึ่ง กลุ่มนี้มีความเชื่อว่าการแสดงเนื้อหาเพื่อให้เกิดความคิดน่าจะดีกว่าบอกตรงๆ ดังนั้นศิลปะมักแสดงออกทางความคิดในหลายรูปแบบทั้งซับซ้อนหรือจะทั้งไว้ให้เป็นปริศนา

2.3 รูปร่างและรูปทรง ในการสร้างสรรค์ของลัทธิคาตา

รูปร่างหมายถึง รูปของวัตถุที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป ทั้งที่เกิดขึ้นเองและมนุษย์สร้างขึ้น และมีเส้นรอบนอกของวัตถุที่มีลักษณะเป็น 2 มิติ

รูปทรงหมายถึง รูปของวัตถุที่ประกอบด้วย ความกว้าง ความหนาความสูง มีลักษณะเป็น 3 มิติรูปร่าง รูปทรงจะก่อให้เกิดขอบเขตเชิงความคิด และก่อให้เกิดรูปทรงในลักษณะแตกต่างซึ่งมีรูปร่างแตกต่างกันออกไปสามารถแสดงความคิดแทนอารมณ์ ความรู้สึก รูปทรงเหล่านี้ได้แก่ รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงอิสระ รูปร่างรูปทรงของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น

2.3.1. รูปร่าง รูปทรงธรรมชาติ หมายถึงรูปทรงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นรูปทรงของพืช สัตว์ สภาพแวดล้อม สิ่งต่างๆทั้งหลายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ

2.3.2. รูปร่าง รูปทรงเรขาคณิตหมายถึงรูปร่างรูปทรงที่มีลักษณะของ สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม หรือรูปทรงที่เกิดจากการประกอบใหม่ แต่ยังคงมีรูปร่างรูปทรงโดยรวมที่ยังคงแสดงลักษณะของ

รูปร่างรูปทรงเรขาคณิตอยู่ ในการสร้างรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตมักใช้เครื่องมือช่วยในการสร้างเพื่อให้เกิดความกลมตรงมีระเบียบมั่นคง รูปร่างเหล่านี้มักเกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น

2.3.3. รูปร่าง รูปทรงอิสระ หมายถึงรูปร่างรูปทรงที่มีลักษณะเป็นอิสระ ซึ่งรูปทรงเหล่านั้นเกิดขึ้นอย่างอิสระเสรีมิได้มีความหมายใดๆ เป็นเรื่องของจังหวะ ของรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากจินตนาการ รูปร่างรูปทรงที่เกิดขึ้นมิได้ใช้เครื่องมือใด ๆ ช่วยเกิดจากประสบการณ์และทักษะ ส่วนใหญ่แล้วรูปทรงประเภทนี้มนุษย์เป็นผู้ออกแบบและสร้างขึ้น

2.3.4 รูปร่าง รูปทรงของวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึงรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นใช้ในสังคมเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันเช่น ขวด กระป๋อง หม้อพรม บ้าน รถ อุปกรณ์ต่างและวัตถุเทคโนโลยี เป็นต้น

สำหรับรูปร่างรูปทรงงานศิลปะของลัทธิดาดา มักจะพบเห็นรูปร่างและรูปทรงแบบธรรมชาติเรขาคณิต และอิสระ ซึ่งผสมผสานรวมกันอยู่ในผลงาน เนื่องจากศิลปินได้นำรูปร่างรูปทรงต่างๆที่อยู่ในสังคมช่วงเวลานั้น นำมาประกอบต่อขึ้นใหม่ก็มี นำมาใช้ในลักษณะวัตถุสำเร็จรูปก็มี นอกจากนั้นยังมีรูปร่างรูปทรงศิลปะลัทธิอื่นแต่อิทธิพลเข้ามาสู่รูปแบบของ ลัทธิดาดา เนื่องจากช่วงเวลา ดังกล่าว ลัทธิศิลปะได้เกิดขึ้นหลายลัทธิ ในเวลาใกล้เคียงกันจึงได้แผ่อิทธิพลและรับอิทธิพลซึ่งกันและกัน

ดูซอง เป็นผู้หนึ่งที่ได้นำ รูปร่างรูปทรงของธรรมชาติและภาพของมนุษย์ มาใช้สร้างศิลปะ ในช่วงแรกมีแนวโน้มการสร้างงานไปทางลัทธิคิวบิสม์ หลังจากประกาศตัวเป็นแอนติอาร์ต ดูซองละทิ้งรูปร่างรูปทรง ของคิวบิสม์ และการเคลื่อนไหวของรูปร่างรูปทรงในแบบของฟิวเจอริสม์ กลับมาใช้วิธีการประกอบต่อวัตถุสำเร็จรูป รูปร่างรูปทรงที่ใช้ มักจะสื่อทางความคิดมากกว่าความงามที่เกิดจากการใช้สี ส่วนรูปทรงนั้นเน้นที่การแสดงออกของวัตถุ เขาสนใจรูปร่างรูปทรงของจักรกล และวัตถุที่มีอยู่ในสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่เพียงแต่นำรูปร่างรูปทรงเหล่านี้ นำมาประกอบหรือจัดวางในสภาวะแวดล้อมใหม่โดย ที่ศิลปินเป็นผู้กลั่นกรองก็สามารถแสดงออกทางความคิดได้เพียงพอแล้วดังนั้น รูปร่างรูปทรงของดูซอง จึงมักจะเป็นสื่อที่ใช้แสดงออกทางปัญญามากกว่าความงาม

ชวิตแตรัส ได้นำรูปร่างรูปทรงที่ได้จากสภาวะแวดล้อมของสังคมอันได้แก่ ตะปู ปอຍผม ตัวรถราง กระดาษหนังสือพิมพ์ ภาพจักรกล และรูปร่างรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูป นำมาใช้ในการทำงานศิลปะโดยวิธีการ คอลลาจ (แמרซ์) ชวิตแตรัสกล่าวว่าจุดมุ่งหมายสูงสุดของ ข้าพเจ้าคือการรวมสิ่งที่เป็นศิลปะและไม่เป็นศิลปะ จะสังเกตคุณภาพผลงานของเขา ประกอบไปด้วยรูปร่างรูปทรงโดยรวมมีลักษณะที่ประกอบด้วยรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต รูปร่างรูปทรงจักรกลและรูปทรงของวัตถุสัพเพเหระที่ถูกทิ้งขว้าง เช่นภาพผลงานที่ชื่อ Revolving. (1919) แสดงให้เห็นรูปร่างของวงกลมและสามเหลี่ยมวางเหลื่อม ทับกันอยู่มีขนาดและรูปร่างที่แตกต่างกัน ภาพ Construction. (1921) เป็นภาพที่มีรูปร่างส่วนใหญ่มาจากรูปทรงเรขาคณิตคือ สี่เหลี่ยมวางซ้อนๆ กันแทรกด้วยรูปร่างของวงกลมขนาดเล็ก รูปแบบโดยรวมเป็นลักษณะแอบสแตรกต์ นอกจากนั้นยังมีภาพที่ใช้รูปร่างรูปทรงของธรรมชาติ และสิ่งที่มีชีวิต ได้แก่ภาพ ใบหน้าคนผสมกับรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงของวัตถุ ในภาพผลงานชื่อ The Lunatic Doctor. (1919) ส่วนใหญ่แล้วได้แนวคิดในเรื่องรูปร่างรูปทรงมาจากงานของ ปีคาสโซ

อาร์ป ก็เป็นศิลปินที่ทำงานตามแบบพวกแอบสแตรกต์ เป็นการค้นหารูปร่างรูปทรงอันบริสุทธิ์ บางครั้งใช้วิธีการตัดกระดาษอย่างอิสระ เพื่อค้นหารูปทรงอันบริสุทธิ์นำมาจัดแบบตามบุญตามกรรม ในขณะเดียวกัน เขาได้นำรูปร่างรูปทรงธรรมชาติ มาใช้ในการสร้างงานศิลปะของเขาด้วยเช่นกัน เช่นผลงานที่ชื่อ

Forrest (1916) และรูปทรงจากเรขาคณิตในภาพที่ชื่อ Squares Arranged According to the Laws of Chance. (1917)

มักซ์ แอร์นส์ท ใช้รูปร่างและรูปทรงที่ได้จากการเลียนแบบธรรมชาติมาใช้ในคอลลาจ เช่นภาพถ่ายจริง ส่วนประกอบของรูปร่างและรูปทรงอวัยวะ ภาพถ่ายจริงของรูปร่างและรูปทรงสิ่งมีชีวิต ภาพถ่ายจริงของรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่มีอยู่ในสภาวะแวดล้อม เช่น รถ เครื่องบิน นำมาต่อประกอบกันเพื่อนำไปสู่รูปร่างและรูปทรงใหม่ จากภาพจริงไปสู่ความเพ้อฝันเช่นภาพ The Chinese Nightingale. (1920) เป็นการนำรูปร่างที่เหมือนจริงของอวัยวะมนุษย์ นำมาประสมประกอบต่อกับรูปร่างและรูปทรงของวัตถุ พื้นหลังเป็นรูปของธรรมชาติได้แก่พืชต้นเล็ก ๆ หรือภาพที่มีชื่อ Mine House on the Laht. (1920) เป็นคอลลาจที่ใช้รูปร่างและรูปทรงของวัตถุจักรกล และรูปร่างของวัตถุสำเร็จรูป เช่น ไหมพรมนำมาประกอบกันเป็นรูปทรงการทำงานของจักรกลที่นำมาใช้แทนแรงงานมนุษย์ และในขณะเดียวกันเขายังนำเอารูปทรงเรขาคณิตได้แก่รูปทรงของวัตถุหลายชนิดนำมาประกอบต่อในภาพที่ชื่อ Fruint of a long experiece. (1919) เป็นการนำเอาเศษวัตถุที่มีรูปร่างและรูปทรงเรขาคณิต ได้แก่ รูปสี่เหลี่ยม ทรงกระบอก และรูปทรงอื่น ๆ ที่มีส่วนประกอบของรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตนำมาประกอบเป็นภาพใหม่ ส่วนใหญ่แล้วภาพที่ประกอบขึ้นมักจะเสนอรูปร่างรูปทรงใหม่เพื่อนำเสนอหรือภาพทางความคิดมากกว่าที่จะเน้นความงามของรูปร่างและรูปทรง

ฟรานซิส พิคาเบีย ได้นำรูปร่างรูปทรงของจักรกลนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ เขาเคยทำงานตามแนวคิดวิสม์มาก่อน ดังนั้นรูปแบบของ พิคาเบียจึงมีลักษณะของคิวบิสม์อย่างเห็นได้ชัดจากผลงานในระยะแรกของเขาเช่น Edtaouisl. (1913) และภาพ I See Again in Memory Dear Udnie. (1914) ทั้งสองภาพได้ใช้ลักษณะของคิวบิสม์คือ รูปร่างของ เรขาคณิตประกอบกันเป็นภาพตลอดทั้งภาพอัดแน่นด้วยรูปร่างและรูปทรงโค้งไปมา ทำให้มีการเคลื่อนไหวภายในภาพ ต่อมาเขาได้ทำงานร่วมกับ ดูของ ได้เปลี่ยนแนวทางของตน ไปเป็นลักษณะของจักรกลในปี (1915 - 1917) นับว่าเป็นช่วงเวลาที่เขาสามารถใช้รูปร่าง รูปทรงของจักรกล ได้ดีที่สุดในยุคสมัยของเขาเช่นภาพผลงานชื่อ Paroxyme de la Douleur 1915 เขาได้นำรูปร่างและรูปทรงของจักรกล มาใช้ในการสร้างงานศิลปะ นอกจากนี้ยังมีภาพที่แสดงให้เห็นภาพของจักรกลที่ชัดเจนอีกภาพหนึ่ง คือภาพ Machine Tournez Vite. (1916) เป็นภาพของเฟือง 2 ตัว นอกจากนำรูปร่างและรูปทรงของจักรกลมาใช้ในงานแล้ว เขายังนำเอาเศษวัสดุต่างๆ นำมาประกอบเป็นภาพโดยใช้กระดาษมาเป็นรูปทรงกระบอก แล้วใช้สีทอง เงินทาทับบนพื้นผิวได้แก่ภาพ Very Rare Picture on the Earth. (1915) แสดงให้เห็นรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต ได้มีบทบาทในผลงานของ พิคาเบีย นอกจากรูปทรงเรขาคณิตแล้ว ยังใช้รูปร่างรูปทรงธรรมชาติ เช่นภาพทิวทัศน์ ที่สร้างขึ้นจากวัตถุหลายชนิดรวมกันเช่นไม้ ชนนก ผ้านในภาพผลงานที่ชื่อ Feather. (1921) ในปี 1920 เขาได้ใช้รูปร่างรูปทรงของมนุษย์ในส่วนของใบหน้านำมาใช้ในการสร้างศิลปะในชื่อ ผลงาน The Match Woman II (1920) และในปี 1921 เขายังใช้ภาพใบหน้าคน สร้างภาพผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot (1926) โดยใช้วัสดุที่มีรูปร่างกลม และปากของปากกานำมาประกอบเป็นรูปร่างใบหน้าของผู้หญิง

นอกจากนั้น พิคาเบียได้สร้างภาพ The Cacodylic Eye. (1921) มีลักษณะของโครงสร้างแบบแอบสแตรกต์ภายในภาพสื่อด้วยรูปร่างของภาษาที่มีการจัดวางอย่างอิสระ ใช้ภาพของคนนำมาประกอบร่วมกับภาษาอักษรที่มีรูปร่างขนาดแตกต่างกัน มีการเขียนภาพของอวัยวะมนุษย์โดยใช้วิธีการระบายสีเป็นรูปดวงตา

ราอูล ฮอสแมน เป็นศิลปินลัทธิดาดาที่มีการนำรูปร่าง รูปทรงธรรมชาติ และรูปร่างรูปทรงของวัตถุ มาใช้ในการสร้างศิลปะแบบ คอลลาจและการประกอบต่อวัตถุ (Assemblage) ฮอสแมนได้นำรูปทรงของหามนุษย์ทำจากไม้แกะ มาประกอบต่อกับวัตถุในภาพผลงานชื่อ Spirit of our Age. (1919) เป็นการนำรูปทรงที่มีลักษณะ 3 มิติเข้ามาเป็นโครงสร้างหลัก ประกอบด้วยรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูปกลายเป็นภาษาสัญลักษณ์ มีลักษณะของกระบวนแบบทางประติมากรรม นอกจากการใช้รูปทรง 3 มิติแล้ว ฮอสแมนยังนำรูปร่างรูปทรงของมนุษย์ อักษรภาษา วัตถุและจักรกลที่นำมาจากภาพถ่ายนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ "ภาพถ่ายประกอบต่อ " ทำให้เขามีชื่อเสียงมากในเบอร์ลิน ในขณะนั้น ภาพผลงานชื่อ The Art Critic . (1919 –1920) ภาพผลงานชื่อ Tatlin at Home. (1920) เป็นภาพผลงานที่แสดงถึงความสามารถการทำภาพถ่ายประกอบต่อ ของ เขาได้เป็นอย่างดี (Glanze.1989 :196)

2.4 สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ของดาดา

2.4.1 การใช้สีในการสร้างสรรค์

ลักษณะการใช้สีหมายถึงการนำเอาสีจากวัสดุธรรมชาติและสีที่ได้จากสังเคราะห์นำมาใช้เป็นสื่อในการแสดงออกกระหว่างศิลปินและงานศิลปะ ฟาบลิ (Ralph Fabri) ได้กล่าวถึงประเภทของสีที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้

สีเทมเพอรา (Tempera) คือสีที่ผสมกันระหว่างสีฝุ่นกับไข่ขาว คุณสมบัติของสีชนิดนี้มีสภาพคงทน

สีประเภทโพลีเมอร์ (Polymer) ได้แก่สีพลาสติกทุกประเภทซึ่งแต่ละประเภทเกิดจากส่วนผสม ที่แตกต่างกันเช่นสีอะคริลิก (acrylic) และไวนิล (vinyl) ที่ต้องผสมกับน้ำมีคุณสมบัติแห้งเร็ว ส่วนสีน้ำมันมีส่วนผสมของน้ำมันหรือน้ำมันสน (turpentine)

สีดินต่างๆ (Earth Colors) คือสีที่มาจากแร่เหล็กต่างๆซึ่งอาจได้มาจากผิวหน้าของดินจากที่ต่างๆ คุณสมบัติคงทนและมีราคาถูก

สีอินทรีย์ (Organic Colors) คือสีที่มาจากพืชและสัตว์สีประเภทนี้ใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณโดยเฉพาะอย่างยิ่งสีแดงของสีประเภทนี้คือไม่คงทน

สีเคมี (Chemical Colors) คือสีที่เกิดจากห้องทดลองที่เรียกว่าธาตุสีเคมีข้อเสียคือไม่คงทน (Fabri. 2536: 90-96)

2.4.1.1 ลักษณะของสีบนผิวของวัตถุ

1) ใช้สีจากสีของวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์

1.1 การใช้สีจากวัสดุธรรมชาติหมายถึง สีที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่แทรกอยู่ภายในมวลสารของวัตถุเช่นสีของดิน สีของหิน สีของแร่ธาตุต่างๆรวมทั้งสีของพืชและสัตว์

1.2 การใช้สีจากวัสดุสังเคราะห์หมายถึงการใช้สีที่ได้จากการนำเอาสารเคมีหรือการสร้างสีจากขบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน นำมาผสมในวัสดุสังเคราะห์เช่นสีของพลาสติก สีบนผิวของโลหะ สีเคลือบชนิดต่าง ๆ ที่อยู่บนผิวของวัสดุที่มีใช้อยู่ในชีวิตประจำวันและสิ่งอำนวยความสะดวก

2) ใช้สื่อบายทาบบนวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์

การระบายสีทับบนสีวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ ได้แก่การนำเอาสีที่ใช้อยู่ในงาน จิตรกรรมได้แก่สีน้ำ สีน้ำมัน สีอะคริลิกชนิดต่างๆ และสีชนิดต่าง ๆ นำมาระบายลงบนวัสดุทั้งสองชนิดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีของวัสดุตามความต้องการของศิลปิน

3) ใช้ผสมผสานร่วมกันระหว่างสีของวัสดุธรรมชาติและสีสังเคราะห์

คือวิธีการใช้วัสดุแบบผสมผสานร่วมกันระหว่างสีของวัสดุที่มีอยู่ทั้งสองรูปแบบ คือสีที่ได้จากธรรมชาติและสีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์นำมาใช้ร่วมกันอย่างกลมกลืน ก่อให้เกิดการประสานสัมพันธ์ตามหลักสุนทรียศาสตร์ หรือตามความต้องการของศิลปินที่ต้องการแสดง

2.4.1.2 ลักษณะของการใช้สี เป็นกระบวนการวิธีในการใช้สีในการสร้างผลงานศิลปะที่ต้องการแสดงให้ ผู้ดูผู้ชมเกิดความรู้สึกต่อภาพที่ศิลปินนำเสนอเพื่อให้ภาพแสดงความรู้สึกต่อสายตาของผู้ชมเกิดความพึงพอใจตามที่ศิลปินต้องการนำเสนอ ดังนั้นศิลปินจำเป็นต้องมีวิธีการใช้สี

โกสุม สายใจ ได้กล่าวถึงการใช้สีไว้ว่า สีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างงานจิตรกรรม ที่สามารถโน้มน้าวผู้ชมหรือผู้บริโภคให้เกิดอารมณ์ร่วมปิติยินดีไปกับผลงานนั้นๆ ย่อมต้องมีวิธีการใช้สี สามารถแบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่การใช้สีแบบเหมือนธรรมชาติ (Realistic Style) การใช้สีตามหลักทฤษฎีการใช้สี การใช้สีตามทฤษฎีของศิลปิน (โกสุม สายใจ.2540 : 71-95)

1) ใช้สีแบบสีใกล้เคียง หมายถึงการใช้สีที่อยู่ใกล้เคียงกันภายในวงจรสีที่มีค่าน้ำหนักของสีใกล้เคียงกัน หรือจากสีสว่างไปหามืด จากสีอ่อนไปหาสีเข้ม เราสามารถเลือกใช้สีที่ลักษณะของน้ำหนักสีที่ใกล้เคียง นำมาใช้ในโครงงานของการใช้สีเช่น แดง เหลือง ส้ม หรืออาจใช้สีที่เกิดจากส่วนผสมของสีคู่ตรงกันข้าม เช่นสีแดง ผสมกับเขียวให้ออกประกายแดงก็สามารถนำมาใช้ในคู่สีใกล้เคียงกับกลุ่มของสีแดง เหลือง

2) ใช้สีแบบเอกรงค์ หมายถึงการใช้สีที่เกิดจากสีเดียวสามารถสร้างน้ำหนักให้เกิดการแตกต่างได้หลายน้ำหนักตามความต้องการ โดยใช้สีขาวหรือสีดำทำให้เกิดน้ำหนักที่แตกต่าง

3) ใช้สีแบบวรรณะ หมายถึงการใช้สีที่มีโครงสร้างสี ในวงจรสีที่ถูกแบ่งออกเป็นวรรณะของสีวรรณะร้อนหรือวรรณะเย็น อาจแบ่งตามความรู้สึกของการแสดงออกตามสภาพโครงสร้างสีโดยรวมที่มีการแสดงออกอย่างเด่นชัดว่าเป็นวรรณะใดวรรณะหนึ่ง เช่นโครงสร้างสีของภาพออกประกายสีของวรรณะร้อนโดยรวม ภายในอาจมีสีของวรรณะเย็นร่วมอยู่ภายในด้วยก็ได้

4) ใช้สีแบบสีตรงกันข้าม หมายถึงการใช้สีที่มีอยู่ในวงจรสีที่มีลักษณะค่าของสีตัดกันอย่างเช่น แดง กับเขียว, ม่วงกับเหลือง, น้ำเงินกับส้ม อาจใช้วิธีสร้างความกลมกลืนโดยการลดค่าของสีโดยใช้สีขาวหรือดำผสมในสีคู่ตรงกันข้าม เพื่อก่อให้เกิดความกลมกลืนหรือนำเอาสีคู่ตรงกันข้ามผสมซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดประกายของสีคู่ตรงกันข้ามซึ่งกันและกัน ใช้แทรกในโครงงานของสีตัดกัน จะทำให้เกิดความกลมกลืนของสีคู่ตรงกันข้ามได้เช่นกัน

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวถึงความกลมกลืนของสีตามหลักทฤษฎี ของเซฟเวิลไว้ดังนี้ว่า

เซฟเวิล ได้ค้นพบหลักความกลมกลืนของสีโดยกล่าวว่า สีแต่ละสีมีความสวยงามเฉพาะตัว ความกลมกลืนอาจเกิดจากความแตกต่างในค่าของสีจากสีเดียวกันหรือจากสีแท้ ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกันหรือมีค่าสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน ส่วนสีแท้ซึ่งเป็นสีตรงกันข้ามจะตัดกันอย่างรุนแรง ความกลมกลืนของสีใกล้เคียง

เซฟเวิล กล่าวว่าเราสามารถมองเห็นสีได้ดีก็ต่อเมื่อ สีทั้งหลายมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน หรือเมื่อสีเหล่านั้นตรงกันข้ามกัน หรือตัดกันอย่างรุนแรง สีที่คล้ายกันจะแสดงคุณภาพของอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสีร้อนหรือเย็น เมื่อมีการจัดวางอย่างเหมาะสม ส่วนสีตัดกันหรือสีตรงกันข้าม จะแสดงคุณภาพการมองเห็นก็ต่อเมื่อ สีอีกกลุ่มหนึ่งมีสภาพเป็นรองสีใกล้เคียง หรือสีคล้ายกันคือสีที่สัมพันธ์กันในวงสี เราสามารถพบได้ในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสีรุ้งหรือสีในเวลาพระอาทิตย์ใกล้ตกดิน (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535 : 48 - 53)

ต่อเมื่อ สีอีกกลุ่มหนึ่งมีสภาพเป็นรองสีใกล้เคียง หรือสีคล้ายกันคือสีที่สัมพันธ์กันในวงสี เราสามารถพบได้ในธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสีรุ้งหรือสีในเวลาพระอาทิตย์ใกล้ตกดิน (วิจารณ์ ตั้งเจริญ. 2535 : 48 - 53)

2.4.2 การใช้วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา

หมายถึงลักษณะของสื่อวัสดุ ที่แสดงถึงมวลสารของวัสดุทางกายภาพได้แก่วัสดุที่เกิดจากธรรมชาติ หรือวัสดุที่เกิดจากกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ หรือวัสดุสังเคราะห์นำมาใช้ สร้างสรรค์ในงานศิลปะ ตามลักษณะการใช้งานดังนี้

2.4.2.1 ใช้วัสดุประเภทธรรมชาติ หมายถึงลักษณะทางกายภาพและมวลสารของวัสดุยังคงมีสภาพเดิมตามธรรมชาติ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเองตามธรรมชาติของวัสดุ โดยมีได้ปรุงแต่งเช่น ส่วนต่างๆ ของพืช สัตว์ และแร่ธาตุต่างๆ

2.4.2.2 ใช้วัสดุประเภทสำเร็จรูป หมายถึงลักษณะทางกายภาพและมวลสารของวัสดุ ซึ่งได้ถูก แปรสภาพทั้งกายภาพและมวลสาร มีลักษณะรูปร่างและมวลสารแปลกใหม่ ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในโอกาสต่างๆตามความเหมาะสมเช่น ชิ้นส่วนของจักรกล พลาสติกในรูปแบบต่างๆ โลหะที่ถูกแปลงสภาพเพื่อใช้ในและในสังคม และเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

2.4.2.3 ใช้วัสดุทั้งสองประเภทประสมผสานกัน หมายถึงการนำลักษณะทางกายภาพและมวลสาร รวมทั้งการนำเอารูปร่างรูปทรงพื้นผิวสีสรรค์ทั้งสองอย่างนำมาผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนเช่น การนำซากของสัตว์มาผสมกับการใช้วัสดุสำเร็จรูป

2.4.3 พื้นผิวที่ใช้ในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา

2.4.3.1 พื้นผิวของวัสดุ 2 มิติ และ 3 มิติ หมายถึงระนาบบนพื้นผิวของสื่อวัสดุที่มีมวลสารเรียงกันอย่างมีระเบียบ ราบเรียบ หรือแสดงความแตกต่างของระนาบผิวสูงต่ำ สามารถสัมผัสได้ด้วยตาและด้วยการสัมผัส สามารถแบ่งพื้นผิวออกเป็นสองลักษณะคือ

2.4.3.2 พื้นผิวที่ใช้สัมผัสด้วยการมองเห็นหมายถึง พื้นผิวที่มีลักษณะสองมิติสามารถมองเห็นได้ ลักษณะของผิวที่มองเห็นได้นี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกสัมผัส จากการมองเห็นภาพที่มีลักษณะเป็นสองมิติแสดงเป็นภาพสูงต่ำ หยาบละเอียดซึ่งมักเกิดขึ้นด้วยกระบวนการหลายลักษณะ เช่นผิวที่เกิดจากการวาดภาพ การรวมตัวอัดแน่นของรูปทรง ก่อให้เกิดลักษณะของผิวที่มีความแตกต่าง ผิวที่เกิดจากภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ผิวที่เกิดจากการหยดสี และผิวที่เกิดจากกรรมวิธีต่างๆ

1) ลักษณะพื้นผิวที่สามารถสัมผัสได้ หมายถึงพื้นผิวที่มีได้เห็นเพียงอย่างเดียวซึ่งมักเกิดแต่สามารถสัมผัสได้ด้วย เช่นผิวธรรมชาติของวัตถุได้แก่ ใบไม้ทราย เชือก พืชต่างๆนอกจากนี้ยังมีผิวที่มนุษย์สร้างดัดแปลงขึ้นเช่นการขูด การขยำ การขุดขีด ทำให้เกิดร่องรอยโดยมนุษย์ (วิจารณ์ ตั้งเจริญ. 2537 : 100 - 105)

2) ลักษณะพื้นผิวของวัสดุ 2 มิติ และ3มิติหมายถึงการนำวัสดุที่มีลักษณะ 2มิติ และ3มิติ นำมาใช้เป็นส่ววัสดุในการถ่ายทอดความรู้สึกของศิลปินสู่ผลงานศิลปะโดยพิจารณาจากลักษณะของพื้นผิวดังนี้

3) ลักษณะพื้นผิวเรียบ หมายถึงพื้นผิวที่มีระนาบผิวหน้าเสมอกันไม่มีความแตกต่างของพื้นผิว

4) ลักษณะพื้นผิวสัมผัส หมายถึงระนาบของพื้นผิวหน้าที่มีความแตกต่างของระนาบที่แตกต่างกันมีร่องรอยของพื้นผิวแบบเดียวกันหรือหลายแบบในผลงานชิ้นเดียวกันก็ได้และต้องสัมผัสได้ด้วย การสัมผัสจับต้อง

5) ลักษณะพื้นผิวมันวาว หมายถึงพื้นผิวของวัสดุที่สามารถส่งประกายมันวาว แสดงหรือสะท้อนแสงได้ด้วยตัวเอง หรือมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากระทบแล้วจึงสามารถสะท้อนแสงได้

ผิวสร้างสรรค์ หมายถึงพื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้นให้เกิดร่องรอย เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก เช่นการระบายสี การขีดสี การทุบ บุก บบ วัสดุให้เกิดร่องรอย มีลักษณะเป็น 2 มิติ 3 มิติ

2.4.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา

กลวิธีการสร้างสรรค์หมายถึง วิธีหรือเทคนิคที่นำมาใช้ หรือพลิกแพลงโดยอาศัย ความรู้ความชำนาญของศิลปินในการสร้างงาน สุชาติ เทาทอง ได้ให้ความหมายว่า

กลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานแขนงต่างๆ ซึ่งต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะงาน เพราะขึ้นอยู่กับการใช้ เครื่องมือวัสดุ และขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างกันศิลปินและช่างจำเป็นต้องเชี่ยวชาญรู้เทคนิคการทำงานในแขนงใดแขนงหนึ่งโดยเฉพาะ จึงจะสามารถสร้างงานได้ดี(สุชาติ เทาทอง. 2536 : 65)

กลวิธีการแสดงออกของ ลัทธิดาดา แบ่งไว้เป็น 2 ลักษณะคือ

- 1 คือการใช้ศิลปะในการแสดงออกในรูปแบบของเทคนิคทาง จิตรกรรม ประติมากรรม
- 2 ใช้วรรณกรรม ในการแสดงออก แบบดลก เยาะเย้ย ถากถาง สร้างความหวาดกลัวไร้สาระ

กลวิธีในการสร้างสรรค์ของลัทธิดาดา หมายถึง เทคนิคที่ศิลปินลัทธิดาดาใช้ในการสร้างงาน ศิลปะอันได้แก่ เทคนิคทางจิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม โดยมีวิธีในการสร้างงานศิลปะได้แก่ ดอลาจ การระบายสี ภาพถ่ายประกอบต่อ วัสดุประกอบต่อ วัสดุสำเร็จรูป ศิลปะสื่อประสม 2 มิติ 3 มิติ บทกวี การแสดง ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใดสิ่งเหล่านั้นก็คือกลวิธีในการสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของศิลปิน

งานจิตรกรรม หมายถึงงานที่เป็น 2 มิติ คือกว้างและยาว ความตื้นลึกอยู่ที่ผู้ดู เทคนิคที่ใช้เป็นเทคนิคที่ประกอบด้วยวิธีการระบายสีด้วยวิธีต่างๆ เช่นระบายเรียบ ขูดขีด โดยใช้สีเป็นวัสดุที่ใช้ระบายบนพื้นระนาบที่ทำด้วยผ้า หรือ พื้นผนัง ส่วนคอลลาจ ทำ โดยนำวัสดุแผ่นบางๆนำมาผนึกลงบนระนาบที่มีลักษณะ 2 มิติ โดยวิธีตัดปะ หรือฉีกปะ

งานประติมากรรม หมายถึงลักษณะของทัศนศิลป์ เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปทรงที่มองเห็นมีลักษณะเป็น 3 มิติ คือมีความกว้าง ความยาว ความสูง ความหนา ทำด้วยวัสดุที่เปลี่ยนรูปทรงได้ บางที่เราเรียกว่า พลาสติกอาร์ต (Plastic Art) ประติมากรรมมีวิธีการทำหลายวิธี เช่น การปั้น การหล่อ การแกะสลัก การทำพิมพ์ การอัดและเชื่อมติดต่อโลหะ วัสดุที่ใช้แตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้สร้าง ในการสร้างงานศิลปะในปัจจุบัน กลวิธีในการสร้างสรรค์ได้พัฒนาและรับอิทธิพลมาจากลัทธิต่างๆ มากมาย ขึ้นอยู่กับตัวศิลปินว่า จะ ผลิตงานศิลปะที่ยึดแนวทางของลัทธิใดในการสร้างสรรค์งาน

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวถึงกลวิธีการสร้างงานศิลปะมีหลายลักษณะดังนี้

ภาพปะติด (Collage) คือการใช้วัสดุแผ่นบางๆนำมาปะติดเช่นกระดาษสี ผ้า พลาสติก และใบไม้ ได้แก่ ผลงานของ ปิกัสโซ ชื่อภาพหุ่นนิ่งและเก้าอี้หวาย, (1911 – 12) และภาพ คลาริเน็ต ของ ยอร์จ บราว

ภาพถ่ายปะติด (Photomontage) คืองานศิลปะที่ใช้ภาพถ่าย ภาพจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ นำมาปะติดรวมกันบนพื้นภาพ ได้แก่ผลงานของ จอร์จ กรอสส์ ชื่อภาพความทรงจำของ ลุงออกัสท์ นักประดิษฐ์ผู้ไม่มีความสุข ค.ศ. 1919 .

รูปต่อประกอบ (Assemblage) คือการนำวัสดุสามมิตินำมาประกอบกันในลักษณะของงานประติมากรรม และภาพหุ่นสูง หรือประติมากรรมลอยตัว เช่น รูปหัวใจกลไก (1918) เป็นผลงานของ ราอูล ฮอสแมน รูปรอยัลไทต์, (1960) เป็นผลงานของหลุยส์ เนเวลสัน .

ศิลปะวัสดุสำเร็จรูป (Ready – Made Art) คืองานศิลปะที่เลือกนำวัสดุสำเร็จรูปต่างๆ ที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น แก้ว ตุ๊กตา โถส้วม ที่วางขวดและอื่นๆ นำมาต่อประกอบตกแต่ง หรือจัดวางเป็นงานศิลปะ เช่น รูปล้อจักรยาน (1951) ของ มาร์เซล ดูชอง ภาพรูปวัตถุถาวร (1958) ของ แมน เรย์

ศิลปะอนาถาและศิลปะขยะ (Povera Art and Junk Art) ศิลปะที่เลือก เศษขยะ หรือเศษวัสดุที่มี แสดงความเก่า ฉีกขาด นำมาปะติดหรือต่อประกอบกันเป็นงานศิลปะเช่น ภาพกระสอบหมายเลขที่ 5 ค.ศ. 1953 ผลงานของ อัลเบอर्टो เบอริร์ ภาพรูปนิรนาม (1961) ผลงานของ ริชาร์ด สแตงกวิคซ์ .

(วิรุณ ตั้งเจริญ. 2536 : 117 – 118)

ในการสร้างศิลปะของลัทธิดาดา มีการนำวิธีการทางด้านจิตรกรรมและประติมากรรม มาใช้ในการสร้างงาน จะเห็นได้ว่าการสร้างงานแบบคอลลาจ ถูกนำมาใช้มากโดยศิลปินหลายคน มีทั้งลักษณะ 2 มิติ และ 3 มิติ เช่นผลงานของ ซวิทเทอร์ส อาร์ป ฮอสแมน พิกัสโซ แอร์นส์ท ทุกคนใช้คอลลาจ ในการสร้างงานศิลปะ เพียงแต่ทุกคนมีวิธีการที่มีลักษณะเฉพาะ แสดงออกในงานที่มีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน

ในการทำคอลลาจ ศิลปินลัทธิดาดา มักใช้วัสดุที่เป็นแผ่นบางๆ นำมาตัดปะติดให้เกิดเป็นภาพตามจินตนาการ โดยใช้ภาพเป็นตัวประสาน ในการทำคอลลาจได้พัฒนาไปสู่การนำวัตถุที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบัน มีลักษณะรูปแบบต่าง ๆ มากมายนำมาใช้ในงานศิลปะคอลลาจ ศิลปินบางคนใช้การตัดต่อภาพถ่ายหรือสิ่งพิมพ์ เพื่อให้เกิดภาพตามจินตนาการของตนซึ่งแตกต่างจากคอลลาจของพวกคิวบิสม์ ที่นำกระดาษวัสดุอื่นๆ มาใช้ในการสร้างภาพที่มีหลักเกณฑ์ และพยายามสร้างภาพให้มีความเป็นธรรมชาติ ไม่มีอิสระเหมือนศิลปินลัทธิดาดา ที่เน้นความอิสระทางความคิด

แนวคิดในเรื่องวัตถุสำเร็จรูป (Readymade)

มาร์เซล ดูชอง นิยมใช้วัตถุสำเร็จรูปที่แสดงออกทางสัญลักษณ์ทางศิลปะ แสดงความคิดมากกว่าความงามของ รูปร่าง รูปทรง ทางศิลปะ วัตถุที่ใช้ส่วนมากจะเป็นวัตถุที่มีอยู่ในสังคม และวิถีชีวิตของคนในสังคม เพื่อจะได้นำวัตถุสำเร็จรูป นำมาใช้สื่อสารเปลี่ยนความคิดของตนที่มีต่อวัตถุนั้นๆ โดยวัตถุนั้นๆ ถูกนำมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ สิ่งแวดล้อมใหม่ จนกลายเป็นงานศิลปะที่สามารถสื่อแสดงออกแทนความคิดของ ดูชอง ซึ่งผลงานในลักษณะนี้ของเขาได้รับการยอมรับ ในแวดวงศิลปะ ในงานแสดงอาวุธ อโมรีโซว์ เขาสร้างความประหลาดและตื่นตะลึงแก่คนที่เข้าชมงาน ดูชอง เป็นสาเหตุให้ศิลปะในอเมริกา มีการเปลี่ยนแปลงในการสร้างรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เขากลายเป็นที่รู้จักและเป็นผู้นำเอาความประหลาดพิสดารเข้าสู่วงการศิลปะอเมริกา

ในการสร้างศิลปะ ศิลปินสามารถใช้วัตถุทุกสิ่งในการสร้างงานศิลปะ ศิลปินไม่ควรทำตัวดูพระเจ้า ศิลปินควรใช้ปัญญา เพียงแต่นำวัตถุจากที่หนึ่งไปวางอีกที่หนึ่ง ในสภาวะแวดล้อมใหม่ก็เพียงพอแล้ว ศิลปะของเขาไม่ได้อยู่ในรูปของการค้า ควรจะมีคุณค่าทางปัญญามากกว่า ศิลปะไม่มีความงาม เป็นศิลปะ “ แห่ง ” มีแต่ความคิดที่ใช้ในการแสดงออก เช่นภาพ โปปัสสาวะ ที่วางขวด เลื่อย ที่ครอบพิมพ์ดีด พลั่ว ตลอดจนการเสียดสีความคิดที่เชื่อว่า ศิลปะจะต้องมาจากของ สูง บริสุทธิ์ โดยการเติมหมวดให้กับภาพ “ ไมนาลีซา ” วิธีการดังที่กล่าวมานี้ เป็นวิธีการสร้างศิลปะของ มาร์เซล ดูชอง (สดชื่น ชัยประสาธน์. 2532 : 76)

จะเห็นได้ว่า ศิลปินได้พัฒนาวิธีการสร้างศิลปะให้มีความหลากหลาย และมีการนำเสนอผลงานศิลปะที่มีความแตกต่างกันไป ศิลปินพยายามที่จะค้นหาเทคนิคการสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในวงการศิลปะ ลัทธิดาดาเป็นอีกลัทธิหนึ่งที่ได้จุดประกายความแปลกใหม่ อย่างน่าอัศจรรย์ โดยการนำเศษวัสดุของใช้ต่าง ๆ ของมนุษย์ในการดำรงชีพในลักษณะต่างกัน เพื่อนำมาผสมผสานกันสร้างผลงานศิลปะได้อย่างลงตัว และได้มีการนำไปพัฒนาต่อกันอย่างกว้างขวาง นับได้ว่าเป็นต้นความคิดที่กล้าหาญ และเป็นการประกาศตนอย่างชัดเจนถึงแนวคิดและวิธีการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการนำเอาสิ่งที่ไม่มีความหมายอะไร ประโยชน์นำมาปรับเปลี่ยนมุมมอง หรือเปลี่ยนสถานที่เพื่อก่อให้เกิดความคิดใหม่ มุมมองใหม่ ตามสภาวะแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดผลในทางตรงกันข้าม ลัทธิดาดาอยู่ได้ไม่นานก็สลายตัว ศิลปินต่างแยกย้ายกันไปตั้งกลุ่มใหม่ แต่ยังคงรับเอาแนวคิดและวิธีการแสดงออกในด้านสื่อและเทคนิคในการสร้างสรรค์นำไปผสมผสานกับแนวความคิดในกลุ่มของตน และพัฒนาการสร้างสรรค์ต่อไป จากข้อมูลข้างต้นข้าพเจ้าเห็นว่า ลัทธิดาดาใช้เรียกความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะโดยเน้น แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และวรรณกรรม ระหว่างต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ที่นคร ซูริก เป็นแหล่งกลางแห่งหนึ่งในช่วงนั้น ช่วงเวลาวันของสงครามโลกครั้งที่ 1 แผ่ปกคลุมไปทั่วสังคมยุโรป รวมถึงเอเชีย และการทำงานศิลปะนั้น ศิลปินแต่ละกลุ่มต่างมีอิทธิพลให้ความคิดซึ่งกันและ ลัทธิดาดาก็เช่นเดียวกันได้รับ ความคิดมาจากกลุ่ม ฟิวเจอริสม์ ในเรื่องนิยมความรวดเร็ว และเครื่องจักรกล มันเกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะเป็นดาดานี้เล็กน้อย นอกจาก ฟิวเจอริสม์แล้วกลุ่มคิวบิสม์ และพวกนามธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอุดมการณ์ในการปฏิวัติศิลปกรรมในอดีตทั้งสิ้น

การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media)

เมื่อสถาบันเบาเฮาส์ (The Bauhaus) ได้เริ่มขึ้นในเยอรมันปี ค.ศ.1919 แนวคิดเกี่ยวกับการนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และได้ถูกนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับสัจจะของวัตถุได้ศึกษาจนกลายเป็นรูปแบบใหม่ แพร่หลายและให้อิทธิพลต่อวงการศิลปะแนวใหม่เกือบทั่วโลก มีการนำเอาวัสดุจริงมาปะติดบนระนาบรองรับแล้วระบายสีเพิ่มเติมหรือปะติดล้วนๆ มีชื่อเรียกว่า ภาพปะติด (Collage) และจัดอยู่ในประเภท กิจกรรมสร้างสรรค์ แต่ถ้ามีการนำเอาวัสดุ 3 มิติ มาผสมจนก่อให้เกิดความงาม รูปแบบสามมิติด้วยวัสดุจริงก็เรียกผลงานนั้นว่า การสร้างสรรค์โครงสร้างด้วยวัสดุ (Construction) (อารี สุทธิพันธุ์. 2528:271)

ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ MEDIA ” ในแง่ของศิลปะซึ่งสามารถจำแนกได้เป็นสองความหมาย คือ วัสดุที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกของศิลปะ และกรรมวิธีหรือวิธีการในการสร้างสรรค์ ดังนั้นความหมายของคำว่า “ MIXED MEDIA ” ในงานศิลปะนั้น คือ การใช้วัสดุผสม หรือการใช้กรรมวิธี หรือวิธีการในการสร้างสรรค์ในลักษณะผสม เช่น กรรมวิธีของจิตรกรรมผสมผสมผสานกับกรรมวิธีทางประติมากรรม เป็นต้น

ความหมายใน *THE AMERICAN HERITAGE DICTIONARY; MEDIA* คือ *A MEANS OF EXPRESSION AS DETERMINED BY THE MATERIALS OR CREATIVE METHODS INVOLVED*

และความหมายใน *WEBSTER'S NEW WORLD DICTIONARY OF THE AMERICAN LANGUAGE; MEDIA* คือ *ANY MATERIAL USED FOR EXPRESSION OR DELINEATION IN ART.*

(สมพร รอดบุญ. 2525 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ศิลปะสื่อประสม ได้กำเนิดและมีวิวัฒนาการมานาน ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ศตวรรษที่ 20 นับเป็นจุดที่ทำให้ ศิลปะสื่อประสมมีความโดดเด่น และมีวิวัฒนาการ จนเป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ศิลปกรรมในปัจจุบัน

วิลเลียม ซี สิทธิ ได้สืบค้นถึงผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสมว่าเกิดจากผลงานของ จอห์น ฮาเบอร์เล (John Haberte) ผลงานชื่อ การเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา ซึ่งมีลักษณะเป็นภาพประติติ ลักษณะหนึ่งในช่วงแรกใน ปี 1888 โดยใช้ธนบัตร แสตมป์ รูปภาพ ของจดหมาย ประติติรวมกันบน พื้นภาพ นอกจากนั้นก็ยังโยงภาพไปถึงผลงานของ มาเนท์ ชื่อภาพเหมือน ของเอมิล โซลา (1868) ซึ่งมีภาพเขียนของ เอมิลโซลา นักปรัชญาฝรั่งเศสหันข้างอยู่เบื้องหน้า ฉากหลังเป็นภาพพิมพ์ของญี่ปุ่น อูตามาโร ภาพถ่ายผลงานชื่อโอลิมเปีย ของเขาและ ภาพของโกยา ประติติรวมกันไว้

(วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 14)

แสดงให้เห็นว่าศิลปินอย่าง มาเนท์ และ จอห์น ฮาเบอร์ ได้มีการพัฒนาสื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ' ศิลปะมาก่อนที่จะมีการสร้างสรรค์ค้นคว้าทดลองของ ปिकासโซ และ บราก ในวงการศิลปกรรมสมัย ใหม่ถือกันว่าปिकासโซ และจอห์น บราก เป็นต้นกำเนิดของศิลปะ ที่มีการประสมวัสดุที่ต่างชนิดกันโดยใช้ คำว่าคอลลาจ (Collage) หรือ ภาพปะติด อาร์ สุนทรียพันธุ์ ผู้แปล ซึ่งแปลมาจากภาษาฝรั่งเศสว่า Coller ซึ่งหมายถึง (การปะติด)

รอล์ฟ เมเยอร์ กล่าวถึงวิวัฒนาการของภาพปะติดว่า ภาพปะติด มีต้นเค้ามาจากการสร้าง สรรค์งานออกแบบตกแต่ง (Decorative Design) ด้วยการใช้กระดาษสีปะติดภาพ และวิวัฒนาการมาสู่ การสร้างสรรค์ศิลปกรรม ช่วงปี 1912 - 1913 เมื่อ พาโบล ปिकासโซ และ จอห์น บรากเริ่มนำวัสดุมาปะติด ลงบนงานจิตรกรรมอันเป็นจุดเริ่มต้นของการนำสื่ออย่างใหม่มาใช้สร้างระนาบ และพื้นผิว ในผลงานจิตรกรรม เป็นที่ยอมรับกันว่า "ภาพหุ่นนิ่งและเก้าอี้หวาย" ของ ปिकासโซ ศิลปินกลุ่ม บาศกนิยม (Cubism) ซึ่งสร้าง ขึ้นใน ปี ค.ศ 1911 - 1912 (ตามข้อมูลของวิลเลียม ซี สิทธิ) เป็นภาพปะติดชิ้นแรก ในขณะเดียวกัน จอห์น บราก ได้นำทรายมาโรย เพื่อสร้างพื้นผิวเป็นชั้นงานแบบใหม่ด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ . 2536 : 113)

การสร้างสรรคผลงานในช่วงนี้ถือว่าเป็นยุคที่สามของ ปिकासโซ ที่ได้ผ่านการศึกษามากจากยุคคิวบิสม์ วิเคราะห์ (Analytic) มาสู่การสังเคราะห์ (Synthetic) เพื่อเป็นการแสวงหาในสิ่งใหม่ เทคนิคใหม่ ๆ ซึ่ง เรียกวิธีนี้ว่า " โนวेल เทคไทล์ แวลิว " (Novel Tactil Value) เป็นการรับรู้โดยใช้อักษรมาเป็นสื่อ นำ ความเข้าใจ (กัจจ สุนพงษ์ศรี. 2528 : 164)

ปिकासโซ และบราก ได้สร้างสรรค์ผลงานต่อมาอีกมาก เช่น ภาพขวดสุซุ (Bottle of Suze) ของ ปिकासโซ และภาพคลาริเน็ตของบราก หลังจากนั้นก็มีกลุ่มศิลปินอีกมากมายหลายกลุ่ม นำเอาเทคนิค ดังกล่าวไปศึกษาและพัฒนาจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัว โดยเริ่มจากกลุ่มศิลปินดาดา เซอร์เรียลลิสม์ และ พ็อพอาร์ต ได้พัฒนาไปอย่างกว้างไกล โดยใช้รูปถ่ายวัตถุและวัสดุสำเร็จรูป (Ready Made Objects) มา เป็นสื่อในการแสดงออก ซึ่งเป็นผลแห่งการแสวงหาของศิลปิน เพื่อพัฒนานำไปสู่ลักษณะเฉพาะตัว วัสดุและ

กลวิธีในการสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ล้วน เป็นส่วนประกอบทางศิลปะที่มีส่วนสำคัญที่จะเสริมสร้าง
สนองต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ศิลปะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะส่งผลให้ศิลปินพัฒนาทางด้านความเชื่อ
เนื้อหา รูปแบบ และกลวิธี ในการสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก.

บทที่ 3

การวิเคราะห์ภาพผลงานศิลปะลัทธิดาดา

การศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อและกลวิธีในงานศิลปะ ลัทธิดาดาระหว่าง ค.ศ. 1916 – 1924 เพื่อการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสมนี้ เป็นงานวิจัยและพัฒนา โดยการวิเคราะห์ที่ผลงานจิตรกรรม ภาพผลงานศิลปะลัทธิดาดา จากนั้นผู้วิจัยนำผลการศึกษามาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อประสมในรูปแบบของผู้วิจัย ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร พบว่าผลงานของ ศิลปินลัทธิดาดา ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 6 คน คือ มาร์เซล ดูซอง เคิร์ต ชวิตเทอร์ส มักซ์ แอร์นส์ท ฮันส์ อาร์ป ฟรานซิส พิคาเบีย และราอูล ฮออสแมน โดยคัดเลือกผลงานที่เด่น ๆ คนละ 5 ชิ้น รวมทั้งสิ้น 30 ชิ้น โดยใช้วิธีการคัดเลือกจากผู้วิจัย ศิลปิน นักวิชาการ ตามจุดมุ่งหมาย (purposive sampling) ผลงานทุกชิ้นเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั่วไป

ภาพผลงานศิลปะของ ลัทธิดาดา ที่ได้จากการคัดเลือกทั้ง 30 ชิ้นได้แก่

ภาพของมาร์เซล ดูซอง (Marcel Duchamp)

1. ผลงานชื่อ Fountain ,1917
Readymade: porcelain urinal,
23.5x18 cm, height 60 cm.
2. ผลงานชื่อ L.H.O.O.Q , 1919
Assisted: pencil on a reproduction of the Mona Lisa,
19.05 x 12.7cm.
3. ผลงานชื่อ Tu m' 1918
Oil and graphite on canvas, with bottle-washing brush, safety pins, nut and bolt. 69.85 x 259.08 cm.
4. ผลงานชื่อ Rotary Glass Plates (Precision Optices.) 1920
Rotative plaques verre (optique de precision) Five painted glass plates that rotate around a metal axis and appear to be a single circle when viewed at a distance offer.
120.6 x 184.1 cm and 99 x14 cm. (glass plate)
5. ผลงานชื่อ The Bride Stripped Bare by Her Bachelors , Even or The Large Glass (1915 -1923)
Oil, varnish mounted with aluminum, wood and steel frames
272.5x175.8 cm.

ผลงาน เคิร์ต ชวิตเทอร์ส (Kurt Schwitters)

6. ผลงานชื่อ The Lunatic- Doctor,1919

(ไม่ปรากฏขนาดในภาพ)

7. ผลงานชื่อ Revolving. 1919
Wood, metal, cord, cardboard, wool, wire, leather, and oil on canvas,
122.7 x 88.7 cm.
8. ผลงานชื่อ Construction for Noble Women, 1919
Assemblage,
103 x 84 cm.
9. ผลงานชื่อ Construction, 1921
Wood, wire mesh, paper, cardboard, etc.,
36.83 x 21.59 cm.
10. ผลงานชื่อ Merz 439. 1922
Collage,
19 x 17.5 cm.

ผลงานของ มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst,)

11. ผลงานชื่อ Fruit of a Long Experience, 1919
Relief painted wood and mete
45.7 x 38 cm.
12. ผลงานชื่อ The makes the Man 1920
Collage with pencil, ink and watercolour on paper,
35.6 x 45.7 cm.
13. ผลงานชื่อ The Chinese Nightingale 1920
Photo Collage and indian ink on paper
12.2 x 9.8 cm.
14. ผลงานชื่อ Mine House on the Lahn 1920
Collage with gouache and watercolour on paper,
25 x 31.5 cm
15. ผลงานชื่อ Dada wins / 1920
Collage and gouache on paper,
48 x 31 cm

ผลงานของ ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp)

16. ผลงานชื่อ Forest , 1916
Painted wood ,
32 x 21 cm.
17. ผลงานชื่อ Fleur Marteau. 1916
Oil on wood ,
60.96 x 48.2 cm..
18. ผลงานชื่อ Head of Tzara 1916

Painted wood,

49.5 x 47cm.

19. ผลงานชื่อ Earth Forms, 1917

Plain wood relief ,

85x60 cm.

20. ผลงานชื่อ Squares Arranged to the laws Chance.1917

Cut and pasted paper, ink and bronze paint.

33.2 x 25.9 cm.

ผลงานของ ฟรานซิส พิคาเบีย (Francis Picabia) .

21. ผลงานชื่อ Very Rare Picture upon the Earth ,1915

three-dimension wooden forms painted with gilt and silver ,

114.30 x 86.36cm

22. ผลงานชื่อ Centimeters. 1918

Oil on canvas, with centimeter tape matches ,etc and collage ,

51.60 x 37.46cm

23. ผลงานชื่อ The Cacodylic Eye.1921

Oil on canvas.

130.81x115.57 cm

24. ผลงานชื่อ Feather , 1921

Oil and collage on canvas,

119x78 cm.

25. ผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot , 1926

Gouache and shoe whiting on cardboard,

53.97 x 47.95 cm

ผลงานของ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

26. ผลงานชื่อ The Art Critic, 1919 -1920

Collage Photomontage ,

31.70 x 25.40 cm

27. ผลงานชื่อ The Spirit of our Age 1919

(Mechanical Head) Wooden Head, metal,

leather, cardboard, 31.23cm high. Assemblage.

28. ผลงานชื่อ Dada Siegt 1920

Watercolor and collage on paper, mounted on board , overall

60 x 45 cm.

29. ผลงานชื่อ Tatlin at Home. 1920

Head. Pasted photo, engravings, gouache, and pen and ink,

40.50 x 26.40 cm

30. ผลงานชื่อ ABCD.1923-1924

Photo and various materials collage,

38.80 x 26.6 cm

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวិเคราะห์ผลงานศิลปะของ ลัทธิ dada ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

- 2.1 แนวคิดด้านเนื้อหา
  - 2.1.1 เนื้อหาส่วนตัว
  - 2.1.2 เนื้อหาเพื่อสังคม
- 2.2 รูปร่างรูปทรง
  - 2.2.1 เรขาคณิต
  - 2.2.2 ธรรมชาติ
  - 2.2.3 สร้างสรรค์
  - 2.2.4 รูปร่างรูปทรงวัตถุ
  - 2.2.5 แบบผสมผสาน
- 2.3 การใช้สี
  - 2.3.1 สีวรรณะร้อน
  - 2.3.2 สีวรรณะเย็น
  - 2.3.3 สีสังเคราะห์
  - 2.3.4 สีธรรมชาติ
- 2.4 การใช้วัสดุ
  - 2.4.1 วัสดุสังเคราะห์
  - 2.4.2 วัสดุธรรมชาติ
  - 2.4.3 วัสดุสำเร็จรูป
  - 2.4.4 แบบผสม
  - 2.4.5 วัสดุสองมิติ
  - 2.4.6 วัสดุสามมิติ
- 2.5 การใช้พื้นผิว
  - 2.5.1 ผิวเรียบ
  - 2.5.2 ผิวสร้างสรรค์
  - 2.5.3 ผิวสะท้อนแสง
  - 2.5.4 ผิวสัมผัส
  - 2.5.5 ผิวผสม
- 2.6 กลวิธีในการสร้างสรรค์
  - 2.6.1 จิตรกรรม
  - 2.6.2 ประติมากรรม
  - 2.6.3 สื่อประสม
  - 2.6.4 เทคนิคการระบายสี

2.6.5 ภาพปะติด

2.6.6 วัสดุประกอบต่อ

2.6.7 เทคนิคผสม

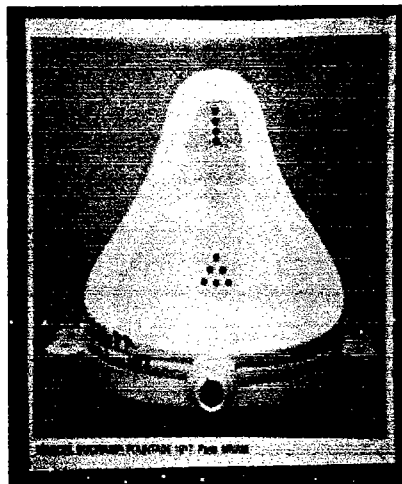
ผลการศึกษาวเคราะห์ภาพผลงานศิลปะลัทธิ dada

ผลงานมาร์เซล ดูซอง (Marcel Duchamp)

1. ผลงานชื่อ Fountain, 1917

Readymade: porcelain urinal,

23.5x18 cm, height 60 cm.

1.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

มาร์เซล ดูซอง มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่จะต่อต้านรูปแบบศิลปะในอดีตที่ผ่านมา เขาต่อต้านงานประติมากรรมแนวประเพณีด้วยการนำเสนอวัสดุสำเร็จรูป หลังจากที่เขาปฏิเสธการสร้างสรรค์งานในรูปแบบของจิตรกรรม

สดชื่น ชัยประสาธน์ กล่าวถึงแนวคิดของดูซองว่า ดูซอง ต้องการที่จะท้าทายแนวคิดในการทำประติมากรรมแนวประเพณี ซึ่งตัวเขาเองคิดว่าศิลปินไม่ควรทำงานให้เหน็ดเหนื่อยไม่ควรทำตัวดุจพระเจ้าผู้มีอำนาจ เพียงแต่นำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงก็น่าจะพอ (สดชื่น ชัยประสาธน์. 2532 : 76)

1.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นรูปร่างรูปทรงที่มีอยู่ในสังคมที่คนทั่วไปเข้าใจคุ้นเคย เช่น โถปัสสาวะ ชายใช้สัญลักษณ์ของวัตถุ เพื่อใช้สื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา ต้องการต่อต้านรูปแบบของศิลปะในอดีตที่ผ่านมาที่นิยมใช้รูปร่างและรูปทรงของธรรมชาติ และรูปร่างและรูปทรงของเราคิดตามแนวของ คิวบิสม์ มีลักษณะเป็น 2 มิติ ตามที่ศิลปินเป็นผู้สร้างขึ้น

การใช้สี เป็นสีของวัตถุสำเร็จรูปและเป็นสีเคลือบทางวิทยาศาสตร์ (สีขาว)

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสำเร็จรูปที่มีอยู่ในสังคม

การใช้พื้นผิว เป็นวัสดุที่มีพื้นผิวเรียบ ไม่มีมิติสูงเกินจากระนาบปกติ

1.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

นำวิธีการในงานประติมากรรมมาใช้ในการสร้างผลงาน มีความแตกต่างจากงานประติมากรรมทั่วไปที่เกิดในยุคสมัยเดียวกัน ตรงที่ใช้วัสดุสำเร็จรูปในการแสดงออก เพื่อแสดงให้เห็นวิธีการสร้างงานแบบใหม่ ๆ นำมาใช้ในการนำเสนอผลงานตามแนวคิด “ ในการต่อต้าน ” ตัวดูของเองเรียกวิธีการสร้างงานนี้ว่า “ Ready Made ” หรือ วัสดุสำเร็จรูป

2. ผลงานชื่อ L.H.O.O.Q. ,1919

Assisted: pencil on a reproduction of the Mona Lisa,

19.05 x 12.7cm.

2.1 แนวความคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อต่อต้านศิลปะที่ทุกคนให้การยกย่อง ว่าเป็นศิลปะที่มีคุณค่าสูงสุด มีราคาสูง แต่ดูของกับเดิมหมวดและโครงของภาพโมนาลิซ่า เพื่อเยาะเย้ยเล่นตลกกับศิลปะที่ทุกคนเห็นว่ามีคุณค่าและเป็นแบบฉบับของศิลปะชั้นสูง พร้อมกับเขียนคำว่า L.H.O.O.Q. ซึ่งหมายถึงเธอร้อนกระวนกระวาย แม้แต่ อองเดร เบอรตง ในช่วงเวลาที่เขารวมกลุ่มอยู่กับลัทธิดาดา ยังแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบกับผลงานจิตรกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมามีว่า “ เป็นหนทางที่ดีแห่งความโศกเศร้า ” ในส่วนตัวของดูซอง เขามีความต้องการที่จะต่อต้านศิลปะในอดีตที่ผ่านมาอยู่แล้ว เขาจึงเห็นว่าไม่ควรดำเนินตามศิลปะในรูปแบบเดิมอีกต่อไป สิ่งเหล่านั้นมิให้คุณค่าแก่สังคมมีแต่ความงาม การสร้างศิลปะเช่นนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ต่อต้านศิลปะชั้นสูงของ ดูซอง ในรูปแบบของการทำให้เกิดความต่างพ้อย (Rubin.1968 : 11)

2.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ใช้รูปร่างรูปทรงของมนุษย์และธรรมชาติ โดยการลอกภาพโมนาลิซ่าของ ลีโอนาโด ดา วินชี จากนั้นได้เติมหมวดโครงให้แก่ภาพและเขียนเติมภาษาอังกฤษ L.H.O.O.Q. ไว้ได้ภาพทำให้รูปร่างรูปทรงเหมือน โมนาลิซ่า แต่เปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่สวยงามเป็นความแปลกประหลาด ตลกและเป็นการทำลายคุณค่าของรูปร่างรูปทรงที่มีอยู่เดิม เป็นความกล้าของ ดูซอง ที่เสนอรูปร่างรูปทรงที่แปลกสร้างความตื่นตระหนกและตื่นเต้นในวงการศิลปะเป็นอย่างมาก

การใช้สี เป็นภาพที่มีโครงสร้างเลียนแบบธรรมชาติ แสดงบรรยากาศของธรรมชาติในเวลากลางคืน ใช้หมึกดำเติมหนดครา และเขียนอักษรภาษา L.H.O.O.Q. มีการไล่น้ำหนักของสีจากอ่อนไปหาแก่ สร้างความกลมกลืนภายในภาพมีบรรยากาศของสีให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล สีที่ใช้เป็นสีสังเคราะห์

การใช้วัสดุที่ ใช้สีสังเคราะห์ (สีน้ำมัน) ระบายลงบนผืนผ้าใบ

การใช้พื้นผิว มีลักษณะเป็นพื้นผิวเรียบมีลักษณะเป็น 2 มิติ

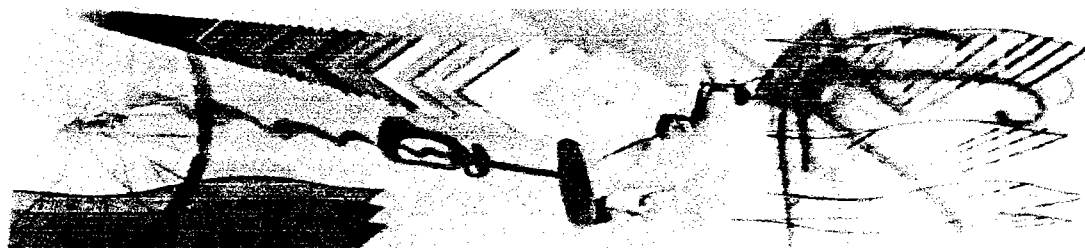
2.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีแบบจิตรกรรมโดยการลอกภาพ “ โมนาลิซ่า ” ให้เหมือน จากนั้นเติมหนดให้กับ ภาพ โมนาลิซ่า และเติมอักษรภาษา L.H.O.O.Q. ซึ่งแปลความหมายว่า “ เธอร้อนกระวนกระวาย ” ด้วยดินสอ เป็นการทำลายภาพศิลปะที่สวยงามให้เป็นภาพศิลปะที่ดูตลก เป้าหมายก็เพื่อที่จะต่อต้านศิลปะที่เห็นว่าสวยงามและดูสูงซึ่งตรงกับแนวคิดของ ดูชองที่ว่าจะไม่เดินรอยตามศิลปะแบบเก่า โดยการต่อต้านวิธีการแบบเดิมที่เห็นว่ามีคุณค่าและเป็นของสูง

กัจจกร สุนพงษ์ศรี ก็กล่าวว่า ดูชอง นั้นสร้างสรรค์ผลงานตามลัทธิดาดาตลอดมาเขาได้นำภาพ โมนาลิซ่ามาทำการลอกจนเหมือน แล้วเติมหนดครา เพื่อที่จะเยาะเย้ยและเล่นตลกกับศิลปะกรรมที่ทุกคนเห็นว่าเป็นของสูง แสดงให้เห็นว่าภาพที่ ดูชองสร้างขึ้นในช่วงเวลาที่อยู่กับลัทธิดาดาเขาได้ปฏิบัติตามแนว ลัทธิดาดา เพื่อการประชดประชันและต่อต้านศิลปะตามแนวคิดเดิม และประกาศตัวเป็น แอนตี้อาร์ต อย่างเปิดเผย (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 247)

3. ผลงานชื่อ Tu m' 1918

Oil and graphite on canvas, with bottle-washing brush, safety pins, nut and bolt. 69.85 x 259.08 cm.

Marcel Duchamp, 1917-18, Tu m' 1918, Oil and graphite on canvas, with bottle-washing brush, safety pins, nut and bolt, 69.85 x 259.08 cm.

3.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่ ดูชอง เขียนขึ้นเพื่อที่จะอำลาศิลปะ คือหลังจากที่เขาละทิ้งผลงานด้านจิตรกรรมมาแล้ว 5 ปี เขาหันกลับมาสร้างผลงานศิลปะในรูปแบบการใช้วัสดุผสมกับการระบายสี เขาเรียกผลงานชุดนี้ว่า “ พจนานุกรม แห่งการเพ้อฝัน ” ที่เขาคิดมาตั้งแต่ต้นจนถึงปี 1418 ภาพที่เขียนนี้เขาได้แสดงการเขียนภาพนี้ไว้เหมือนรูปแขวน (Mobile) ประกอบด้วย ล้อจักรยาน ที่เปิดจุกขวด และที่วางหมวกแขวนห้อยมาจากภาพด้านในห้องทำงานของเขา (Rubin.1968 : 21)

การใช้ชื่อ Tu m' หมายถึงบางสิ่งบางอย่างที่หยาดคาย เป็นภาพที่ให้ทั้งความหมายความรู้สึก และการกระทำที่ต่อต้าน เขาสร้างภาพให้มีลักษณะของการขัดแย้งในการครอบครองพื้นที่บนผืนผ้าใบ ซึ่งวัตถุทั้งสาม คือล้อจักรยาน ที่แขวนหมวก ที่เปิดจุกขวด ทั้งสามแสดงให้เห็นโดยเงาตกทอดภายในภาพ โดย

เฉพาะเครื่องมือเปิดจุกขวด ใช้เทคนิคการเขียนภาพอย่างเหมือนจริง โดยให้ส่วนที่เป็นที่จับของที่เปิดขวดมีรูปทรงที่ทำด้วยมือ ส่วนบนด้านซ้ายของภาพแสดงให้เห็นถึงการใช้สีสันจากบนลงล่าง โดยการสร้างให้ภาพมีลักษณะเป็นภาพลวงตา โดยใช้การเขียนแบบ Perspective ซึ่งทำด้วยมือบนยอดของเงาและส่วนที่ปกคลุมแสดงให้เห็นถึงการใช้แสงเงา มือและนิ้วชี้ที่ปรากฏอยู่ในภาพ มีลักษณะเหมือนจริงแบบดั้งเดิม แนวขอบฟ้าในมุมมองของระดับสายตาบรรยากาตรรอยฉีกขาดจะมีไขควงและ กลอนประตูดุ่ยอันหนึ่ง ในส่วนนี้จะมีการสร้างภาพลวงตาให้เห็น เป็นรอยฉีกขาดให้รู้สึกว่าเป็นร่องรอยของการซ่อมแซมโดยการติดเข็มกลัด 3 ตัว ส่วนวัตถุทั้งสามสิ่งคือ กลอนประตู ไขควง และแปรงสีฟันของเหล่านี้ดูเหมือนจริง ด้วยการเพนท์สีให้เป็นธรรมชาติ ด้วยกลวิธีทางจิตรกรรมระบายสี (Clay, 1890 – 1918 : 253)

3.2 การใช้สีในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ที่ใช้ในภาพที่ชื่อ Tun' รูปร่างใช้วัตถุ ที่ประกอบด้วยล้อจักรยานที่เปิดจุกขวด แผ่นสีเหลี่ยม ทางซ้อนกันในลักษณะ Perspective และรูปร่างของที่แขวนหมวกเป็นเงาตกทอดอยู่กับพื้นด้านข้าง ที่มีรอยฉีกขาด ตรงรอยฉีกขาดมี ไขควง และกลอนประตูมีเข็มกลัดเกี่ยวตรงรอยขาดให้รู้สึกว่าการซ่อมแซม

การใช้สี เป็นภาพที่มีโครงสีส่วนรวมเป็นสีโทนร้อนและมีการไล่สีน้ำหนัก ความอ่อนแก่ของสีให้ดูนุ่มนวลกลมกลืน ในส่วนของรูปทรงสีเหลี่ยมที่จัดวางซ้อน ๆ กันมีการสร้างมิติความตื้นลึก โดยการใช้สีของเงาตกทอดลงบน วัตถุที่มีลักษณะสีเหลี่ยมที่ซ้อนกันอยู่ทำให้รู้สึกว่าเป็นภาพที่วางอยู่นั้น มีลักษณะคล้ายความเป็นจริงอยู่มาก โดยให้ความรู้สึกที่ซับซ้อนกัน

การใช้วัสดุ ใช้สีอะครีลิกสีเดียวแต่ไล่สี น้ำมัน และผืนผ้าใบ

การใช้พื้นผิว เป็นภาพที่พื้นผิวเรียบมีการระบายสีแบบกลมกลืนเพื่อสร้างมิติความตื้นลึก พื้นผิวที่เกิดขึ้นเป็นพื้นผิวที่เกิดจาก รูปร่างรูปทรง 2 มิติ ที่เกิดจากการระบายสีที่มีรูปร่างและขนาดแตกต่างกัน ทำให้เกิดลักษณะของภาพที่ซับซ้อน ซึ่งพื้นผิวเหล่านี้เกิดจากการเห็นภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็น 2 มิติ ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการสัมผัสนอกจากสัมผัสด้วยสายตา

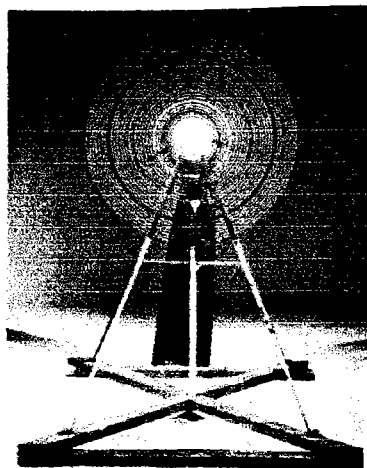
3.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ภาพ Tun' นี้เป็นภาพที่ใช้วิธีการทางจิตรกรรม โดยการระบายสีน้ำมันบนผืนผ้าใบ มีการสร้างรูปร่างรูปทรงจากวัตถุสำเร็จรูป โดยการวาดภาพให้เหมือนหรือใกล้เคียงมากที่สุด ภาพทุกภาพที่เกิดขึ้นนั้น ดูของได้แสดงการวาดภาพวัตถุต่าง ๆ ด้วยการระบายสีแบบคล้ายจริงเช่น ภาพมือ ภาพเป็นรอยฉีกขาดและกลอนประตู ดูของ พยายามแสดงการวาดให้ผู้ดูรู้สึกว่ามี การซ่อมแซม และใช้วิธีการสร้างเงาตกทอดให้เห็นเป็นรูปร่างของวัตถุ ๆ และให้รู้สึกว่าเป็นวัตถุที่ถูกแขวนอยู่บนแพดาน วิธีการสร้างงานศิลปะรูปแบบนี้ เป็นวิธีการนำเสนอรูปแบบของศิลปะที่แปลก

4. ผลงานชื่อ Rotary Glass Plates (Precision Optices.) 1920

Rotative plaques verre (optique de precision) Five painted glass plates that rotate around a metal axis and appear to be a single circle when viewed at a distance meter.

120.6 x 184.1 cm and 99 x 14 cm. (glass plate)

4.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ภาพ Rotary Glass Plates เป็นผลงานที่มีแนวคิดมาจากเครื่องจักร หลังจาก ดูชอง ได้ผ่านงานการสร้างสรรค์ พัฒนาจากยุคต่อต้านศิลปะมาระยะหนึ่งจนถึงปี 1920 เขาเริ่มสร้างผลงานที่มีลักษณะเหมือนจริง จากประสบการณ์ จากภาพเคลื่อนไหวที่ได้รับประโยชน์ของ ดูชอง ที่สร้างภาพผู้หญิงเปลือยลงบันได ใช้วิธีการซ้ำเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว โดยใช้วิธีการแบบภาพยนตร์ หลังจากนั้น ดูชองได้นำล้อจักรยานมาสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ จุดประสงค์ก็เพื่อต่อต้านงานศิลปะแบบดั้งเดิม ต่อมาเขาได้พัฒนารูปแบบของผลงานขึ้นอีกในลักษณะของวิศวกร โดยพัฒนาผลงานให้มีลักษณะเหมือนโครงสร้างของจักรกล เพียงแต่เพิ่มระบบทางเทคโนโลยีให้สามารถเคลื่อนไหวจนจบในตัวของมันเอง โดยการนำวัตถุสำเร็จรูปที่เคลื่อนไหวได้มาประกอบกับเครื่องจักรกล ปรากฏต่อสายตาของผู้ที่ชื่นชอบงานศิลปะแบบของเขา

เขากล่าวว่า เขาภาคภูมิใจ และตื่นเต้นในความคิดของเขา ไม่เพียงแต่ผลผลิตที่มองเห็น แต่จำเป็นต้องการสร้างภาพจิตรกรรมของฉันทันทีมีชีวิตเคลื่อนไหวได้จริง ผลงานของฉันทันถูกยกย่องเหมือนสติปัญญา ปัจจุบัน ดูชอง กลายเป็นหนึ่งของการใช้สัญลักษณ์ภาษาใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบطلละครที่มองไม่เห็นของประสบการณ์ ภาพเครื่องจักรของดูชองที่สร้างขึ้นเป็นโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยจานแก้ว ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวด้วยมอเตอร์ สร้างขึ้นในปี 1920 อยู่ในความสะสมของ แมนเรย์ ประกอบด้วย ภาพพิมพ์บนจานแก้ว ด้วยวิธีการพิมพ์จากหมึก เป็นเส้นสีโดยรอบเมื่อหมุน 43 รอบ / นาที ทำให้เกิดภาพลวงตาเคลื่อนไหว ลวดลายภาพที่เกิดขึ้นต่อและประสานกันจนจบในตัวของมันเอง (Rubin. 1968 : 23)

4.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ประกอบด้วยรูปร่างรูปทรงของโครงสร้างเป็นสามมิติเพื่อเตรียมติดตั้งมอเตอร์และจานแก้วที่มีลักษณะรูปร่างรูปทรงกลม

การใช้สี สีที่เกิดขึ้นเกิดจากการเคลื่อนตัวของจานแก้วรูปทรงกลมด้วยความเร็ว 43 รอบต่อ นาทีทำให้เกิดการรวมตัว เกิดเป็นภาพสีแบบโมโนโครม

การใช้วัสดุ ประกอบด้วยวัสดุสังเคราะห์ได้แก่โครงสร้างเหล็ก แผ่นกระจกรูปทรงกลมและสีหมึกพิมพ์ มอเตอร์ไฟฟ้า

การใช้พื้นผิว ผลงานชิ้นนี้เป็นวัตถุที่มีผิวเรียบใส สามารถมองเห็นทะลุผ่านได้

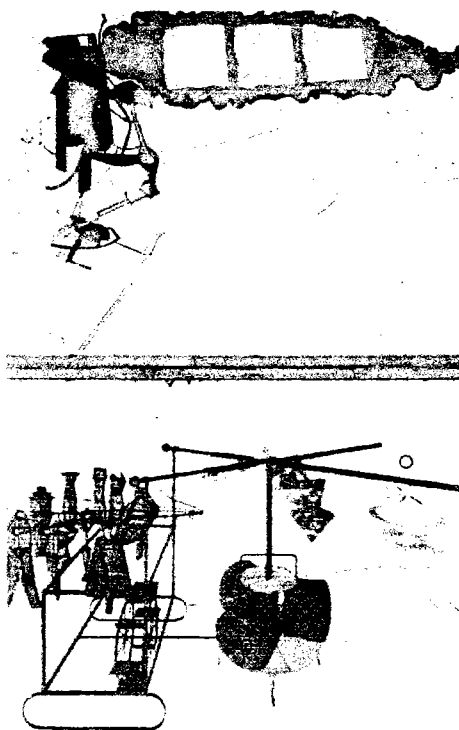
4.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ในการนำเสนอผลงาน Rotary Glass Plates ชิ้นนี้ ใช้วิธีการประกอบต่อของวัสดุสำเร็จรูปนำมาประกอบต่อรวมกัน โดยนำแผ่นจานแก้วรูปวงกลม นำมาติดตั้งบนโครงสร้างมีลักษณะคล้ายพัดลม และมีมอเตอร์เป็นตัวจุด ทำให้แผ่นจานแก้วที่มีการพิมพ์หมึกสีเกิดการเคลื่อนไหวทำให้เกิดภาพลวงตานับว่า ดูของได้พัฒนากลวิธีการสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่เขาต้องการที่จะต่อต้านวิธีการสร้างสรรค์ผลงานด้านจิตรกรรมแบบดั้งเดิม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นสิ่งที่เขาปรารถนาที่จะสร้างผลงานทางศิลปะให้สามารถเคลื่อนไหวได้จริงตามความคิดของเขา

5. ผลงานชื่อ The Bride Stripped Bare by Her Bachelors , Even or The Large Glass (1915 -1923)

Oil, varnish mounted with aluminum, wood and steel frames

272.5x175.8 cm.

5.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพผลงานที่สร้างขึ้นก่อนที่จะประกาศหยุดการเป็นศิลปินของตนเอง เนื่องจากเขาประสบความล้มเหลวในการที่จะค้นหาวิธีการสร้างผลงานอย่างรีบด่วนด้วย Ready Made ซึ่งอยู่เบื้องหลังความงามและเป็นเหตุให้เขาหยุดการทำงาน หยุดความเป็นศิลปินของเขา ดูของมีแนวคิดในการสร้างผลงานแบบนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะให้ผู้ดูที่มีความสนใจความงามหันกลับมาสนใจผลงานประเภทให้ความคิด

และความเป็นจริงของสังคม ในช่วงปี 1915 เขาได้เริ่มสร้างผลงานชิ้นนี้ และทำไม่สำเร็จจนถึงปี 1923 เป็นผลงานที่ ดูชอง ใช้เวลานานมากในการสร้างสรรค์

กัจจกร สุนพงษ์ศรี กล่าวถึงผลงานชิ้นนี้ของ ดูชอง ว่าเป็นผลงานที่ผสมกันระหว่างจักรกลและประติมากรรม โครงสร้างส่วนใหญ่ทำด้วยกระจกใส ดูคล้ายกับเครื่องจักรกลที่บรรจุภายในกรอบกระจก มีการใช้เส้นลวด กระดาษห่อแซนวิสระบายสีวางอยู่บนจาน และให้ชื่อผลงาน The Bride Stripped Bare by Her Bachelors (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 247)

5.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง การสร้างงานศิลปะชิ้นนี้ของ ดูชอง ประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรงของวัตถุที่มีอยู่ในสภาวะแวดล้อม และวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ ดูชองได้นำรูปร่างรูปทรง ของเครื่องบดช็อคโกแลต ระเบิดน้ำ โมลต์ วัตถุธาตุทั้งหลาย ถูกรวมกับเครื่องจักรกล มีเจ้าสาวอยู่บน เจ้าบ่าวอยู่ล่าง โดยแสดงออกในลักษณะของสัญลักษณ์ภาษาใหม่ เน้นไปในรูปแบบของอวัยวะ และเครื่องจักรกล

การใช้สี ใช้สีสังเคราะห์และมีการใช้สีอย่างประหยัด เพราะใช้สีชมพูเป็นสีหลักเพียงสีเดียว

การใช้วัสดุ ใช้วัสดุสังเคราะห์ได้แก่ รูปโมเดลของวัตถุที่ทำด้วยอลูมิเนียม ไม้ โลหะ กรอบบนหน้าต่าง 2 บาน นำมาต่อกันสูงประมาณ 9 ฟุต

การใช้พื้นผิว พื้นผิวส่วนใหญ่เป็นพื้นผิว 2 มิติที่เกิดจากการระบายสี

จากบันทึกของ ดูชอง กลุ่มศิลปินดาดา (ลัทธิเหนือจริง) ต้องการที่จะกุ่มบังเหียนภาพจิตรกรรม โดยใช้สัญลักษณ์และเรื่องราวเป็นการเปรียบเทียบ ไม่มีความสำคัญมากในรูปแบบ แต่มีความสำคัญเกี่ยวกับความลึกลับ เป็นผลทำให้ผลงานชิ้นนี้มีดมัวและฉุนเฉียว ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่มีความยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่ ดูชอง เคยทำมาความหมายก็เพื่อต้องการที่จะเยาะเย้ย สิ่งที่อาเพศแห่งความรักและเพศภาษาสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นได้แปลความหมายในลักษณะต่าง ๆ เช่น แก้วหมายถึงปฏิบัติการแห่งความรักส่วนเครื่องจักรกลหมายถึงคนโสดทั้งหมดที่เปื้อนน้ำมันหล่อลื่น และเปรียบเสมือนความรักที่ไวไฟอันเป็นความลับของเจ้าสาว ส่วนความรู้สึกทางเพศใช้กระบอกสูบสำหรับจุดเครื่องยนต์ใช้ประกายไฟของความเปลือยเปล่าผสมกับความลับของเครื่องบดช็อคโกแลต ภาพนี้ไม่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งความรู้สึกนั้นแสดงออกทางเพศเชิงกามารมณ์ (Rubin. 1986 : 20 – 21)

5.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่ ดูชอง สร้างขึ้นด้วยวิธีการของงานจิตรกรรมและงานประติมากรรม นำมาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน โดยใช้วิธีสร้างโมเดลจำลอง รูปร่าง รูปทรงของวัตถุ และรูปร่างอวัยวะมาประกอบกันเป็นเรื่องราว โดยแบ่งภาพออกเป็น 2 ส่วนใช้วิธีการแสดงภาพแบบ 3 มิติ นำเสนอรูปร่างรูปทรง ในลักษณะ เอ็กซ์เรย์ เป็นภาพเปลือยของจักรกลในกรอบกระจก

แสดงให้เห็นว่า ดูชอง เป็นศิลปินคนหนึ่งที่มีแนวคิดในการต่อต้านสังคม โดยดูจากรูปแบบและกลวิธีในการสร้างงานศิลปะ จะมีวิธีการที่แปลกใหม่ ซึ่งไม่มีใครในวงการศิลปะในช่วงเวลานั้นกล้าที่จะนำเสนอแบบของ ดูชอง เขาสร้างสรรค์งานและต้องการนำเสนอรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิมและแสดงถึงความคิด เพื่อที่จะต่อต้านสังคมและศิลปะในรูปแบบเดิม

ผลงาน เคิร์ต ชวิตเทอร์ส (Kurt Schwitters)

6. ผลงานชื่อ The Lunatic - Doctor, 1919

(ไม่ปรากฏขนาดในภาพ)

6.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่เขามีแนวคิดด้านเนื้อหามาจาก สภาพสังคมและสภาวะแวดล้อมของคนที่กำลังชีวิตที่ลำบากภายใต้สังคมเบอร์ลินภายหลังสงครามโลก การสร้างงานได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม คิวบิสม์ โดยการนำวิธีการปะติด ฉีก ภาพเหมือน เศษขยะ ซึ่งมีผลมาจากการเจ็บปวดที่พบเห็นโดยทั่วไปรอบ ๆ เบอร์ลิน (Waldman. 1992 : 116)

ดังนั้นภาพ The Lunatic- Doctor, 1919 จึงมีเนื้อหาสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมความเป็นอยู่ของคนที่ต้องต่อสู้กับสภาพแวดล้อมหลังสงครามโลก ปัญหาการกดขี่ขูดรีดและความฟอนเฟะของศีลธรรมชนชั้นกลางต่างเอาัดเอาเปรียบกอบโกยผลประโยชน์ ก่อให้เกิดปัญหาความทุกข์ยากของประชาชน

6.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง นำรูปร่างและรูปทรงของมนุษย์มาใช้ผสมผสานกับรูปทรงของวัตถุที่มีอยู่ในสังคม และวัสดุจากการเหลือใช้ มีรูปร่างต่าง ๆ กันเช่น รูปทรงกลม สีเหลี่ยม เส้นสวด นำมาประกอบรวมกันในภาพ รูปร่างและรูปทรงที่เป็นโครงสร้างหลักของภาพ ถูกลดตัดทอน และผสมผสานกันอย่างอิสระให้ความรู้สึกกับสนวนวนาย โดยมีโครงสร้างของภาพคนเป็นโครงสร้างหลักและมีภาพของรูปร่างคนทับซ้อนกันอยู่อีกชั้นหนึ่ง ในมือถือแฟ้มระยะหลังของภาพมีรูปร่างคนจาง ๆ ซ่อนอยู่เป็นฉากหลัง

การใช้สี เป็นภาพที่ใช้สีในวรรณะเย็นเป็นสภาพสีโดยรวมประมาณ 80 % และสีร้อนประมาณ 20% ในการระบายสี มีการระบายสีแบบเกลี่ยน้ำหนักของสีให้กลมกลืนกัน โดยมีสีคู่ตรงกันข้ามผสมอยู่เล็กน้อย ลักษณะของสีที่ใช้เป็นสีน้ำมัน เป็นสีสังเคราะห์

การใช้วัสดุ มีการนำวัตถุสำเร็จรูปมาผสมผสานกับการระบายสีน้ำมันบนพื้นที่จะราบและบนวัสดุสำเร็จรูป นำมาปะติดบนระนาบอีกครั้ง

การใช้พื้นผิว ชวิตเทอร์ส ใช้วัตถุสำเร็จรูปหลายรูปร่างรูปทรง มาจัดวางรวมในองค์ประกอบของภาพ วัตถุแต่ละรูปทรงแทนรูปร่างของส่วนประกอบของมนุษย์ จากการใช้วัสดุและวัตถุสำเร็จรูปที่มีรูปร่างและรูปทรงที่ต่างวกกันนำมาประกอบรวมกัน ทำให้เกิดจังหวะสูงต่ำของพื้นผิวระนาบภายในโครงสร้างแสดงให้เห็นว่าพื้นผิวที่เกิดขึ้นจากการรวมกันของวัสดุหลายประเภท จึงทำให้เกิดพื้นผิวภายในภาพ

6.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ภาพนี้ ชวิตแทรร์สได้นำวิธีการทางจิตรกรรม โดยใช้เทคนิคผสมผสาน ระหว่างการเขียนภาพระบายสี ผสมกับการปะติด และวัสดุสำเร็จรูป รวมในผลงานเดียวกันอย่างกลมกลืน

ดังคำกล่าวของ กัจจกร สุนพงษ์ศรีความว่า ผลงานของศิลปินผู้นี้ เป็นการนำเอาเศษวัสดุ ต่าง ๆ เช่น ตะปู ปอขมม ตั้วกราง และเศษสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม มาใช้รวมกันในภาพและปะติดตกแต่ง ให้เป็นองค์ประกอบใหม่ สิ่งลึกลับเช่นนี้กล่าวกันว่าเขาได้แนวคิด มาจากงานของ ปิกัสโซ ซึ่งนำวัสดุมาผสม ปนเปกัน และใช้วิธีการของดาดาในเรื่อง คอลลาจ ผลงานของชวิตแทรร์ส จึงเป็นผลงานของสัพเพพระที่ ถูก ทิ้งขว้าง นำมาจัดแจงเสียใหม่ด้วยวิธีการ (แมร์ซ) (กัจจกร สุนพงษ์ศรี, 2528 : 251)

7. ผลงานชื่อ Revolving. 1919

Wood, metal, cord, cardboard, wool, wire, leather, and oil on canvas,

122.7 x 88.7 cm.

7.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ชวิตแทรร์สมีแนวคิดที่ต้องการทำภาพแบบเดิม และวิถีชีวิตที่ผสมผสาน เขาสร้างงานศิลปะ จากวัตถุที่เขานำมาจากบ้านใต้ถุนห้องเก็บของ ภาพที่เขานำมาสร้างขึ้นมีลักษณะเหมือนการรวมกันของขยะ ที่เกิดจากชิ้นส่วนของวัสดุต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้สร้างงานศิลปะให้สื่อตามความคิด โดยใช้ วิธี " แมร์ซ " เขาได้กล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับแมร์ซ ของเขาว่า " เขาต้องการโอบกั้นก้านสาขาของศิลปะนำมารวมใช้ในจุด เดียวกัน " วัตถุที่ใช้ในการสร้างผลงานศิลปะสามารถนำมาจากวัสดุที่มีลักษณะเป็น ของแข็ง ของเหลว ก๊าซ กรอบโคมไฟฟ้า โลหะ ที่นำมาพบเหมือนผ้าผืน สามารถเคลื่อนไหวได้ สามารถดึงออกเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ฉะนั้นไม่เห็นเหตุผลเลยว่าทำไมวัตถุต่าง ๆ จะไม่สามารถนำมาสร้างงานจิตรกรรมได้เหมือนการระบายสี สิ่งเหล่านี้เป็นความน่าสนใจเหมือนกันและฉันเรียกงานเหล่านี้ว่า " แมร์ซ "

(Rubin 1968 : 53)

แนวคิดในการสร้างภาพ Revolving. 1919 จึงมีแนวคิดในการต่อต้านศิลปะ และผสมผสาน ชีวิตของสังคมเบอร์ลิน ซึ่งมีผลต่อการสร้างผลงานศิลปะเป็นอย่างมาก เขานำวิธีการ แมร์ซมาใช้ในการ สร้างสรรค์ผสมกับวิธีการระบายสีได้อย่างกลมกลืน ในช่วงเวลาดังกล่าว ชวิตแทรร์ส มีการสร้างสรรค์และ

พัฒนาความเป็นศิลปินลัทธิดาดาได้อย่างยอดเยี่ยม ทำให้วิธีการสร้างศิลปะ คอลลาจ ได้พัฒนาและถูกนำไปใช้สำหรับศิลปินในรุ่นต่อไป

7.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เขานำรูปร่างรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูปนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่จะมีรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต ได้แก่ วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ที่มีขนาดแตกต่างกันนำมาประกอบกันภายในภาพ เพื่อให้เกิดรูปทรงขึ้นมาใหม่ในลักษณะของรูปแบบนามธรรมและคิวบิสม์

วิรุณ ตั้งเจริญกล่าวว่า ชวิตแทรร์ส ขึ้นชมผลงานจิตรกรรมของ แคนดินสกี และมาร์ค เป็นอย่างมาก จากนั้นก็สร้างงานตามแนวศิลปะประทับใจและในช่วงปี 1918 เริ่มเขียนภาพนามธรรม

(วิรุณ ตั้งเจริญ, 2535 : 54)

ในขณะที่ William S. Rubin แสดงความคิดเห็นว่า แมร์ซ ของชวิตแทรร์ส แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่รับมาจากตะแกรงแบบของ คิวบิสม์และรูปแบบของกลุ่มอนาคต (Rubin 1968 : 53)

จึงแสดงให้เห็นถึง อิทธิพลของการนำรูปแบบและรูปทรง รวมทั้งวิธีการสร้างภาพให้ดูเคลื่อนไหวจากลัทธิต่าง ๆ นำมาหล่อหลอมและผสมผสานในวิธีการแมร์ซของเขา โดยเห็นได้จากรูปทรงในผลงานการสร้างสรรค์ของเขา

การใช้สี การใช้สีเป็นการใช้สีที่มีการเปลี่ยนน้ำหนักของสีจากอ่อนไปหาแก่ในทุกส่วนของพื้นที่ โดยมีสีแสดงลักษณะของวรรณะเย็น สีโดยมีสีคู่ตรงกันข้ามระบายประกอบแทรกอยู่ทั่วไป โครงสีทั้ง 2 ถูกเปลี่ยนให้ไหลเข้าหากันในลักษณะของรูปทรงเปิด (Open Form) ลักษณะของสีที่ใช้ เป็นสีน้ำมันทาทับบน ผืนผ้าและ ไม้ โลหะและเชือก

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ได้แก่สีน้ำมัน ไม้ ผ้าใบ เชือก โลหะ ที่ได้จากวัสดุเหลือใช้ สายไฟ นำมาประกอบรวมกันในภาพ

การใช้พื้นผิว เป็นพื้นผิวที่เกิดขึ้นจากการระบายสีและพื้นผิวของวัสดุที่ใช้ภายในภาพ ทำให้เกิดความแตกต่างของพื้นผิว 2 มิติ 3 มิติ และการระบายสี ซึ่งทำให้เกิดรูปร่างหลายรูปร่าง และน้ำหนักหลายน้ำหนักแตกต่างกัน ผสมกับรูปร่างรูปทรงของวัสดุที่กระจายอยู่ทั่วไป ภายในกรอบสี่เหลี่ยมและวงกลม ทำให้ภาพโดยรวมที่เกิดขึ้น เกิดพื้นผิวภายในภาพ

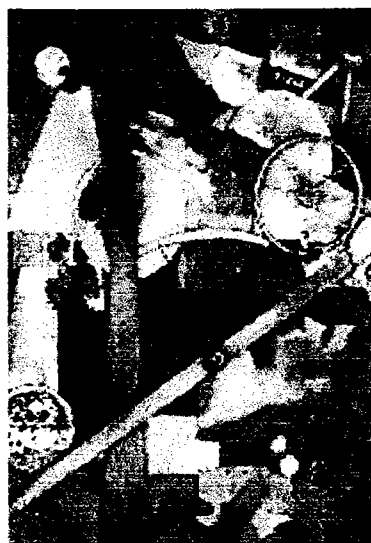
7.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

เป็นภาพที่สร้างขึ้นด้วยวิธีการ แมร์ซ ซึ่งมีลักษณะของการนำวัตถุสำเร็จรูปนำมาใช้รวมกันกับการระบายสี ชวิตแทรร์สมีประสบการณ์ในการนำวัตถุเหลือใช้เข้ามาประกอบกันในภาพ ด้วยวิธีการปะติดรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตที่นำมาจากวัสดุเหลือใช้ที่มีขนาดต่างกัน นำมาจัดวางในลักษณะการจัดวางที่ทับซ้อนกัน และมีการระบายสีสร้างมิติความตื้นลึกในภาพ ทำให้ภาพดูสัมพันธ์เกาะเกี่ยวรวมกันทั้งภาพ ในภาพนี้จะมีลักษณะพิเศษ คือการสร้างบรรยากาศของภาพและกรอบของภาพให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยการระบายสีและปะติดวัสดุได้อย่างกลมกลืน

8. ผลงานชื่อ Construction for Noble Women, 1919

Assemblage,

103 x 84 cm.

8.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เนื้อหาของภาพเกิดจากประสบการณ์ ที่ชวิตแตรัสได้สัมผัสกับสภาพสังคมของชนชั้นที่มีความทุกข์และอดอยากในเบอร์ลิน พวกเขาต้องถูกใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรมถูกเอาเปรียบจากชนชั้นกลางในสังคม ชวิตแตรัส ได้เสนอเนื้อหาเพื่อที่จะประท้วงประชนสังคม โดยใช้รูปร่างรูปทรงของวัตถุและภาพสิ่งมีชีวิตนำมาเป็นส่วนประกอบของภาพ เพื่อสื่อถึงความรู้สึกของเขาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสังคม ที่ต้องมีชีวิตอยู่อย่างอดอยากและถูกเอารัดเอาเปรียบ เขาใช้วัตถุต่าง ๆ เช่น ผ้ากระสอบที่แสดงถึงความอยากจน ล้อรถเข็นเด็ก เครื่องจักรกล สีดำของถ่านหินเป็นสัญลักษณ์ของแรงงาน และส่วนประกอบของวัสดุอื่น ๆ นำมาประกอบในภาพผสมกับการระบายสีอย่างอิสระ โดยไม่สนใจวิธีการสร้างศิลปะในอดีตที่ผ่านมา เขามุ่งที่จะแสดงออกทางความคิดอย่างไร้สาระ และต้องการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆในอดีตที่ผ่านมาแบบถอนรากในความคิดของเขา บนความพึงพอใจ (. Walther. 1998 : 127)

8.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ชวิตแตรัสได้นำรูปร่างรูปทรงของวัตถุที่เหลือใช้นำมาใช้ประกอบร่วมกัน รูปร่างส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิต ที่ได้มาจากวัสดุต่างๆ มาประกอบต่อกันอย่างไร้สาระ โดยไม่คำนึงถึงหลักการและประสบการณ์ที่เคยผ่านมา ฉะนั้นรูปร่างรูปทรงที่สร้างจึงเป็นรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่แสดงออกให้เห็นถึงความคิดที่อยู่ในใจของเขา และสร้างตามจินตนาการได้อย่างอิสระโดยนำวัตถุต่างๆ ที่มีอยู่มาจัดวางใหม่เปลี่ยนแปลงสภาพเดิม จัดองค์ประกอบใหม่ให้เป็นเรื่องราวตามความต้องการของตนเอง

ภาพผลงานนี้ประกอบด้วยรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตที่ได้จากเศษวัสดุสำเร็จรูปนำมาประกอบต่อกันอย่างอิสระ ผสมกับรูปร่างของมนุษย์ผู้หญิงที่ถูกนำมาจัดวางร่วมกับรูปร่างของวงล้อ รถเข็นเด็ก การจัดโครงสร้างยังคงมีลักษณะของ “ คิวบิสม์ ” เช่นรูปผู้หญิงที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม รูปล้ออยู่ในโครงสร้างของสามเหลี่ยม มีการทับซ้อนสร้างมิติตื้นลึก ทำให้ภาพดูมีความเคลื่อนไหว

การใช้สี การใช้สีเป็นสีของวัสดุที่นำมาใช้ผสมกับการระบายสีร่วมกัน ลักษณะวรรณะของสีเป็นสีโทนร้อน ซึ่งเกิดจากการใช้สีแบบโมโนโครม โดยทำสีให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่แสดงความลึกกลับ โทนสีออกไปทางส้ม น้ำตาลคล้ายสีของสนิมเหล็ก และโรงงานอุตสาหกรรม ให้ความรู้สึกของการทำงานและการต่อสู้ของคนในสังคม ลักษณะของสี เป็นสีสังเคราะห์และเป็นสีที่ได้จากวัสดุสำเร็จรูป

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่เหลือใช้ที่มีอยู่ในสังคมได้แก่ โลหะ ไม้ ล้อรถเข็นเด็ก ผ้ากระสอบเก่า ซึ่งชีวิตแทร์สกล่าวว่า สิ่งของเหล่านี้สามารถใช้สร้างแทนการระบายสีได้เหมือนกับงานจิตรกรรมทั่วๆ ไป วัตถุเหล่านี้ยังสื่อให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และยังให้ความรู้สึกที่ ถากถาง ประชดประชันสังคมได้เป็นอย่างดี

การใช้พื้นผิว ในภาพนี้เป็นการประกอบร่วมกันของวัตถุ 2 มิติ และ 3 มิติซึ่งมีพื้นผิวของโลหะ และผิวที่สร้างสรรค์ขึ้น ประกอบรวมกันในภาพสร้างความแตกต่างระหว่างรูปร่างรูปทรงของวัตถุทำให้ภาพเกิดมิติตื้นลึกทับซ้อน แสดงความเคลื่อนไหวอย่างอิสระตามจินตนาการของเขา

8.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

การสร้างผลงานของ ชีวิตแทร์ส เป็นการประกอบร่วมกันระหว่างวัสดุสำเร็จรูปและการระบายสีการจัดวางอย่างอิสระ วัสดุสำเร็จรูปที่สื่อความหมาย เน้นจินตนาการทางความคิดมากกว่าความงาม โดยจัดวางเนื้อหาของภาพให้อยู่ในโครงสร้างเรขาคณิตคล้ายกับกลุ่ม “ คิวบิสม์ ” รูปแบบของภาพวัตถุและบทกวีเมื่อประกอบรวมกันแล้วทำให้เกิดความหมายใหม่ตรงตามที่ต้องการและพอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่อย่างอิสระและแสดงออกด้วยรูปร่างและรูปทรง สี วัสดุสำเร็จรูป มากกว่ารูปแบบของธรรมชาติ ดังนั้นผลงานการสร้างสรรค์ภาพนี้จึงมีลักษณะเหมือนผลงานนามธรรม ซึ่งชีวิตแทร์สเคยมีประสบการณ์มาก่อน

Ingo F.Walther ได้เขียนถึงชีวิตแทร์สว่า เขาสร้างงานด้วย คอลาจากกระดาษ เศษไม้ ผ้าเศษวัสดุ ผ้ากระสอบ เครื่องจักร ผ้ากระสอบที่ชีวิตแทร์สใช้สร้างงานให้ความรู้สึกที่ ถากถาง ประชดประชันสังคม ส่วนเครื่องจักรและเขม่าสีดำของถ่านหินกระตุ้นเตือนให้นึกถึงกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ที่ถูกสังคมเอาเปรียบชีวิตแทร์สสร้างงานไปไกลจากสภาพของกลุ่มคิวบิสม์ และการทำคอลาทั้งหมด เขาเปลี่ยนแปลงสภาพการสร้างงานแบบถอนราก ละทิ้งความคิดเก่า ๆ และต้องการแสดงความคิดอย่างอิสระแบบไร้สาระแต่แฝงไปด้วยความคิดบนความพอใจของเขา ชีวิตแทร์สนำทุกสิ่งทุกอย่างมาเปลี่ยนแปลงจัดวางใหม่ให้เป็นเรื่องราวสร้างลักษณะเฉพาะที่แท้จริงของตัวเองอย่างลงตัว (Walther 1998 : 127)

9. ผลงานชื่อ Construction, 1921

Wood, wire mesh, paper, cardboard, etc.,

36.83 x 21.59 cm.

9.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เกิดจากการพัฒนาทำภาพปะติดด้วยวิธี แมร์ซ ที่มีลักษณะเป็น 2 มิติ ไปสู่การสร้างผลงานในรูปแบบ 3 มิติ วัตถุต่างๆ ที่นำมาใช้ในองค์ประกอบและได้ถูกพัฒนาปรับเปลี่ยน หันมาใช้วัตถุสำเร็จรูปในลักษณะของผลงานมีลักษณะเหมือนงานประติมากรรม แต่ยังคงใช้หลักการรวมวัตถุของ แมร์ซ อยู่

Dine Waldman ได้พูดถึงการพัฒนาด้านการใช้วัสดุของ ชีวิตแทร์สว่า ผลงานการสร้างสรรค์ได้พัฒนาจากแนวคิดของ ลัทธิดาดา ที่ปราศจากเหตุผล ไปสู่การนำความรู้สึกที่ซ่อนเร้นภายใน นำมา สร้างรูปร่างรูปทรงที่เป็น 3 มิติ อย่างปราณีตดูมีความหมายใหม่ โดยแปลความหมายนั้นผ่านภาพปะติด 2 มิติ 3 มิติ วัตถุสำเร็จรูป และองค์ประกอบต่าง ๆ ในศิลปะ (Waldman. 1992 : 118)

จากแนวคิดด้านเนื้อหาของ ชีวิตแทร์ส ที่ต้องการจะพัฒนาการสร้างผลงานจากวัสดุที่มีลักษณะเป็น 2 มิติ ไปสู่การนำวัตถุที่มีลักษณะ 3 มิติ นำมาใช้ร่วมกับวัตถุสำเร็จรูป และผสมผสานกับวัตถุต่าง ๆ ที่ใช้อยู่เดิมทำให้ภาพผลงาน Construction, 1921 มีลักษณะต่างไปจากเดิม ทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบที่มีลักษณะเป็นนามธรรม มีรูปแบบจัดวางแบบประณีต มีการแสดงระยะมิติ และพื้นผิวมากขึ้น

9.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง มีการนำรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตแบบคิวบิสม์ นำมาใช้ในการจัดวางองค์ประกอบ มีการนำรูปร่างรูปทรงที่ขนาดแตกต่างกันมาจัดวางให้ดูซับซ้อนและลงตัว

การใช้สี มีการใช้สีในวรรณะร้อน ใช้สีหลักของสีใกล้เคียงกัน ระบายเรียบบนวัสดุ โดยกำหนดให้แต่ละรูปร่างรูปทรงมีค่าของสีที่แตกต่างกันลักษณะ สีที่ใช้เป็นสีสังเคราะห์

การใช้วัสดุ เป็นการนำเอาวัสดุสังเคราะห์มาใช้ เช่น แผ่นไม้ กระดาษลวด แท ตะขวย เป็นต้น

การใช้พื้นผิว ความแตกต่างของน้ำหนัก สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ของวัสดุที่นำมาใช้ และพื้นผิวที่มีอยู่ในตัวของรูปร่างวัตถุ ทำให้รูปร่างรูปทรงเกิดความแตกต่าง มีระยะความใกล้ ไกลของวัตถุที่นำมาจัดวางอย่างประณีต ผสมกับการใช้น้ำหนักของสีที่มีน้ำหนักต่างกัน จึงทำให้เกิดระยะสูงต่ำ เกิดมิติ ความซับซ้อนของโครงสร้างที่ถูกจัดวางโดยอาศัยระยะนาบซึ่งกันและกัน ถ้าพิจารณารูปทรงคงที่เกาะเกี่ยวโดยรวมทั้งหมดจะเห็นระยะนาบพื้นผิวความสูงต่ำ ที่มีการจัดวางที่สัมพันธ์กันในขณะเดียวกัน เส้นตาข่ายที่มีช่องว่างสี่เหลี่ยม ถูกวางตรงกลางสร้างความขัดแย้งภายในภาพ ทำให้เกิดพื้นผิวบนพื้นระยะนาบโดยทั่วไป

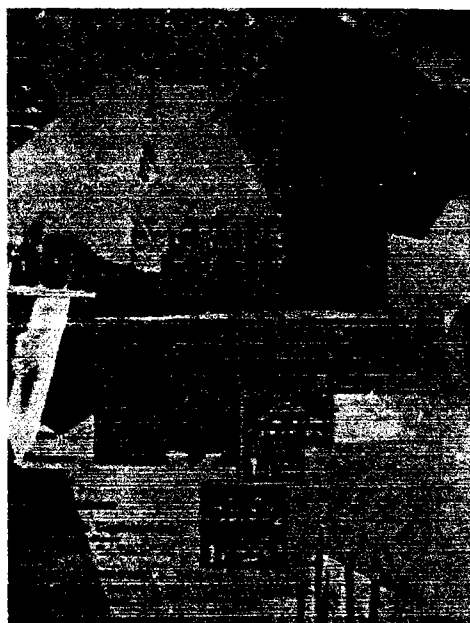
9.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

เป็นภาพที่สร้างขึ้นโดยวิธีการ แมร์ซ ของ ชวิตแทร็ส ซึ่งมีลักษณะของการนำภาพสำเร็จรูปนำมาใช้รวมกับการระบายสี ประสพการณ์จากแมร์ซ คือการนำสิ่งแวดล้อมเข้าสู่เหตุการณ์ และนำวัตถุเหลือใช้เข้ามาประกอบกันในภาพด้วยวิธีการปะติด โดยการทำให้วัสดุเหล่านั้น มีรูปร่างและรูปทรงแบบเรขาคณิตที่นำมาจากวัสดุเหลือใช้ที่มีขนาดต่างกันนำมาจัดวางในลักษณะที่ทับซ้อนกัน และมีการระบายสีสร้างมิติความตื้นลึกในภาพ ทำให้ภาพดูสัมพันธ์ เกาะเกี่ยวรวมกันทั้งภาพ ในภาพนี้จะมีลักษณะพิเศษ คือการสร้างบรรยากาศของภาพให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยการระบายสีและปะติดวัสดุได้อย่างกลมกลืน

10. ผลงานชื่อ Merz 439. 1922

Collage,

19 x 17.5 c.m

10.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ชวิตแทร็ส พยายามนำวัสดุและทุกสิ่งที่มีอยู่ในสังคมมนุษย์ นำมาใช้เป็นสื่อในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่งเขาคิดว่าเศษวัสดุทุกชนิดเช่น สายไฟ ผ้ากระสอบ สิ่งพิมพ์ เศษวัสดุต่างๆ ภาษาที่สามารถสื่อความหมาย คราบเขม่าควัน ทุกสิ่งทุกอย่างถูกนำมาประกอบรวมกันด้วยความสามารถ ของชวิตแทร็ส อย่างอิสระและสร้างความรู้สึกต่อผู้พบเห็น เขากล่าวว่า

ฉันเรียกการสร้างสรรค์แบบใหม่นี้ว่า " แมร์ซ " ซึ่งเป็นพยางค์ที่ 2 ของ " คอมแมร์ซ " ชื่อนี้มีกำเนิดมาจาก (Merzbild) แมร์ซไบลด์ รูปของ (การค้า) ภาษาที่สามารถอ่านออกให้เป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งมีการติดปะจากภาพ โฆษณาทางด้านการค้าและการธนาคาร (Walther, 1998 : 127)

ภาพแมร์ซ 439 จึงมีลักษณะของการสร้างสรรค์ภาพปะติดโดยใช้ภาพโฆษณา ภาษาที่มีความหมายในสังคมที่เป็นอยู่ในเบอร์ลิน นำมาดัดเป็นแผ่นจัดวางวางองค์ประกอบให้ดูซับซ้อน เพื่อแสดงความคิดและความรู้สึกของเขามีต่อสภาพสังคม และต้องการเยาะเย้ย ถากถาง ต่อต้านศิลปะแบบเก่าที่ผ่านไปตามแนวทางของลัทธิดาดา

10.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นการนำรูปร่างและรูปทรงเรขาคณิตมาประกอบกันได้แก่ สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และรูปทรงที่ประกอบจากรูปทรงเรขาคณิตจนเป็นรูปทรงใหม่ แต่รูปร่างและรูปทรงยังมีลักษณะของคิวบิสม์เข้ามาเกี่ยวข้องแตกต่างกันตรงมุ่งแสดงความคิดและแสดงรูปแบบของผลงาน ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่ารูปแบบธรรมชาติ ภายในประกอบด้วยภาษาร้อยกรองที่แอบแฝงอยู่ในของแต่ละรูปร่างมาประกอบรวมกันเพื่อสื่อความหมายตามความต้องการของเขามีต่อสังคม

การใช้สี การใช้สีส่วนใหญ่ใช้สีที่มีมาจากวัสดุสังเคราะห์นำมาจัดวางโดยการจัดนำหนักความแตกต่างและความกลมกลืน โครงสร้างของสีค่อนข้างหนักไปทางวรรณะร้อนประกอบด้วย สีเหลือง สีส้ม สีเทา และภาษาอักษร สีเข้มวางกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้สีเหลือง สีส้มอยู่ร่วมกันโดยมีสีฟ้าอ่อนปะปนอยู่เล็กน้อยทำให้ภาพนั้นดูกลมกลืน และยังทำให้องค์ประกอบของรูปร่างของสีแต่ละรูปประสานกันอย่างกลมกลืน โครงสีไม่สดใสแต่มีประกายของสีเหลืองและส้มคลุมอยู่ทั่วทั้งภาพ และมีสีเข้มเป็นตัวค้ำภาพให้เกิดรูปร่างรูปทรงทำให้ผู้ดูเกิดจินตนาการในการมองภาพ ลักษณะของสีเป็นสีที่เกิดจากสีของวัสดุสังเคราะห์ได้แก่สีจากสิ่งพิมพ์ กระดาษสี ภาพถ่ายและภาพโฆษณานำมาประกอบกัน

การใช้วัสดุ เป็นการใช้วัสดุที่ได้จากการสังเคราะห์ ได้แก่สิ่งพิมพ์ กระดาษสีและภาพถ่าย

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่ใช้มีลักษณะเป็น 2 มิติ ที่เกิดจากการนำรูปร่างรายละเอียดของเอกสาร สิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย และใบปลิวโฆษณานำมาจัดวางองค์ประกอบใหม่ จึงก่อให้เกิดความรู้สึกตื้นลึก มีรายละเอียดซับซ้อนด้วยการจัดวางน้ำหนักสร้างความแตกต่างและความกลมกลืนของรายละเอียดภายในองค์ประกอบ ทำให้เกิดพื้นผิวขึ้นมาภายในภาพ

10.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

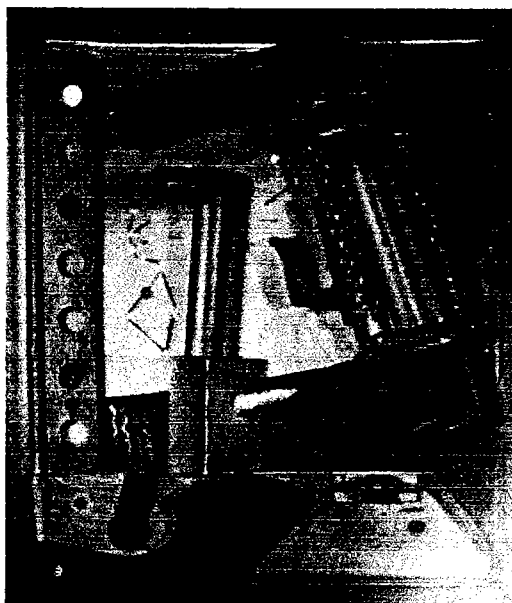
เป็นการสร้างสรรค์งานในลักษณะของงานจิตรกรรม เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์เป็นเทคนิคการทำภาพปะติด โดยการนำภาพถ่ายสิ่งพิมพ์ ใบโฆษณาที่มีตัวภาษาอักษรที่เขาสามารถเลือกนำมาใช้เป็นสื่อความหมายแทนสังคม โดยการนำมาติดต่อผสมผสานให้เกิดภาพรูปร่างรูปทรงใหม่ และสามารถสื่อความหมายได้ ภาพส่วนใหญ่จะถูกตัดและฉีกให้มีรูปร่างแบบเรขาคณิตเป็นเหลี่ยม เป็นมุม ที่มีขอบคมชัด และมีขอบหล้ามัว เขาได้นำรูปร่างทั้งสองแบบนี้มาจัดวางให้ทับซ้อนกัน โดยให้รูปร่างเกิดการเชื่อมโยงกัน โดยมีภาษาและภาพโฆษณาเป็นเนื้อหาที่สร้างจุดสนใจในภาพ ซึ่งมีขนาดและทิศทางที่แตกต่างกัน มีทั้งแนวนอนและแนวตั้งทำให้ภาพมีกลุ่มขององค์ประกอบ ทำให้เกิดจังหวะลีลาและประสานกลมกลืนกันเป็นอย่างดีสามารถสื่อความหมายได้อย่างอิสระ กลวิธีการสร้างงานศิลปะที่เกิดขึ้นจึงเป็นกลวิธีที่มีลักษณะ เฉพาะตัว

ผลงานของ มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst,)

✓ 11. ผลงานชื่อ Fruit of a Long Experience, 1919

Relief painted wood and mete

45.7 x 38 cm.

11.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

แอร์นส์ท เป็นจิตรกรชาวเยอรมัน ที่มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุด้วยวิธีการปะติด ในช่วงเวลาที่ แอร์นส์ท สร้างสรรค์งาน เขาได้สร้างภาพด้วยวิธีการทำภาพปะติด ซึ่งเขาเองได้ค้นพบวิธีการดังกล่าวในขณะที่เขาอยู่ริมแม่น้ำ ไรน์ เขาเริ่มสร้างผลงานตามแนวคิดของ " กลุ่มลัทธิดาดา " ต่อมาได้แยกตัวไปเป็นผู้นำกลุ่ม " เซอร์เรียลลิสม์ " กลุ่มศิลปินลัทธิดาดาในเบอร์ลิน ต่างมีแนวคิดที่จะต่อต้านสงครามและสังคม แอร์นส์ท ก็เป็นหนึ่งในสมาชิกลัทธิดาดา ดังนั้นแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์ของสังคมในช่วงเวลาของสงคราม สังคมและวิถีชีวิตต่างเป็นสาเหตุที่ทำให้แอร์นส์ท สร้างสรรค์ผลงานในช่วงแรก ๆ ที่เขาเป็นสมาชิกลัทธิดาดา ดังนั้นการแสดงผลงานของ แอร์นส์ทหลายครั้งถูกต่อต้านจากรัฐบาล แต่แอร์นส์ท ถือว่าความไร้เหตุผลเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน " คอลลาจ " เขามีความประทับใจในความมหัศจรรย์ของ " มาเชล ดูซอง " ในเรื่องวัตถุสำเร็จรูป และแนวการสร้างสรรคในแบบของ " พิกัสโซ " ที่มีลักษณะคล้ายภาพพิมพ์เขียวของ สถาปนิก (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 250)

ภาพ Fruit of a Long Experience, 1919 เป็นผลจากประสบการณ์อันยาวนานของเขาที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเยอรมัน เขาได้นำวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมและสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

Diane Waldman เขียนถึงภาพของแอร์นส์ทว่าภาพ Fruit of a Long Experience, 1919 เป็นภาพที่วาดบนไม้หรือ โลหะ แอร์นส์ทนำภาพ " พระบาท " คือภาพพระเยซู ที่เต็มไปด้วยร่องรอยแห่งเป็นเส้นเล็ก ๆ ผสมกับวัตถุรูปทรงกระบอกที่ทำจากไม้ ซึ่งนำมาประกอบกันจนมีลักษณะคล้ายจักรกลผสมกับแนวคิดด้านเนื้อหาที่เกี่ยวกับสภาพของสังคมของ " เบอร์ลิน " ที่มีฐานความคิดมาจาก ลัทธิดาดา

(Waldman,1992: 127)

11.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง แอร์นส์ท นำรูปร่างและรูปทรงมาใช้ในการสร้างสรรค์ประกอบด้วย รูปร่าง และรูปทรง เรขาคณิต มีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอก วงกลม นำมาประกอบรวมกันในภาพ ทำให้เกิด โครงสร้างโดยรวมของภาพคล้าย ส่วนประกอบของเครื่องจักรกลผสมกับสัญลักษณ์ที่ แอร์นส์ทมักใช้ สายไฟ และเครื่องหมายบวก หรือ ลบ เพื่อแสดงสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายเกี่ยวกับอารมณ์ มีคนเชื่อกันว่า ภาพนี้ ทางด้านซ้ายมือของรูปแนวนอน เป็นรูปของเพศหญิงในลักษณะรูปตัววี ส่วนภาพบนที่เป็นแท่งยื่นออกมาจากรูปร่างสี่เหลี่ยม น่าจะเป็นเพศชาย (Waldman. 1992 : 127-128)

การใช้สี เป็นการใช้สีแบบกลมกลืนมีการไล่สีน้ำหนัของสี โดยการระบายสีบนรูปทรง โดยให้รูปทรงแต่ละอันมีน้ำหนัที่แตกต่างกัน นำมาจัดวางน้ำหนักสีให้กลมกลืน ใกล้เคียงกัน จึงทำให้รูปทรงที่เกิดขึ้นดูกลมกลืน มีโครงสร้างสีไปทางสีร้อน เนื่องจากสีที่พบในภาพได้แก่สีเหลือง น้ำตาล น้ำตาลดำ เป็นส่วน ใหญ่ แอร์นส์ทได้กำหนดให้กรอบรอบนอก ค่อนข้างเข้ม แสงสว่างของรูปทรงสว่างมากตรงกลางภาพ ซึ่งเป็น น้ำหนักที่อ่อน จึงทำให้ภาพรวมของโครงสร้างมีการไล่สีน้ำหนัของสีบนวัตถุที่รวมตัวกันอยู่บนพื้นภาพ “ พระบาท ” ที่แอร์นส์ทนำมาเป็นพื้นของภาพ ลักษณะสีใช้สี ส้ม แดง และสีจากวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีของไม้

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ เช่น โลหะ สีน้ำมัน วัสดุที่ได้จากธรรมชาติได้ แก่ ไม้ และวัตถุสำเร็จรูป

การใช้พื้นผิว พื้นผิวของวัตถุแต่ละชิ้นส่วนที่ประกอบกันในภาพมีลักษณะ ส่วนใหญ่เป็นพื้นผิว เรียบ และมีลักษณะตามผิวเดิมของวัสดุ ซึ่งเกิดจากการนำวัสดุ 2 มิติและ 3 มิตินำมาปะบนระนาบสูงต่ำ หลายระดับตามรูปร่างและรูปทรงของวัตถุที่นำมาประกอบกันเป็นภาพ จึงทำให้เกิดเป็นพื้นผิวของวัตถุที่มา ประกอบกันเป็นโครงสร้างภายในภาพหลายระดับ สูงต่ำ แตกต่างกันไป

11.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

แอร์นส์ท มีวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะโดยการนำเอา วัสดุที่มีปริมาตรและวัตถุสำเร็จรูปนำมาปะ ติดผสมผสานกับการระบายสี โดยการนำวัตถุมาประกอบกันให้เกิดระนาบสูงต่ำหลายระดับ บางส่วนใน ภาพ ใช้รูปร่างและรูปทรง เรขาคณิตนำมาประกอบกันเป็นภาพ มีลักษณะเหมือนกับชิ้นส่วนของอุปกรณ์ จักรกลที่มีรูปแบบคล้ายงานประติมากรรม เนื่องจากรูปร่างและรูปทรงที่เกิดขึ้นมีรูปแบบ 3 มิติ และ 2 มิติ นำ มาประกอบกัน

12. ผลงานชื่อ The Makes the Man 1920

Collage with pencil, ink and watercolour on paper,
35.6 x 45.7 c.m.

12.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่มีแนวคิดมาจากการที่ แอร์นส์ท ได้เดินทางไปร้านของพ่อตาของเขาเองและได้พบเห็นหมวกที่วางเรียงกันอยู่ในร้านขายของ แอร์นส์ทได้เกิดจินตนาการที่จะนำรูปภาพหมวกซึ่งวางเรียงซ้อนกันมา สร้างงานศิลปะให้ดูเป็นรูปร่างของมนุษย์ แต่ แอร์นส์ท ก็เห็นความแปลก ในการสร้างภาพผลงานนี้ในขณะที่ ตัวแอนด์เองก็มีการมโนขึ้นเกี่ยวกับภาพคนที่เกิดจากการจินตนาการของเขา และยังสามารทำให้เห็นแสดงถึงวิธีการสร้างสรรค์ที่เป็นรูปแบบเฉพาะของ ศิลปินลัทธิดาดา (Waltman. 1992 : 123 – 124)

แอร์นส์ท มีความต้องการที่จะสร้างงานศิลปะให้ผู้ดูเกิดจินตนาการอย่างอิสระ ตามแนวคิดของ ลัทธิดาดา ซึ่งตัวเขาเองมุ่งเน้นความเป็นอิสระเสรี การสร้างงานศิลปะของ แอนส์ทหลักสำคัญที่สุดก็คือการไร้เหตุผลเพื่อให้คนสงสัยในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และเพื่อกระตุ้นให้ผู้ดูได้จินตนาการให้ไกลไปกว่าสิ่งที่เคยพบเห็น แอร์นส์ท ใช้เฉพาะภาพถ่ายและภาพพิมพ์ที่ตัดออกมาจากสิ่งพิมพ์หรือแมกกาซีนนำมาประกอบขึ้นใหม่ โดยการนำภาพคนวัตถุที่มีความแตกต่างกัน นำมาผสมจัดวางร่วมกันตามหลักการของฟรอยด์ เพื่อสร้างความประหลาดใจและมีความคิดเป็นอิสระ และหลุดพ้นจากกรอบของเหตุผลอย่างสิ้นเชิง (สดชื่น ชัยประสาธน์. 2532 : 93)

12.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง แอร์นส์ท นำรูปร่างรูปทรงที่เป็นเรขาคณิต และรูปทรงของวัตถุนำมาประกอบกันเป็นรูปทรงของมนุษย์ในท่าทางที่ต่างกัน นับว่าเป็นวิธีการสร้างสรรค์งาน ที่แอร์นส์ท มีความถนัดที่จะนำรูปทรงต่าง ๆ นำมาประสมประสานกันจนเกิดรูปร่างและรูปทรงใหม่ที่สวยงามและดูแปลก

การใช้สี ใช้สีจากภาพถ่ายรูปหมวก และใช้สีน้ำระบายภายในรูปร่างที่ แอร์นส์ท ออกแบบให้มีรูปร่างคล้ายกับมนุษย์ในท่าทางต่าง ๆ และเขียนลายเส้นด้วยปากกาหมึกสีดำ สภาพโครงสีโดยรวมเป็นสีวรรณะร้อน ตัดเส้นด้วยสีดำ ลักษณะของสีเป็นสีสังเคราะห์ที่ได้จากสีของภาพถ่าย เอกสารสิ่งพิมพ์ สีจากหมึก และสีน้ำ

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ที่ได้จากภาพถ่าย เอกสารสิ่งพิมพ์ สีหมึก และสีน้ำ

การใช้พื้นผิว เป็นการเขียนภาพบนระนาบเรียบผสมกับการปะติด ที่ตัดมาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และภาพถ่ายที่มีพื้นผิวที่เรียบ ไม่มีพื้นผิวที่สูงเกินกว่าระนาบปกติ แต่จะมีพื้นผิว 2 มิติที่เกิดจากการประกอบกันของน้ำหนักของสี ทำให้เกิดร่องรอยพื้นผิวในภาพ

12.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

แอร์นส์ ได้ใช้วิธีการแบบจิตรกรรมสื่อประสม โดยใช้ภาพปะติดผสมกับการระบายสีน้ำ และใช้สีหมึกของปากกาเขียนเป็นลายเส้น ทำให้ภาพที่เกิดขึ้นเป็นรูปทรงของคน ที่แอร์นส์ได้จินตนาการโดยใช้รูปทรงกระบอก นำมาต่อกันให้มีจังหวะ และ ลีลาท่าทาง ในลักษณะที่แตกต่างกัน มีระดับความสูงของรูปทรงหลายระดับ โดยมีการออกแบบรูปทรงให้มีขนาดลดหลั่นเป็น 3 ระดับคือ สูง ระดับกลาง และต่ำมีลักษณะเป็นภาพ 2 มิติ ภายในโครงสร้างของรูปทรงกระบอกในแต่ละรูปทรงจะมีรูปหมวกสอดแทรกอยู่ภายใน ซึ่งเป็นส่วนที่แอร์นส์เชื่อมต่อกันระหว่างรูปทรงหนึ่งไปสู่อีกรูปทรงหนึ่ง ในโครงสร้างเดียวกันที่แสดงถึงลักษณะของรูปร่างมนุษย์ ในจินตนาการบางรูปทรงมีการสอดรูปหมวกไว้ใน รูปทรงที่โปร่งใส ทำให้รูปร่างรูปทรงที่เกิดขึ้นมีเนื้อหาที่ซับซ้อนและท่าทางที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดจังหวะลีลาที่แตกต่างกัน ทำให้ภาพที่เกิดขึ้นน่าสนใจและแปลกไปจากความเป็นจริง

13. ผลงานชื่อ The Chinese Nightingale 1920

Photo Collage and indian ink on paper

12.2 x 9.8 c.m.

13.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่มีเนื้อหาของการแสดงออก เพื่อต่อต้านสังคมและวิถีชีวิตของคนเยอรมนีภายหลังสงคราม ตามแนวคิดของ ลัทธิดาดา ที่แอร์นส์ ได้เข้าร่วมอยู่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ กลุ่มลัทธิดาดาในเยอรมนีนี้ มีการแสดงออกเพื่อต่อต้านชนชั้นกลางอย่างรุนแรง แอร์นส์ ได้นำวิธีการภาพปะติดที่ได้จากการนำภาพถ่าย และเอกสารสิ่งพิมพ์นำมาประกอบต่อ เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการต่อต้าน ผลงานในช่วงเวลานี้จึงมีลักษณะที่กลุ่มศิลปินในเบอร์ลินเรียกว่า “ ภาพถ่ายปลอม ๆ ” ของลัทธิดาดาในเบอร์ลินได้มาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ สำหรับ แอร์นส์ เขาได้ใช้วัสดุเหล่านี้ประดิษฐ์ผลงานศิลปะอย่างอิสระ ซึ่งวิธีการเหล่านี้เขาได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่ม คิวบิสม์ และ ราอูล ฮอสแมน ซึ่งเป็นผู้นำเทคนิคเหล่านี้ มาใช้ใน

การสร้างสรรคเป็นครั้งแรกในเบอร์ลิน ซึ่งแอนส์ได้พัฒนาด้านเนื้อหาของเขาให้มีความอิสระในด้านความคิด ผสมผสานกับความฝัน และสร้างสรรค์รูปร่างที่แปลกประหลาด
(Rubin. 1968 : 49 – 50)

13.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นการนำรูปร่างรูปทรงของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์จากภาพถ่าย นำมาประกอบต่อกับ รูปร่างและรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูปมาปะติดผสมผสานกันเป็นภาพที่ แอร์นส์ได้จินตนาการขึ้นใหม่ ให้ดูมีลักษณะของท่าทางของรูปทรงที่มีการเตรียมพร้อมเพื่อการต่อสู้ โดยมีพื้นภาพด้านหลังเป็นภาพถ่ายลักษณะของพืช ที่มีลักษณะเป็นเส้นเล็ก ๆ คล้ายต้นหญ้าเมื่อประกอบรวมกันกับ รูปทรงของอวัยวะ ทำให้ภาพดูมีลักษณะโดดเด่นและยังสามารถแสดงความรู้สึกของชนชั้นล่างได้อย่างดี

การใช้สี ภาพผลงานนี้เป็นภาพที่มีการใช้สีที่เกิดจากการนำภาพถ่ายมาประกอบต่อโดยใช้วิธีการปะติด และระบายสีหมึกทับลงบนภาพถ่าย โครงสีภายในของภาพมีลักษณะของสีที่มีน้ำหนักของสีใกล้เคียงกัน เนื่องจากเป็นภาพถ่าย ขาว - ดำ ลักษณะของสี เป็นสีที่ได้จากสีสังเคราะห์ได้แก่ สีของภาพถ่าย และสีจากหมึกสี

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ กระดาษ ภาพถ่ายบนกระดาษและกาว

การใช้พื้นผิว พื้นผิวมีลักษณะเรียบแบนเป็นแผ่นภาพ 2 มิติ นำมาปะและประกอบต่อร่วมกัน ดังนั้นพื้นผิวที่เกิดขึ้นภายในภาพ จึงมีลักษณะเป็นพื้นผิว 2 มิติ

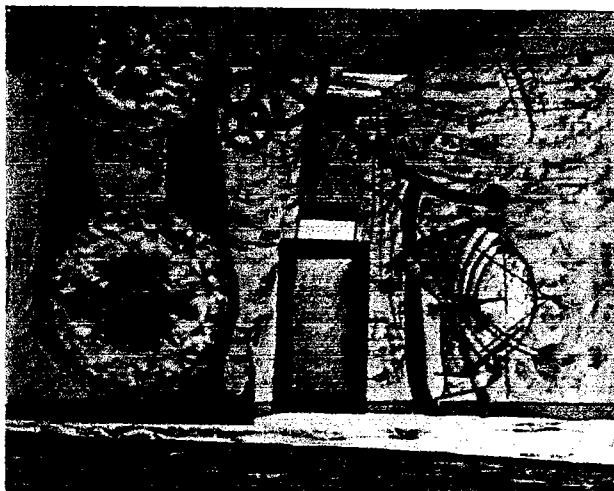
13.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

แอร์นส์ ได้ใช้วิธีการสร้างภาพแบบจิตกรรมสื่อประสม โดยใช้วิธีการนำภาพถ่ายมาปะติด ผสมผสานกับการเขียนสีหมึกดำ เนื่องจากช่วงเวลานี้แอร์นส์มีประสบการณ์และความสามารถมากในการนำภาพถ่ายมาตัดต่อ เพื่อให้เกิดเป็นภาพใหม่และให้สื่อความหมายอย่างอิสระ วิธีการของแอร์นส์ได้ใช้วิธีการฉีก ซึ่งทำให้ดูเหมือนขยะ ซึ่งภาพทั้งหมดนี้มีผลมาจากความเจ็บปวดที่ได้รับ จากสภาพสังคมรอบ ๆ เบอร์ลิน

ในการสร้างภาพ The Chinese Nightingale 1920 จึงเป็นภาพที่ แอร์นส์ใช้ภาพหลายภาพ นำมาประกอบต่อกัน ผลที่ได้คือภาพการต่อสู้ซึ่งทำให้ผู้ดูเกิดจินตนาการต่อไปหลังจากที่ได้เห็นภาพผลงานของเขาซึ่งแตกต่างจากภาพของกลุ่ม คิวบิสม์ ที่มุ่งเน้นความจริงมากกว่าการแสดงความคิด

14. ผลงานชื่อ Mine House on the Lahn 1920

Collage with gouache and watercolour on paper,
25 x 31.5 c.m .

14.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ช่วงปี 1919 - 1920 เป็นช่วงเวลาที่ แอร์นส์ท ยังรวมกลุ่มอยู่กับสมาชิก ลัทธิดาดา แนวคิดในภาพผลงานยังคงมีลักษณะเนื้อหา ที่แสดงออกทางสังคมของคนในเบอร์ลิน โดยทั่วไปยังต่อต้านสังคม และต่อต้านรูปแบบกลวิธีในการสร้างสรรค์ศิลปะจะเห็นได้จากการที่แอร์นส์ทค้นพบวิธีการสร้างงานศิลปะด้วยการนำวัสดุที่มีมิติ นำมาผสมผสานกับภาพถ่ายและเอกสารสิ่งพิมพ์ในภาพผลงานของแอร์นส์ท เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ เขามักจะนำเอารูปทรงของฟันเฟืองของจักรกลมาใช้อย่างปราศจากเหตุผล โดยมุ่งเสนอแนวคิดอิสระและต่อต้านรูปทรง ซึ่งแอร์นส์ท มีความสามารถที่จะจินตนาการสร้างสรรค์รูปทรงได้อย่างพลิกแพลง ซึ่งต่างจากศิลปินดาดาในกลุ่มเดียวกันอย่างพิคาเบีย ที่ได้นำเครื่องจักรกลมาใช้ในการสร้างสรรค์อย่างตรงไปตรงมาแสดงอารมณ์ที่ตลกและอารมณ์ขัน

(Waldman. 1992 : 122 – 123)

David Brit ได้เขียนถึงความสามารถของ แอร์นส์ท ในเรื่องของการจินตนาการว่า แอร์นส์ท มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนสิ่งที่เกิดขึ้น ให้ดูประหลาดทุกสิ่งที่เป็นไปไม่ได้แก่คนอื่น สำหรับเขาแล้วสามารถที่จะทำรอยเปื้อนของกาแฟให้เป็นก้อนเมฆ เมล็ดพืชให้เป็นก้อนหิน โดยการแสดงออกอย่างง่าย ๆ

(Britt. 1989 : 39)

ดังนั้นภาพผลงานของแอร์นส์ท จึงเต็มไปด้วยจินตนาการสื่อความหมายจากประสบการณ์ของเขาที่มีต่อสังคมในเบอร์ลินโดยการนำรูปลักษณะของจักรกลมาเป็นสื่อ ด้านเนื้อหาในองค์ประกอบของภาพเพื่อต้องการที่จะต่อต้านสังคมในเบอร์ลิน ขณะเดียวกันก็แสดงลักษณะการต่อต้านการสร้างสรรคงานศิลปะแบบเดิมในอดีตที่ผ่านมา

14.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง แอร์นส์ท ได้นำรูปร่างรูปทรงของจักรกลอันได้แก่ เฟือง และรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต นำมาใช้ผสมกันกับภาพผิวไม้ที่มีลักษณะของลวดลายธรรมชาติที่แสดงลักษณะของร่องรอยของประสบการณ์ซึ่ง แอร์นส์ท ได้นำมาผสมผสานกันในผลงาน

การใช้สี โครงสร้างการใช้สีในภาพผลงานของ แอร์นส์ท มีลักษณะของการใช้สีแบบวรรณะร้อนแต่ไม่ใช่สีที่สดใส สีที่ใช้มักมีน้ำหนักของสีที่มีการผสมของเนื้อสีให้ดูหม่น มีการใช้สีที่มีน้ำหนักเข้มระบายแบบไล่สีน้ำหนักเพื่อแสดงมิติความตื้นลึกของภาพด้วยสีเข้ม สีที่มีน้ำหนักเข้มมักเป็นส่วนประกอบของสีที่ใช้เน้นรูปร่างรูปทรง รายละเอียดของรูปนอกจากนั้นยังมีการนำเอาสีของวัตถุ เช่น สีของไหมพรมที่มีน้ำหนักของสีที่อ่อนนำมาใช้ภายในภาพผสมผสานกับการระบายสีน้ำแล้วนำมาตัดเส้นด้วยสีเข้ม ลักษณะของสีที่ใช้ เป็นสีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ได้แก่ สีน้ำ สีจากไหมพรมสีจากผ้าสักกะหลาด

การใช้วัสดุ วัสดุที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น กระดาษ สีน้ำ ไหมพรมและ เศษผ้า

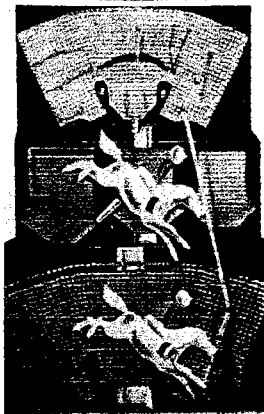
การใช้พื้นผิว พื้นผิวของภาพที่มีความแตกต่างกันบนระนาบเดียวกันจะเห็นได้ว่าในภาพผลงานของ แอร์นส์ท ภาพนี้มีการนำเอาวัสดุที่มีมิตินำมาใช้ในการสร้างงาน ซึ่งมีลักษณะของพื้นผิวแบบ 2 มิติประกอบรวมอยู่ด้วยกัน ซึ่งทำให้ภาพรู้สึกเป็นธรรมชาติเมื่อ แอร์นส์ท สร้างพื้นผิว 2 มิติลงบนรูปร่างและแสดงความรู้สึกด้วยการใช้พื้นผิวที่อยู่ในน้ำหนักเข้ม

14.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

เป็นการนำเอากลวิธีแบบจิตรกรรมนำมาใช้ โดยใช้เทคนิค วัตถุสำเร็จรูปนำมาผสมกับเทคนิคการระบายสี แอร์นส์ท ใช้รูปร่างรูปทรงของเครื่องจักรและรูปทรงเรขาคณิตมาใช้เป็นส่วนประกอบของภาพและสร้างมิติความลึกกลับภายในภาพด้วยน้ำหนักเข้มที่ทำให้ภาพมีมิติความลึกเข้าไปภายในที่มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างของระยะของรูปทรง และพื้นผิวที่มีความเป็นอิสระ โดยไม่คำนึงถึงหลักขององค์ประกอบศิลป์ การจัดองค์ประกอบมีลักษณะเหมือนการเล่าเรื่อง สังเกตได้จากวิธีการจัดวางรูปร่างรูปทรงซึ่งมีการต่อเนื่องและสัมพันธ์กันและจบลงที่ความรู้สึกของมิติ ซึ่งทำให้ภาพดูซับซ้อน

15. ผลงานชื่อ Dada Degas .c 1920

Collage and gouache on paper,
48 x 31 cm .

15.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เนื่องจากช่วงเวลาปี 1920 เป็นช่วงเวลาที่ แอร์นส์ท มีความสำเร็จเป็นอย่างมากในการทำภาพปะติด โดยใช้เนื้อหาจากประสบการณ์ที่พบเห็นในเบอร์ลินนำมาเป็นแรงผลักดันในการสร้างสรรค์ โดยมีแนวปฏิบัติของลัทธิดาดา เป็นตัวควบคุมเพื่อที่ต่อต้านสังคม โดยใช้ศิลปะเป็นสื่อในการแสดงออกที่มีแนวคิดต่อความเสื่อมศรัทธาต่อสังคมที่ปกครองโดยชนชั้นกลางในเบอร์ลิน และแสดงการต่อต้านแนวคิดเดิมที่ปฏิบัติกันมา โดยใช้วิธีการต่อต้านออกทางศิลปะ

15.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ใช้รูปร่างรูปทรงที่เป็นเรขาคณิตที่มีแนวโน้มไปในทางรูปร่างของเครื่องจักรกล สังเกตได้จากพื้นภาพจะมีรูปร่างของโครงสร้างของจักรกลสีดำเป็นพื้นผิวองค์ประกอบที่มีอยู่ภายใน ใช้รูปร่างเรขาคณิตเหมือนแผ่นภาพที่คลี่ออกมาเป็นภาพแบน ซึ่งคล้ายกับผลงานของ พิกัสโซ่ แผ่นภาพรูปร่างเรขาคณิต ถูกเสียบด้วยรูปทรงกระบอกผ่าครึ่งเหมือนต้องการสื่อสัญลักษณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ รูปร่างที่ทำจากไหมพรมถูกเป็นผืนถูกตัดให้เป็นรูปร่างเรขาคณิต คล้ายรูปร่างของเครื่องจักรกล ด้านบนสุดที่เป็นองค์ประกอบด้านหน้าใช้รูปสัตว์และมนุษย์ในรูปร่างของคนกำลังขี่ม้าในท่ากระโดดเคลื่อนไหวเป็นธรรมชาติให้ความรู้สึกที่ขัดแย้งกันระหว่างรูปร่างรูปทรงของธรรมชาติและรูปร่างรูปทรงของเรขาคณิต

การใช้สี การใช้สีในภาพนี้เป็นการใช้สีในลักษณะของสีที่มีน้ำหนักค่อนข้างตัดกัน ระหว่างสีอ่อนและสีเข้ม ซึ่งอยู่ในวรรณะใกล้เคียงกันโดยมีแดงและเขียวซึ่งเป็นสีที่สดใสและเป็นส่วนสำคัญที่สร้างจุดสนใจในภาพ ลักษณะสีเป็นสีที่เกิดจากวัสดุสังเคราะห์ที่เป็นสีแท่งของตัววัสดุได้สีของไหมพรม และสีที่ใช้ระบายทั้งบนกระดาษ ซึ่งเกิดจากกระบวนการทางเคมี

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ได้แก่ไหมพรมถูกเป็นผืนนำมาตัดเป็นรูปร่างเรขาคณิต และกระดาษซึ่งเป็นวัสดุที่นำมาใช้ตัดเป็นรูปสัตว์และมนุษย์ แล้วระบายสีทับลงบนรูปทรงนั้นพื้นของผลงานก็ถูกระบายด้วยสีดำลงบนแผ่นกระดาษให้มีรูปร่างเรขาคณิตคล้ายภาพของชิ้นส่วนของเครื่องจักรกล

การใช้พื้นผิว ประกอบด้วยพื้นผิว 3 มิติ ที่เกิดจากกลดลายของไหมพรม ถักเป็นแผ่นรูปร่างเรขาคณิตสี่เหลี่ยม วางรูปร่างติดกันกับพื้นระนาบสีด้อย่างรุนแรง ระหว่างพื้นระนาบกับรูปร่างของวัสดุ 3 มิติ โดยมีรูปร่างของคนขี่ม้าในท่าเคลื่อนไหวปะติดอยู่ด้านบน ในท่าทางกำลังกระโดดเข้าเส้นชัย ซึ่งทำให้ภาพทั้งหมดมีระยะความตื้นลึก ซึ่งเกิดจากความแตกต่างของพื้นผิวหลายน้ำหนัก

15.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

กลวิธีที่ แอร์นส์ท์ ใช้ในการสร้างภาพนี้เป็นวิธีการนำวัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ ไหมพรมถักเป็นแผ่นนำมาติดเป็นรูปร่างเรขาคณิต และใช้วิธีปะติดลงไปบนภาพ วิธีนี้เป็นวิธีคิดขึ้นมาใหม่ของ แอร์นส์ท์ ในช่วงเวลาปี 1919 – 1920 เป็นช่วงเวลาที่ แอร์นส์ท์ ประสบความสำเร็จในการใช้วิธีปะติดวัสดุลงไปบนภาพเท่ากับเป็นการต่อต้านวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะในแบบอดีตที่ผ่านมา โดยพยายามทำให้ภาพที่เกิดขึ้นมีลักษณะที่ง่ายไม่ซับซ้อนคล้ายกับผลงานของ พิกัสโซและดูชอง ในการนำวัสดุสำเร็จรูป และรูปแบบของภาพคล้ายพิมพ์เขียวนำมาใช้ร่วมกัน

กัจจกร สุนพงษ์ศรี กล่าวถึง แอร์นส์ท์ว่า แอร์นส์ท์นั้นมีความประทับใจในการใช้วัสดุสำเร็จรูปของ ดูชองและลักษณะพิมพ์เขียวคล้ายสถาปนิกของพิกัสโซ่มาก ผลงานของเขาดูสลับประหลาด เขาชอบสร้างงานผสมระหว่างภาพที่เหมือนจริง นำมาปะติดต่อดัดต่อให้เกิดเป็นภาพขึ้นใหม่ ซึ่งเรียกว่า ภาพในภาพ จากภาพจริงไปสู่ความเพ้อฝัน (กัจจกร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 250)

ดังนั้นกลวิธีที่ แอร์นส์ท์ ใช้จึงเป็นกลวิธีที่สร้างความแปลกประหลาดให้กับวงการศิลปะของสมาชิก ลัทธิดาดาในช่วงเวลานั้นเป็นอย่างมาก

ผลงานของ ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp,)

16. ผลงานชื่อ Forest , 1916

Painted wood ,

32 x 21 c.m.

16.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

แนวคิดของ อาร์ป คือการสร้างงานศิลปะในรูปแบบ ปฏิกริยาต่อต้าน อาร์ป เป็นสมาชิกลัทธิดาดาในปี 1916 และยังเป็นแกนนำคนสำคัญของลัทธิดาดาในการต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของอดีต อาร์ปมีความคิดเรื่องการเมืองอย่างรุนแรง ต่อต้านความเป็นชนชั้น การปกครองและจริยธรรม

ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ อาร์ปเคยสนใจศิลปะในแนวอื่นมาก่อนที่จะเข้าร่วมกับ ลัทธิดาดาและได้ปฏิบัติการศิลปะกับกลุ่มเอ็กซ์เพรสชันนิสม์มาก่อน จากนั้นยังสนใจและชื่นชอบการสร้างงานศิลปะของศิลปินอย่าง แคนดินกี และยังเคยสร้างงานตามแนวของ ซวิตเทอร์ส และทำงานตามแนว คิวบิสม์

วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่า อาร์ปสร้างงานปะติดไว้มากมายในลักษณะของ " ชีวรูป " ซึ่งเป็นรูปทรงนามธรรม ที่แสดงถึงธรรมชาติชีวิตและการเติบโต เป็นการแสวงหารูปทรงแบบใหม่ที่คงความเป็นแบบนามธรรมและสัมพันธ์กับชีวิตบนโลกนี้ ตัวอย่างปะติมากรรม " ไม้ระบายสี " (Forest 1916) (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535 :55)

บทบาทแบบอัตโนมัติของอาร์ป ในยุค ลัทธิดาดา จุดเริ่มต้นเป็นการบันทึกและต่อมาก็สร้างสรรค์เส้นรอบนอกมาเป็นการแสดงรูปร่างสูง-ต่ำจนถึงพื้นเส้นสายแสดงความก้าวร้าวต่อกายภาพของมนุษย์ อวัยวะพืชพันธุ์และชีวิตสัตว์ ซึ่งไม่มีในแบบเขียนมาก่อนแล้วไม่หมายถึงอะไร ชีวิตสามารถเปลี่ยนแปลงรูปร่าง รูปแบบ ลวดลายได้ จนกว่าจะเสร็จสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อาร์ปมีลักษณะวิธีการสร้างสรรค์รูปแบบที่ดูไม่แน่นอน มีลักษณะของการต่อต้านศิลปะ โดยได้รับอิทธิพลการทำตามแบบคิวบิสม์ที่เขาฝึกฝนมาแต่แรก (Rubin. 1968 : 41)

แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของ อาร์ปที่มีลักษณะของการต่อต้านสังคมและต่อต้านศิลปะตามอุดมการณ์ของ ลัทธิดาดา และแสดงออกมาสู่ผลงานที่ชื่อ Forest, 1916

16.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง อาร์ปสนใจที่จะใช้รูปทรงที่ได้แนวคิดที่มาจากกลุ่ม คิวบิสม์ นำมาผสมกับเส้นโค้งทำเป็นรูปร่างแบบอวัยวะและธรรมชาติลวดลาย พันธุ์พืชที่เกาะเกี่ยวกัน ซึ่งมีรากฐานมาจากศิลปะแบบบาวัว และตัวเขาเองเลือกรูปแบบที่ใกล้ตัวที่สุดในการสร้างสรรค์ได้แก่รูปแบบของพวก ไบโอมอร์ฟิส (Rubin 1968 : 40)

การใช้สี การใช้สีในภาพนี้ อาร์ปใช้วิธีการระบายที่ดูเรียบบนไม้ที่วางทับซ้อนกัน มีการใช้คู่สีที่ตัดกันอย่างรุนแรงคือสีแดง และสีเขียวมีสีเหลืองและสีน้ำเงินเป็นส่วนประกอบในโครงสร้างที่ส่งประกายของสีโดยรวมออกมาในลักษณะวอร์มร้อน ไม่มีการไล่สีหน้าหนักของสี สีที่ใช้เป็นสีที่เกิดจาก วัสดุสังเคราะห์นำมาระบายบนไม้ที่ฉลุเป็นรูปทรงชีวรูป

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์และวัสดุธรรมชาติ

การใช้พื้นผิว เป็นพื้นผิวที่มีลักษณะเรียบ เกิดจากลักษณะของวัสดุและเกิดจากการระบายสี

16.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์.

ใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์แบบปะติมากรรม โดยการนำวัสดุที่มีมิตินำมาใช้ในการสร้างสรรค์ ในภาพผลงานชิ้นนี้ อาร์ปใช้วิธีฉลุไม้ให้เป็นภาพชีวรูป นำมาระบายสีจัดวางซ้อนกัน เพื่อให้เกิดรูปร่างใหม่ โดยการจัดระดับความสูงต่ำของพื้นระนาบให้ดูตื้นลึก แตกต่างกัน

กำจร สุนพงษ์ศรี กล่าวถึงการสร้างสรรค์ของ อาร์ปว่า ผลงานระหว่างนี้น่าสนใจ อาร์ปนำรูปทรงบริสุทธิ์ มาใช้โดยการนำไม้แผ่นมาเลื่อยเป็นรูปทรงต่าง ๆ นำมาประกอบกันเข้า เสร็จแล้วระบายสี แม้ว่าเทคนิคนี้ พวกคิวบิสม์จะนำมาใช้ก่อนแล้วด้วยการนำกระดาษแข็ง แผ่นไม้ โลหะ มาประกอบร่วมกัน แต่อาร์ปนำความใหม่ยิ่งกว่าตรงที่เขาคิดถึงสัดส่วนของรูปทรง ช่องว่าง และจังหวะในลีลาประสานสัมพันธ์ของแต่ละรูปทรง จุดมุ่งหมายก็เพื่อสร้างรูปให้มีลักษณะของภาพอย่างอิสระ บางครั้งคล้ายคลึงกับธรรมชาติ แต่เขาก็ไม่พยายามที่จะเลียนแบบธรรมชาติ (กำจร สุนพงษ์ศรี. 2518 : 253)

วิธีการสร้างสรรค์ของ อาร์ปจึงมีลักษณะการสร้างสรรค์ โดยนำวิธีแบบประติมากรรมมาผสมกับการระบายสี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการสร้างสรรค์แบบสื่อประสม

17. ผลงานชื่อ Fleur Marteau.1916

Oil on wood ,

60.96 x 48.2 cm.

17.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ช่วงที่ อาร์ป สร้างสรรค์งานนี้ เป็นช่วงเวลาที่ลัทธิดาดาในเบอร์ลินกำลังมีบทบาททางด้านศิลปะในลักษณะแปลกๆ ใหม่ ๆ เพื่อที่จะเรียกร้องความสนใจ แต่อาร์ปก็ยังคงมีแนวคิดที่ต่อต้านสังคมและระเบียบแบบแผนแบบดั้งเดิมที่ผ่านมา งานของอาร์ปจึงมีลักษณะต่อต้าน และใช้รูปทรงชีวะรูปยังคงมีบทบาทในการสร้างสรรค์ของอาร์ป

เพื่อที่จะค้นหารูปทรงอิสระ โดยวิธีการนำมาจัดวางซ้อนซ้อนทับไปมาเพื่อค้นหาจังหวะขององค์ประกอบที่สวยงาม

17.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง มีลักษณะรูปทรงที่ได้มาจากธรรมชาติ ชีวะรูป และ รูปทรงเรขาคณิต รูปร่างและรูปทรงแต่ละอัน มีความเป็นอิสระที่มีลักษณะเป็นแผ่นเล็กบางใหญ่บ้าง บางรูปทรงมีลักษณะที่ดูอิสระ โดยนำมาประกอบรวมกัน จนเกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่มีความเป็นอิสระ

การใช้สี โครงสร้างของสีที่ใช้ในการระบายในภาพมีสีวรรณะร้อนและประกอบด้วยน้ำหนักของสีที่ใกล้เคียงกัน โดยจัดวางน้ำหนักของแต่ละรูปร่างด้วยวิธีการระบายสีเรียบ สีที่โดดเด่นได้แก่สีแดงและ ส้มตัดกับกลุ่มสีน้ำตาลดำ ซึ่งเป็นสีที่อยู่ในวรรณะเดียวกัน สีขาวมีน้ำหนักอ่อนเบาที่สุด เมื่อเข้าไปอยู่ร่วมกับสีร้อนที่มีปริมาณมากกว่า จึงมีส่วนทำให้สีทั้งสองชุดดูโดดเด่นน่าสนใจ เป็นสีสังเคราะห์ ระบายบนแผ่นไม้ฉลุ รูปร่างชีวะรูป

การใช้วัสดุ เป็นสีสังเคราะห์ระบายบนไม้ ซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติ

การใช้พื้นผิว มีลักษณะของพื้นผิวที่เรียบทั้งภาพ เกิดจากผิวของวัสดุและการระบายสี

17.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีสร้างสรรค์แบบสื่อประสม เนื่องจากอาร์ปใช้วิธีการนำไม้มาฉลุเป็นรูปร่างต่าง ๆ อย่างอิสระ โดยมีแนวคิดมาจากรูปร่างของ ชีวะรูป และนำสีมาระบายบนรูปร่างแล้วจึงนำมาจัดวางประกอบกันแบบซับซ้อนให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ ที่สำคัญคือจะต้องสามารถสื่อความเป็นธรรมชาติ

Sir Herbert Reid เขียนถึง อาร์ปว่า ในระหว่างปี 1915 – 1916 อาร์ปได้สร้างผลงานรูปแบบนามธรรม โดยการตัดรูปร่างรูปทรงของชีวะรูปมาใช้ในการสร้างสรรค์ ภาพมีความสูงต่ำทำด้วยไม้ระบายสีนำมาจัดวางอย่างไม่เป็นระเบียบสูงและต่ำซับซ้อนเป็นครั้งแรก โดยใช้วิธีการอย่างตรงไปตรงมาโดยวิธีการนำไม้มาตัดเป็นรูปร่างแล้วปะติดอย่างอิสระ อาร์ปมีความต้องการที่จะให้ผลงานของเขาสามารถแสดงความรู้สึกธรรมชาติ (Reid. 1965 : 17)

วิรุณ ตั้งเจริญกล่าวว่า อาร์ป เป็นคนที่สร้างสรรค์ผลงานได้มากมายในในลักษณะของรูปทรงชีวะรูป ซึ่งเป็นรูปทรงนามธรรมที่แสดงออกถึงธรรมชาติ ชีวิต และการเจริญเติบโต เป็นการแสวงหารูปทรงแบบใหม่ที่ตั้งเป็นนามธรรมสัมพันธ์กับชีวิตบนโลกนี้ เช่น ประติมากรรม ชีวะรูปไม้ระบายสี (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535 : 55)

18. ผลงานชื่อ Head of Tzara 1916

Painted wood,

49.5 x 47 c.m.

18.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

อาร์ปยังคงใช้แนวคิดเดิมที่ผ่านมาคือการสร้างงานในลักษณะต่อต้านศิลปะเพราะอาร์ปปฏิบัติต่อแนวคิดของ ลัทธิดาดา ถึงแม้ว่าสมาชิกของลัทธิดาดาจะเหลือน้อยลง การสร้างสรรค์ได้พัฒนามาจากภาพปะติดแบบ 2 มิติ ไปสู่ภาพหุ่นในช่วงปี 1915 – 1916 ตามแนวของกลุ่ม คิวบิสม์ โดยการนำเอาวัสดุ 2 มิติ และ 3 มิติ นำมาปะติดผสมประสานกับรูปลักษณะของ อวัยวะและชีวะรูป (โบโอมอร์ฟัส) คำว่าอวัยวะและชีวะรูปมีผลมาจาก “ ลัทธิมนุษย์แนวใหม่ ” คือรูปร่างรูปทรงของคิวบิสม์ แสดงให้เห็นถึงสถานะภาพของภายนอกของรูปแอบสแตรก ส่วนลัทธิดาดา ต้องการรับใช้ความรู้สึกของมนุษย์ และความเพ้อฝันในการสร้างสรรค์ซึ่งกลับมาสัมผัสกับภาพ Head of Tzara 1916 เป็นภาพที่สร้างขึ้นและ อาร์ป ได้พัฒนาลักษณะเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ซึ่งในภาพก็มีได้อธิบายอะไรมากกว่าการรวมกันของกายภาพและชีวะภาพตลอดจนการแสดงลักษณะของอวัยวะและความตลกสนุกสนานขบขัน (Rubin. 1968 : 40)

18.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ในภาพนี้เป็นรูปร่างที่ อาร์ป ได้นำรูปถ่ายของชีวะรูปและรูปอวัยวะ (Organic Form) นำมาประกอบกันเป็นรูปร่างใหม่ซึ่งมีลักษณะนามธรรม

การใช้สี อาร์ปใช้สีคู่ตรงกันข้าม 1 คู่ ในการสร้างโครงสร้างโดยให้มีปริมาณของสีฟ้ามากกว่าประมาณ 70 % ต่อ 30 % ในการใช้สีระบายลงบนแผ่นไม้ ที่นำมาฉลุเป็นรูปร่างต่างๆอย่างอิสระ อาร์ปได้ใช้วิธีระบายแบบเรียบ และมีการใช้เทคนิคการระบายสีให้เกิดพื้นผิว 2 มิติ ลักษณะของสีเป็นสีสังเคราะห์ที่ใช้ระบายลงบนวัสดุธรรมชาติและ อาร์ป ได้ใช้ไม้ นำมาฉลุเป็นรูปร่างอิสระแล้วระบายสี

การใช้วัสดุ ใช้วัสดุสังเคราะห์ ได้แก่สีระบายลงบนวัสดุธรรมชาติ เช่นไม้

การใช้สี อาร์ปใช้วิธีระบายสีลงบนระนาบที่มีมิติ โดยสร้างผิวระนาบด้วยการระบายสีแบบเรียบและแบบสร้างสรรค์ให้เกิดผิว 2 มิติ ซึ่งทำให้พื้นผิวเกิดความแตกต่างกันของพื้นผิวทำให้ภาพดูน่าสนใจ ความแตกต่างของพื้นผิวทำให้ภาพเกิดความงามของรูปร่างรูปทรงที่ปรากฏขึ้น

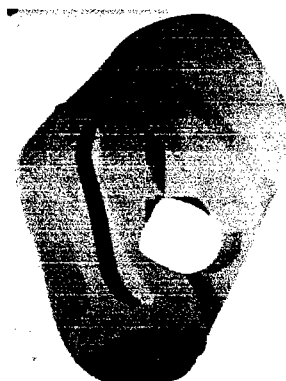
การใช้พื้นผิว วิรุณ ตั้งเจริญ กล่าวว่าผิวที่มองเห็นด้วยสายตาเป็นลักษณะผิวที่มองเห็นด้วยสายตาเป็นลักษณะผิวที่มองเห็นได้จำกัดอยู่บนงาน 2 มิติ เป็นผิวที่สามารถแสดงนัย สามารถมองเห็นได้ แม้ลักษณะผิวที่มองเห็นได้นี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกสัมผัสและเกิดจินตนาการภาพพื้นผิวถ่ายทอดมาเป็นความรู้สึกที่เป็นรูปธรรมแต่ไม่สามารถสัมผัสได้ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2539 : 100)

18.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

อาร์ปใช้วิธีการสร้างงานแบบสื่อประสม โดยวิธีการนำกลวิธีแบบงานประติมากรรมมาผสมผสานกับวิธีการแบบจิตรกรรม โดยการระบายสีบนไม้ใช้วิธีการจัดวางรูปร่างให้ดูซับซ้อน ผลงานที่เกิดขึ้นมีลักษณะคล้ายงานประติมากรรมที่ติดกับผนังพื้นของระนาบ เป็นส่วนประกอบของผลงาน ใช้รูปทรงอิสระทำผิวโดยมีลวดลายที่มีมิติ นำรูปร่างที่เตรียมไว้หลายรูปร่างมาจัดวางซ้อนกันทำให้เกิดจังหวะความสูงต่ำในผลงานของอาร์ป จะมีลักษณะความสูงต่ำ 3 ระดับคือ ระนาบระยะกลางและหลัง แต่ทั้งสามระดับจะผสมผสานกันอย่างกลมกลืนและสวยงาม

ดังนั้น ภาพที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะวิธีการแบบประติมากรรมผสมกับจิตรกรรม ซึ่งแตกต่างไปจากผลงานจิตรกรรมแบบเก่า ที่กลุ่มลัทธิดาดาต่อต้านและแสดงความเป็นอิสระของรูปร่างและรูปทรงมุ่งเสนอความคิด โดยใช้สื่อภาษาของสัญลักษณ์เป็นสื่อในการนำเสนอ

19. ผลงานชื่อ Earth Forms, 1917
Plain wood relief ,
85x60 cm.

19.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่แสดง ปฏิกริยาต่อต้าน ตามแนวลัทธิดาดา ในขณะเดียวกัน William. S Rubin ได้กล่าวถึง อาร์ปว่าเป็นศิลปินที่ต่อต้านศิลปะ เนื่องจากการสร้างศิลปะของอาร์ปไม่มีรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการสร้างสรรค์ เขาเริ่มบทบาทจากการบันทึกตามแบบยุดดาดา ต่อมาก็สร้างศิลปะจากแนวคิดของตนเอง และพัฒนาไปสู่รูปทรงที่สูงต่ำของพื้นหน้า และแสดงเส้นสายที่ก้าวร้าวต่อภาพของมนุษย์และอวัยวะ การปลูกพืชพันธุ์และชีวิตสัตว์ ในการสร้างสรรค์ศิลปะที่เขาไม่เคยมีการกำหนดในแบบการเขียนมาก่อนขณะทำงานเขาเขียนภาพอย่างอัตโนมัติ ดูภาพแล้วไม่หมายถึงอะไรเลย รูปทรงเปลี่ยนแปลงได้อย่างอิสระสิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้เขาได้รับชัยชนะและเป็นที่ยอมรับ

(Rubin.1968 : 41)

แนวคิดของภาพ Earth Forms, 1917 จึงเป็นภาพที่เขาได้พัฒนาการใช้รูปทรงตามวิธีการของเขา โดยการนำรูปทรงของมนุษย์และอวัยวะนำมาประสมกัน เพื่อให้เกิดรูปทรงรูปทรงอย่างอิสระเพียงแต่ว่าภาพนี้จะมีลักษณะของการแสดงของการอยู่ร่วมกันของรูปทรงรูปทรงมนุษย์ตลอดถึงความแปลกใหม่ของรูปทรงรูปทรงที่เกิดจากการทับซ้อนกัน

กัจจกร สุนพงษ์ศรี กล่าวถึงอาร์ปว่า อาร์ปมีแรงบันดาลใจจากสิ่งมีชีวิต ดังเช่น จากใบไม้หรือสัตว์ จุดมุ่งหมายก็เพื่อ สร้างสัญลักษณ์ใหม่ (กัจจกร สุนพงษ์ศรี, 2528 : 253)

19.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปทรงและรูปทรง งานศิลปะเนื่องจาก อาร์ปมีความสนใจเกี่ยวกับรูปทรงรูปทรงจากชีวภาพ มีการนำรูปทรงเหล่านี้มาประกอบและสร้างสรรค์ให้ได้รูปทรงและรูปทรงใหม่อย่างอิสระ สามารถแสดงออกเป็นสัญลักษณ์ใหม่

Earth Forms, 1917 เป็นการประกอบกันของรูปทรงรูปทรง ที่ถูกสร้างสรรค์อย่างอิสระ วางอยู่บนระนาบอิสระที่เกิดเป็นรูปทรงใหม่จัดวางเป็น 3 ระดับ คือ ระนาบหน้า กลาง ไกล จัดวางให้เกิดการทับซ้อนอย่างเป็นเอกภาพด้วยรูปทรงและรูปทรงที่บริสุทธิ์

การใช้สี อาร์ปได้นำสีทองมาใช้ในภาพนี้โดยจัดทำไว้กลางภาพและวางน้ำหนักของภาพไว้ในระยะกลาง โดยมีรูปทรงขนาดเล็กทาดด้วยสีขาวจัดวางไว้เป็นระยะหน้า สีทุกสีที่ใช้ถูกระบายแบบเรียบ

ตรงไปตรงมาไม่มีการไล่น้ำหนัก สภาพโครงสร้างหนักไปทางวรรณธรรณ โดยมีสีขาวเป็นจุดเด่นของภาพ อาร์ป ใช้สีสังเคราะห์ระบายลงบนรูปร่างของไม้ที่ฉลุเป็นรูปร่างต่าง ๆ

ก่าจร สุนพงษ์ศรี กล่าวถึง อาร์ป เรื่องการใช้สีว่า อาร์ปได้นำ วัสดุ และการใช้กระดาษปิดฝา ผืนที่มีลวดลายสีเงินสีทองนำมาใช้ในงานส่วนใหญ่ เป็นลักษณะงานคล้ายแนวความคิดของ " มงเดรียง " เพราะอาร์ปยกย่องและสรรเสริญ มงเดรียง เป็นอย่างมาก (ก่าจร สุนพงษ์ศรี. 2528 : 254)

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ได้แก่ไม้ที่นำมาฉลุเป็นรูปแบบต่าง ๆ อย่างอิสระ และใช้สี ในการระบาย ลงบนวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้สร้างสรรค์

การใช้พื้นผิว ผิวที่ใช้ในภาพเป็นพื้นผิวเรียบ ที่เกิดจากการระบายสีและพื้นผิวของวัสดุ

19.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

อาร์ปใช้วิธีการสร้างสรรค์ศิลปะแบบสื่อประสม เห็นได้จากการนำสื่อต่างชนิดนำมาผสมร่วมกันในผลงานชิ้นเดียวกัน โดยการระบายสีลงบนแผ่นไม้ฉลุเป็นรูปทรงอิสระที่มีรูปทรงต่าง ผลงานของเขามีลักษณะโดยรวมแล้วค่อนข้างไปทางนามธรรม ภาพจะมีการแสดงออกทางความคิดมากกว่าการลอกเลียนแบบธรรมชาติ ซึ่งตัว อาร์ป เองไม่ต้องการลอกเลียนธรรมชาติแต่เขาต้องการสร้างรูปทรงใหม่ ให้มีความรู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติ

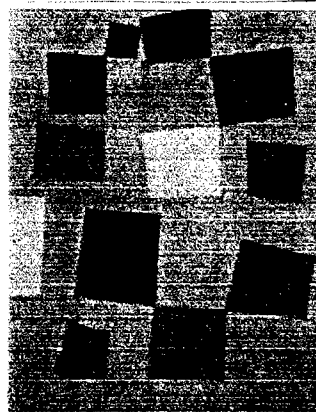
20. ผลงานชื่อ Squares Arranged to the laws Chance. 1917

Cut and pasted paper, ink and bronze paint.

33.2 x 25.9 cm.

Jean Arp

Jean Arp

20.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ในปี 1917 แนวคิดของ อาร์ปยังคงยึดมั่นอยู่กับลัทธิดาดา และต่อต้านงานศิลปะแบบเก่า อาร์ปมีความต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงกฎแห่งความเปลี่ยนแปลง เขาใช้วิธีการฉีกกระดาษเป็นรูปสี่เหลี่ยม ขนาดต่าง ๆ นำมาปะติดงานศิลปะของเขาแทนการระบายสี และใช้รูปร่างและรูปทรงเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ แทนทางธรรมชาติวิทยา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากศิลปะแบบนามธรรมอันบริสุทธิ์ (Waldman, 1992 : 133)

อาร์ปได้สร้างผลงานในลักษณะของการทำภาพปะติดที่มีแนวคิดมาจากการที่เขาปฏิบัติ มา ตามแนวศิลปะแบบอย่างลัทธิคิวบิสม์และนามธรรม ผลงานในช่วงปี 1915 –1917 จึงมีแนวคิดของกลุ่ม

ต่าง ๆ เหล่านี้เข้ามาผสมปนอยู่ภายในภาพ และมีบทบาทเป็นอย่างมากในผลงาน เพียงแต่อาร์ปนำวิธีการเหล่านั้นนำมาปรับปรุงใหม่ ภาพลักษณะนี้จึงมีการสร้างภาพไว้หลายภาพในช่วงปี 1916 ถึง ปี 1917 เช่นภาพ Collage Arranged According to The Law of Chance 1916 – 1917 และอีกหลาย ๆ ภาพในลักษณะเดียวกันและได้ถูกพัฒนาจากภาพปะติด 2 มิติ ไปสู่ลักษณะภาพ 3 มิติ โดยใช้วัสดุธรรมชาติผสมกับการระบายสี โดยการจัดวางองค์ประกอบสร้างความซับซ้อนภายในภาพ

ภาพ Squares Arranged to the laws Chance. 1917. จึงได้พัฒนาวิธีการสร้างสรรค์และผสมผสานกับวิธีการเดิมที่เขาได้ปฏิบัติมาก่อน ซึ่งมีอิทธิพลต่องานของเขาเช่น การใช้แผ่นวัสดุสีทอง เงิน หรือ วัสดุที่มีมิติ แม้แต่การพัฒนาจากองค์ประกอบแบบตรงไปตรงมา มีจังหวะที่ตึงใจ แนวทางของอาร์ปมุ่งแสดงออกทางความคิดมากกว่าการลอกแบบจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของอาร์ป บวกกับแนวคิดของลัทธิดาดา ที่อาร์ปเป็นแกนหลักของกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การต่อต้านศิลปะแบบเก่าที่เป็นแรงผลักดันให้อาร์ปพัฒนาผลงานอย่างมาก

20.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง อาร์ปได้ใช้รูปร่างเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์แทนรูปร่างชีวรูปและอวัยวะ ซึ่งได้จากธรรมชาตินำมาพัฒนาเป็นรูปร่างแบบตรงไปตรงมาอิสระ นำมาผสมผสานกันในภาพจนเกิดรูปร่างใหม่ที่ทำให้ความรู้สึกที่มีต่อธรรมชาติ ซึ่งมีขนาดของรูปร่างที่แตกต่างกันหลายขนาดในช่วงเวลาปี 1915 – 1917 เป็นช่วงเวลาที่อาร์ปได้ใช้รูปร่าง บริสุทธิ์นำมาพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานเป็นอย่างมาก

การใช้สี อาร์ปได้ใช้สีที่นำมาจากกระดาษสีที่มีน้ำหนักของสีที่แตกต่างกันหลายขนาด นำมาจัดวางบนพื้นระนาบสี โดยให้มุมของรูปร่างเชื่อมต่อกัน เป็นกลุ่มสีที่เชื่อมโยง โดยมีแผ่นกระดาษสีจำนวนหนึ่ง ถูกจัดวางอย่างโดดเด่นอยู่ทั่วไป ลักษณะของโครงสร้างเป็นสีวรรณะร้อนแต่ดูนุ่มนวลอบอุ่น เนื่องจากปริมาณน้ำหนักของสีที่ใช้ไม่แตกต่างไปจากกลุ่มสีหลักมากนัก จึงทำให้เกิดความอบอุ่นและนุ่มนวลดูเคลื่อนไหว ลักษณะของสี เป็นสีจากวัสดุสังเคราะห์ได้แก่ กระดาษสีและการระบายสีบนพื้นระนาบที่เตรียมไว้

การใช้วัสดุ อาร์ปได้พัฒนาการนำวัสดุใช้แทนการระบายสีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ที่ได้จากกระดาษเงินและทอง

การใช้พื้นผิว อาร์ปใช้พื้นผิวเรียบ 2 มิติสร้างสรรค์ผลงานภาพปะติด

20.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

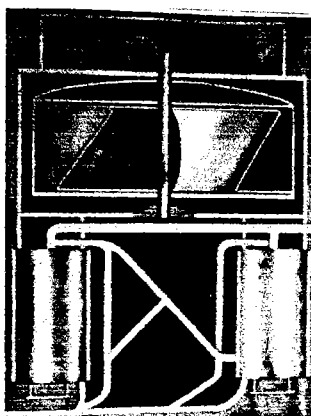
ภาพที่อาร์ปทำในช่วงนี้มักใช้วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวิธีการปะติดวัสดุผสมกับการระบายสี ซึ่งเรียกว่าสื่อผสม อาร์ปนำกระดาษสีมาตัดคล้ายรูปร่างเรขาคณิตที่พัฒนามาจากรูปทรงชีวรูป นำมาจัดวางแบบตรง ๆ ไม่ซับซ้อนนำมาผสมผสานกัน นำด้านมาสัมผัสกัน มีการเชื่อมต่อกันเป็นกลุ่ม ทำให้ดูแล้วรู้สึกว่าการเคลื่อนไหว บางรูปร่างอยู่โดดเด่นอยู่ถูกจัดวางอิสระให้ความรู้สึกที่ลอยไปมา เมื่อองค์ประกอบทั้งหมดมาอยู่ร่วมกันให้ความรู้สึกเบาและเคลื่อนไหว

ผลงานของ ฟรานซิส พิกาเบีย (Francis Picabia)

21. ผลงานชื่อ Very Rare Picture upon the Earth ,1915

three-dimension wooden forms painted with gilt and silver ,

114.30 x 86.36cm

21.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ในช่วงปี 1915 – 1917 เป็นช่วงเวลาที่พิกาเบีย นำเสนองานในรูปแบบของเครื่องจักรกล ที่ดูงามสง่าที่สุดในเวลานั้น เขาได้นำรูปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศระหว่างหญิงและชาย ซึ่งงานในรูปแบบนี้มีแนวคิดของ ดูซองในช่วงปี 1912 โดยใช้จักรกลเป็นสัญลักษณ์เช่น เกียร์ ลูกสูบ กระบอกสูบ นำมาใช้แทน เนื่องจากเวลาดังกล่าว เป็นช่วงเวลาที่เครื่องจักรกลได้เข้ามามีบทบาทกับมนุษย์ โดยนำมาใช้แทนแรงงาน และได้ลดภาระงานของมนุษย์ลง ในความคิดของ พิกาเบีย เห็นว่าการใช้เครื่องจักรกลแทนมนุษย์จะทำให้มนุษย์ต้องตกงานและมีบทบาทในการทำงานน้อยลง เขาจึงแสดงการ เกลียดขัง ก้าวร้าว ต่อต้านการมาของเครื่องจักร ซึ่งภรรยาเขาก็ได้บันทึกถึงความรู้สึกของพิกาเบียในเวลานั้นว่า เขาเป็นผู้ที่มี “ สูตรอารมณ์ขันสีดำ ” ในการแสดงออกแบบเย้ยหยัน และเขาก็มีอิสระพอที่จะแสดงความ ก้าวร้าว เกลียดขังต่อเหตุการณ์ ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่บทบาทในเวลานั้น

พิกาเบียแสดงความคิดออกทางงานศิลปะโดยการนำเสนอสิ่งที่ยึดหยุ่นได้ (พลาสติก) และคำประพันธ์ทั้งหลายนำมาใช้ในการสร้างศิลปะ ภาพ Very Rare Picture upon the Earth เป็นผลงานที่เขาได้สร้างขึ้นและพัฒนาจากภาพลายเส้นที่มีลักษณะเหมือน พิมพ์เขียว ออกมาเป็นผลงานในลักษณะ 3 มิติ เพื่อที่ต้องการต่อต้านและเย้ยหยัน เครื่องจักรกลที่เข้ามามีบทบาทในสังคมเวลานั้น (Rubin. 1968 : 27)

21.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานการสร้างสรรค์ที่มีการพัฒนาจาก รูปร่างและรูปทรง 2 มิติ มาเป็นการนำรูปร่างและรูปทรง 3 มิติ โดยใช้สัญลักษณ์ของเครื่องจักรกลแทนรูปร่างและรูปทรงธรรมชาติ โดยการนำส่วนประกอบของจักรกลมาใช้ เช่น กระบอกสูบ ลูกสูบ เกียร์ บรรจุรวมอยู่ในโครงสร้างเรขาคณิต ประกอบด้วยเส้นตรง เส้นนอน เส้นโค้ง เส้นเฉียง ประกอบกันเป็นรูปร่างรูปทรงเรขาคณิต ที่แสดงถึงเครื่องจักรกลอย่างจริง เขาจำลองขึ้นเพื่อสื่อความหมายแทนความรู้สึกของเขาที่มีต่อจักรกลในขณะนั้น

การใช้สี การใช้สีในผลงานชิ้นนี้เขาได้นำแผ่นทองและเงินผนึกบนไม้ หรือกระดาษรูปทรงกระบอกที่สร้างขึ้น และใช้สีที่มีน้ำหนักเข้มสร้างน้ำหนักให้ดูลึกด้น โดยการระบายแบบไล่สีน้ำหนักอ่อนและแก่ ภายในภาพ เพื่อให้ภาพดูมีมิติลึก

การใช้วัสดุ ประกอบด้วยรูปทรงกระบอกที่ทำด้วยไม้ เยื่อกระดาษ แผ่นทองและเงินซึ่งทำมาจากวัสดุสังเคราะห์

การใช้พื้นผิว ใช้รูปทรงเรขาคณิตที่มีลักษณะเป็น 3 มิติคือมี ความกว้าง ความลึก ความหนา ส่วนพื้นผิวมีลักษณะมันวาวสะท้อนแสงด้วยตัวของวัตถุเมื่อมีแสงมากระทบ

21.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพนี้ มีลักษณะคล้ายงานประติมากรรมแบบนูนสูง เน้นวัสดุที่มีอยู่ในสังคมนำมาจัดวางในภาพแสดงน้ำหนักความตื้นลึกของรูปร่างและรูปทรงให้เกิดมิติ ผสมกับรูปทรงของจักรกลที่มีลักษณะ 3 มิติที่สร้างขึ้นจากวัสดุสังเคราะห์ที่มีสีเงินและทอง ถ้าผลงานที่เกิดขึ้นให้ความรู้สึกเหมือนเครื่องจักรกลกำลังเคลื่อนไหว โดยใช้การลดตัดทอนรูปทรงของภาพให้ดูง่ายและให้ความหมาย

22. ผลงานชื่อ Centimeters. 1918

Oil on canvas, with centimeter tape matches ,etc and collage ,

51.60 x 37.46cm

22.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ภาพนี้เป็นผลมาจากหลังสงคราม ประชาชนเดือดร้อนขาดสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีพ พิดาเบียต้องการที่จะแสดงออกในงานศิลปะชิ้นนี้เพื่อสะท้อนสังคม ประชดประชน ต่อต้านสังคม โดยใช้วัสดุจาก กองขยะเช่น พลาสติก ไม้ขีดไฟ ขนนก และมักโรนี ซึ่งเป็นวัสดุในการดำรงชีพของมนุษย์ เขาได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยการนำมาผสมกับการวาดภาพระบายสี การสร้างสรรค์ของพิดาเบียจะแตกต่างกับงานจิตรกรรมในอดีตเพราะในเวลานั้นเขาต่อต้านงานจิตรกรรมแบบเก่าที่สืบต่อกันมา

Diane Waldman เขียนถึงพิดาเบียว่า พิดาเบียได้ค้นพบศัพท์ใหม่ของวัตถุขึ้นมาหนึ่งคำ โดยใช้สายวัดเทป สายไม้ขีดไฟ ขนนกและมักโรนี นำมาผสมกับการวาดภาพสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับศิลปินและคนทั่วไปหลังสงคราม ดังที่ภรรยาของเขาได้บันทึกไว้ว่า พิดาเบียพบว่าในการต่อต้าน

การวาดภาพนั้นคือ “ อารมณ์ขันอันเจ็บปวด ” ซึ่งเขายากแสดงให้เห็นในการต่อสู้กับคนและเหตุการณ์โดยใช้พลาสติก (ขยะ) และถ้วยดำที่แตกตัน (Waldman. 1992 : 143)

22.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นการนำรูปร่างและรูปทรงของวัตถุที่มีอยู่ในสังคม เช่น ไม้ขีดไฟ ขนนก พลาสติก มักโรนี นำมาผสมกับการระบายสี ดังนั้นรูปร่างรูปทรงส่วนใหญ่จะมี 2 ลักษณะคือ รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระที่ได้มาจากวัสดุที่มีอยู่ในสังคมขณะนั้น

การใช้สี ภาพนี้แสดงให้เห็นโครงสร้างสีที่มีลักษณะจัดอยู่ในวรรณะร้อน

การใช้วัสดุ พิก้าเบีย ได้นำเอาวัสดุสังเคราะห์ที่มีอยู่ในสังคมมาผสมกับการระบายสี วัสดุต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ พลาสติก ไม้ขีดไฟ ขนนก มักกะโรนี กระดาษ แผ่นโลหะเงินและทอง

การใช้พื้นผิว ประกอบด้วยพื้นผิวสองมิติที่ใช้วิธีการระบายสีบนระนาบ ทำให้เกิดพื้นผิวอย่างอิสระและนำวัสดุสำเร็จรูปที่ถูกสร้างขึ้นเป็นรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ ประติผสมประสานลงบนระนาบสองมิติ ทำให้วัสดุทั้งสองผสมประสานกันอย่างกลมกลืนด้วยการระบายสี

22.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้กลวิธีแบบจิตรกรรมสื่อผสม โดยการนำวัตถุสำเร็จรูปที่มีอยู่ในสังคม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่นำมาประติบนพื้นภาพ และผสมประสานกับวิธีการระบายสีให้วัสดุทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ ผสมกลืนในภาพเพื่อนำแนวคิดของเขามีต่อสังคมในเยอรมนีช่วงหลังสงคราม

23. ผลงานชื่อ The Cacobylic Eye. 1921

Oil on canvas.

130.81x115.57 cm

23.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่ พิก้าเบียคิดขึ้นใช้สำหรับผู้ที่มาเยือนและชื่นชมผลงานการสร้างสรรค์งานของเขา เพราะเขาต้องการให้ผู้ที่มาเข้าชมผลงานของเขามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และมีความสัมพันธ์ระหว่างงานจิตรกรรมกับผู้มาชม ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้สนับสนุนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชิ้นนี้ ภาพ The Cacobylic Eye เป็นภาพที่ พิก้าเบียได้ทำรูปตาไว้ในชุดนี้ 5 ภาพ ภายในภาพประกอบด้วยลายเส้น ซึ่งเพื่อน ๆ ศิลปินได้ลงนามและคำบรรยายสั้น ๆ โดย มาร์เซล ดูชอง จองเมซซิงเกอร์ จองคอดโด

ทริสตัน ซารา พิกาเบียและเบนจามินเพิร์ต คำบรรยายเหล่านั้นเป็นธรรมชาติ เช่น “ฉันเพิ่งกลับมาจากชนบท ” ฉันได้รับการขนานนามว่า ดาดา ในปี 1992 และภาพและภาพนี้ได้ถูกเขียนเติมแต่งบรรยายความรู้สึของผู้ที่เข้าชม และพิกาเบียได้สร้างสรรค์ภาพนี้จนถึงปี 1921 จึงสำเร็จ จนผิวหน้าของภาพไม่สามารถเติมแต่งได้อีก (Waldman. 1992 : 141)

23.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นรูปร่างและรูปทรงของมนุษย์ และเขาได้นำอวัยวะในส่วนต่าง ๆ ของมนุษย์นำมาใช้เป็นส่วนประกอบของภาพ เช่น ตาของมนุษย์ รูปร่างและรูปทรงของมนุษย์ทั้งตัวและครึ่งตัว เฉพาะใบหน้าก็มี นอกจากนั้น พิกาเบีย ยังได้นำรูปร่างรูปทรงของภาษาอักษรที่ผู้เข้าชมผลงานศิลปะและศิลปินมาลงนามเต็มพื้นที่ทั้งหมดของภาพ มีทั้งขนาดเล็กและใหญ่หลายรูปแบบจัดวางอย่างอิสระ

การใช้สี ในภาพนี้มีการใช้สีในลักษณะกลมกลืน น้ำหนักของสีส่วนใหญ่จะใกล้เคียงกัน ภาพถ่ายจะมีลักษณะขาวดำ สีของหมึกที่ใช้เขียนจะอยู่ในกลุ่มวรรณะเดียวกัน คือวรรณะเย็นเช่น สีดำ ซึ่งเขียนลงบนผืนผ้าใบด้วยสีน้ำมัน เป็นสีสังเคราะห์เช่น สีน้ำมัน

การใช้วัสดุ ใช้ภาพถ่ายที่เหมือนบุคคล นำมาดัดแปลงบนผ้าใบเขียนด้วยสีน้ำมัน วัสดุที่ใช้ทั้งหมดเป็นวัสดุสังเคราะห์

การใช้พื้นผิว การสร้างภาพผลงานชิ้นนี้ไม่พบว่ามีการสร้างพื้นผิวที่มีลักษณะ 3 มิติ ถึงแม้ว่าจะมีการนำภาพถ่ายมาปะติดผสมลงบนภาพ แต่ก็ไม่แสดงระนาบที่สูงเกินจากระนาบปกติ

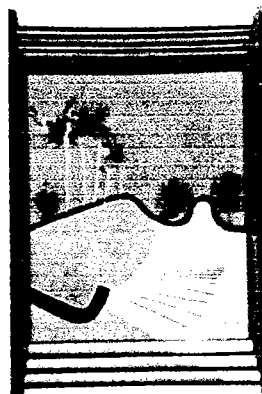
23.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

พิกาเบียได้ใช้วิธีแบบจิตรกรรมในการสร้างผลงานชุดนี้ โดยการนำเอาวิธีการปะติดมาผสมกับการระบายสี และภาษาอักษรประโยคคำพูดของศิลปินและผู้ที่มาเข้าชมผลงาน ให้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานในชิ้นนี้ นับว่าเป็นวิธีการที่แปลกสำหรับการสร้างสรรค์งานศิลปะในอีกรูปแบบหนึ่งเพราะได้รับความร่วมมือจากผู้เข้าชมงานเป็นอย่างดี

เป็นภาพที่ประสบความสำเร็จของ พิกาเบีย ที่สามารถทำให้ผู้ที่เข้าชมงานมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยที่ตัวเขาเองเป็นผู้ที่วางแผนคิดและควบคุมให้ภาพสำเร็จตามที่ตนต้องการ แต่มีต้องลงมือทำในทุกส่วนของงาน ซึ่งจะแตกต่างไปจากวิธีการสร้างงานจิตรกรรมแบบเดิม คือศิลปินจะเป็นผู้สร้างสรรค์ตลอดจนสำเร็จ จึงเป็นช่วงเวลาพิกาเบียประสบความสำเร็จในการต่อต้านวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบเดิมๆ ที่ผ่านมามีผู้นำเอากลวิธีเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยใช้หลักการและวิธีการที่พิกาเบียได้นำมาผสมผสานแนวคิดใหม่และได้นำผู้ที่เข้าชมงานเข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่รู้ตัว (Clay. 1987 : 256)

24. ผลงานชื่อ Feather , 1921

Oil and collage on canvas,
119x78 cm.

24.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

พิก้าเบีย ต้องการที่จะต่อต้านวิธีการสร้างงานศิลปะแบบเดิมในอดีต จากการระบายสีตามแบบธรรมชาติ โดยหันมาใช้วัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์นำมาใช้สร้างผลงานจิตรกรรมสื่อประสม โดยการนำมาปะติดแทนการระบายสีตามแบบเดิม ในขณะเดียวกันเขาก็ต้องการแสดงออกทางความคิดและใช้กลวิธีในลักษณะของการต่อต้านศิลปะ วิธีการนี้เป็นวิธีการของกลุ่ม ศิลปินลัทธิดาดา ซึ่งต้องการสร้างภาพให้ดูตลก แปลกตา ล้อเลียน ยั่วเย้า โดยวิธีการดังกล่าวได้พัฒนามาพร้อมกับผลงานของพวกเขา คิวนิสม์ ซึ่ง ปีคาสโซ ได้ใช้ผ้าอาบน้ำมันแสดงภาพเก้าอี้และหุ่นนั่งแสดงภาพตามแบบความเป็นจริง ส่วนพิก้าเบียใช้การตัดรูปและชนนกกทำต้นไม้ โดยมีกิ่งก้านเป็นก้านไม้ขีดไฟ ใช้วัสดุสังเคราะห์อีกหลายชนิดนำมาสร้างสรรค์ผลงานทิวทัศน์ปะติดบนผืนผ้าใบ ผลงานของเขาแสดงออกในทางก้าวร้าวต่อสังคม (Clav. 1978 : 255)

24.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นการนำรูปร่างและรูปทรงที่เป็นธรรมชาติมาใช้ในการจัดวาง โดยการนำชนนกก ก้านไม้ขีด มาประกอบต่อให้เป็นรูปร่างและรูปทรงของต้นไม้ นำแท่งไม้มาวางเรียงกันแสดงความลึก โดยการแทนค่าของถนนเพื่อนำสายตาสองข้างทาง การจัดวางรูปร่างรูปทรงแบบอิสระ ขอบถนนและสนามหญ้าใช้การระบายสีผสมกับการปะเศษวัสดุ 3 มิติซึ่งเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างโดยรอบกรอบและถือเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ ได้แก่กรอบสี่เหลี่ยมและแท่งไม้ที่ประกอบกันด้านละ 3 ท่อนแสดงขนาดของรูปร่างรูปทรงที่มีการจัดวางให้ดูแข็งแรงและสามารถ แสดงระยะใกล้เพื่อที่จะได้นำสายตาเข้าไปภายในภาพและประสานเชื่อมต่อกับทางเดินที่ทำจากท่อนไม้ขนาดเล็ก ที่มีลักษณะเป็นรูปแท่งวางเรียงเป็นรูปโค้งทำให้ภาพดูลึกและเป็นจุดนำสายตา จะเห็นได้ว่าภาพส่วนประกอบทั้งหมดแสดงให้เห็นภาพของทิวทัศน์ที่เกิดจากประกอบรูปร่างรูปทรงที่ลดตัดทอนให้ดูง่าย

การใช้สี สีที่ใช้มีลักษณะโครงสร้างเป็นสีวรรณะเย็นผสมกับสีวรรณะร้อนที่มาจากธรรมชาติเช่นสี ชนนกก สี ก้านไม้ขีดและสีสังเคราะห์ที่ใช้ในการระบาย ทำให้ภาพเย็นตาดูสบายและให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติ เป็นสีที่ได้จากสีสังเคราะห์และสีธรรมชาตินำมาประกอบรวมกัน

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่มาจากธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์นำมาใช้ร่วมกันในภาพ

การใช้พื้นผิว พื้นผิวมีความเป็น 3 มิติหน้าและ 2 มิติหน้ามาประกอบร่วมกันในภาพที่มีระนาบพื้นผิวเรียบ ความแตกต่างของพื้นผิว ย่อมแสดงให้เห็นความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงภายในภาพที่มีความการทับซ้อน ก่อให้เกิดมิติความตื้นลึกที่เกิดขึ้นภายในภาพ

24.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีการของจิตรกรรมผสมกับประติมากรรม จะเห็นว่าผลงานจะประกอบด้วยโครงสร้างของเส้นที่ทำจากไม้กลึงให้กลมเป็นแท่งยาวมีลักษณะเป็นสามมิติ นำมาประกอบต่อร่วมกัน เป็นกรอบสี่เหลี่ยมภายในเป็นพื้นระนาบปูด้วยผืนผ้าใบเต็มกรอบสี่เหลี่ยมอยู่ภายใน พิกัสโซได้นำวัสดุนำมาปะติดผสมกับการระบายสีให้เกิดเป็นภาพทิวทัศน์ ต้นไม้ พื้นสนามหญ้าประกอบต่อจากวัสดุ ไม้ ชนนก ปะติดผสมกับการระบายสี แสดงให้เห็นว่าพิกัสโซ ต้องการให้ภาพและกรอบเป็นเนื้อหาร่วมกัน เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะของการปะติดและการนำวัสดุ 2 มิติและ 3 มิตินำมาผสมใช้ในงานการสร้างสรรค์งานศิลปะ

25. ผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot . 1926

Gouache and shoe whitening on cardboard,

53.97 x 47.95 cm

25.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นช่วงเวลาที่ พิกัสโซ มีการพัฒนาการใช้วัสดุสำเร็จรูป นำมาประกอบในงานศิลปะเพื่อที่จะสร้างศิลปะตามความคิดของ ลัทธิดาดาซึ่งเขาปฏิบัติมาตลอด โจเซฟ บีแอร์ ได้กล่าวถึงผลงานศิลปะ ของ พิกัสโซว่า เป็นผลงานที่มีความสนุก ดังนั้น ภาพ Portrait of Mme Robbie be Massot 1926 จึงเป็นภาพที่มีการนำวัสดุหลายชนิดมาประกอบรวมกันภายในภาพเช่น กระดุม ปากของปากกา เส้นผม เหล็กดัดเป็นรูปโค้ง นำมาประกอบเป็นใบหน้าของคน ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างผืนผ้าใบและวัสดุสำเร็จรูป การกระทำของ พิกัสโซ ได้ทำให้ภาพเกิดมุมมองที่หลากหลาย ในขณะที่เดียวกันยังแสดงให้เห็นการเยาะเย้ยภาพจิตรกรรม ซึ่งภาพนี้ให้ความตื่นตาตื่นใจเป็นอย่างมาก (Clay. 1978 : 256)

25.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์ .

รูปร่างและรูปทรง ประกอบด้วยรูปร่างและรูปทรงของโครงสร้างใบหน้าผู้หญิง ประกอบด้วยวัสดุชนิดนำมาประกอบกันเพื่อให้เกิดรูปร่างและรูปทรงของใบหน้ามนุษย์ รูปร่างและรูปทรงภายในได้ถูกแบ่งเป็นรูปร่างและรูปทรงที่มีความเป็นอิสระ เหมือนกับต้องการทำให้ดูตลกโดยการแบ่งออกเป็นพื้นที่ขนาด

ต่าง ๆ ของใบหน้า เพื่อให้เกิดจังหวะของพื้นที่ในรูปร่างต่าง ๆ เช่น ส่วนของผม ของใบหน้า ดวงตาเพื่อที่จะได้นำวัสดุและการระบายสีนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ภายในรูปร่างที่ได้แบ่งไว้

การใช้สี เป็นสีที่เกิดจากการผสมของสีที่ไม่ใช้สีแท้เป็นสีวรรณะร้อนพื้นที่ส่วนใหญ่ในภาพใช้วิธีระบายสีส่วนพื้นที่โครงสร้างของใบหน้าใช้สีจากวัสดุสำเร็จรูปปะติดบนพื้นระนาบ ที่มีการระบายสีเป็นสีที่เกิดจากสีสังเคราะห์และสีของวัสดุที่อยู่บนพื้นผิวของวัสดุนั้น ๆ

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ และสีสังเคราะห์ ที่เขานำมาใช้ร่วมกันภายในภาพ

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่เกิดขึ้นภายในภาพประกอบด้วยพื้นผิว 2 มิติ และ 3 มิติ พื้นผิว 2 มิติเกิดจากการระบายสี ทำให้เกิดน้ำหนักของพื้นผิวที่แตกต่างกับบนระนาบ ส่วนพื้นผิว 3 มิติเกิดจากวัสดุที่นำมาปะติดภายในภาพ เมื่อผสมกลมกลืนกันภายในภาพทำให้เห็นความแตกต่างของพื้นผิวของวัตถุและระนาบ 2 มิติที่มีความขัดแย้งระหว่างวัสดุทั้งสองประเภท ทำให้เห็นความแตกต่างของระนาบอย่างชัดเจน

25.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

เป็นการสร้างสรรค์แบบสื่อประสม โดยใช้เทคนิคปะติดผสมวัสดุสำเร็จรูปและการระบายสีเพื่อก่อให้เกิดรูปร่างใหม่ตามความเหมาะสมของการใช้วัสดุสำเร็จรูป เช่นใช้ กระดุมทำนัยตา และใช้เส้นผมจริง ใช้ปากของปากกานำมาเป็นส่วนประกอบของเส้นผมผสมกับการระบายสีบนพื้นระนาบ ซึ่งเป็นส่วนประกอบในส่วน of ใบหน้าผู้หญิง วัสดุทั้งหมดสามารถประกอบอยู่บนพื้นระนาบเดียวกันได้อย่างเหมาะสม

ผลงานของ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

26. ผลงานชื่อ The Art Critic, 1919 -1920

Collage Photomontage ,

31.70 x25.40 cm .

26.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ภาพ The Art Critic เป็นภาพที่ ราอูล ฮอสแมน ต้องการแสดงออกถึงการเสียดสีประชดประชันสังคม และแสดงการต่อต้านศิลปะในรูปแบบเดิม การกระทำนี้เกิดขึ้นในสังคมของ เยอรมนีช่วงหลังสงคราม ภายในภาพนี้แสดงให้เห็นลักษณะของผู้นำในเบอร์ลินที่มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ในมือถือดินสอปลายแหลมที่มีคำว่า Venus :ซึ่งหมายถึง “ เทพีแห่งสันติความดีงาม “ ซึ่งคนเหล่านี้พยายามสร้างชื่อเสียง สร้างความเชื่อถือแต่ ฮอสแมน พยายามทำให้ภาพดูตลกและต่อต้านสงครามและงาน

ศิลปะในแบบดั้งเดิม โดยวิธีการสร้างภาพ คอลาจ ผสมผสานกับการเขียนภาพระบายสีเพิ่มเติมส่วนต่างๆ ของใบหน้าให้ดูมีลักษณะที่มีความแปลกประหลาดดูตลก และแสดงกิริยาของผู้นำเยอรมนีในขณะนั้น (Glanze. 1988 ไม่ปรากฏเลขหน้า)

26.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ได้นำรูปร่างและรูปทรงของมนุษย์และรูปร่างรูปทรงของวัตถุ ที่มีอยู่ในสังคมนำมาประกอบกัน เพื่อให้ได้รูปร่างรูปทรงใหม่ที่แสดงกิริยาและบุคลิกของผู้ทำในขณะนั้น

การใช้สี ฮอสแมน ได้ใช้สีวรรณะร้อนเป็นกลุ่มสีที่ใช้ภายในภาพนี้ ซึ่งประกอบด้วยสีส้มเป็นสีหลัก ทำให้เกิดน้ำหนักอ่อนแก่ด้วยการลดน้ำหนักของสีให้มีความ อ่อน – แก่ ทำให้เกิดมิติความตื้นลึกของภาพโดยใช้สีเข้มของตัวอักษรที่ได้จากภาพโฆษณา เป็นตัวทำให้เกิดและเป็นส่วนประกอบของพื้นฉากหลัง สภาพสีส่วนใหญ่มีสีเดียวแต่มีหลายน้ำหนัก เรียกการใช้สีประเภทนี้ว่าการใช้สีแบบ เอกรงค์ หรือสีเดียว ลักษณะของสีเป็นการใช้สีจากวัสดุสังเคราะห์ที่ได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ และการวาดเส้นการระบายสี

การใช้วัสดุ ใช้วัสดุจากเอกสารสิ่งพิมพ์ ภาพถ่ายโฆษณา และสีสังเคราะห์และดินสอดำใช้ในการระบาย แต่งเติมภาพให้ดูประหลาด

การใช้พื้นผิว เป็นภาพที่ใช้วัสดุที่มีพื้นผิวเรียบ 2 มิตินำมาประกอบกัน และได้สร้างผิวเป็นลายเส้นบนใบหน้าของคนในส่วนของการตาและปาก ให้มีลักษณะพื้นผิวที่แตกต่างไปจากภาพถ่ายเดิม

26.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ใช้กลวิธีแบบจิตรกรรมสื่อผสม โดยผสมการขีดขีดระบายสีนำภาพถ่ายมาปะติดผสมผสานกับการระบายสี ขูดขีด เรียกว่า เทคนิคภาพถ่ายประกอบต่อ ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันมากในหมู่นักศิลปะลัทธิดาดา ในเบอร์ลิน ราอูล ฮอสแมนก็เป็นศิลปินผู้หนึ่งที่นำภาพถ่ายและสิ่งพิมพ์มาประกอบต่อกันตามอุดมการณ์ของลัทธิดาดา เพื่อที่จะต่อต้านรูปแบบและวิธีการสร้างงานศิลปะแบบเดิม โดยการสร้างสิ่งที่แปลกใหม่และน่าสนใจ เพื่อเรียกร้องให้คนในสังคมหันมาสนใจสิ่งที่พวกเขาเรียกร้อง ภาพที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลมาจากการนำรูปร่าง และ รูปทรงของมนุษย์และรูปวัตถุนำมาประกอบกัน เพื่อสื่อความหมายให้เห็นถึงพลังของการแสดงออกเชิงความคิด โดยการนำวัสดุที่มีความหมายมาประกอบใหม่ เพื่อให้เกิดรูปร่างใหม่ และสื่อความหมายเพื่อต่อต้านสังคม ภาพทั้งหลายที่เกิดขึ้นจึงดูตลกแปลกประหลาดเป็นสิ่งที่ ฮอสแมน ต้องการที่จะเยาะเย้ยสังคมในขณะนั้น ในขณะเดียวกันก็พัฒนาวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและต่อต้านศิลปะรูปแบบเก่าอีกด้วย

- 27 ผลงานชื่อ The Spirit of Our Time - Mechanical Head, 1919
 (Mechanical Head) Wooden Head, metal,
 leather, cardboard, 31.23cm high. Assemblage.

27.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

ภาพ The Spirit of Our Time Mechanical Head, 1919 เป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงการเสียดสี ประชดประชันมนุษย์ ซึ่งมีผลมาจากการที่ ฮอสแมน ได้สัมผัสกับสภาพสังคมมนุษย์ใน เบอร์ลิน ขณะนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่ ฮอสแมนมีการพัฒนา วิธีการใช้วัสดุที่มีลักษณะ 3 มิติ เหมือนกับลักษณะงานประติมากรรม โดยการนำส่วนประกอบของอวัยวะมนุษย์ ได้แก่วัสดุที่แกะสลักจากไม้ นำมาประกอบกับเครื่องจักรกล สายเทปวัดความยาว ไม้และเครื่องหนังวัสดุสำเร็จรูปทั้งหมดนี้ได้นำมาประกอบรวมกัน ทำให้เกิดสัญลักษณ์ของภาพที่มีความหมายอย่างเช่น สายวัดสมองแทนความหมายของมนุษย์ที่มีความพร้อม ความสามารถ นำมาผสมกับจักรกล เพื่อให้สื่อถึงความคิดของมนุษย์ที่ถูกควบคุมโดยเครื่องจักรกล ซึ่งฮอสแมนเองมองว่า เป็นวัตถุที่ขาดจิตวิญญาณ เหมือนมนุษย์ที่ตกเป็นทาสของจักรกลและทำให้มนุษย์ขาดศีลธรรมอันดีงาม (Waldman. 1992 : 113)

27.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นภาพที่นำเอารูปร่างและรูปทรงของหัวมนุษย์ ซึ่งเลียนแบบธรรมชาติ และรูปร่างวัตถุสำเร็จรูปที่เป็นเครื่องจักรกล แผ่นไม้ ปรอทหนัง รูปทรงของจักรกลและเครื่องวัดนำมาประกอบ รวมไว้ที่หัวของมนุษย์ ให้ความรู้สึกเหมือนมนุษย์กำลังถูกควบคุมด้วยจักรกลที่ขาดความคิดเป็นของตนเอง

การใช้สี สีที่ใช้เป็นสีของวัสดุธรรมชาติและสีวัตถุสำเร็จรูป เช่นสีของไม้ สีของอุปกรณ์ สีของสายเทปวัด และสีสังเคราะห์ ลักษณะของสีเป็นสีที่ได้จากเนื้อแท้ของวัตถุ ได้แก่สีจากโลหะ และสายวัดที่ถูกเคลือบด้วยสีสังเคราะห์ นำมาใช้ร่วมกันภายในภาพ

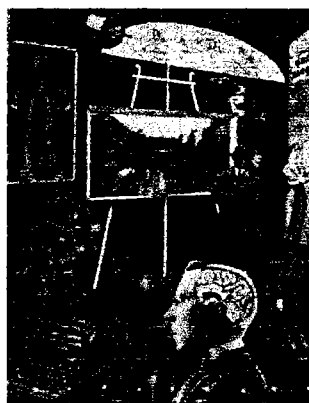
การใช้พื้นผิว เป็นภาพที่มีพื้นผิวเรียบตามวัตถุที่นำมาใช้ เช่น ไม้แกะมีผิวเรียบตามลักษณะของไม้ทำให้ดูมีมิติ ดึงลึกเป็นธรรมชาติ ส่วนวัตถุสำเร็จรูปที่นำมาประกอบเป็นวัสดุที่มีความซับซ้อนของรูปทรง แต่มีพื้นผิวเรียบ เมื่อวัตถุทั้งหลายมาอยู่ร่วมกันต่างแสดงความแตกต่างของรูปทรง จึงก่อให้เกิดจังหวะความตึงเครียดของส่วนประกอบที่เข้ามารวมกัน ทำให้เกิดพื้นผิวหลายลักษณะในบริเวณโครงสร้างโดยรวมและเกิดร่องรอยความแตกต่างความตึงเครียดในองค์ประกอบของภาพ

27.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

เป็นการนำวิธีแบบประติมากรรมลอยตัวมาใช้เป็นโครงสร้างหลักในการสร้างสรรค์ โดยนำวัตถุสำเร็จรูปชนิดอื่นอันได้แก่ ไม้หนังสือ เครื่องจักร สายวัดนำมาประกอบรวมกันสร้างภาพให้ดูแปลกและเกิดแนวคิดใหม่ตามจินตนาการของ ฮอสแมน วัสดุทั้งหลายมีลักษณะเป็น 3 มิติมีความหมายในตัวเอง เขาได้นำวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปต่าง ๆ นำมาประกอบรวมกันใหม่เพื่อให้ได้รูปร่างและรูปทรงใหม่สามารถสื่อความหมายใหม่

28. ผลงานชื่อ Dada Siegt 1920

Watercolor and collage on paper, mounted on board , overall
60 x 45 cm.

28.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่มีลักษณะคล้ายกับภาพ Talen at home ภาพ Dada Siegt 1920 มีแนวคิดมาจากสภาพสังคมในเยอรมนี ซึ่งตัวของเองได้ต่อต้านระบบชนชั้นของเยอรมนี ที่เขาไม่เห็นด้วย กับการกระทำที่โง่เขลาและป่าเถื่อน ในภาพจึงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตในสังคมเยอรมันในยุคนั้นเป็นอย่างดี

28.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นภาพที่ ฮอสแมนได้ใช้รูปร่างและรูปทรงของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปที่เป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ในสังคมผสมกับรูปร่างและรูปทรงของมนุษย์ รวมทั้งภาษาอักษรที่นำมาประกอบกันภายในภาพ เขาพยายามที่จะใช้วัตถุที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม เพื่อสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ของสังคมโดยรวม ภาพจะแสดงให้เห็นสภาพแวดล้อมของเมืองและรูปร่างรูปทรงของมนุษย์ โดยผ่าออกแสดงให้เห็นภายในสมองของมนุษย์ที่ต้องการแสดงความคิดเห็น แต่ถูกต่อต้านจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล และมีการจัดวางองค์ประกอบให้เหมือนอยู่ภายในห้องแล้วมองออกไปภายนอก เห็นรูปทรงของเมืองและสภาพแวดล้อม ส่วนหลอดไฟ แสดงให้เห็นถึงความต้องการแสงสว่างที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดของรัฐบาลที่มาครอบงำในขณะนั้น

การใช้สี เป็นภาพที่มีการใช้สีไปในทางวรรณะเย็น มีปริมาณของสีน้ำเงินที่มีน้ำหนักแตกต่างกันในภาพประมาณ 70 % วางเป็นระนาบที่ประกอบกันเป็นห้อง พื้นไม้กระดานปูเป็นแผ่นระบายสีน้ำตาล ทำให้ดูรู้สึกว่าเป็นห้อง สีของภาพวัตถุจะมีน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันมาก ทำให้มีความรู้สึกว่ามีบรรยากาศที่ดูหนักแน่นน่ากลัว ซึ่งสมาชิกของลัทธิดาดาต้องการให้เห็นถึงพลังในการต่อต้าน ลักษณะ เป็นสีสังเคราะห์ สีน้ำ และสีจากภาพถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์

การใช้พื้นผิว เป็นพื้นผิวที่เกิดจากน้ำหนักและรูปทรงของภาพที่มีลักษณะเป็น 2 มิติ ถูกจัดวางในตำแหน่งที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระยะความตื้นลึกนอกจากนี้รายละเอียดของวัตถุที่นำมาใช้ยังก่อให้เกิดพื้นผิวที่มีขนาดแตกต่างกันในภาพ ทำให้เกิดระยะใกล้ไกล และมีน้ำหนักตื้นลึกที่แสดงความลึกกลับของภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากพื้นผิว 2 มิติ โดยการระบายสีและการใช้เส้นนำสายตาทำให้เกิดการมองเห็นเป็นภาพ 3 มิติ มิใช่เกิดจากการสัมผัส ดังนั้นภาพ Dada Siegt จึงประกอบด้วยพื้นผิว 2 มิติ ที่ถูกสร้างขึ้นและทำให้เกิดภาพลวงตา

28.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

เป็นวิธีการสร้างสรรค์แบบงานจิตรกรรมสื่อประสม ภายในภาพประกอบด้วยวิธีการปะติดผสมกับการระบายสีน้ำ โดยการนำเอาภาพถ่ายสิ่งพิมพ์มาปะติดประกอบรวมกันเป็นภาพใหม่ ผสมผสานกับการระบายสีน้ำ เพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ ฮอสแมนมักใช้สัญลักษณ์ของสื่อที่ต้องการมาประกอบกันเพื่อที่จะทำให้ภาพเกิดความหมาย เช่น เครื่องพิมพ์ดีด ภาพเมือง ภาพมนุษย์ ในท่าทางต่าง ๆ นำมาต่อประกอบขึ้นใหม่แล้วระบายสีให้ดูกลมกลืน ตามจินตนาการของ ฮอสแมน ตัวเขาเองเรียกผลงานวิธีนี้ว่า ภาพถ่ายประกอบต่อ วิธีการจัดภาพให้ดูน่าสนใจนั้นเขาได้นำภาพถ่ายที่มีลักษณะที่แสดงความตื้นลึก นำมาจัดวางตรงกลางภาพ เพื่อดึงเนื้อเรื่องและความคิดไปสู่สภาพของสังคมในขณะนั้น เหมือนกับคิดแล้วมองลอดช่องหน้าต่างทำให้มองเห็นสภาพของสังคมที่เกิดขึ้น

29. ผลงานชื่อ Tatlin at Home .1920

Head. Pasted photo, engravings, gouache, and pen and ink,

40.50 x 26.40 cm.

29.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เนื้อหาของภาพมีแนวคิดที่ต่อต้านค่านิยมของสังคมเยอรมันในช่วงหลังสงคราม และในขณะเดียวกันก็ต่อต้านการสร้างสรรค์ศิลปะแบบปฏิกิริยาต่อต้าน เป็นการผสมผสานกันระหว่าง ภาพปะติด และการระบายสี เพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นที่เยาะเย้ยถากถางสังคมในช่วงหลังสงคราม

(Waldman, 1992 : 107-112)

29.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นการนำเอารูปร่างของมนุษย์ผสมผสานกับรูปร่างรูปทรงของวัตถุ และรูปร่างรูปทรงของเครื่องจักรที่มนุษย์สร้างขึ้นนำมาตัดต่อประกอบเป็นรูปร่างใหม่

การใช้สี เป็นการใช้สีแบบวรรณะร้อน ลักษณะของสีเป็นการใช้สีจากวัสดุที่ผสมกับการระบายสี ปากกาหมึก ซึ่งเป็นสีที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์

การใช้วัสดุ ใช้วัสดุที่ได้จากภาพโปสเตอร์ ภาพถ่าย กระดาษที่ตัดมาจากหนังสือและ ปากกาหมึกดำ และวัสดุสังเคราะห์

การใช้พื้นผิว เป็นภาพที่ใช้พื้นผิวของวัสดุเรียบไม่มีมิติที่สูงเกินกว่าระดับปกติ แต่เป็นการนำภาพถ่ายที่มีพื้นผิว 2 มิติสัมผัสได้ด้วยการมองเห็นแสดงความตื้นลึกด้วยน้ำหนักของสี จึงทำให้เกิดภาพพื้นผิวลวงตาขึ้น

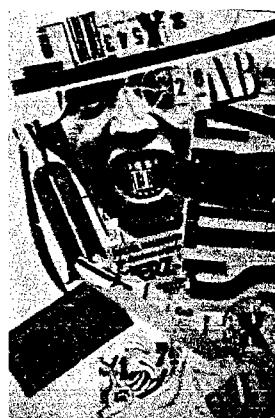
29.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้กลวิธีสร้างงานแบบจิตรกรรมสื่อประสมโดยมีวิธีการนำภาพมาประติดผสมกับการระบายสี ฮอสแมนได้นำส่วนต่าง ๆ ของจักรกลนำมาผสมผสานกับภาพคน เพื่อที่จะสื่อสารความคิดของเขา ให้เห็นภายในของภาพ นอกจากนั้น เขายังใช้เส้นนำสายตามาประกอบในภาพ เพื่อให้เกิดมิติความตื้นลึกให้ดูใกล้เคียง จากนั้นใช้สีน้ำระบายช่วยเพื่อที่จะทำให้ภาพประติดผสมผสานเชื่อมต่อกันอย่างกลมกลืน โดยมีการนำปากกาหมึกดำเขียนลายเส้นประกอบในบางส่วนอีกด้วย แสดงว่า ฮอสแมน ได้ใช้วิธีการปะติดตัดต่อภาพผสมกับการระบายสีร่วมกันอย่างกลมกลืนตามจินตนาการของเขา ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่เขาชื่นชอบและประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากใน เบอร์ลิน

30. ผลงานชื่อ Head ABCD .1923 - 1924

Photo and various materials collage,

38.80 x 26.6 cm

30.1 แนวคิดด้านเนื้อหา

เป็นภาพที่เกิดขึ้นจากผลผลิตหลังสงครามโลกซึ่งส่องประกายให้ ฮอสแมนสร้างภาพผลงานชิ้นนี้ตามแนวคิดวิหิตาดา ในรูปแบบของการต่อต้านศิลปะแบบเก่า ซึ่งเขาได้นำประสบการณ์จากสิ่งที่เขาพบเห็น และเกิดความประทับใจ ในขณะที่เขาพักผอนอยู่ที่ชายทะเลบอลติกในช่วงฤดูร้อนเมื่อปี 1918 เขาได้

เห็นผลงานภาพที่เกิดจากการนำเอาหัวคนไปปะติดไว้บนรูปทหาร ทำให้เขาเกิดแรงจินตนาการหลังจากนั้น ออสแมนก็ได้สร้าง Head ABCD .1923 - 1924. ขึ้นซึ่งประกอบด้วยภาพใบหน้า อักษรภาษาอังกฤษ นำมาผสมผสานเป็นภาพโดยใช้วิธีการปะติดผสมกับการระบายสี (Waldman, 1992 : 105)

30.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ในภาพนี้รูปร่างส่วนใหญ่ที่ประกอบกันเป็นโครงสร้างในภาพประกอบด้วยรูปร่างเรขาคณิตเป็นโครงสร้างหลัก ส่วนรายละเอียดภายในใช้รูปร่างของธรรมชาติ ได้แก่อวัยวะของมนุษย์และรูปร่างของวัตถุได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ อักษรภาษา นำมาใช้ประกอบกันเป็นรูปแบบใหม่ เพื่อสื่อความหมายแสดงให้เห็นถึงสภาพของสังคมในเบอร์ลิน และยังคงมีรากฐานแบบ คิวบิสม์ ปะปนอยู่

การใช้สี มีลักษณะโครงสร้างของสีแบบวรรณะร้อน ลักษณะของสีเป็นสีสังเคราะห์ที่ได้จากภาพถ่ายและเอกสารสิ่งพิมพ์

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุสังเคราะห์ ที่ได้จากการตัดภาพโปสเตอร์ในหนังสือและภาพถ่าย นำมาประกอบต่อกันด้วยวิธีการปะติดด้วยกาว

การใช้พื้นผิว เป็นภาพที่มีการใช้พื้นผิวของวัสดุเรียบไม่มีมิติที่สูงเกินจากระนาบปกติ เนื่องจากเป็นภาพถ่ายที่แสดงมิติความแตกต่างด้วยน้ำหนักของสี จึงทำให้เกิดพื้นผิวแบบ 2 มิติ

30.3 กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีการสร้างสรรค์งานในลักษณะของงานจิตรกรรม โดยใช้วิธีการ นำภาพถ่ายมาปะติดประกอบต่อกัน การทำภาพปะติดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่ม คิวบิสม์ เพียงแต่นำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างมุ่งนำเสนอทางความคิด โดยใช้รูปร่างรูปทรงจากอวัยวะบางส่วนของมนุษย์นำมาผสมผสานกับ อักษรภาษา และเครื่องหมายสัญลักษณ์จาก เอกสารสิ่งพิมพ์ที่มีใช้อยู่ในสังคมเบอร์ลิน โดยจัดวางองค์ประกอบในลักษณะของการวางให้ดูทับซ้อนและให้อยู่ในโครงสร้างของรูปทรงเรขาคณิตคล้ายกับการทำงานของกลุ่ม คิวบิสม์

รวม		24	6		23	7	7		17
ภาพที่ 30		X			X				X
ภาพที่ 29		X			X				X
ภาพที่ 28		X			X				X
ภาพที่ 27		X				X	X		
ภาพที่ 26		X			X				X
ภาพที่ 25			X		X				X
ภาพที่ 24		X				X	X		X
ภาพที่ 23		X			X				X
ภาพที่ 22		X				X	X		
ภาพที่ 21		X			X				
ภาพที่ 20		X			X				X
ภาพที่ 19		X			X				
ภาพที่ 18		X			X				
ภาพที่ 17		X			X				
ภาพที่ 16		X			X				
ภาพที่ 15			X		X				X
ภาพที่ 14		X			X				X
ภาพที่ 13		X			X				X
ภาพที่ 12		X			X				X
ภาพที่ 11		X				X	X		
ภาพที่ 10		X			X				X
ภาพที่ 9		X			X				
ภาพที่ 8		X				X	X		
ภาพที่ 7		X				X	X		
ภาพที่ 6			X		X				X
ภาพที่ 5			X		X				
ภาพที่ 4			X			X	X		
ภาพที่ 3		X			X				X
ภาพที่ 2		X			X				X
ภาพที่ 1			x		X				X
ภาพผลงาน	การใช้สี	วรรณะร้อน	วรรณะเย็น	ลักษณะของสี	สีสังเคราะห์	สีธรรมชาติ	ผสม	การใช้วัสดุ	สีสังเคราะห์

รวม	13	2	13	12	6	12		16	19	2	14	14
ภาพที่ 30				X				X	X			X
ภาพที่ 29				X				X	X			
ภาพที่ 28				X				X	X			
ภาพที่ 27	X	X	X			X			X		X	X
ภาพที่ 26				X				X	X			
ภาพที่ 25						X			X		X	X
ภาพที่ 24						X			X		X	X
ภาพที่ 23				X				X	X			
ภาพที่ 22	X		X			X			X		X	
ภาพที่ 21	X		X			X				X	X	X
ภาพที่ 20				X				X				
ภาพที่ 19	X		X		X			X				
ภาพที่ 18	X		X		X			X	X			
ภาพที่ 17	X		X		X			X				
ภาพที่ 16	X		X		X			X				
ภาพที่ 15				X					X		X	X
ภาพที่ 14						X			X		X	X
ภาพที่ 13				X				X	X			
ภาพที่ 12				X				X	X			
ภาพที่ 11	X		X		X				X		X	X
ภาพที่ 10				X				X	X			
ภาพที่ 9	X		X			X					X	X
ภาพที่ 8	X		X			X			X		X	X
ภาพที่ 7	X		X			X			X		X	X
ภาพที่ 6						X					X	X
ภาพที่ 5	X		X			X					X	X
ภาพที่ 4	X		X			X			X		X	X
ภาพที่ 3				X				X				
ภาพที่ 2				X				X				
ภาพที่ 1		x			X			X		x		
ภาพผลงาน	ธรรมชาติ	สำเร็จรูป	ผสม	สองมิติ	สามมิติ	ผสม	การใช้พื้นผิว	ผิวเรียบ	ผิวสร้างสรรค์	ผิวมันสะท้อนแสง	ผิวสัมผัส	ผิวผสม

รวม		1	2	27		1	3	2	24
ภาพที่ 30				X			X		
ภาพที่ 29				X					X
ภาพที่ 28				X					X
ภาพที่ 27			X					X	
ภาพที่ 26				X					X
ภาพที่ 25				X					X
ภาพที่ 24				X					X
ภาพที่ 23				X					X
ภาพที่ 22				X					X
ภาพที่ 21				X					X
ภาพที่ 20				X					X
ภาพที่ 19				X					X
ภาพที่ 18				X					X
ภาพที่ 17				X					X
ภาพที่ 16				X					X
ภาพที่ 15				X					X
ภาพที่ 14				X					X
ภาพที่ 13				X			X		
ภาพที่ 12				X					X
ภาพที่ 11				X					X
ภาพที่ 10				X			X		
ภาพที่ 9				X					X
ภาพที่ 8				X					X
ภาพที่ 7				X					X
ภาพที่ 6				X					X
ภาพที่ 5				X					X
ภาพที่ 4				X					X
ภาพที่ 3		X				X			
ภาพที่ 2				X					X
ภาพที่ 1			x					x	
ภาพผลงาน	กลวิธีสร้าง สรรค์	จิตรกรรม	ประติมากรรม	สื่อประสม	เทคนิคที่ใช้	การระบายสี	ภาพปะติด	วัสดุประกอบ ต่อ	เทคนิคผสม

สรุปผลการศึกษา

การสร้างสรรค์ของศิลปิน ลัทธิดาดาจำนวน 30 ภาพ ในประเด็นที่มาของแนวคิด สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ และกลวิธีในการสร้างสรรค์

1. ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา

1.1 เสนอเนื้อหาเพื่อสังคมและต่อต้านศิลปะ (Anti – Art) จำนวน 30 ภาพ คิดเป็น 100

2. รูปร่างรูปทรง

ใช้รูปร่างรูปทรงเรขาคณิตจำนวน 6 ภาพ คิดเป็น 20 %

ใช้รูปร่างรูปทรงธรรมชาติจำนวน 3 ภาพ คิดเป็น 10 %

ใช้รูปร่างรูปทรงสร้างสรรค์จำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

ใช้วัตถุ 3 ภาพ คิดเป็น 10 %

ใช้รูปร่างรูปทรงแบบผสมจำนวน 16 ภาพ คิดเป็น 53.3 %

รูปร่างรูปทรงแบบผสมประกอบด้วย รูปร่างรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงสร้างสรรค์ และรูปทรงของวัตถุประกอบกันในภาพเดียวกัน

3. สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์

การใช้สีในการสร้างสรรค์

สีวรรณะร้อน 24 ภาพคิดเป็น 80 %

สีวรรณะเย็น 6 ภาพคิดเป็น 20 %

2.3 ลักษณะของสีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

สีจากวัสดุสังเคราะห์จำนวน 23 ภาพคิดเป็น 76.6 %

สีจากวัสดุธรรมชาติจำนวน 7 ภาพคิดเป็น 23.3 %

สีที่ผสมประสานกันทั้งสองลักษณะภายในภาพเดียวกันจำนวน 7 ภาพคิดเป็น 23.3 %

2.4 วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

วัสดุสังเคราะห์จำนวน 17 ภาพคิดเป็น 56.6 %

วัสดุธรรมชาติจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 %

วัตถุสำเร็จรูปจำนวน 2 ภาพคิดเป็น 6.6 %

ใช้วัสดุแบบผสมประสานรวมกันภายในภาพเดียวจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 %

มีลักษณะของวัสดุเป็น 2 มิติจำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40.0 %

มีลักษณะของวัสดุเป็น 3 มิติจำนวน 6 ภาพคิดเป็น 20.0 %

มีลักษณะของการผสมประสานของวัสดุ 2 มิติ และ 3 มิติ จำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40.0%

2.5. การใช้พื้นผิวในการสร้างสรรค์

ผิวเรียบจำนวน 16 ภาพ คิดเป็น 53.3 %

ผิวสร้างสรรค์จำนวน 19 ภาพ คิดเป็น 63.3 %

ผิวสะท้อนแสงจำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

ผิวสัมผัสจำนวน 14 ภาพ คิดเป็น 46.6 %

ผิวผสมประสานจำนวน 14 ภาพ คิดเป็น 46.6 %

4. กลวิธีในการสร้างสรรค์

4.1 รูปแบบที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ใช้รูปแบบของจิตรกรรมจำนวน	1 ภาพ	คิดเป็น	3.3 %
ใช้รูปแบบของประติมากรรมจำนวน	2 ภาพ	คิดเป็น	6.6 %
ใช้รูปแบบของสื่อผสมจำนวน	27 ภาพ	คิดเป็น	90 %
ใช้รูปแบบของจิตรกรรมจำนวน	1 ภาพ	คิดเป็น	3.3 %

4.2 เทคนิคการสร้างสรรค์

การระบายสีจำนวน	1 ภาพ	คิดเป็น	3.3 %
ภาพปะติดจำนวน	3 ภาพ	คิดเป็น	10.0 %
วัสดุประกอบต่อและวัตถุสำเร็จจำนวน	2 ภาพ	คิดเป็น	6.6 %
เทคนิคผสมได้แก่ภาพที่มีการใช้เทคนิคผสมกันระหว่างการระบายสี ปะติดและวัสดุสำเร็จรูปจำนวน	24 ภาพ	คิดเป็น	80.0 %

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินลัทธิดาดาสรุปได้ดังนี้

1. ผลงานมีแนวคิดด้านเนื้อหาในลักษณะของการต่อต้านสงคราม สังคมและต่อต้านศิลปะแบบเดิมที่ปฏิบัติกันมา โดยใช้แนวคิดแบบ ปฏิกริยาต่อต้าน

2. สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์มี 2 ลักษณะ คือลักษณะแบบผสมผสาน วัสดุ หลายชนิดผสมกันภายในภาพ และใช้วัสดุที่มีลักษณะประเภทและชนิดเดียวกันภายในภาพ เช่นภาพปะติด ภาพถ่ายปะติด และวัตถุสำเร็จรูปซึ่งมีลักษณะเป็น 2 มิติและ 3 มิติ

3. การใช้สี ภาพส่วนใหญ่จะใช้สีในลักษณะวรรณะร้อน แต่จะมีการใช้สีแบบวรรณะเย็นบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

4. ลักษณะของสีที่ใช้ส่วนมากเป็นสีที่ได้จากสีสังเคราะห์เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ ถ้าเป็นวัสดุหรือวัตถุสำเร็จรูปก็จะมีลักษณะเป็นสีสังเคราะห์ จะมีสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติน้อย ถ้ามีก็จะถูกสืระบายทับบางในบางส่วน

5. การใช้พื้นผิววัสดุในการสร้างสรรค์ จะมีลักษณะพื้นผิวเป็น 2 ประเภท คือผิวเรียบและผิวสัมผัส โดยเฉพาะส่วนใหญ่จะเป็นผิวเรียบได้แก่ภาพที่มีการสร้างศิลปะ โดยใช้การระบายสีและภาพปะติด ส่วนผิวสัมผัสจะมีใช้วัสดุ 2 ลักษณะ คือใช้วัตถุสำเร็จรูปในลักษณะ 3 มิติ ตามแบบ มาเชล ดูซอง และลักษณะการผสมผสานระหว่างผิวเรียบและผิวสัมผัสที่ได้จากพื้นผิวของวัตถุสำเร็จรูป วัสดุทั่วไปที่มีลักษณะ 3 มิติผสมกับการระบายสีเป็นต้น

6. กลวิธีในการสร้างสรรค์ ใช้รูปแบบของการสร้างสรรค์งานศิลปะแบบสื่อประสมเป็นส่วนมาก มีการใช้รูปแบบของจิตรกรรม ประติมากรรม และสื่อประสมเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ใช้ เทคนิค ภาพปะติด วัสดุสำเร็จรูปผสมกับการระบายสี ทำให้น่าเชื่อว่าผลงานการสร้างสรรค์ของกลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ที่ข้าพเจ้าศึกษานั้น มีกลวิธีในการสร้างสรรค์แบบสื่อประสม และอยู่ในข่ายของงานประดิษฐ์ ผสมผสานกับแนวคิดที่ไม่นิยมเลียนแบบธรรมชาติ.

บทที่ 4

การสร้างสรรคและพัฒนาผลงานศิลปะสื่อประสม

แนวคิด

ในปัจจุบัน ระบบสังคมไทยเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ความเจริญของเทคโนโลยีมาครอบงำวัฒนธรรมอันดั้งเดิมของไทย วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ ด้าน สิ่งแปลก ๆ ใหม่ของเทคโนโลยีถูกนำเข้ามาเพื่อย่นยความสะดวกให้กับคนในสังคมเมือง แล้วแพร่กระจายสู่สังคมชนบท ทำให้วิถีชีวิตการบริโภคของสังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยังมีความเจริญมากเท่าใดคนในสังคมก็ต้องพึ่งพาวัตถุทางเทคโนโลยีมากเป็นทวีคูณ และสิ่งเหล่านี้ได้พัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคและผู้ผลิต ความสะดวกสบายที่ได้รับจากความเจริญทางเทคโนโลยีทำให้นักชนชั้นมองผลดีของความเจริญเพียงด้านเดียวไม่มีใครเล็งเห็นผลร้าย ซึ่งเป็นอีกแง่มุมหนึ่งของความเจริญดังกล่าว มลพิษต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นในสังคม ชุมชน ที่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตดำรงอยู่เช่น ควันพิษจากรถยนต์ น้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การทิ้งของเสียจากชุมชนและขยะที่เหลือใช้จากเทคโนโลยีสะสมในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น กวามมนุษย์จะรู้ตัวก็สายเสียแล้วเพราะเป้าหมายของทุกชีวิตคือ การดำรงอยู่ที่พร้อมพร้อมด้วยการกินดีอยู่ดี

เหตุผลนี้เองทำให้เกิดการคิดค้นกรรมวิธีในการผลิตขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้นักชนชั้นต้องประสบกับผลกระทบอันเกิดจากปัญหาลิ่งแวดล้อมเป็นพิษอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลที่ตามมาอีกส่วนหนึ่งก็คือ เมื่อความเจริญเข้ามามาก ความเป็นคนไทยรักสงบมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รักพวกพ้องรักถิ่นฐาน กลับต้องมาละทิ้งถิ่นฐานวัฒนธรรมอันดั้งเดิมที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ และรับเอาวิถีชีวิตแบบรวดเร็ว แข่งขัน เอาเปรียบ ดักตวงผลประโยชน์มาเป็นสาระสำคัญ คนไทยยังไม่เข้าใจและตั้งตัวรับสถานการณ์ไม่ทันด้วยสัญชาตญาณของการต่อสู้เพื่อดำรงอยู่ จึงทำให้นักชนชั้นเห็นแก่ตัวขาดความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม มีส่วนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในสังคมและสภาพแวดล้อม ในที่สุดสิ่งที่เรียกว่าความเจริญและเทคโนโลยีก็จะย้อนกลับมาทำลายมนุษย์ที่ใช้ผลผลิตจากเทคโนโลยี หลังจากธรรมชาติเสื่อมโทรมลง

ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในเรื่องดังกล่าว และนำไปสู่การสร้างสรรคงานศิลปะสื่อประสม เพื่อกระตุ้นเตือน ให้นักชนชั้นในสังคมหันกลับมาองและรักษาธรรมชาติที่เป็นส่วนรวม เท่ากลับมนุษย์ดูแลตนเองและปลอดภัยจากสภาพแวดล้อม

สภาพมลภาวะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

1. มลภาวะทางน้ำส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการทิ้งน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การปล่อยควันพิษ และสารพิษต่าง ๆ เช่นสารตะกั่ว สารปรอท สารหนู ฯลฯ หรือปล่อยน้ำมัน ขยะมูลฝอย และน้ำเสียลงในแม่น้ำ หรือการใช้สารเคมีปุ๋ยทางการเกษตร เช่นยาฆ่าแมลง ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางดิน ทำให้ดินเป็นพิษ และแพร่กระจายลงสู่แม่น้ำลำคลอง

2. มลพิษทางอากาศ พบได้ในแหล่งที่มีชุมชนหนาแน่น บริเวณที่มีความแออัดมีการจราจรติดขัด และบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาที่พบได้ก็คือ เมื่อมีการขยายตัวทางวัฒนธรรม ความเจริญ ความเป็นอยู่ของคนในสังคม ก็ต้องมีความต้องการสูงขึ้น ดังนั้นกำลังการผลิตก็ต้องเพิ่มขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมก็เพิ่ม

จำนวนคนก็เพิ่ม วัดอุทิศก็ต้องเพิ่มขึ้นตามมาอย่างมากมาย สังเกตได้จากวันพีช จากโรงงานอุตสาหกรรม วันจากท่อไอเสียรถยนต์ วันวันจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ

2.1 ผู้คนละออกจากโรงงาน การสัญจรไปมาของรถยนต์ที่ปราศจากการควบคุมมาตรฐาน

2.2 กากรังสีจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ปลิวไปในอากาศ จากโรงงานอุตสาหกรรมหนักที่ต้องใช้รังสีต่าง ๆ เข้ามาเป็นปัจจัยในการผลิต ซึ่งรังสีเหล่านี้มิได้มีการจัดป้องกันกำจัดพิษแต่อย่างใด ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบหายใจ ผิวหนังของคน พืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตโดยทั่วไป

2.3 ขยะเป็นมลพิษที่กำลังมีปัญหามากในสังคมบริโภค ที่นับวันจะทวีความ รุนแรงในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศการที่คนในสังคมขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ละเลยถึงความปลอดภัยที่จะตามมาภายหลังจากการใช้สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อทดแทนธรรมชาติที่กำลังจะหมดไป

แนวคิดในการสร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะสื่อประสม

จากการศึกษาการสร้างงานศิลปะของ ศิลปินลัทธิดาดา ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นส่วนที่เสริมในการสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบการใช้สื่อ แบบต่าง ๆ โดยการนำวัตถุเหล่านั้นมาผสมผสานกับการระบายสีที่ ผู้วิจัยมีพื้นฐานเดิมที่เคยปฏิบัติมาในชว่เวลาหนึ่ง หลังจากได้ศึกษาวิธีการสร้างงานศิลปะสื่อประสม ของกลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะนำกลวิธีการสร้างงานศิลปะของ ศิลปินลัทธิดาดาเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ด้วยความมั่นใจ และจากการศึกษาประวัติและผลงานการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มศิลปินดาดาทั้งหมด 6 ท่าน เพราะผลงานของศิลปินที่ผู้วิจัยเลือกมีกลวิธีการใช้วัสดุและวิธีการสร้างงานศิลปะที่จะนำมาเป็นแนวทางพื้นฐานในการสร้างผลงานศิลปะดังนี้

1. มาร์เซล ดูชอง เป็นผู้หนึ่งที่นิยมนำวัตถุสำเร็จรูปมาสร้างเป็นงานศิลปะ ดูชอง มีแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของตนเองว่า “ ศิลปินไม่ควรทำงานให้เหน็ดเหนื่อยมาก ไม่ควรทำตัวดูพระเจ้าผู้มีสรรพอำนาจเพียงแต่นำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงเล็กน้อยก็อาจจะเพียงพอ และนำมาจัดวางในสถานที่ใหม่ ” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาอย่าง เนลสัน กูดแมน ที่ให้แนวคิดในเรื่องการใช้วัตถุเป็นงานศิลปะ ว่าการที่วัตถุจะเปลี่ยนเป็นงานศิลปะได้ ก็ต่อเมื่อมันถูกนำมาเปลี่ยนสถานที่อยู่และสภาพแวดล้อม เพื่อที่วัตถุนั้นจะสามารถแสดงความรู้สึกทางสุนทรีย์ของวัตถุได้

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ ผู้วิจัยสนใจและนำวิธีการใช้วัตถุสำเร็จรูปแบบ มาเซล ดูชอง มาร่วมใช้ในการสร้างงานศิลปะสื่อประสม โดยการนำวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป ที่ได้จากบรรจุภัณฑ์ เศษวัสดุสำเร็จรูปที่เหลือใช้ เศษเครื่องจักรกล และวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความหมายตามแนวคิดงานการสร้างสรรค์ในงานของ ผู้วิจัยที่มีต่อสภาวะแวดล้อมและสังคม ที่แสดงถึงพิษภัยนำมาใช้ร่วมกับการระบายสี

2. เคิร์ต ชวิตเทอร์ส มีการสร้างงานแบบใช้วัสดุหลายชนิด (สัฟเพอเร) มาปะปนกันปะติดปะต่อกันเป็นองค์ประกอบใหม่รูปทรงใหม่ ด้วยวิธี คอลลาจ และได้กล่าวถึงแนวคิดตนเองว่า “ ฉันไม่เห็นเหตุผลเลยว่า ทำไม ตัวรถเมล์ เศษไม้ ลูกบิดประตู สายไฟ ชิ้นส่วนล้อรถ กระดุมและของเก่าในห้องเก็บของ ถึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุสำหรับการสร้างงานจิตรกรรมได้เหมือนกับกระบายสี วัสดุเหล่านี้น่าชื่นชมเหมือนกัน ” ซึ่งเขาเรียกการทำศิลปะชนิดนี้ว่า (แมร์ซ) เป็นวิธีการรวมเอาวัตถุต่างชนิดกันให้เข้ามาอยู่ร่วมกัน

วิธีการ “ แมร์ซ ” ของชวิตเทอร์ส โดยใช้วัสดุ 2 มิติ 3 มิติ วิธี คอลลาจ และวัสดุร่วมกับการระบายสี วิธีการดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการสร้างงานของ ผู้วิจัย

3. มักซ์ แอร์นสท์ มีแนวความคิดที่เกี่ยวกับ คอลลาจและภาพถ่ายปลอม ๆ ที่แอนส์ได้ค้นพบ ก็มี ส่วนที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ร่วมกับการสร้างงานศิลปะสื่อประสม ผลงานของมักซ์ แอร์นส์ที่มีความลึกลับดูแปลก ประหลาด ทำให้เกิดมโนภาพขึ้นใหม่ เพราะแอร์นส์ถือความรู้เหตุผลเป็นหลักสำคัญที่สุดในการทำ คอลลาจ ก็เพื่อทำลายความเป็นเหตุผล และให้คนดูสงสัยในความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ดูเกิดจินตนาการ เขาใช้ภาพถ่ายที่ ตัดออกมาจากแมกกาซีนหรือหนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบ เอกสารสิ่งพิมพ์ทั้งหลายนำมาปะติดผสมประสาน กับรูปทรงที่ได้จากสังคมเมืองอย่างอิสระเสรี ทำให้ภาพและรูปทรงที่ออกมา มีความเกี่ยวข้องกับสังคมและ สภาพแวดล้อม การปะติดรวมกันของแอร์นส์ เป็นการนำวัตถุที่แตกต่างกันนำมาไว้ด้วยกันตามหลักการ เชื่อมโยงอย่างเสรีภาพของ ฟรอยด์ แอร์นส์ต้องการสื่อความหมายของกิจกรรมของมนุษย์ในชุมชนและ สังคมตามจินตนาการที่ตั้งใจไว้

นับว่า แอร์นส์ มีส่วนเป็นอย่างมากที่ทำให้ผู้วิจัย ตัดสินใจผสมภาพถ่ายและสิ่งพิมพ์ปะติดบน วัตถุสำเร็จรูป เพื่อสื่อแนวคิด ด้วยภาพและรูปทรงที่ผสมประสานกันอยู่ภายในรูปทรงเดียวกัน

4. อาร์ป เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์งานศิลปะ ที่เกิดจากการจินตนาการของรูปร่างรูปทรงที่ได้จาก ธรรมชาติและชีววิทยานำมาพัฒนาให้เป็นรูปทรงที่บริสุทธิ์ ซึ่ง อาร์ปได้กล่าวถึงแนวคิดตนเองว่า “ ศิลปะของ มนุษย์ย่อมนำหัวเราะเยาะ ถ้าหากมีวลอกเลียนสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เขาได้นำวิธีการหลายอย่าง มาใช้ในการแสดงออกตามอุดมการณ์ของเขา เช่น วิธีปะติดด้วยเศษผ้า กระดาษปิดผนัง การนำลวดลาย เงิน และทองมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ

ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้วิจัยได้นำจินตนาการของ อาร์ป และการใช้รูปทรงที่บริสุทธิ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างงานสื่อประสม และผู้วิจัยเองก็ได้นำรูปทรงที่บริสุทธิ์มาใช้ในการสร้างสรรค์เช่นกัน โดยการนำมาผสมผสานกับรูปร่างและรูปทรงของวัตถุ

5. พิกาเบีย เป็นศิลปินผู้หนึ่งที่มีแนวคิดในการสร้างงานศิลปะในแบบต่อต้านศิลปะ ที่ยึดถือตาม หลักวิชา เขาได้ต่อต้าน เซซานที่มีอิทธิพลในการเป็นแม่แบบในการสร้างงานศิลปะต่อศิลปินรุ่นหลัง พิกาเบีย เห็นว่าควรสร้างสรรค์งานตามจินตนาการจากความคิดของเขาเองที่มีต่อสังคมในขณะนั้น งานของพิกาเบียจะ เสียดสีสังคมที่เป็นอยู่ในเวลานั้น เขาใช้เครื่องจักรกลมาเป็นสื่อในการนำเสนอแนวเรื่องแบบเยาะเย้ยและเสียด สีสังคม เพราะ พิกาเบีย คิดว่าการเข้ามาของเครื่องจักรกล ทำให้ภาวะของมนุษย์ลดน้อยลง เขาใช้สิ่งที่ยืด หย่อนเช่น (พลาสติก) คำประพันธ์ที่แตกดับ และภาพของจักรกลนำมาสร้างงานในลักษณะ 2 มิติ 3 มิติ พิกาเบีย กล่าวว่า เขาต้องการสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน แต่สัญลักษณ์ของความใหม่ควรนำมา จากสภาวะแวดล้อมในธรรมชาติ อย่างน้อยที่สุดต้องมาจากบนโลก เขาประทับใจรูปทรงเครื่องจักรกล ซึ่งเขา ได้รับอิทธิพลมาจาก ดูซอง

เครื่องจักรกลที่พิกาเบียนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ และวิธีการทำงานของเขา เช่น การใช้ สัญลักษณ์รูปทรงและวัสดุสำเร็จรูปมาผสมรวมกันในงาน จึงมีส่วนผสมประสานกันอยู่ภายในผลงานการสร้าง สรรค์ของ ผู้วิจัย

6. ราอูล ฮอสแมน มีแนวคิดในการต่อต้านศิลปะ และชนชั้นของคนในสังคมเบอร์ลินในช่วงเวลา นั้น ที่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากมนุษย์ด้วยกัน ฮอสแมนได้คิดวิธีการสร้างงานศิลปะเพื่อให้สะท้อนสังคม โดยการนำภาพถ่ายและเอกสารสิ่งพิมพ์ มาประกอบต่อกันเป็นเรื่องราวที่สื่อถึงการเรียกร้องความเป็นจริงใน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขาเป็นคนแรกในเบอร์ลินที่คัดค้านกระบวนการนำภาพถ่ายเหตุการณ์ต่าง ๆ ภาพโฆษณา กิ่งไม้ นำมาประกอบรวมกัน ใช้วิธีชุดชุด สร้างความซับซ้อน มีมิติลึกลับ และการแสดงออกของเขามีลักษณะของการยั่ว ก้าวร้าว

แนวคิดของ ราอูล จึงมีบทบาทในการกำหนดแนวคิด ความชัดเจนในการใช้วัสดุต่าง ๆ ความอิสระในการใช้สื่อของ ฮอสแมน นับว่าเป็นศิลปะที่มีเหตุผลในความไร้เหตุผลที่ ขำเฟ้อเจ้าประทับใจและนำแนวคิดมาใช้ตามจินตนาการที่ ผู้วิจัยนำเสนอในการสร้างสรรค์ผลงานจากเหตุการณ์ปัจจุบันเช่นกัน

ศิลปินลัทธิดาดาทั้ง 6 คนมีแนวคิดในการต่อต้านศิลปะในอดีตที่ผ่านมาไม่เน้นความถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างผลงานศิลปะของศิลปินทั้ง 6 ที่ต้องการสร้างงานศิลปะจากสิ่งที่ต่ำสุดที่สังคมมนุษย์ มองไม่เห็นค่า และขยะแขยง ให้สามารถสื่อถึงความรู้สึกถึงเหตุการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ผลที่ได้คือความตึงเครียดเดียวกับงานศิลปะตามหลักวิชา เพียงแต่ไม่ได้ใช้หลักการหรือกระบวนการวิธีการสร้างงานศิลปะเหมือนที่เคยทำมาในอดีต

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่ประมวลมาจากแนวคิดของ ศิลปินกลุ่มลัทธิดาดาทั้ง 6 คน ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องผสมผสาน และสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีจุดยืน และแนวคิดที่มีปฏิกิริยาต่อต้านเหมือนกัน คือต่อต้านสังคม สงคราม และผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษา มาเป็นแนวคิดที่ต้องการสะท้อน “ สภาวะแวดล้อม และความเสื่อมของสังคมที่มีผลมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ ”

ในการสร้างสรรค์ศิลปะผู้วิจัยได้ใช้สื่อต่าง ๆ นำมาประกอบรวมกันในภาพ เพื่อให้เกิดความหมาย และสื่อสารให้ผู้ชื่นชมผลงานศิลปะสื่อประสมให้สามารถเข้าใจอย่างลึกซึ้งนั้น ตัวศิลปินต้องมีประสบการณ์ในการสร้างงานศิลปะประเภทสื่อประสม และเข้าใจสิ่งที่จะทำให้ และค้นหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะสื่อสารกับผู้ที่ต้องการชื่นชมศิลปะ ดังนั้นสิ่งที่เป็หัวใจในการสร้างผลงานได้แก่ แนวคิด รูปร่างและรูปทรง การใช้วัสดุ การใช้สี พื้นผิว กลวิธีในการประกอบรูปทรงและวัสดุต่าง ๆ ย่อมทำให้ภาพผลงานนั้นเกิดความสมบูรณ์ และตรงตามแนวคิดของศิลปินที่จะนำเสนอ

ในการสร้างผลงานศิลปะนั้น รูปร่างและรูปทรงเป็นส่วนที่สำคัญที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างที่ประกอบขึ้นจากส่วนต่าง ๆ อาจจะเป็นส่วนเดียวหรือจากการนำรูปร่างและรูปทรงหลาย ๆ รูปนำมาต่อประกอบรวมกันมีพื้นหลังหรือไม่ก็ตาม

รูปทรงเป็นตัวการ ที่จะสื่อแนวความคิดจากศิลปินไปสู่ผู้ชม ด้วยรูปทรงเพียงอย่างเดียวศิลปินก็สามารถสื่อความหมายได้อย่างสมบูรณ์ โดยไม่ต้องอาศัยเนื้อเรื่องใด ๆ ดังนั้นรูปทรงจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากอาจกล่าวได้ว่า รูปทรงก็คืองานศิลปะ

ส่วนผู้วิจัย ได้ใช้รูปทรงที่เป็นธรรมชาติ และเป็นรูปทรงที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ เป็นส่วนในการสร้างผลงานได้แก่ รูปทรงของวัสดุที่ได้จากการพัฒนาทางเทคโนโลยีและความเจริญเช่น กระป๋อง พลาสติก โลหะ วัสดุสังเคราะห์ต่าง ๆ กระดาษ ภาพถ่าย วัสดุจากธรรมชาติที่ได้จากสังคมเมืองในปัจจุบัน วัตถุดิบเหล่านั้นเป็นส่วนในการสื่อความหมายของความเป็นมาทางด้านเนื้อหาได้เป็นอย่างดี แต่จะต้องนำวัสดุเหล่านั้นมาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แล้วนำมาประกอบขึ้นใหม่ตามแนวความคิดของผู้วิจัยเช่น การลดตัดทอน ทูบ บุป หรือวิธีการใด ๆ ที่สามารถทำให้รูปร่างรูปทรงเหล่านั้นใช้แทนค่า ให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกได้ จึงจะเรียกว่างานศิลปะ

การสร้างรูปทรง ที่เป็นศิลปะจะต้องเป็นรูปทรงที่ได้มาจากการจินตนาการและรูปร่างของศิลปิน ไม่ใช่เกิดจากเหตุผลหรือกฎเกณฑ์ใดๆ กฎเกณฑ์ความเป็นเอกภาพได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสัญชาตญาณรูปทรงที่ไม่ใช่ผลแห่งปัญญาแท้ๆ แต่เกิดจากการนำอารมณ์ความรู้สึกที่ศิลปินได้รับความสะเทือนใจเข้าไปมีส่วนในการเสริมสร้างรูปทรง เมื่อศิลปินได้รับอารมณ์สะเทือนใจจากสิ่งภายนอกและสิ่งเร้าภายใน จนเกิดการแสดงออก (ชลูด นิ่มเสมอ. 2513 : 21)

สิ่งเร้าภายนอกและสิ่งเร้าภายใน มีส่วนกระตุ้นแรงบันดาลใจให้ศิลปินเกิดปฏิกิริยาตอบสนองได้ ดังนี้คือ

สิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) ได้แก่สภาพแวดล้อมภายนอกเช่นสิ่งมีชีวิต สิ่งของต่างๆที่มีอยู่ทั่วไปจนถึงสิ่งที่ไม่มีความเคลื่อนไหว เช่น ศิลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี สภาพสังคม มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ - สิ่งแวดล้อม มนุษย์กับมนุษย์เป็นต้น

สิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) เกิดจากการที่อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายของศิลปินเองกระตุ้นแสดงพฤติกรรมออกมา และผลงานที่ปรากฏจากการกระตุ้นเร้า มักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์กับความคิด (ประเสริฐ ศิลรัตน์. 2538 : 16)

รูปร่างรูปทรง ศิลปินลัทธิดาดา มักใช้รูปร่างรูปทรงที่ได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในขณะนั้น เช่น เครื่องจักรกลที่เข้ามามีบทบาทแทนแรงงานมนุษย์ในสังคมขณะนั้น และนำประสบการณ์ที่เคยผ่านมา นำมาผสมผสานกับแนวคิดในแบบ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ดังนั้นรูปร่างและรูปทรงจึงมีลักษณะของกลุ่มคิวบิสม์เข้ามาผสมผสาน แต่เนื้อหาที่แสดงออกเปลี่ยนไปตามสถานการณ์สังคมและอุดมการณ์ ของสมาชิกที่ต้องการแสดงออก การต่อต้านศิลปะอย่างรุนแรงและตรงไปตรงมา โดยใช้รูปร่างของธรรมชาติ รูปร่างรูปทรงแบบคิวบิสม์ การนำรูปร่างรูปทรงของเครื่องจักรกลนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน นั้นจากการศึกษาพบว่า ศิลปิน ลัทธิดาดาใช้รูปร่างรูปทรงที่มาจาก เรขาคณิตจำนวน 6 ภาพคิดเป็น 20 % ใช้รูปร่างรูปทรงที่เป็นธรรมชาติจำนวน 3 ภาพ คิดเป็น 10 % ใช้รูปร่างรูปทรงสร้างสรรค์จำนวน 2 ภาพคิดเป็น 6.6 % ใช้รูปทรงวัตถุจำนวน 3 ภาพคิดเป็น 10 % ใช้รูปร่างรูปทรงแบบผสมผสานจำนวน 14 ภาพคิดเป็น 46.6 %

ผู้วิจัยได้นำรูปทรงมาเป็นสื่อในการแสดงออก โดยนำรูปทรงของวัตถุที่ได้จากสภาพแวดล้อมของสังคมอันได้แก่ รูปทรงของสิ่งก่อสร้าง รูปทรงของเครื่องจักรกลและรูปทรงสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มีผลมาจากความเจริญที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สิ่งมีชีวิต และการดำรงอยู่ ทั้งที่ได้จากวัสดุธรรมชาติและเทคโนโลยีนำมาประกอบกัน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่นการทาบ ตัดต่อ ผสมกับการนำรูปทรงของวัตถุจริงนำมาใช้ร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นการใช้รูปร่างประเภทเดียวหรือหลายประเภท หลายขนาดนำมาประกอบร่วมกัน ทั้งภายในภายนอก เพื่อให้เกิดความประสานกลมกลืนของรูปร่างรูปทรงให้ได้ความรู้สึกตามจินตนาการของผู้วิจัย

รูปทรงที่แสดงความเป็นสังคมเมือง ผู้วิจัยได้นำรูปร่างรูปทรงของวัสดุที่มีอยู่ในสังคม ที่มนุษย์สัมผัสและคุ้นเคยเช่นที่อยู่อาศัย จักรกล และสิ่งอำนวยความสะดวกในสังคม นำมาประกอบกันภายในรูปทรงให้มีความง่าย ลดรายละเอียดของความเป็นธรรมชาติลงให้เหลือแต่ความบริสุทธิ์ของรูปร่างในลักษณะต่างๆ เช่นสี่เหลี่ยมเหมือนกล่องที่มีการนำรูปร่างรูปทรงอัดแน่นที่ดูอึดอัด คล้ายกับวิถีชีวิตของสังคมเมืองในปัจจุบันที่มีความแออัด ซึ่งผู้วิจัยเน้นความรู้สึกของการประกอบรวมของรูปทรงที่อัดแน่น แต่เว้นจังหวะเล็กน้อย เพื่อให้เกิดจังหวะที่ดูผ่อนคลาย แต่ยังคงความรู้สึกที่ อึดอัดแน่น และความน่ากลัวของพิษภัยที่มีต่อสังคม ดังนั้นรูปร่างรูปทรงสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยใช้แทนสังคมปัจจุบัน ส่วนความรู้สึกที่ทำให้เกิด

อารมณ์สะท้อนใจในสังคมสภาพแวดล้อมและได้จากวัสดุทั่วไป ที่ใช้อยู่ในสังคมและทั้งทั่ว ๆ ไปตามสภาพแวดล้อม นำรูปทรงที่ได้นี้มาแสดงเนื้อหาภายใน

ส่วนรูปทรงที่ได้จากส่วนประกอบของจักรกลในสังคมอุตสาหกรรมผสมกับภาพธรรมชาติ นำมาประกอบรวมกันกับรูปร่างเรขาคณิต จะสื่อให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมของสังคมและมลพิษ ที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่เหลือใช้จากการบริโภคของคนในสังคมที่ถูกกระตุ้นให้ต้องบริโภค เพื่อให้เข้าสู่ วัฒนธรรมใหม่แห่งการบริโภค ทำให้ขาดความสมดุลทางธรรมชาติ เพราะความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ที่นำธรรมชาติมาใช้จนหมด สิ่งที่เหลือก็คือสิ่งที่สร้างขึ้นแทนธรรมชาติ มันไม่สามารถทดแทนได้อย่างจริงจัง แต่กลับกลายเป็นปัญหากับสภาพแวดล้อมสร้างมลพิษให้กับสังคมโดยรวม

ดังนั้นรูปร่างและรูปทรงของขยะและวัตถุที่ถูกกระทำ จึงต้องมีลักษณะที่เหมือนขยะให้ความรู้สึกสะท้อนใจ น่ากลัว โดยใช้รูปทรงจริงและมีขนาดเท่าจริง จึงจะให้พลังและจินตนาการแก่ผู้ดู และมีความเป็นอิสระแพร่กระจาย เพื่อให้รูปร่างรูปทรงภายในเกิดความเคลื่อนไหว การสร้างงานศิลปะสื่อประสมในครั้งนี้ ผู้วิจัย มีต้องการที่จะลอกเลียนธรรมชาติ ผู้วิจัยต้องการสร้างงานในลักษณะใหม่ที่สื่อถึงมลพิษ ที่ทำให้ผู้ดูได้เกิดจินตนาการต่อจากที่ผู้วิจัยนำเสนอ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องใช้รูปร่างรูปทรงโดยรวมเป็นแบบเรขาคณิต ผสมกับรูปทรงธรรมชาติที่มีอิสระ อาจตัดทอน เพิ่มขึ้น ตามความต้องการเพื่อสื่อแนวคิดของผู้วิจัย และเห็นว่าเป็นแบบที่จะสื่อถึงแนวคิดที่ดูไม่งามสร้างความแปลกใหม่ ผลที่ได้ก็คือความดงาม

รูปทรงอิสระ หมายถึงรูปทรงที่ไม่จำกัดรูปแบบ แต่ก็เกิดขึ้นอย่างอิสระเสรี มีโครงสร้างที่ไม่แน่นอน เป็นไปตามอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเช่น น้ำไหล เมฆ ควัน สิ่งของที่มีลักษณะลื่นไหลให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว และให้ความรู้สึกขัดแย้งกับรูปทรงเรขาคณิต แต่มีความกลมกลืนกับรูปทรงธรรมชาติ ผู้วิจัยได้นำรูปทรงที่เป็นอิสระมาใช้ในการสร้างผลงาน หรือสร้างความเคลื่อนไหวภายในภาพ ซึ่งเป็นส่วนย่อย เพื่อทำให้ภาพเกิดการขัดแย้งดูน่าสนใจและยังใช้เป็นตัวเชื่อมโยงรูปทรงขนาดใหญ่ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ยังให้ความรู้สึกถึงความเหลือใช้การสิ้น การเคลื่อนไหวและยังให้ความรู้สึกของรูปทรงของพื้นที่อิสระ สามารถเคลื่อนไหวไปได้ทั่ว อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และยังแสดงอารมณ์ของหมอกควัน และความเสื่อมโทรมของวัสดุเช่น โลหะสนิมได้เป็นอย่างดี

การประกอบกันของรูปร่างและรูปทรง เพื่อให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก

รูปร่างและรูปทรง เกิดจากการประกอบกันระหว่างรูปร่างของวัสดุหลายรูปร่างหลายชนิดนำมารวมกันเพื่อให้เกิดรูปร่างรูปทรงใหม่ เพื่อมุ่งไปสู่แนวคิดของผู้วิจัยที่สามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับความงาม ความคิดและความสมดุลทางสุนทรียภาพ ในลักษณะความงามแบบนามธรรม (Abstrace Beauty) โดยใช้รูปแบบของศิลปะสื่อประสม โดยการจัดองค์ประกอบของวัสดุชนิดต่าง ๆ เข้าด้วยกันเช่น กระเบื้อง โลหะวัสดุเหลือใช้จากเทคโนโลยี เครื่องจักรสำเร็จรูป ไม้ แผ่นไม้ เปลือกไม้ ภาพถ่ายและสิ่งพิมพ์ พลาสติกร่วมกับ การระบายสี ตลอดจนนำวัสดุสำเร็จรูปที่มีอยู่ทั่วไป ที่สามารถนำมาสื่อความหมายเกี่ยวกับสังคมมนุษย์และสิ่งแวดล้อมนำมาใช้ร่วมกัน

การใช้วัสดุ ในการใช้วัสดุของกลุ่มศิลปิน ลัทธิคาดามีส่วนทำให้ศิลปินในปัจจุบันบางคนได้รับอิทธิพลเช่น การใช้ภาพถ่าย สิ่งพิมพ์ วัสดุสำเร็จรูปในแบบ 2 มิติ 3 มิติ มาใช้รวมกันกับการระบายสี

ชูลูด นิยมเสมอ ได้กล่าวถึงการใช่วัสดุในการสร้างสรรค์ศิลปะช่วงหนึ่งว่า วัสดุที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นั้น เขาได้นำเศษขยะกองโต ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้สื่อคล้าย ๆ กับยุคอุตสาหกรรมของ ยุโรป ที่ศิลปินนำเอาเศษขยะจากโรงงานมาประกอบกันเพื่อแสดงชีวิตในสังคมอุตสาหกรรมมันเป็นสมการที่เท่ากัน เพียงแต่

ต่างรูป เพราะในตัวของแต่ละชิ้นจากโรงงานมันมีความหมาย และรสชาติของอุตสาหกรรมอยู่แล้ว เช่นเดียวกับขยะในโรงครัว มันมีความหมายแทนชนบท แทรกอยู่ในกระบอกไม้ไผ่ ในกะลามะพร้าว กระป๋อง ผลิตภัณฑ์จากเมือง

การศึกษาวัสดุที่มีอยู่ในผลงานการสร้างสรรค์ของ ศิลปินลัทธิดาดามีวิธีการใช้วัสดุที่มีความหลากหลาย ทั้งสิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย กระดาษ ไม้ โลหะ วัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมอุตสาหกรรมในขณะนั้น และวัสดุที่มีอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของคนในสังคม นำวัสดุเหล่านี้มาประกอบกันใหม่ ตามวิธีการใช้วัสดุของกลุ่มลัทธิดาดา จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ ข้าพเจ้ามั่นใจในการเลือกใช้วัสดุในลักษณะเดียวกัน เพียงแต่ต่างเวลาและสถานการณ์ แต่ยังคงสื่อตามความหมายและสะท้อนของสังคมไทยได้อย่างดี ในการสร้างสรรค์ผลงานสื่อประสมของ ข้าพเจ้าจึงใช้วัสดุที่มีอยู่ในสังคมไทย แบบ 2 มิติและ 3 มิติ นำมาใช้ผสมกับการระบายสี

จากการศึกษาพบว่าการใช้วัสดุของ ศิลปินกลุ่มลัทธิดาดามีการใช้วัสดุสังเคราะห์จำนวน 19 ภาพคิดเป็น 50.6 % ใช้วัสดุธรรมชาติจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 % ใช้วัสดุสำเร็จรูป 2 ภาพคิดเป็น 6.6 % และยังมีการใช้วัสดุแบบผสมผสานกัน คือใช้วัสดุต่างชนิดต่างประเภทร่วมกันจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 % .ในการใช้วัสดุยังมีการจำแนกวัสดุที่มีมิติชนิด 2 มิติจำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40 % ใช้วัสดุ 3 มิติ จำนวน 6 ภาพคิดเป็น 20.0 % ใช้แบบผสม 2 มิติ 3 มิติ จำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40 %

วิธีการประกอบวัสดุ ใช้วิธีการนำวัสดุมาปะติดลงบนระนาบ โดยใช้วัสดุเคมีสังเคราะห์เป็นตัวเชื่อมที่เรียกว่า “ คอลลาจ ” ผสมกับการใช้วัสดุสำเร็จรูปมาติดรวมกันเป็นรูปร่างรูปทรงใหม่ เรียกว่าการประกอบต่อวัสดุ นำมาผสมผสานกับการระบายสีแบบวิธีการของจิตรกรรม โดยใช้การระบายสี การพ่นสี ขูดสี เป็นหลัก เมื่อวิธีการทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนี้สามารถประสานกันเป็นองค์ประกอบที่เป็นเอกภาพทำภาพเกิดความสมบูรณ์ จึงมีชื่อเรียกใหม่เป็นที่เข้าใจของศิลปินที่นิยมสร้างผลงานประเภทนี้เรียกว่าวิธีการสร้างงานประเภทนี้ว่า “ ศิลปะสื่อประสม ” การประกอบรูปร่างรูปทรงเป็นการนำวัสดุที่มีลักษณะเฉพาะ ที่สามารถสื่อความหมายในตัวเองหรือประกอบรวมกับวัสดุอื่นเพื่อสื่อความหมาย โดยอาศัยการประกอบร่วมกันทางด้านสุนทรียภาพทางความงามของการประกอบวัตถุทางศิลปะ อันได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก ที่ว่าง พื้นผิว นำมาจัดวางปรุงแต่งเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวคิดและกลมกลืน จนเกิดเป็นผลงานศิลปะ ที่มีความเป็นหนึ่งเดียวและสามารถสื่อความหมาย

เส้นช่วยทำให้เกิดเป็นรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ ถึงแม้ว่าวัสดุที่นำมาใช้จะมีลักษณะเป็นรูปร่างรูปทรง แต่เมื่อนำมาประกอบรูปร่างรูปทรงใหม่ สันรอบนอกของรูปทรงที่ปรากฏย่อมแสดงอาณาเขตของรูปร่างและรูปทรง ที่ให้ความรู้สึกและความหมายตามแนวคิดที่ผู้วิจัย เส้นต้องมีลักษณะ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นอิสระ เส้นซิกแซก เป็นต้น เส้นต่าง ๆ ดังที่กล่าวจะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันเช่น

1. เส้นตรงให้ความรู้สึก ที่แข็งแรง แน่นอน ตรง เข้มแข็ง ไม่ปรานีประนอม หยาบ เอาชนะ
2. เส้นโค้งเล็กน้อย ให้ความรู้สึกสบายเปลี่ยนแปลงได้ ต่อเนื่องมีความกลมกลืน การเคลื่อนไหวช้า ๆ สุขภาพอ่อนแอ เส้นโค้งวงแคบให้ความรู้สึกรวดเร็วมีความเคลื่อนไหวรุนแรง เส้นโค้งกันหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคล้อย ไม่สิ้นสุด
3. เส้นฟันปลาหรือเส้นที่หยิกหยัก ให้ความรู้สึกที่กระแทก เกร็งทำให้นึกถึงพลังไฟฟ้า กิจกรรมที่ขัดแย้ง ความรุนแรง เป็นต้น (ชลูด นิ่มเสมอ. 2538 : 35)

การใช้สี ศิลปินลัทธิดาดา นิยมใช้สีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์และการระบายสีทับลงบนวัตถุ จากการนำภาพผลงานของศิลปินจำนวน 30 ภาพ จากศิลปิน 6 คนพบว่าภาพส่วนใหญ่มีโคร่งสีในแบบวรรณะร้อน แต่ไม่ถึงขั้นที่จะใช้สีแบบรุนแรง มักเป็นสีที่ถูกกระทำให้ลดความสด และสีที่ใช้มักเป็นสีที่มีน้ำหนักที่ใกล้เคียง

เคียงกันเหมือนสีเดียว จากการศึกษพบว่ามีการใช้สีวรรณะร้อนถึง 23 ภาพ คิดเป็น 76.6 % และสีวรรณะเย็น 7 ภาพ คิดเป็น 23.3 %

ดังนั้นข้าพเจ้า จึงนำวิธีการใช้สีที่ได้จากวัสดุ สังกะสี ที่มีอยู่ในสังคมไทย มาใช้เช่นเดียวกับ ศิลปินกลุ่มลัทธิดาดา ทั้งแบบที่ได้จากวัสดุและการระบายสีลงบนวัตถุ

สีเป็นส่วนประกอบของงานศิลปะ ที่สำคัญและมีภาพในงานจิตรกรรม สีทำหน้าที่เช่นเดียวกับ น้ำหนักทุกประเภทแต่เพิ่มหน้าที่พิเศษที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งคือ ให้ความรู้สึกด้วยตัวเอง ลักษณะของสี มีลักษณะพิเศษอยู่ 3 ประการคือ

1. ความเป็นสีแท้เช่น สีแดง เหลือง น้ำเงิน เป็นต้น
2. น้ำหนักของสี ความสว่างของสี ถ้าเรานำสีขาวผสมไปในสีหนึ่ง สีนั้นจะสว่างขึ้นมา และมีน้ำหนักอ่อนลง ให้เราเพิ่มสีขาวไปที่ละน้อยจากแก่ที่สุดไปถึงอ่อนที่สุด
3. ความจัดของสี ความสดหรือความบริสุทธิ์ของสีที่ถูกผสมด้วยสีดำจนหม่น และผสมจนความจัดของสีมีน้อยที่สุดคือดำ

สีที่ใช้ในงานศิลปะของผู้วิจัย เป็นสีที่เกิดจากการใช้สีสังเคราะห์ที่ได้จากสีของวัสดุ และสีที่เกิดจากการระบายด้วยแอร์บัส สีส่วนใหญ่ที่ใช้ในภาพจะใช้สีแท้ที่มีน้ำหนักของสีต่อเนื่องกันระบายให้น้ำหนักของสีต่อเนื่องกัน โดยลดหรือเพิ่มความเข้มของสี ด้วยสีดำเพื่อให้เกิดมิติความซับซ้อนของรูปร่างรูปทรง สภาพโครงสร้างส่วนใหญ่ จะแสดงโครงสร้างในลักษณะแบบวรรณะร้อนตามความรู้สึกที่ผู้วิจัยต้องการแสดงออกถึงพิษภัย

พื้นผิว หมายถึงบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสัมผัสแล้วรู้สึกได้ว่า หยาบ ละเอียดย มั่น ด้าน ขรุขระ เป็นต้น เป็นจุด พื้นผิวแยกออกเป็น

1. พื้นผิวที่สามารถจับต้องได้เช่น ลายไม้ กระดาษทราย เป็นต้น
2. พื้นผิวที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เป็นผิวที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อมองดูแล้วรู้สึกว่า หยาบ ละเอียดย มั่น วาว เป็นต้นในผลงานของ ผู้วิจัยมีลักษณะที่ต้องการใช้พื้นผิวแบบหลายลักษณะ มีการใช้ผิวของวัตถุและพื้นผิวที่สร้างขึ้น เพื่อที่จะสื่อความหมาย ร่องรอยของชีวิตและวัสดุ ที่ได้รับผลจากปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพของสาเหตุ ความเสื่อมโทรมของวัสดุ หรือแสดงวัสดุพื้นผิวเฉพาะของวัตถุตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงให้อารมณ์ตามความรู้สึกเฉพาะที่

พื้นผิวที่ใช้ใน ผลงานจำนวน 30 ชิ้นของศิลปินกลุ่มดาดา พบว่ามีการใช้พื้นผิวบนภาพผลงานหลายลักษณะมีทั้ง 2 มิติ 3มิติ ที่พบเห็นจากภาพและข้อมูลทางเอกสารมีการใช้พื้นผิวในลักษณะผิวเรียบจำนวน 16 ภาพคิดเป็น 53.3 % เป็นผิวสร้างสรรค์จำนวน 19 ภาพคิดเป็น 63 % การสร้างสรรค์พื้นผิวแบบสะท้อนแสงจำนวน 2 ภาพคิดเป็น 6.6 % ใช้พื้นผิวสัมผัสจำนวน 14 ภาพคิดเป็น 46.6 % พื้นผิวยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงาน เพราะทำให้ภาพเกิดอารมณ์ความรู้สึกและสร้างจินตนาการให้ผู้ดู และทำให้ผลงานมีความเป็นรูปทรงที่สมบูรณ์

สำหรับผลงานที่ ข้าพเจ้า นำเสนอเกี่ยวกับ “ สภาวะแวดล้อมและสังคม ” นั้น ข้าพเจ้าได้นำพื้นผิวของวัตถุที่มี 2 มิติ 3มิติ นำมาใช้ร่วมกัน ทำให้ผลงานสื่อประสมเกิดความรู้สึกที่เป็นจริง ย่อมให้ความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อการสัมผัสด้วยสายตา ดังนั้นพื้นผิวที่มีมิติ จึงมีผลต่อการเห็นเป็นอย่างมาก ฉะนั้นมิติความรุนแรงของรูปทรงที่ประกอบกันเป็นผลงานจึงมีความชัดเจนและสมจริง

วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ประเภทของวัสดุที่สามารถแทนค่าของรูปทรง ความรู้สึกที่ผู้วิจัยได้เลือกวัสดุ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยพยายามที่จะเลือกวัสดุที่นำมาจาก ธรรมชาติ วัสดุที่ถูกดัดแปลง วัสดุที่นำมาใช้ในสังคม และวัสดุสังเคราะห์ ที่เกิดจากกระบวนการทางเคมี วัสดุเหล่านี้มีส่วนที่

จะเสริมและขยายความคิด เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาใช้สร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่แนวคิดของผู้วิจัยได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากปัจจุบันความเจริญในสังคมอุตสาหกรรมได้ผลิตสิ่งต่าง ๆ มากมายด้วยวัสดุที่ย่อยสลายยาก วัสดุเหล่านี้จะพบเห็นได้ทั่วไป ไม่ว่าตามถนน ที่อยู่อาศัย ในทุก ๆ ที่มีมนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งบางอย่างก็มีประโยชน์ บางอย่างก็เกิดโทษ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสื่อความหมายด้วย วัสดุที่มีลักษณะเฉพาะในการสื่อสารสัญลักษณ์ในตัวของตัวเอง สามารถแทนค่าตามความคิด ประสบการณ์ การเดินทาง และยังบอกถึงสภาวะของสังคม เทคโนโลยีตลอดจนสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

วัสดุที่เป็นแผ่นโลหะ เป็นวัสดุชนิดหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้สร้างงานศิลปะสื่อประสมทำให้ได้รูปร่างและรูปทรงใหม่ โดยการนำมาทาบให้เกิดรูปร่างรูปทรงมีปริมาตร เมื่อนำมาประกอบกับวัสดุอื่นให้ความรู้สึกเหมือนโครงสร้างของเครื่องจักรหรือโครงสร้างของอาคารสถาปัตยกรรมและความเจริญ ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะทำให้เกิดพื้นผิวและร่องรอยต่าง ๆ ได้อย่างอิสระและสามารถสื่อความหมายของสังคมเมืองและความเสื่อมโทรม

ไม่เป็นวัสดุสื่อธรรมชาติ ที่ใช้แสดงถึงประสบการณ์และวิถีชีวิตเดิมทางสังคมชนบท นอกจากนี้ ไม่มีความผูกพันของวัสดุให้ความรู้สึกที่เป็นอดีตและประสบการณ์ที่ผ่านมา และสื่อถึงความเสื่อมโทรมด้วยร่องรอยที่ให้ความรู้สึกตามจินตนาการ

วัสดุสังเคราะห์ ที่ได้จากสังคมอุตสาหกรรมได้แก่ พลาสติก ฝาปิดขวด ของบรรจุอาหาร ฯลฯ ที่มีความจำเป็นในการดำรงอยู่ของมนุษย์ ย่อมสามารถสื่อถึงสภาพและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ดำรงอยู่จริงในขณะนั้น เพื่อมุ่งเน้นให้เห็นถึงสภาพความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อม ซึ่งมีลักษณะคล้ายซากของวัสดุที่หมดประโยชน์ถูกทิ้งให้ทับถม สภาพความเจริญของวัสดุถูกกระทำให้ดูเสื่อมโทรม คราบน้ำมัน คราบเขม่าต่าง ๆ เกาะติดอยู่กับวัสดุ โดยใช้วิธีการระบายสีและขีดขีดลงบนวัสดุ เพื่อให้สามารถแสดงความรู้สึกได้

ชิ้นส่วนของจักรกลและวัสดุสังเคราะห์ ผู้วิจัยใช้เป็นสื่อที่แสดงถึงการดำเนินวิถีชีวิตภายใต้ความเจริญของสังคมอุตสาหกรรม ที่แทรกซึมเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของมนุษย์ แทนสังคมชนบท

พลาสติก เป็นวัสดุใหม่ที่สังคมไทยในยุคปัจจุบันถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความจำเป็นในการบริโภคในปัจจุบัน และมีส่วนในการทำลายธรรมชาติจากความเห็นแก่ตัวของผู้บริโภคถ้าขาดจิตสำนึก

ไฟเบอร์กลาส เป็นสารเคมีที่เป็นวัสดุชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาประกอบในงานสื่อประสมทำหน้าที่เชื่อมต่อวัสดุ มีส่วนในการคุมรูปร่างของวัสดุให้คงสภาพตามต้องการ บางส่วนสามารถนำมาใช้ในการสร้างพื้นผิวได้อย่างเสรี (ผู้ใช้ต้องระมัดระวังในการใช้เพราะเป็นสารเคมีที่เป็นอันตราย)

สีน้ำมันกระป๋องชนิดสเปรย์ ใช้พ่นไล่หน้าหนักความเข้มของสี และสร้างสภาพแวดล้อมของความเสื่อมโทรมและมลพิษ แต่ให้ความรู้สึกสวดกสบายเหมาะสมกับสภาพของความเจริญของเทคโนโลยีในการใช้สีสำเร็จรูป

กลวิธีในการสร้างสรรค์ ศิลปินลัทธิดาดาได้นำวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะแบบ (พลาสติกอาร์ต) มาใช้ในการสร้างสรรค์ มีการนำวัตถุสำเร็จรูปที่เป็น 2 มิติ 3 มิติ เอกสารสิ่งพิมพ์ ภาพถ่ายโฆษณาต่าง ๆ นำมาประกอบร่วมกัน เป็นผลงานศิลปะสื่อประสม และพัฒนาไปสู่การทำวัสดุที่มีมิติ จนผลงานเหมือนกับงานประติมากรรม และยังพัฒนาไปสู่รูปแบบทางศิลปะอีกหลายรูปแบบ ถึงแม้ในปัจจุบันนี้กลวิธีเหล่านี้ยังมีบทบาทในวงการศิลปะของโลกและในประเทศไทย ผู้วิจัยก็เป็นผู้ที่สนใจงานศิลปะแบบสื่อประสมจึงศึกษาวิธีการสร้างสรรค์งานของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ในรูปแบบของการประสมประสานวัตถุและเทคนิคหลาย ๆ รูปแบบนำมารวมกันสร้างงานแบบอิสระ โดยใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ " สภาวะแวดล้อมและสังคมไทย " เป็น

เนื้อหาหลักในการสร้างสรรค์ศิลปะในแนวสื่อประสม เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยใช้เป็นองค์ความรู้ในการสร้างศิลปะสื่อประสมในระยะแรก และพัฒนาต่อไป

ผลงานการสร้างสรรค์สื่อประสมในระยะแรกจำนวน 5 ชิ้น

1. ชิ้นผลงานชื่อ คนกินเมือง 2544

ขนาด 50 cm x 60 cm x10 cm

เทคนิคสื่อประสม

1.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ได้แนวคิดมาจากการเห็นและสัมผัสกับสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมยุคอุตสาหกรรมและสังคมเมือง จากการทิ้งสิ่งของที่เหลือใช้จากการบริโภคลงในแหล่งน้ำในชุมชนต่าง ๆ ที่ได้มาจากผลผลิต ที่เกิดจากความเจริญของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมทำให้เกิด วัฒนธรรม วิธีชีวิต การดำรงอยู่ของคนในสังคม จึงทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปซึ่งมีผลมาจากการขาดความรับผิดชอบของคนในสังคม

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

แสดงถึงความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติสังคมที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ภายในภาพจะเป็นการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับโรงงานอุตสาหกรรมและการผลิต แสดงให้เห็นถึงมลพิษที่มีต่อธรรมชาติและชุมชน

1.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยใช้รูปร่างและรูปทรงที่พบเห็นในสังคมไทยเช่นโรงงานอุตสาหกรรม โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมนำมาประกอบร่วมกัน โดยใช้จินตนาการและความรู้สึกของผู้จินตนาผสมผสานให้เกิดรูปร่างใหม่ เพื่อที่จะสื่อถึงความรู้สึกที่มีผลต่อวิถีชีวิตการดำรงอยู่ และโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ร่วมกัน ผลจากการบริโภคสิ่งต่างๆ ที่มีผลมาจากความเจริญของเทคโนโลยี ส่งผลเสีย และมลพิษต่างๆ เช่นรูปทรงของเครื่องจักร ที่มีคราบของเสียอยู่ทั่วไปในสภาพแวดล้อมในสังคมเมือง เศษพลาสติก เศษวัสดุเหลือใช้ที่มีรูปร่างต่าง ๆ เศษโลหะและวัสดุที่ย่อยสลายอยาก และเศษวัสดุจากธรรมชาติสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นรูปทรง ที่สามารถสื่อให้เห็นถึงชุมชนและการดำรงอยู่ของคนในสังคม รูปทรงเหล่านี้ได้ถูกนำมาประกอบรวมกัน เพื่อสื่อสัญลักษณ์แทนความรู้สึกของโรงงานอุตสาหกรรม และสภาพแวดล้อมที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันจะเห็นได้ว่า รูปร่างของมนุษย์ รูปร่างของเครื่องจักร รูปร่างของธรรมชาติ โครงสร้างวัสดุสังเคราะห์ ถูกนำมาผสมผสานร่วมกัน รูปร่างและรูปทรงส่วนใหญ่ ถูกลดตัดทอนผสมผสานให้เหลือแต่ความสวยงาม และยังสามารถสื่อถึงสภาพแวดล้อมของสังคม ที่ต้องอยู่ร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การใช้สี สีที่ใช้จะมีลักษณะโครงสร้างของสีวรรณะร้อน สื่อถึงพิษภัยอันตรายที่กำลังเกิดขึ้น แทรกตัวและผสมผสานอยู่กับสังคมที่เป็นอยู่ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนของสีร้อนประมาณ 90 % และสีคู่ตรงกัน ข้ามประมาณ 10 % เพื่อที่จะให้เห็นถึงความแตกต่าง ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม และใช้ สีดำ แสดงถึงคราบมลพิษที่เกิดขึ้นและแทรกตัวอยู่กับสภาวะแวดล้อม โดยการสร้างน้ำหนักของสีดำ ให้เกิดความเข้มข้นถึงน้ำหนักของสีแท้ อันได้แก่สีแดง และสีเขียวอย่างนุ่มนวล นอกจากนั้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเสื่อมโทรมที่แทรกตัวอยู่ในสภาพของสังคมที่มีความเจริญ และยังได้นำสีจากวัสดุสังเคราะห์ที่สื่อถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมนำมาใช้ประกอบรวม

การใช้วัสดุ ในภาพมี 2 แบบได้แก่

- วัสดุสังเคราะห์ที่นำมาจากสังคมและการดำรงอยู่ของมนุษย์ที่มีการบริโภคสิ่งต่าง ๆ รวมถึงวัสดุสำเร็จรูปเช่น ท่อน้ำพีวีซี พลาสติก รูปร่างต่าง ๆ ชิ้นส่วนประกอบของจักรกล เป็นต้น
- วัสดุสังเคราะห์ที่นำมากระทำให้เกิดรูปร่างรูปทรงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นแผ่นโลหะ
- วัสดุธรรมชาติเช่น ไม้ ซากของสิ่งมีชีวิต เป็นต้น

การใช้พื้นผิว ภายในภาพจะปรากฏพื้นผิวของวัสดุ ที่แสดงให้เห็นถึงร่องรอยของพื้นผิวที่สื่อให้เห็นถึงผลของการกระทำให้เกิดสภาพของความเสื่อมโทรมของวัสดุโดยใช้พื้นผิวที่มีลักษณะ 2 มิติและ 3 มิติเป็นตัวสื่อความรู้สึก

1.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยนำกลวิธีการสร้างสรรค์ แบบจิตกรรมผสมกับประติมากรรม โดยนำเสนอภาพในลักษณะ 3 มิติ ที่ไม่ต้องการระนาบพื้นรองรับรูปร่างรูปทรง แต่ได้นำเสนอรูปร่างรูปทรง ที่เป็นรูปแบบผลงานที่สมบูรณ์ในตัวเอง จากการประกอบกันของรูปร่างรูปทรงของวัสดุสิ่งก่อสร้าง มนุษย์และสภาพแวดล้อมของสังคม ประกอบกันเป็นโครงสร้างลักษณะลดตัดทอน สื่อถึงความคิดความรู้สึกที่แสดงออก

ต่อสภาพแวดล้อม ที่จะต้องอยู่ร่วมกันกับความเจริญทางเทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนที่จะนำมลพิษต่าง ๆ เข้ามาแอบแฝงอยู่ร่วมกันในสังคม

2. ชิ้นผลงานชื่อ เมืองกินเมือง 2544

ขนาด 45 cm. x 70 cm. x10 cm.

เทคนิค สื่อประสม

2.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

แนวคิดในการสร้างศิลปะสื่อประสมของผู้วิจัยในภาพนี้ มีแนวคิดที่จะแสดงให้เห็นภาพของสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ซึ่งมีผลมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยี และการนำเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในการวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ ทำให้ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น จนก่อให้เกิดมลพิษต่างตามมา

2.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

แสดงให้เห็นถึงมลพิษ ที่มีผลมาจากสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญของวัตถุที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีที่มีส่วนสัมพันธ์กับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

2.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยยังคงใช้ รูปร่างและรูปทรง ที่พัฒนามาจากรูปทรงของผลงานชุดที่ 1 นำมาปรับปรุง และลดตัดทอน เพื่อให้สื่อถึงสภาพของสังคมอุตสาหกรรมประสานกับรูปร่างรูปทรงของจักรกล และรูปร่างรูปทรงของสถาปัตยกรรม ผู้วิจัยนำมาผสมรวมกันและใช้วัสดุสำเร็จรูปที่มีอยู่ในสังคมนำมาสร้างให้เป็นสื่อสัญลักษณ์ ในการสื่อความหมาย โดยลดตัดทอนจนเหลือแต่รูปทรงที่สมบูรณ์ ประกอบร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวมีลักษณะเหมือนภาษาทางสัญลักษณ์ ใช้รูปทรงเป็นกรอบของชิ้นงานอย่างลงตัว รูปร่างรูปทรงส่วนใหญ่ลดตัดทอนเป็นรูปทรงเรขาคณิต มีการสร้างรายละเอียดภายใน เพื่อให้เห็นถึงร่องรอยของสภาวะแวดล้อมและความเสื่อมโทรมตามที่ต้องการ รูปทรงที่ใช้มิได้สื่อแบบตรงๆ ได้ใช้รูปทรงใหม่สื่อทางความรู้สึก เพื่อให้เกิดจินตนาการ ดังนั้นรูปทรงที่ปรากฏจึงไม่เหมือนธรรมชาติ แต่ยังคงมีความรู้สึกที่สัมผัสได้จากการรับรู้และการมองเห็น

การใช้สี ยังเป็นสีวรรณะร้อน สร้างน้ำหนักความเข้มด้วยสีดำและมีสีคู่ตรงกันข้ามในปริมาณเล็กน้อย เพื่อสร้างความสนใจ ขณะเดียวกันผู้วิจัยต้องการแสดงความเป็นสังคมใหม่ด้วยสีคู่ตัดกัน ที่ผู้ผลิตนิยมใช้เป็นวัสดุในการ ห่อหุ้มวัตถุ แต่ผู้วิจัยได้กระทำให้เกิดความหม่นหมองลงไปบางส่วน เพื่อให้เห็นสภาพที่ผ่านการใช้งาน บางส่วนยังมีความสดใสอยู่ และในบางส่วนก็เป็นสีของโลหะ นำมาใช้ร่วมกัน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเจริญ สีในภาพจะถูกขีดขีดให้น้ำหนักของสีลดความสดใส เพื่อให้มีความรู้สึกเสื่อมโทรม

การใช้วัสดุ ผู้วิจัยสร้างผลงานโดยใช้วัสดุ 2 ประเภท คือวัสดุจากธรรมชาติ ได้แก่ ไม้ วัสดุสังเคราะห์ ได้แก่ พลาสติก โลหะ สีสเปรย์ และวัสดุที่เหลือใช้จากเทคโนโลยี เพื่อเน้นให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบของมนุษย์ แผ่นไม้ที่แกะเป็นเรื่องราวจะเป็นวัสดุที่แสดงให้เห็นถึงสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน อลูมิเนียมและท่อน้ำเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมใหม่ ผู้วิจัยต้องการสะท้อนให้เห็นถึงการเข้ามาบีบคั้นของสังคมอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

การใช้พื้นผิว ผู้วิจัยต้องการสร้างให้เห็นถึงความแตกต่างของพื้นระนาบอย่างชัดเจน พื้นผิวที่ไม่ปกติ ปูด บวม ขูดขีด แสดงให้เห็นร่องรอยที่มีผลมาจากการทำงานของเครื่องจักรกล นอกจากนี้ยังมีการสร้างพื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยตา โดยการพ่นสีบนแผ่นโลหะ เพื่อให้เกิดพื้นผิวที่เป็น สีอ่อน แก่ ผสมกับพื้นผิวที่เป็นมิติ เพื่อต้องการให้พื้นผิวแสดงความต่างและ ความรู้สึกที่เกิดจากความเสื่อมโทรม

1.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเอาวัสดุมากระทำให้เกิดรูปร่างและรูปทรง โดยใช้โครงสร้างพื้นฐานจากไม้และนำแผ่นโลหะมาตัดต่อให้เป็นระนาบส่วนหนึ่งในรูปทรง และจัดวางให้แผ่นระนาบสูงต่ำหลายระดับ ทำให้มีมิติเกิดขึ้นภายในภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีแสดงให้เห็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในโครงสร้างที่ถูกปิดบังและเปิดในบางส่วน เพื่อให้เห็นถึงวัสดุที่มีผลจากเทคโนโลยีซ่อนอยู่ภายในสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองในปัจจุบัน

3.ชิ้นผลงานชื่อ เมืองกินคน 2544

ขนาด 100 cm. X 150 cm. X 10 cm.

เทคนิค สื่อประสม

3.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดแบบ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา มาใช้ในการแสดงออก เพื่อจะแสดงให้เห็นถึง สภาวะแวดล้อมของสังคมปัจจุบันในลักษณะที่มุ่งเน้นทางลบ เพื่อให้ผู้ดูเกิดความรู้สึกสะเทือนใจในเรื่องของ สภาวะแวดล้อม ตามความรู้สึกที่ผู้วิจัยมีต่อสังคมปัจจุบัน เพื่อปลูกจิตสำนึกแห่งความดีงามของคนในสังคม

3.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

แสดงถึงความเสื่อมโทรมของสังคม โดยการนำเอาเนื้อหาของภาพที่เกี่ยวข้องกับชนบท เครื่องจักรกล และความเสื่อมโทรม ซึ่งมีผลต่อการอยู่ร่วมกันของสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและวิถีชีวิต โดยการสร้างสภาพของผลงานให้เกิดความรู้สึกที่เสื่อมโทรม น่ากลัว หดหู่ เพื่อส่งผลให้เกิดในทางที่ติงาม

3.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ยังคงมีผลมาจากผลงานในภาพที่ 2 โดยนำมาลดตัดทอน แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดจินตนาการนำไปสู่ความรู้สึกของผู้วิจัย ที่ต้องการแสดงให้เห็นความเสื่อมโทรมของสังคมเมืองและชนบทที่มีวัฒนธรรมเดิมทอหุ้มสังคมอยู่ และกำลังถูกบรรยากาศของสังคมอุตสาหกรรมเข้ามาบีบคั้นบดบังวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปร่างและรูปทรงของจักรกล กล้องที่ใช้แสดงโครงสร้างของสังคมที่เป็นกรอบหลายๆ กรอบจัดซ้อนกัน ทำให้เกิดมิติ นอกจากนั้นรูปร่างของวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวิถีชีวิตได้ถูกนำมาใช้ประกอบเป็นรูปร่างใหม่เพื่อสื่อตามความหมายภายในภาพ รูปร่างบางรูปร่างได้ถูกกระทำให้เกิดพื้นผิวเพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของรูปทรงปกติ เมื่อประกอบกันสมบูรณ์แล้วจะได้รูปทรงของสัญลักษณ์ ที่เป็นตัวแทนของสังคมในปัจจุบัน

การใช้สี กลุ่มสีที่ใช้ยังคงใช้กลุ่มสีเดิม มีลักษณะไปทางวรรณะร้อน มีสีตัดกันเข้ามาใช้บ้างในบางส่วนของโครงสร้าง ทำให้สภาพส่วนรวมของสีมีความชัดเจน นอกจากนั้นยังมีสีจากวัสดุสังเคราะห์ที่ถูกนำมาใช้ร่วมกันเช่น สีของโลหะ พลาสติก หล่อเป็นรูปร่างมนุษย์และสีจากอุปกรณ์สำเร็จรูป

การไว้วัด เป็นวัสดุที่ได้จากสังคมปัจจุบันได้แก่ แผ่นโลหะ ไม้ ท่อพีวีซี พลาสติกและวัตถุสำเร็จรูปนำมาประกอบกันภายในภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นสามมิติ ผู้วิจัยเชื่อว่าวัตถุสามารถสื่อความคิดแทนการระบายสี ซึ่งกลุ่มศิลปินลัทธิดาดาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ก็มีความคิดเช่นเดียวกัน

การใช้พื้นผิว มีสภาพพื้นผิวหลายรูปแบบ ซึ่งเกิดจากพื้นผิวตามสภาพของวัสดุและพื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้นด้วยการระบายสี และการกระทำให้เกิดร่องรอย เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่แตกต่างกันในแต่ละส่วนที่ประกอบรวมกันเช่นผิวที่แสดงถึงความเสื่อมโทรมก็จะใช้สีและการขีดขีดทำให้เกิดร่องรอยให้รู้สึกถึงความเสื่อมโทรม เพื่อเรียกร้องความน่าสนใจและความสะเทือนใจ พื้นผิวบางอย่างก็ถูกสร้างขึ้นจากการแกะสลักเพื่อให้เกิดร่องรอยการถูกทำลายเป็นต้น

3.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ช่างงานเมืองกินคน 2544 เป็นภาพที่มีการใช้สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ ศิลปินลัทธิดาดา โดยผลงานภาพนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงสภาวะความเสื่อมโทรมของจักรกล ผู้วิจัยพยายามแสดงความเสื่อมโทรมของจักรกลทั้งภายในและภายนอก จักรกลจะเป็นสัญลักษณ์สื่อแทนสังคมอุตสาหกรรม ที่เข้ามาบีบคั้นบดบังชนบทในสังคมปัจจุบัน และมีผลกระทบกับมนุษย์ ผู้วิจัยสื่อความหมายแบบตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดูรุนแรงและเหมือนถูกบังคับ ดังนั้นช่างงานเมืองกินคน 2544 จึงให้ความรู้สึกที่ออกไปทางด้านลบ ดูไม่ค่อยงาม แต่เป็นความต้องการของผู้วิจัยที่ต้องการสะท้อนแง่มุมของการมอมเมาด้วยวัตถุนิยม ผู้วิจัยใช้วัตถุสำเร็จรูป ในการประกอบรูปร่างรูปทรงให้สัมพันธ์และต่อเนื่องกันเหมือนเป็นวัสดุชิ้นเดียวกันอย่างกลมกลืน เน้นความสมจริงตามที่ผู้วิจัยได้เคยพบเห็นมา โดยสร้างภาพที่เกิดขึ้นให้มีความรุนแรงเกินจริงในความรู้สึกของผู้วิจัย

4. ชิ้นผลงานชื่อ อยู่ให้รอด 2544

ขนาด 50 cm. x 100 cm. x10 cm.

เทคนิค สื่อประสม

4.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยต้องการให้เห็นผลกระทบที่เกิดจากความเจริญของสังคมและเทคโนโลยี โดยมีมนุษย์เป็นผู้กระทำส่งผลให้เกิดมลภาวะต่อธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตทั้งหลายที่ต้องต่อสู้ ปรับตนเองให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างดีและยั่งยืน

4.2 เนื้อหาในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยเน้นถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน จะมีการเชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งอยู่ภายใต้ของกระแสสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทใน สังคม ธรรมชาติและวิถีชีวิต เนื้อหาในภาพจะมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ ที่เป็นสื่อแทนสังคมอุตสาหกรรม เนื้อหาที่นำเสนอจะแสดงการต่อต้านการเข้ามาของเทคโนโลยี และแสดงวิถีชีวิตที่มีกระแสของความกดดันและการต่อสู้ที่กำลังเข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์ทุกชีวิตที่ต้องต่อสู้เป็นอย่างมากถึงจะอยู่รอดได้

4.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ยังใช้รูปทรงในรูปแบบของการลดตัดทอนจากภาพผลงานที่ผ่านมาในชุดเดียวกันคือ สภาวะแวดล้อม 1, 2, 3 นำมาปรับปรุงเพิ่มรูปทรงกลมให้เข้ามาเป็นรูปทรงรวม ทำให้เกิดรูปร่างใหม่สามารถสื่อถึงสังคมอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีได้มากขึ้น ความรู้สึกถึงความเสื่อมโทรมเริ่มลดน้อยลง วัสดุสำเร็จรูปถูกนำมาใช้เช่น กระเบื้องน้ำอัดลม และวัตถุอื่น ๆ มาใช้แทนสัญลักษณ์ นำมาประกอบรวมมีทั้ง 2 มิติ และ 3 มิติ ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นสื่อแทนสังคมอุตสาหกรรมได้

การใช้สี โครสียังยึดวิธีแบบเดิม แต่ให้ความสำคัญของสีวัตถุมากยิ่งขึ้นประมาณ 50 – 60 % ใช้สีน้อยลง ดังนั้นความรู้สึกที่ได้ผู้วิจัยเห็นว่าเริ่มมีค่าความรู้สึกของสังคมและสภาวะแวดล้อมที่เป็นกลางทั้งสองด้าน ทำให้ภาพเกิดความน่าสนใจชวนให้พิจารณา

การใช้วัสดุที่ นำมาจากวัสดุเหลือใช้ที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในสังคมเช่น กระเบื้องชนิดต่าง ๆ ภาพถ่าย เอกสาร สิ่งพิมพ์ เศษโลหะและจักรกล อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ นำมาประกอบต่อรวมกับการระบายสี ในชิ้นงานนี้ผู้วิจัยจะพยายามใช้วัสดุสังเคราะห์ตามสภาพที่เป็น

การใช้พื้นผิว มีการใช้พื้นผิวหลายลักษณะ มีทั้งพื้นผิวที่เรียบและพื้นผิวที่เป็นมันวาว พื้นผิวขรุขระจากวัสดุจริง ที่มีลักษณะเป็น 2 และ 3 มิติ เพื่อบอกสภาพความแตกต่างที่มีสภาพความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม วัสดุในสังคมผสมกับพื้นผิววัสดุแบบใหม่ สื่อให้เห็นถึงการเข้ามามีบทบาทของสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญ ส่วนพื้นผิวที่สร้างสรรค์ขึ้นผู้วิจัยต้องการสื่อให้เห็นความเป็นจริงของสภาวะแวดล้อมในสังคมไทยปัจจุบัน ว่าเกิดความเสื่อมโทรมและถูกครอบงำและแสดงการต่อต้านโดยใช้วัสดุโปร่งใสที่มีวัตถุซ่อนอยู่ภายในหรือพื้นผิวโลหะที่แสดงพลังของความเจริญทางเทคโนโลยี นำมาใช้รวมในผลงานนี้

4.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างสรรค์แบบ ศิลปินลัทธิดาดา คือสื่อแบบตรงไปตรงมาชัดเจนและในเชิงลบ ผู้วิจัยคิดอย่างไรก็จะพยายามแสดงออกมานั้น เพื่อให้มีความสะเทือนใจ จึงนำวัสดุที่เป็นขยะของสภาวะแวดล้อมมานำเสนอแบบตรง ๆ แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน สามารถสัมผัสและจับต้องได้ด้วยความรู้สึกที่ได้พบเห็น เพราะเป็นวัสดุที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ผู้วิจัยนำวัสดุเหล่านี้มาประกอบต่อกันเป็นกล่องที่มีโครงสร้างลักษณะคล้าย ๆ คล้ายหุ่นยนต์และจักรกล โดยมีรูปทรงทั้งสี่เหลี่ยมและวงกลมเป็นโครงสร้างหลัก ภาพรวมที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นภาพเหตุการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นจากความคิดและความรู้สึกของผู้วิจัย ที่กำลังมองสังคมที่ไม่ปกติสุขอันมีผลมาจากการดำเนินชีวิต ภายในภาพจะเห็นลักษณะรูปแบบการต่อต้านของคนกลุ่มหนึ่ง ที่เห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรม ครอบงำสังคมในปัจจุบัน

5. ชิ้นผลงานชื่อ หมดทางสู่ 2544

ขนาด 100 cm. X 50 cm. X 10 cm .

เทคนิค สื่อประสม

5.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ในภาพนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดตามแบบการสร้างสรรค์งานของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา มาใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะของผู้วิจัย โดยเน้นที่วัตถุสำเร็จรูปนำมาใช้สื่อความหมาย

5.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาของภาพประกอบด้วยวัฒนธรรมตะวันตก เทคโนโลยี และวิถีชีวิตของไทยที่หมุนเวียนเป็นวงกลม และอยู่ภายใต้อิทธิพลของตะวันตกและเทคโนโลยี ที่สร้างความเจริญและความเสื่อมโทรมให้สภาวะแวดล้อมของเรา

5.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ในงานชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้รูปร่างรูปทรงตามชิ้นผลงานชื่อ อยู่ให้รอด 2544 โดยให้ชิ้น ผลงานมีโครงสร้างของรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมร่วมกัน คล้ายกับรูปร่างของจักรกลเป็นรูปร่างภายนอก ส่วนรูปร่างภายในเป็นรูปร่างที่มี 3 มิติ อัดแน่นอยู่ในกล่องสี่เหลี่ยมที่ถูกแบ่งออกเป็นช่อง ๆ แต่ละช่องจะบรรจุเนื้อหาของภาพที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ ในแต่ละส่วนนั้น ผู้วิจัยต้องการให้เห็นถึงองค์ประกอบของสังคมที่เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยเป็นส่วนแรก ส่วนที่สองแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรม ผู้วิจัยจึงใช้สัญลักษณ์ เช่น ตะปูเก่า ๆ ที่เป็นสนิมและมีความหึงงอที่อิสระ น่ากลัว และแสดงสภาพของมลพิษ จะเห็นว่ารูปร่างของมนุษย์ที่อยู่ในขวดผู้วิจัยต้องการให้รู้ว่ามีมนุษย์นอกจากถูกรอรับแล้ว ยังต้องผจญกับสภาวะแวดล้อมรอบ ๆ ไปด้วย ด้านล่างของภาพมีรูปใบหน้าคน 3 มิติถูกทับถมด้วยขยะและเศษวัสดุเหลือใช้

การใช้สี งานชิ้นนี้ยังคงยึดสีในแนวเดิมคือ ใช้สีจากวัสดุธรรมชาติและสีสังเคราะห์ เพราะสีสังเคราะห์นั้นเป็นสีของสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสีที่แสดงพื้นผิวของวัสดุที่ใช้ในสังคมอุตสาหกรรม ผู้วิจัยใช้สีเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้มีความรู้สึกสะท้อนใจ โดยผู้วิจัยใช้สีในการเรียกร้องความสนใจและให้เกิดจินตนาการ และใช้สีดำแสดงความรู้สึกกลับ ตีนลึก สีดำจึงมีประมาณสูงถึง 70 % และมีสีแดงและ ตรงกันข้ามกระจายอยู่ทั่วไป ฉะนั้นสีของวัสดุธรรมชาติถึงแม้จะมีน้อยแต่สร้างความโดดเด่นในตัวเองและแสดงพลังของความเสื่อมโทรมในมลภาวะเป็นอย่างดี

การใช้วัสดุ ผู้วิจัยยังสนุกกับการใช้วัสดุต่าง ๆ ตามความเชื่อของกลุ่มศิลปินลัทธิดาดา เพราะเชื่อว่าวัตถุสามารถสื่อแทนภาษาได้ เราสามารถนำวัสดุมาประกอบกันขึ้นเป็นภาษาใหม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในงานชิ้นนี้จะใช้วัสดุแทนคำบอกเล่าเช่นการใช้เบงกอลดลาร์ของอเมริกันเพื่อแสดงถึงตะวันตก และใช้กระป๋องน้ำแสดงถึงสังคมอุตสาหกรรม จักรกลแสดงถึงความเป็นเทคโนโลยี ไม่แสดงความเป็นวิถีชีวิตเก่า ตะปูแสดงถึงความเสื่อม เมื่อนำวัตถุตั้งที่กล่าวมาจัดองค์ประกอบร่วมกันแสดงพลังความคิดในรูปร่างใหม่ที่เป็นเนื้อเรื่องเดียวกันด้วยการเชื่อมต่อตามจินตนาการ

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่ใช้มี 2 ประเภทคือพื้นผิวธรรมชาติของวัตถุและพื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้นจากวัสดุเคมี พื้นผิวที่เป็นธรรมชาติได้แก่ ผิวของภาพถ่าย ผิวของกระป๋อง ผิวของโลหะ ผิวของเศษวัสดุ ให้ความรู้สึก ผิวขรุขระ ผิวมันวาว ส่วนผิวที่แสดงถึงความเสื่อมโทรม พุพอง เป็นการนำเสนอเสริมช่วยในการสร้างสรรค์ เพื่อให้มีความต่างของน้ำหนักในผลงาน ดังนั้นผลงานชิ้นนี้จะใช้พื้นผิวอย่างกลมกลืนเพราะผู้วิจัยคิดว่าพื้นผิวจะให้ความรู้สึกเช่นเดียวกับสี และยังสามารถสื่อได้แบบตรงไปตรงมาสมจริงเรียกร้องความสนใจได้เป็นอย่างดี

5.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ใช้กลวิธีแบบเดิมเพราะเป็นงานชุดเดียวกัน การสื่อก็ยังใช้วัสดุต่าง ๆ มาเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ และเป็นตัวแทนในการบอกเล่าเรื่องราวของสังคมปัจจุบัน ส่วนที่ต่างไปจากผลงานชุดแรก ๆ คือได้นำวงกลมมาช่วยเพิ่มรูปทรงให้แปลกไปกว่าเดิม แต่เทคนิคก็ยังคงใช้เทคนิคเดิมโดยมีลักษณะของงานจิตรกรรมผสมกับงานประติมากรรมสามารถมองได้ 3 ด้านและแสดงรูปทรงได้ทั้งภายในภายนอกคล้ายงานประติมากรรม โดยภายนอกแสดงถึงความงาม ส่วนภายในแสดงเนื้อหารายละเอียด รูปร่างภายในและภายนอกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว ผลงานชิ้นนี้จึงมีลักษณะของการประสาน และสื่อเนื้อหาได้อย่างสมบูรณ์ และยังสามารถนำเสนอผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมให้เห็นเป็นรูปธรรม ด้วยรูปทรงของวัตถุที่ได้จากวัตถุสำเร็จรูปนำมาต่อประกอบจนสามารถสื่ออารมณ์ ความรู้สึกเมื่อได้สัมผัสด้วยสายตา การนำวัสดุที่มีอยู่จริงตามสภาพที่เกิดขึ้น เท่ากับศิลปินพยายามแสดงความสามารถทางปัญญามากกว่า

ความสามารถทางฝีมือ ซึ่งผู้วิจัยกำลังปฏิบัติอยู่ให้สอดคล้องกับแนวคิดและกลวิธีในการสร้างสรรค์งานของกลุ่มศิลปินลัทธิดาดา

สรุปผลของการสร้างสรรค์ผลงานในระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้สร้างงาน 5 ชิ้นนี้ตามแนว กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ในประเด็นแนวคิด สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาและได้นำความรู้ในประเด็นต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างผลงาน จากการทดลองสร้างผลงานจำนวน 5 ชิ้น โดยกำหนดแนวคิด เนื้อหา รูปร่าง รูปทรง สี วัสดุ พื้นผิวและกลวิธีตามแบบอย่างของของศิลปินกลุ่มนี้ ผู้วิจัยเริ่มจากการกำหนดแนวคิดในการนำเสนอ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความรู้สึกที่ผู้วิจัยมีต่อสังคมและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน ที่มีผลมาจากความเจริญของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมที่เข้ามามีบทบาทแทนมนุษย์ และแทรกตัวเข้ามาในวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติ ผลงานทั้ง 5 ชิ้นจึงออกมาในรูปแบบของความเสื่อมโทรมที่เป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดในการสร้างผลงาน ผลงานที่สร้างขึ้นมาชุดนี้สามารถนำแนวคิดของกลุ่มศิลปินดาดา มาเป็นแนวคิดร่วมกับแนวคิดของผู้วิจัยเองในการสร้างผลงานชุดนี้ได้เป็นอย่างดี

เนื้อหาในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยต้องการสื่อความเป็นสังคมอุตสาหกรรมและวิถีชีวิต ที่เกี่ยวข้องกันกับเทคโนโลยีและสภาวะแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรมอยู่ ผู้วิจัยต้องการให้เนื้อหาเกิดความสะเทือนใจและให้ผู้ชมหันกลับมาช่วยกันระงับรักษาสังคมแวดล้อม โดยมุ่งประเด็นไปที่การเข้ามาของสังคมตะวันตกที่มีส่วนทำให้วิถีชีวิตสังคมไทยเปลี่ยนไป พร้อมทั้งความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่กำลังส่งผลต่อสภาวะแวดล้อมและสังคม ผลงานในระยะนี้สามารถเสนอเนื้อหาภายนอกคือ รูปร่าง รูปทรง และสัญลักษณ์ได้อย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาภายในนั้นเป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นโดยการประกอบกันของ รูปร่างรูปทรงต่าง ๆ ตามความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อสังคม ปัญหาที่พบในเรื่องของเนื้อหาและรูปทรงผู้วิจัยจะได้มีการทดลองทำผลงานตามที่ผู้วิจัยต้องการแสดงออกไป

สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผลงาน 5 ชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปทรงธรรมชาติ จักรกล สถาปัตยกรรม และวัสดุสำเร็จรูป นำมาประกอบร่วมกันเป็นรูปร่างและรูปทรงใหม่ มีลักษณะผลงานเป็นแบบ 2 และ 3 มิติ ผู้วิจัยต้องการสร้างรูปทรงตามจินตนาการของผู้วิจัยเอง เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นจริงในสายตาของผู้ที่ได้ชม ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปร่างและรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูป มาจัดวางกับรูปทรงที่สร้างขึ้นประกอบกันเป็นเนื้อหาของผลงาน โดยใช้รูปทรง กระป๋อง ไม้ ขวด ใช้รูปทรงเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ ขนาดของรูปร่างและรูปทรง ในผลงานชุดนี้จะมีการใช้รูปร่างและรูปทรงหลายขนาด นอกจากนี้ยังมีรูปร่างและรูปทรงที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงที่เป็นธรรมชาติ และรูปทรงที่สร้างสรรค์เพื่อให้สามารถสื่อถึงสภาวะแวดล้อมแทนสภาพสังคมที่เกิดขึ้น

การใช้สี ผลงานชุดนี้มีโครงสร้างที่ใช้สีดำเป็นหลัก เนื่องจากผู้วิจัยต้องการแสดงอารมณ์ในทางลบเพื่อผลแห่งความดิ่งาม ดังนั้นสภาพของโครงสร้างส่วนร่วมจึงดูมืดขมุกขมอม แสดงคราบของความเสื่อมของผลที่ได้จากการใช้เครื่องจักรกล ผู้วิจัยต้องการให้อารมณ์ของสี ให้อิทธิพลที่ดูแล้วสร้างพลังในความเสื่อมโทรมมากกว่าความงาม ดังนั้นผลงานทั้ง 5 ชิ้นจึงดูไม่งาม สีแท้ที่ใช้ภายในนั้นมีน้อย ส่วนใหญ่ที่ใช้จะเป็นสีที่ตัด

กันประมาณ 30 % สีดำประมาณ 70 % โดยใช้วิธีการฉายน้ำหนักของสีดำออกไปทั้งภาพ ผลที่ได้คือสามารถสร้างผลงานให้มีความรู้สึกเลื่อมไทม์ได้เป็นอย่างดี ดูแล้วทำให้รู้ถึงอันตรายของสภาวะแวดล้อม

การใช้วัสดุ วัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุเหลือใช้มีลักษณะเป็น 2 และ 3 มิติ มีทั้งวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ ผู้วิจัยต้องการให้ผู้ชมสัมผัสกับวัสดุ เพราะจะให้ความรู้สึกที่ตรงไปตรงมา วัสดุสามารถกระตุ้นความรู้สึกและจินตนาการได้ดีกว่าการสร้างรูปทรงด้วยวิธีอื่น ๆ ซึ่งให้ผลน้อย ดังนั้นวัสดุชนิดต่าง ๆ ในผลงานชุดนี้ จึงสามารถให้ความรู้สึกที่ชัดเจน สมจริง เป็นเหตุเป็นผลที่สามารถสร้างอารมณ์สะท้อนใจ

การใช้พื้นผิว ผู้วิจัยต้องการสร้างงานสื่อผสมในชุดนี้ให้รู้สึกสะท้อนใจมากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง สวมงาม คิดว่าการทำพื้นผิวจะให้พลังความรู้สึกของความเลื่อมไทม์ได้สมจริง ผู้วิจัยจึงพยายามสร้างพื้นผิวในทุกจุด เพื่อสื่อสารความรู้สึกของผู้วิจัยต่อผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นผิวเรียบ ผิวขรุขระหรือผิวสัมผัส ผลที่ได้คือความรู้สึกเลื่อมไทม์

กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้กลวิธีแบบผสมผสาน โดยการนำกลวิธีแบบจิตรกรรม ประติมากรรม คอลลาจ วัสดุประกอบต่อ นำมาใช้ร่วมกัน ดังนั้นผลงานจึงมีลักษณะผสมผสานให้ดูมีมิติ พิศาลต่างจากกลวิธีทั่วไป ในผลงานชุดนี้ผู้วิจัยต้องการผลงานที่มีขอบเขตแบบศิลปะสื่อผสม ในลักษณะของสูงตามรูปแบบกระบวนการวิธีของการสร้างงานแบบประติมากรรมระดับผนัง เพื่อที่จะไม่ต้องแก้ปัญหาด้านหลังของภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะทำต่อไปหลังจากทำผลงานชุดที่ 1 และ 2 แล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปกลวิธีและแก้ไขปัญหาได้ จากการทดลองภาพที่ 5 ผู้วิจัยใช้วิธีการผสมผสานนำวัสดุ 2 และ 3 มิติ มาประกอบในโครงสร้างที่ได้ค้นคว้าทดลองไว้ ซึ่งผู้วิจัยเองคิดว่าสามารถสร้างวัสดุต่าง ๆ ให้สื่อได้ในทุก ๆ ด้านแต่ก็ต้องแก้ไขเพิ่มอีก เพื่อสร้างผลงานในชุดที่ 2 ต่อ ให้มีความเปลี่ยนแปลงจะได้ไปสู่การพัฒนาผลงานในชุดต่อไป

ปัญหาของการสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ 1

จากการทดลองสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดาพบว่า แนวคิดที่ผู้วิจัยตั้งไว้สามารถตีกรอบความคิดไว้ได้ตามประเด็นในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่พบมักเป็นปัญหาที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาของผลงาน รูปร่าง รูปทรง วัสดุ สี พื้นผิว ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่จะสื่อทางความคิดภายในผลงาน

สรุปได้ว่า

1. เนื้อหาของภาพมีเนื้อเรื่องมากเกินไป ทำให้แนวคิดที่สำคัญลดความสำคัญลงไป
2. รูปร่างรูปทรง มีความซับซ้อนไม่กระชับ
3. การใช้สี ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นสีของวัสดุจริง เพื่อจะได้เห็นความเป็นธรรมชาติของวัตถุ
4. การสร้างพื้นผิวมาก ทำให้องค์ประกอบไม่โดดเด่นขาดความน่าสนใจ
5. วัสดุที่ใช้มากเกินไปยากในการจัดหา

การแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์

1. ลดเนื้อเรื่องให้มีความกระชับขึ้นเป็นเนื้อหาเดียว
2. รูปร่างรูปทรงภายในให้ลดลงแต่สื่อความหมายได้เหมือนเดิม

3. ใช้สีแท้ของวัสดุให้มากกว่าการใช้สีสังเคราะห์จะได้ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องเนื้อสีของวัตถุ
4. ใช้วัสดุที่จำกัดชนิด ขนาดและรูปร่าง เพื่อสะดวกในการสร้างผลงานและการจัดหาวัสดุ
5. ใช้พื้นผิวแท้ของวัสดุให้มีปริมาณมาก และสามารถสื่อความหมายในเชิงกายภาพได้ด้วยตัวของวัตถุเอง

ภาพผลงานชุดที่ 2 มีผลงานจำนวน 3 ชิ้น

6. ชิ้นผลงานชื่อ ล้นเมือง 2544

ขนาด 113 cm. X 123 cm. X 10cm.

เทคนิค สื่อประสม

6.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยต้องการจะพัฒนาผลงานในระยะที่ 2 ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น คือลดเนื้อหาของภาพให้เป็นเนื้อหาเดียวไม่ต้องมีความหลากหลาย ลดรูปร่างภายนอกให้ดูง่ายขึ้น วัสดุภายในใช้เฉพาะที่ สามารถสื่อให้เห็นถึงสังคมสภาวะแวดล้อมและการเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้เกิดผลกระทบที่ชัดเจน ภาพผลงานชุดนี้ผู้วิจัยสร้างให้ดูใหญ่ขึ้นเพื่อให้เกิดความสมจริง ใช้วัสดุที่มีขนาดเท่าจริง เพื่อสร้างแรงสะเทือนใจแบบตรง ๆ และสะเทือนใจเมื่อพบเห็น

6.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยยังคงมุ่งถึงสภาวะแวดล้อมของสังคมที่มีผลกระทบทำให้เกิดความเสื่อมโทรมจากการปรับตัวการใช้วิถีชีวิตใหม่ตามกระแสแห่งความเจริญ ที่เข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยที่เคยปฏิบัติมา ผู้วิจัยได้นำเอาส่วนประกอบของวัตถุสิ่งเครื่องใช้และวัตถุจากธรรมชาตินำมาประกอบกันเป็นเนื้อหาภายใน นำเสนอรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ในสังคมเช่น โลหะ ไม้ กระเบื้อง พลาสติก สีสเปรย์และสิ่งพิมพ์มาเป็นสื่อในการนำเสนอเรื่องราวที่ปรากฏในภาพแสดงความฟุ้งเฟ้อของสังคม ที่ไม่รู้จักช่วยกันดูแลและสร้างสรรค์ความคิดที่รอบคอบในการใช้เทคโนโลยี ผลที่ได้รับจึงมีทั้งคุณและโทษที่แฝงตัวอยู่ภายใต้พฤติกรรมของคนในสังคมไทย

6.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ได้นำรูปร่างรูปทรงที่เกิดจากจินตนาการของผู้วิจัย สื่อถึงสภาพความฟุ้งเฟ้อของสังคมจนเกิดความเสื่อมโทรม เนื่องมาจากการใช้วิถีชีวิตที่ควบคู่ไปกับการเจริญทางเทคโนโลยี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำรูปร่างรูปทรงที่มีอยู่ในสังคมปัจจุบันมาใช้เช่น ภาพถ่ายสิ่งพิมพ์ กระเบื้อง จักรกล รูปทรงของความเสื่อมโทรม นำมาประกอบร่วมกันภายในภาพให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ รูปทรงของกระเบื้องเป็นตัวแทนของสังคมเมืองที่ฟุ้งเฟ้อ เครื่องจักรกลแสดงถึงสภาพความเสื่อมโทรมมิใช่ให้ประโยชน์อย่างเดียว กับให้โทษด้วยถ้าขาดการดูแลรักษาที่ดี บริเวณรอบ ๆ จะประกอบด้วยสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบมาจากความฟุ้งเฟ้อของสังคม รูปร่างที่ใช้จะเป็นรูปร่างที่ผู้วิจัยได้จินตนาการขึ้น มีทั้งรูปร่างอิสระ รูปร่างที่เป็นธรรมชาติ เช่น สภาพแวดล้อมที่แสดงลักษณะที่เสื่อมโทรม รูปร่างที่เป็นบาดแผลและความน่าเสียของวัตถุ (ขยะ) รูปร่างรูปทรงสามารถขยายตัวได้อย่างอิสระ

การใช้สี ในการสร้างงานมีการใช้สีที่ลดน้อยลงประมาณจากเดิม 50 % ของพื้นที่ทั้งหมด เนื่องจากเวลานี้ผู้วิจัยยังคิดว่า สีสเปรย์ยังคงมีอิทธิพลทางอารมณ์และความเสื่อมโทรม ที่ผู้วิจัยมุ่งเสนอแนวความคิดในทางลบ แต่ก็ได้พยายามให้ลดน้อยลง จะเห็นว่าสีของวัตถุเดิมจะแสดงพลังได้มากขึ้น และมีความสดใสและมีความเข้มของสีเช่น สีแดง สีเขียวมีความสดใส สีน้ำเงินให้ความหนักแน่นและเข้มข้น ส่วนสีทอง สีเงิน ได้ถูกนำมาใช้ภายในภาพเพื่อแสดงถึงความเจริญของสังคมผสมผสานกับสีดำซึ่งแสดงความเสื่อมโทรมที่ปกคลุมโดยทั่วบริเวณของภาพ

การใช้วัสดุ ในการสร้างงานการเลือกวัสดุในผลงานชุดนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวัสดุที่ดูสมจริงสามารถสื่อความคิดทางสายตา และสามารถสัมผัสถึงความรู้สึกของวัสดุ เช่น ไม้ผุ ที่มีรูปร่างต่าง ๆ เป็นผลแห่งธรรมชาติ ที่แสดงถึงเวลาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยเลือกให้เป็นตัวแทนของสังคมและสภาวะแวดล้อมที่เสื่อมโทรม สีของสังกะสีแทนความเป็นเทคโนโลยี สีสเปรย์ที่พ่นบนวัตถุเป็นตัวแทนของสังคมอุตสาหกรรม พลาสติกใส ถูกที่ใช้ห่อหุ้มถูกนำมาแทนเป็นความฟุ้งเฟ้อของสังคมและวัฒนธรรม พลาสติกใสที่อ่อนนุ่มมีความยืดหยุ่นถูกนำมาใช้ในการสร้างรูปร่างรูปทรงที่เป็นส่วนประกอบของเนื้อหาภายใน เพื่อให้สื่อถึงรูปร่างที่เสื่อมโทรมปกคลุมไปทั่วบริเวณอย่างอิสระ สิ่งพิมพ์เป็นวัสดุที่นำมาใช้ปะบนวัตถุสำเร็จรูปเพื่อสื่อถึงกิจกรรมของมนุษย์ในสังคม

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่ใช้ในการสร้างงาน ในความคิดหลัก ๆ ผู้วิจัยต้องการสร้างให้เห็นความเสื่อมโทรมของมลภาวะ ดังนั้นภาพที่เกิดขึ้นจะแสดงความเสื่อมโทรมมากกว่าความงามตามธรรมชาติ พื้นผิวที่ใช้จึงมีลักษณะของความเสื่อมโทรมที่มีมิติซับซ้อน ได้จากวัสดุธรรมชาติเช่น ไม้ นำมาเป็นส่วนประกอบหลักภายในภาพโดยการเลือกพื้นผิวที่มีความหยาบกร่อนให้ความรู้สึกถึงความเสื่อมมาประกอบเป็นเนื้อหา โดยจัดให้มีจังหวะของความสั่นไหวกระจายไปทั่วบริเวณของภาพ อย่างอิสระผสมกับพื้นผิวที่ถูกสร้างขึ้น

จากการนำพลาสติกใสผสมกับสารเคมีสร้างให้เป็นพื้นผิวในรูปแบบต่าง ๆ เคลือบบางส่วนขององค์ประกอบภายใน ทำให้เกิดจังหวะและแสงให้เห็นถึงสภาพของวัสดุที่ผสมประสานกันอยู่ทั่วไป เพื่อสื่อถึงสภาพแวดล้อมที่มีความเสื่อมโทรมอยู่ทั่วไป และบางส่วนของภาพมีการใช้แผ่นโลหะที่มีผิวเรียบมาใช้ร่วมกันในชิ้นงาน เพื่อสื่อถึงสังคมอุตสาหกรรม บางส่วนก็ถูกกระทำให้เกิดร่องรอยแต่มีปริมาณไม่มาก

6.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเริ่มลดรูปร่างและรูปทรงภายนอกให้มีความง่ายไม่ซับซ้อน ดังนั้นรูปร่างจึงมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม และมุ่งเน้นรูปร่างและรูปทรงภายใน ให้สามารถสื่อสารความคิดที่ผู้วิจัยมีต่อสภาวะแวดล้อมของสังคมในผลงานชุดที่ 2 มุ่งที่จะให้ความสำคัญของรูปทรงภายใน และลดรูปทรงภายนอกให้ความสำคัญต่อวัสดุและพื้นผิว ที่นำมาประกอบกันเป็นเรื่องราวแสดงภาพมลภาวะอันเสื่อมโทรม เนื้อหาจะแสดงโดยการนำกระป๋องแต่ละใบปะติดด้วยภาพถ่าย สิ่งพิมพ์เป็นภาพที่แสดงถึงวิถีชีวิตในสังคมไทยประกอบเป็นองค์ประกอบของสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยใช้เทคนิคคอลลาจบนรูปทรง 3 มิติ สภาพของวัสดุที่นำมาประกอบจะเหมือนการยกขยะเมืองมากองไว้ เพื่อเรียกร่องอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาพที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากความไม่รู้จักคิดของสังคมที่ฟุ่มเฟือย ซึ่งในขณะนี้ผู้วิจัยคิดว่าส่วนประกอบต่าง ๆ เริ่มชัดเจนขึ้น กลวิธีในการนำเสนอในรูปแบบของสื่อประสม เริ่มมีความกลมกลืนของวัสดุ ผู้วิจัยสามารถคุมเรื่องและกลวิธีในการนำเสนอให้แสดงพลังของแนวความคิดของผู้วิจัยให้ตรงประเด็นตามที่ผู้วิจัยต้องการในระดับหนึ่ง แต่ในครั้งนี้อยู่ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาต่อไป

7. ชิ้นผลงานชื่อ ธาตุแท้ 2544

ขนาด 113 cm. X 185 cm. X10 cm.

เทคนิคสื่อประสม

7.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยเริ่มมีความคิดที่จะสร้างงานสื่อประสม โดยให้ลดบทบาทของความสะเทือนใจในทางลบ เพื่อให้มีความงามและความเจริญของสังคม ที่สังคมคนยกย่องและรับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามามีบทบาทในสังคมและวิถีชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำรูปลักษณะของวัตถุที่เกิดจากโลหะมาใช้แทน ความเจริญของสังคมอุตสาหกรรมนำวัสดุเหลือใช้จากการบริโภคของคนในสังคมมาเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงความขัดแย้ง และให้แสดงออกที่แอบแฝงอยู่ นำเสนอเป็นองค์ประกอบหลักอยู่ภายในรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นตัวแทนที่จะ

สื่อแทนสังคมอุตสาหกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ในสังคมปัจจุบัน แต่ก็ยังแอบแฝงความเสื่อมโทรมอันน่ากลัวควบคู่ไปกับวิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ภายใต้ความเจริญของสังคม อันเป็นแนวคิดเดิมอยู่

7.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ในการสร้างงานเนื้อหาของภาพสื่อถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความเจริญ ในสายตาของผู้บริโภคทั่วไป ผู้วิจัยแสดงสิ่งที่แทรกตัวอยู่ภายใน ที่ผู้บริโภคมองไม่เห็นที่มีอยู่ควบคู่กับมลภาวะที่มีผลมาจากความเจริญของสังคมอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งแอบแฝงมากับวัตถุที่มีอยู่ในสังคมเมือง และการดำรงชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกันสัมพันธ์กันกับสิ่งแวดล้อม ที่ไหลถ่ายเทสู่ธรรมชาติ มลพิษเหล่านี้มีแอบแฝงอยู่ทั่วไปกับวัตถุที่มีอยู่ในสังคมอุตสาหกรรม

7.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยใช้รูปร่างรูปทรง เรขาคณิต รูปทรงของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป ผสมกับรูปทรงในจินตนาการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น รูปทรงที่ปรากฏในธรรมชาติจะเป็นตัวแทนของสังคมโดยรวม เช่น กล้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีความเรียบ แทนสภาพสังคมโดยรวมที่เป็นอยู่ ภายในเปิดให้เห็นสภาพรูปทรงต่าง ๆ ผสมประสานอยู่ภายใน ใช้พื้นที่ประมาณ 60 % ของพื้นที่ภายในใช้แสดงเนื้อหาของความเสื่อมโทรม เช่นรูปทรงอิสระผสมผสานกับรูปร่างรูปทรงเรขาคณิตจนเกิดเป็นรูปทรงใหม่ซ้อนตัวอยู่กับสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมือนเปิดประตูเข้าไปจะเห็นพื้นที่ประมาณ 40 % ของภาพ โดยมีการจัดวางระยะความสูงต่ำเพื่อให้เห็นมิติของความใกล้ กลาง ไกล จะเห็นว่าความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นภายใน เทียบได้กับสิ่งมีชีวิตที่ต้องอยู่กับโลกภายนอก และการแอบแฝงของมลพิษต่าง ๆ สุดท้ายก็แสดงอาการที่ชัดเจน

การใช้สี เป็นสีจากวัสดุสังเคราะห์ ถ้าจะแยกออกให้ชัดเจนก็คือสีแท้อยู่บนผิวของวัตถุ และสีที่เกิดจากการกระทำของผู้วิจัย ด้วยเทคนิคทางจิตรกรรมเช่น การใช้สีจากวัสดุหลายประเภทร่วมกันเช่น พลาสติกแบบต่าง ๆ ของขนม โลหะ และวัสดุสำเร็จรูปที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์และจากธรรมชาติผสมผสานกันจนสามารถสื่อทางความรู้สึกที่สะท้อนอารมณ์

การใช้วัสดุ ในการสร้างงานชิ้นนี้ ใช้วัสดุสังเคราะห์ประมาณ 70 - 80 % เช่นโลหะแผ่นเรียบเป็นวัสดุหลัก เพราะโลหะแผ่นสามารถพับให้เป็นรูปตามที่ต้องการ สามารถทำพื้นผิวปะติดต่อได้อย่างอิสระ และสามารถแสดงความเป็นรูปร่างรูปทรงแบบต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังเป็นวัสดุที่สะท้อนแสงส่งประกายทำให้ดูมีชีวิตและความเคลื่อนไหวเมื่อมีวัสดุอื่นผ่านมาในนาเซต วัสดุของสังคมเมืองที่ใช้ในงานและในภาพนี้ได้แก่พลาสติกใส ของขนมเด็ก ฝาน้ำอัดลม และเศษวัสดุอื่น ๆ สามารถสื่อให้ผู้ชมมองเห็นก็จะเกิดจินตนาการได้ทันทีเกี่ยวกับสภาพขยะของเมืองและส่วนเกินที่เหลือใช้เป็นสาเหตุแห่งมลพิษ ส่วนวัสดุทางเคมีที่ใช้เป็นตัวที่จะยึดวัสดุต่างให้รวมกันเป็นองค์ประกอบ และยังสามารถสร้างพื้นผิวได้อีกด้วยได้แก่ เรซินเหลว (แต่ก็เป็อันตรายมากในการใช้)

การใช้พื้นผิว ในการสร้างภาพผลงานสื่อประสมของผู้วิจัย มีแนวโน้มเข้าสู่งานประติมากรรมประมาณ 90 % วัสดุทุกอย่างมีมิติ มีความรู้สึกที่สัมผัสได้ด้วยการสัมผัส เหมือนกับผลงานประติมากรรมโดยทั่วไป พื้นผิวที่ใช้แยกเป็น 2 แบบ คือ

- 1) คือพื้นผิวของวัสดุสำเร็จรูป
- 2) พื้นผิวที่เกิดจากการกระทำหรือเกิดจากการประกอบของวัสดุหรือวัตถุร่วมกัน

กัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างของระนาบของภายในพื้นภาพโดยรวม โดยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาและความรู้สึกที่สัมผัสได้ในความคิด แล้วสรุปออกมาเป็นความสะท้อนอารมณ์

7.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ เป็นกลวิธีแบบสื่อประสมตามที่ผู้วิจัยตั้งใจ รูปแบบผลงานค่อนข้างไปทางงานประติมากรรม แต่มีการใช้กลวิธีแบบจิตรกรรมมาประสม เช่นการใช้เทคนิควิธีการปะติดและการระบายสี เพื่อสร้างน้ำหนักของสีให้เกิดมิติ ความตื้นลึกและสร้างอารมณ์สะท้อนใจ ให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมที่แฝงตัวมากับวัตถุที่เกิดจากผลผลิตของสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญทางเทคโนโลยี วิธีการจัดองค์ประกอบ ผู้วิจัยควบคุมเนื้อหาภายในภาพให้อยู่ภายในรูปทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นสิ่งที่อยู่ภายในของวัตถุ เพื่อสื่อให้เห็นภายในมากกว่าภายนอกที่สวยงาม ซึ่งจะถูกปิดบังไว้จนกว่าจะถึงเวลาที่ความสวยงามนั้นหมดและค่อย ๆ เปลี่ยนสภาพเป็นความเสื่อมโทรมที่ซ่อนเร้นอยู่ ทุกอย่างที่อยู่ภายในก็จะแสดงตัวออกมา ซึ่งสังคมไทยในปัจจุบันก็เป็นเช่นนี้ ดังนั้นกลวิธีในครั้งนี้จึงใช้วิธีสื่อให้เห็นภายในและภายนอก ที่มีความแตกต่างกัน

8. ชิ้นผลงานชื่อ หมดเปลือก 2544

ขนาด 170 cm. X 175 cm. X10 cm.

เทคนิคสื่อประสม

8.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

การสร้างภาพภายในวัตถุนี้เกิดจากการนำเสนอผลงานในภาพชุดที่ 1 และ 2 ที่สื่อให้เห็นความจริงที่ปิดเอาไว้ภายในของวัตถุที่เราใช้อยู่ในสังคมไทย ผู้วิจัยต้องการที่จะเปิดภายในให้เห็นถึงความเป็นจริงที่แฝงตัวอยู่ตามความรู้สึกจากการสัมผัสของผู้วิจัย เพื่อกระตุ้นเตือนความรู้สึกของผู้ชม และคิดว่าหากของวัตถุที่ถูกทำลายจะมีส่วนสื่อสารความคิดของผู้วิจัยในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าวัตถุใด ๆ ที่มีเปลือกห่อหุ้มเอาไว้ด้วยความสวยงามมองไม่เห็นข้างในที่ ย่อมเป็นภาพแห่งความดีงามและความเจริญที่ปิดบังความเป็นจริง เมื่อเปิดสิ่งนั้นออกให้เห็นภายในมันจะเกิดความแตกต่างกับภายนอก ความรู้สึกที่พบเห็นความงามก็จะเปลี่ยนไปกลายเป็นความน่าเกลียด และความสะท้อนใจต่อความเสื่อมของมวลภาวะแวดล้อมที่เป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำเสนอ

8.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาในภาพจะเป็นการแสดงให้เห็นภาพภายในของวัตถุที่มีความเสื่อมโทรม โดยมีเปลือกบางส่วนหุ้ม ในบางส่วนเปรียบเสมือนสังคมไทยที่ถูกห่อหุ้มด้วยวัฒนธรรมใหม่ ที่เข้ามาบีบคั้นในสังคมและวิถีชีวิต ในขณะที่สังคมบางกลุ่มยังคงรักษาวัฒนธรรม ถ้าเราวิเคราะห์ดูให้ลึกซึ้งเราจะพบความจริงที่เกิดขึ้นอยู่ทั่วไปในสังคม ความจริงที่ก่อประโยชน์หรือโทษให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ภาพผลงานชุดนี้จะสื่อให้เห็นสภาพภายในที่แท้จริงที่เกิดขึ้นควบคู่กับความเจริญของเทคโนโลยีในอนาคต เพื่อให้รู้จักคิดและเลือกที่จะใช้การดำรงชีวิตอย่างระวังและปลอดภัย

8.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง รูปร่างที่ใช้เกิดจากรูปร่างที่เป็นรูปทรงอิสระและรูปร่างรูปทรงที่แน่นอนอันได้แก่ รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงของวัสดุสำเร็จรูปนำมาประกอบกันโดยกำหนดให้รูปร่างที่มีขอบคมชัดเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่บางส่วนและมีรูปร่างที่แน่นอน และบางส่วนภายในประกอบด้วยรูปร่างรูปทรงอิสระที่ถูกสร้างขึ้นให้มีลักษณะของการห่อหุ้มวัตถุบางอย่างที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน บางส่วนก็แสดงให้เห็นถึงฉากแห่งความเป็นจริงที่เกิดขึ้นสะท้อนอารมณ์ บางส่วนให้ล้นออกมาตามช่องต่าง ๆ ที่เป็นรู ซึ่งแสดงให้เห็นความเสื่อมโทรมภายใน และความเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่งไหลออกมาตามส่วนต่าง ๆ ที่พื้นผิวของภาพเหล่านี้ สภาพรูปร่างที่ดูพรุนเสื่อมโทรมหมดสภาพย่อมสื่อถึงพิษภัยที่มีอยู่ภายใน วัตถุที่มีแรงผลักดันสิ่งที่อยู่ภายในให้แสดงออกมามีแต่ความน่ากลัวถึงพิษภัย เพื่อกระตุ้นเตือนผู้เกิดความรู้สึกต่อสภาวะแวดล้อม

การใช้สี ในการสร้างงาน สีที่ใช้มี 2 ลักษณะ สีจากวัสดุสังเคราะห์ประมาณ 80 % และสีที่ได้จากพื้นผิวที่เป็นธรรมชาติประมาณ 20 % สีที่เลือกใช้จะเป็นสีที่สื่อถึงสภาพวัตถุที่เกิดขึ้นเช่น สีทองจะเป็นสีของเปลือกที่ห่อหุ้มอยู่ภายนอกมีลักษณะแข็งมีพลัง ส่วนสีเงิน สีน้ำเงิน สีแดง สีส้ม ทุกสีมีความสดใสแสดงถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายใน แต่ผู้วิจัยต้องการให้เห็นภาพภายในที่เสื่อมโทรมจึงใช้สีดำมาใช้ร่วม เพื่อให้หมดความสดใสของสีอื่น ๆ มีสภาพเหมือนความทึบตรงตามที่มีผู้วิจัยต้องการ

การใช้วัสดุ การสร้างงาน วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่ได้จากการสังเคราะห์มีมากถึง 80 % และใช้วัสดุธรรมชาติประมาณ 20% วัสดุเหล่านี้มีทั้งวัสดุสำเร็จรูปและวัสดุที่นำมาปรุงแต่งขึ้นให้ดูสภาพคล้ายความเป็นจริง ซึ่งวัสดุดังกล่าวมีทั้ง 2 มิติ 3 มิติ แต่ดูภาพรวมแล้ววัสดุดังกล่าวจะถูกสร้างให้มีมิติมากกว่า เพราะต้องการให้ความรู้สึกที่เป็นจริง

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดจากการสร้างขึ้นมาจากผู้วิจัย เพื่อให้ดูมีความเป็นจริงและสื่อได้ชัดเจน สร้างอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจ ซึ่งเกิดจากการสร้างลักษณะของพื้นผิวที่ประกอบอยู่ในงานมี 2 ลักษณะ

1) ผิวสัมผัส ได้แก่ผิวที่ได้จากวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป คือเศษวัสดุที่เหลือใช้จากเทคโนโลยีและ เครื่องจักรกล ส่วนผิวที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นพื้นผิวที่เกิดจากธรรมชาติสามารถสัมผัสได้ถูกนำมาใช้ร่วมกันกับพื้นผิวสังเคราะห์ เพื่อสื่อถึงการถูกทำลายของธรรมชาติจนในที่สุดก็จะหมดไปจากโลกนี้

2) ผิวที่ถูกสร้างขึ้น โดยการใช้พลาสติกมาสร้างเป็นพื้นผิวที่แสดงอารมณ์มีลักษณะเป็น 3 มิติและพื้นผิวประเภทนี้เป็นผิว 2 มิติ เกิดจากการให้น้ำหนักของสีที่แตกต่างกันบนพื้นวัสดุเมื่อพื้นผิวทั้งสองประเภทมารวมกันภายในภาพ ทำให้ภาพของพื้นผิวแสดงอารมณ์ของผิวได้เต็มที่

8.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ครั้งนี้ เป็นการนำกลวิธีแบบจิตรกรรมผสมกับกลวิธีแบบประติมากรรมนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อสื่อถึงสภาวะแวดล้อมภายในของวัตถุที่ถูกซ่อนอยู่ ให้เปิดเผยต่อสังคม วิธีการเสนอจะเน้นการสร้างอารมณ์ของภาพ โดยใช้เนื้อหาของภาพแสดงอารมณ์ที่รุนแรง ตรงไปตรงมา และไม่มีความงาม มีแต่การจำลองความคิดจากจินตนาการของผู้วิจัยให้บังเกิดรูปทรงที่เป็นจริงสัมผัสได้ ซึ่งความจริงนี้อาจจะไม่เป็นจริง ในสภาวะแห่งธรรมชาติ เพียงแต่เกิดจากจินตนาการของผู้วิจัย ดังนั้นกลวิธีที่แท้จริงเป็นการนำเสนอสภาวะทางความรู้สึกของผู้วิจัย เพราะผู้วิจัยได้จินตนาการขึ้นวิธีการดังกล่าวจึงเป็นวิธีการกระทำที่ต้องการให้ ผู้ชมสัมผัสกับวัสดุและจินตนาการของผู้วิจัย

สรุปผลการสร้างสรรค์ภาพในชุดที่ 2

ภาพผลงานชุดที่ 2 ประกอบด้วยภาพผลงานจำนวน 3 ภาพ ถูกสร้างขึ้นจากการนำผลการศึกษาภาพผลงานในชุดแรก มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเริ่มนำแนวคิดที่จะนำปัญหาจากผลงานชุดที่ 1 มาแก้ไขในด้านต่าง ๆ เช่น เนื้อหา รูปร่างรูปทรง การใช้วัสดุ พื้นผิวและกลวิธีในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเริ่มแก้ปัญหของส่วนประกอบที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมมองดูแล้วอึดอัด จึงได้ลดความอึดอัดให้น้อยลงและให้เนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องเดียว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้ภาพดูสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ชิ้นผลงานต้นเมือง 2544 จึงเป็นจุดเริ่มของการแก้ปัญหาของ รูปร่างรูปทรงภายนอกให้มีความง่าย ลดความซับซ้อนของรูปร่างมาเป็นสี่เหลี่ยม ผลที่ได้คือรูปร่างและรูปทรงภายในจะเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และ กระจัดไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเนื้อเรื่องจะไม่ถูกล็อคด้วยรูปทรงสี่เหลี่ยมภายนอกอีก เนื้อหาภายในก็มีความเป็นอิสระเพราะรูปร่างรูปทรงไม่จำกัดพื้นที่ จึงทำให้เนื้อหาของภาพแสดงถึงการเคลื่อนไหว โดยมีความเป็นอิสระในการนำวัสดุและวัตถุมาจัดวางเรียงกันให้มีจังหวะ และใช้พลศาสตร์สร้างความน่ากลัวโดยใช้ร่วมกับสารเคมี สามารถสื่อลักษณะความเสื่อมโทรมและอารมณ์สะท้อนใจ ผู้วิจัยใช้ภาพถ่ายสิ่งพิมพ์มาปะติดลงบนวัตถุสำเร็จรูป เพื่อสื่อถึงสภาพสังคมที่เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กับความเจริญ ทำให้ภาพผลงานต้นเมือง 2544 ในชุดที่ 2 มีความน่าสนใจมากกว่าภาพผลงานชุดที่ 1

ผู้วิจัยต้องการแสดงออกในทางลบมากกว่าในทางบวก เพราะตรงกับแนวความคิดของผู้วิจัยที่มีต่อสภาวะแวดล้อมที่เป็นอยู่ เพื่อผลแห่งความดีงามในชิ้นผลงาน ชาติแท้ 2544 ได้ถูกสร้างขึ้นตามแนวคิดเดิมที่จะสื่อถึงมลภาวะแวดล้อมที่แฝงคู่กับความเจริญของสังคม ผู้วิจัยเริ่มมีความคิดว่าต้องทำงานสื่อประสมให้ดูมีความกระชับขึ้น แต่ก็สามารถสื่อได้เท่ากับการสร้างงานในชุดแรก ๆ ผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีในการนำเสนอใหม่โดยควบคุมเนื้อหา ดังนั้นผลงานในภาพนี้จึงถูกสร้างขึ้น ในลักษณะการมองจากภายนอกเข้าสู่ภายในของวัตถุ โดยการสร้างรูปทรงของวัตถุให้เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าด้วยวัสดุโลหะที่เหมือนกล่องไม่มีกรอบบังคับ ซึ่งผู้วิจัยใช้สื่อแทนสังคมทั่วไปที่มีลักษณะเป็นสังคมสมัยใหม่ เพราะสร้างจากโลหะเรียบมันสะท้อนความวาวในรูปทรงแผ่นโลหะ ซึ่งผู้วิจัยได้เจาะให้เห็นภายในให้มีสภาพที่แตกต่างจากสภาพแวดล้อมของรูปทรงภายนอกเพื่อเปิดให้เห็นภายในบางส่วน ซึ่งแสดงถึงสภาพความเสื่อมโทรมภายในที่ซ่อนตัวอยู่ข้างใน โดยที่สภาพภายนอกดูสวยงามทันสมัย ในภาพผลงานชุดนี้ ผู้วิจัยสามารถควบคุมเนื้อหาให้ดูมีความกระชับขึ้นกว่าผลงานที่ทำในชุดแรก วัสดุที่ใช้ก็น้อยชนิด แต่สามารถสื่อความคิดของผู้วิจัยได้มากขึ้น

ชิ้นผลงาน หมดเปลือก 2544 ผู้วิจัยเกิดความคิด ที่จะสร้างผลงานในลักษณะของการเจาะลึกเข้าไปถึงสภาพภายในวัตถุให้มากขึ้น แนวคิดที่จะนำเสนอภาพในลักษณะนี้ได้ทำให้เกิดภาพภายในวัตถุขึ้น ซึ่งภายในจะสื่อให้เห็นถึงสภาพของวัตถุที่กำลังจะเสื่อมสลาย ผสมประสานอยู่ภายในภาพถึง 80 % เท่ากับเป็นการแสดงทัศนียภาพแห่งความเป็นจริงที่ดูเสื่อมโทรม นำมาเสนอแบบตรงไปตรงมาผสมกับจินตนาการของผู้

วิจัย ที่ต้องการสื่อถึง พิษภัยแห่งผลของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในความรู้สึกของผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีความพอใจกับงานในชุดนี้ ที่สามารถสื่อให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนตามเป้าหมาย แต่ความสำเร็จในผลงานดังกล่าวมาแล้วยังไม่สามารถพัฒนารูปแบบของสื่อที่สร้างขึ้น ให้กลายเป็นภาษาสัญลักษณ์ ที่สามารถสื่อสารแทนเนื้อหา ทั้งรูปร่างและรูปทรง สื่อวัสดุให้ดูน้อย แต่สามารถสื่อสารรูปแบบความเป็นศิลปะสื่อประสม ได้ในรูปแบบที่ต่างจากรูปแบบภาพผลงานที่ผ่านมาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงหันมาพิจารณาผลงานที่ผ่านมาจำนวน 8 ชิ้นพบปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายส่วนดังนี้

ปัญหาของการสร้างสรรค์ที่ผ่านมา

- 1 จะต้องลดเนื้อหาให้ชัดเจน และสามารถสื่อความหมายตามสภาวะที่ต้องการนำเสนอ
- 2 ลดรูปร่างรูปทรงให้ดูง่ายไม่ซับซ้อน รูปร่างที่ได้ต้องสามารถสื่อทางความคิด
- 3 ใช้สีที่เป็นธรรมชาติให้มีปริมาณมากขึ้น
- 4 ใช้วัสดุที่เป็นชนิดใดชนิดหนึ่ง ในการสื่อ ความหมาย
- 5 การใช้พื้นผิวต้องพิจารณาเลือก พื้นผิวที่สามารถสื่อถึงสิ่งที่ต้องการแสดงออก และสามารถตอบสนองความรู้สึกเมื่อพบเห็น
- 6 กลวิธีในการสร้างสรรค์ต้องมีการปรับปรุงวิธีการประกอบต่อของวัสดุ ให้ดูง่ายและสามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับสังคมและสภาวะแวดล้อมตามที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเนื้อหา
- 7 รูปแบบที่นำเสนอควรเป็นรูปแบบ 2 นัยคือชวนให้คิด

การแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์ในภาพผลงานชุดที่ 3

- 1 ผู้วิจัยต้องนำ รูปแบบ รูปร่าง รูปทรง ของที่ไม่มีความซับซ้อนมากนักนำมาใช้เช่น สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม
- 2 รูปแบบจะต้องง่ายและสามารถสื่อถึงจินตนาการของความรู้สึกที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ และไม่ใช้รูปแบบเชิงบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จนครบในภาพเดียวควรนำเสนอความคิดให้ผู้ดูจินตนาการ
- 3 สีที่ใช้ควรใช้สีที่ได้จากวัตถุเป็นหลัก
- 4 วัสดุน้อยแต่สามารถสื่อสารความรู้สึกของวัสดุที่มีต่อจินตนาการของผู้วิจัย
- 5 พื้นผิวสามารถสร้างความรู้สึกสัมผัสเหมือนน้ำหนักร สามารถสื่อในเชิงนามธรรม เช่นความมีชีวิต ความบริสุทธิ์และสภาวะแวดล้อมตามจินตนาการ
- 6 กลวิธีการสร้าง เริ่มจากประติมากรรมสื่อประสม ในลักษณะของการประดิษฐ์ทดลองตามแนวคิดที่ตั้งไว้คือ สะท้อนสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

จากเหตุผลดังที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเริ่มนำรูปแบบที่น่าสนใจ ที่ถูกสร้างขึ้นภายในภาพผลงานที่ผู้วิจัยสัมผัสได้รู้สึกและเข้าใจ นำมาใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ 3 จำนวน 6 ชิ้น

9. ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 1 2544

ขนาด 20 cm. X 180 cm.

เทคนิค สื่อประสม

9.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ในภาพสภาพแวดล้อม 1 (2544) เป็นแนวคิดที่ต้องการพัฒนาจากการสร้างสรรค์ภาพเชิงบอกเล่ามาสู่ภาพ ที่สื่อสารทางความคิด โดยการนำรูปร่างรูปทรงสีวัสดุและพื้นผิวนำมาใช้ในองค์ประกอบของภาพ โดยพยายามลดรูปร่างรูปทรง สีต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้ลดน้อยลงในรูปแบบของผลงานสื่อประสม เพื่อที่จะสื่อถึงสภาวะแวดล้อมของวิถีชีวิตสังคมไทยในปัจจุบัน

9.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เป็นการนำเสนอเนื้อหาของรูปร่างรูปทรงของวัสดุที่ทำจากไม้ มีสภาพของพื้นผิวที่มีความเป็นธรรมชาติและผ่านกาลเวลาจนมีสภาพผุกร่อน ให้ความรู้สึกของความเป็นวิถีชีวิตและสังคมเดิมที่ผ่านมาในอดีตที่มีประสิทธิภาพ และได้ใช้ภูมินิยมเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้วกับกระป๋องและวัสดุสังเคราะห์อื่น ๆ นำมาประกอบต่อรวมกันกับแผ่นไม้ ให้มีเนื้อหาที่สัมพันธ์กัน เพื่อสื่อถึงการเข้ามาของเทคโนโลยีมาผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ผู้วิจัยได้ใช้แผ่นไม้ที่มีสภาพที่แตกต่างกับวัสดุสำเร็จรูปที่ดูแข็งแรงทนคู่ไปกับแผ่นไม้ที่ดูเสื่อมโทรมไปในทิศทางเดียวกันเกาะเกี่ยวสัมพันธ์ควบคู่ไปกับความเสื่อมโทรมของสังคมธรรมชาติและสภาวะแวดล้อม

9.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง เป็นสีเหล็ยืมผืนผ้าที่ดูยาวลุ่มมให้ดูทันสมัย จากการปรุแต่งทั้ง ๆ ที่สภาพดูไม่เหมาะสมกับรูปร่างใหม่ ให้ความรู้สึกที่จะต้องจำใจอยู่กับวัสดุสำเร็จรูป ที่มีลักษณะยาวเกาะเกี่ยวติดแน่นกับแผ่นวัสดุธรรมชาติ ผสมกับรูปร่างที่มีรู และที่รูทรงกลมที่มีปลายท้ออูมเนียม ผึงไว้กับแผ่นไม้ เพื่อต้องการสื่อให้ รูปร่าง รูปทรง มีการดำเนินของกิจกรรมร่วมกัน โดยแสดงสิ่งที่ไหลออกมาจากรูกลม นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้รูปทรงกลมของฝากระป๋องและก้นกระป๋องถูกนำมาจัดวาง เป็นตัวแทนของวัฒนธรรม กระป๋องถูกนำมาผสมผสานร่วมกัน เพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

การใช้สี ในการสร้างงาน ใช้สีของวัสดุที่เป็นธรรมชาติ สีของวัสดุสังเคราะห์ และวัตถุสำเร็จรูป สีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติจะเป็นสี ที่สื่อถึงความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติและสภาวะแวดล้อม ส่วนสีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์ (เคมี) สามารถสื่อถึงความเจริญและสังคมสมัยใหม่

การใช้วัสดุ ในการสร้างสรรค์งาน ใช้วัสดุจากธรรมชาติได้แก่แผ่นไม้ และใช้วัสดุสังเคราะห์ที่ได้จากสายอลูมิเนียม กระเบื้อง พลาสติก สีสเปรย์ ในการใช้วัสดุต่าง ๆ และวัตถุสำเร็จรูปที่ถูกนำมาประกอบ ผู้วิจัยใช้สื่อแทนความรู้สึกของสังคมอุตสาหกรรมที่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิต ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารทางความคิด

การใช้พื้นผิว ในการสร้างสรรค์งาน เป็นพื้นผิวที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ สามารถสื่อความรู้สึก ด้วยลักษณะของพื้นผิวที่มีความขรุขระ ผุกร่อน ทืดโทรม ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าพื้นผิวเหล่านี้สามารถแสดงความรู้อารมณ์ ความรู้สึกได้คล้ายลักษณะของพื้นผิวที่เป็นมันวาวของอลูมิเนียม ที่สามารถสื่อถึงความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยี ดังนั้นองค์ประกอบภายในภาพ จึงมีลักษณะของพื้นผิวหลายลักษณะผสมผสานอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน และในบางส่วนยังสามารถสื่อถึงความรู้สึกขัดแย้งทางวัสดุได้อีกด้วย

9.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ใช้วิธีประกอบต่อของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปผสมผสานกับวัสดุธรรมชาติ เพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน มีผลจากการเข้ามาของเทคโนโลยีที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตของสังคมไทย ผู้วิจัยใช้การผสมผสานของวัสดุที่มีมิติทั้ง 2 ประเภทดังที่กล่าว ได้แก่ วัสดุสังเคราะห์ และวัสดุธรรมชาติ เพื่อสื่อความหมายโดยใช้วิธีการจัดวางวัตถุให้ผสมผสานอย่างกลมกลืน

10. ชิ้นงาน ชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 2 2544

ขนาด 50 cm. X 115 cm. X 10 cm.

เทคนิค สื่อประสม

10.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ในภาพที่ 2 นี้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนให้ภาพมีลักษณะเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า ทำให้พื้นที่ในการมองและสามารถทำให้วัตถุแสดงพลังความงามของวัสดุธรรมชาติได้อย่างเต็มที่

1.0.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยใช้เนื้อหาของสภาพวิถีชีวิต ที่ต้องอยู่ร่วมกันกับสังคมอุตสาหกรรมและมลภาวะที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลมาจากการดำเนินชีวิตประจำวันในแต่ละวัน โดยที่มนุษย์ในสังคมมองข้ามผลที่จะตามมาภายหลัง

ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและสภาวะของอากาศ เพราะไอเสียเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดมลภาวะอย่างมากในสังคมไทย

10.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ใช้รูปร่างรูปทรงที่เห็นโดยทั่วไปในสังคมไทย ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยมาเป็นสัญลักษณ์แทนสังคม รูปร่างของใบพัดและวัสดุสำเร็จรูปนำมาประกอบให้สามารถสื่อถึงการทำงานของจักรกล เพื่อเป็นการเปรียบเทียบในเชิงความคิด โดยมีส่วนประกอบที่เป็นโลหะ รูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีความยาวถูกนำมาใช้รวมในภาพผลงานนี้ประมาณ 20 % ของพื้นที่ ส่วนที่เหลือเป็นการประกอบต่อของวัสดุธรรมชาตินำมาต่อให้เป็นพื้นไม้ ผู้วิจัยได้ความคิดในเรื่องของสัญลักษณ์การเป็นพื้นบ้านโดยการจำลองลักษณะส่วนประกอบฝ้ายบ้าน นำมาจัดองค์ประกอบร่วมกับรูปร่างของจักรกล เพื่อสื่อถึงความเป็นวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมตามความคิดของผู้วิจัยในเชิงเปรียบเทียบ

การใช้สี สีที่ใช้มี 2 ลักษณะคือ สีที่ได้จากธรรมชาติในภาพผลงานชุดนี้ ผู้วิจัยจะเน้นสีจากธรรมชาติและให้ความสำคัญที่สีของวัสดุ เพราะจะสามารถสร้างบรรยากาศความรู้สึกให้ผู้ชมเกิดจินตนาการได้ทั้งความงามและความหมาย ส่วนสีสังเคราะห์จะใช้น้อยมากประมาณไม่ถึง 10 % เพื่อสื่อถึงปัญหาของมลพิษทางอากาศที่กำลังเข้ามามีบทบาทในสังคม

การใช้วัสดุ เป็นการนำวัสดุที่มีความเป็นธรรมชาติ และบ่งบอกถึงประสบการณ์ในการดำรงชีวิต ผสมกับวัสดุที่สื่อสารแทนสังคมอุตสาหกรรมที่มีส่วนเข้ามาประสานกับวิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการประกอบกันของวัสดุสำเร็จรูปหลายชนิดและวัสดุธรรมชาติ จนสามารถสร้างเป็นชิ้นงานที่ใช้สัญลักษณ์แทน และสามารถบ่งบอกถึงการใชีวิตวิถีชีวิตร่วมกันระหว่างคนในสังคม โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวัสดุที่เป็นตัวแทนแสดงความรู้สึก ความเจริญและจักรกล เพื่อตอบสนองแนวคิดและจินตนาการของผู้วิจัยในเรื่องของการใช้วิถีชีวิตในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

การใช้พื้นผิว เป็นการนำพื้นผิวจากธรรมชาติโดยที่ผู้วิจัยเลือกวัสดุที่มีพื้นผิว 3 มิติ ที่สามารถ แสดงอารมณ์ความรู้สึก เมื่อนำมาประกอบกับรูปร่างและรูปทรงโดยเน้นพื้นผิวจากธรรมชาติและวัสดุ ที่สื่อถึงวิถีชีวิตได้ดีพอเหมือนกับเรามองภาพๆ หนึ่งที่สื่อถึงความเป็นวิถีชีวิต และมีบางส่วนที่เป็นพื้นผิวโลหะที่เกาะอยู่รวมในชิ้นงานประมาณ 30%

10.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ เป็นกลวิธีแบบสื่อประสม เน้นความสำคัญไปที่กลวิธีแบบงานประติมากรรม ที่นำเสนอรูปร่างและรูปทรงในลักษณะของชิ้นงานที่มีมิติ มีความเป็นธรรมชาติ ผสมกับจินตนาการ ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้วิจัย โดยใช้วัสดุนำมาประกอบกับรูปร่างและรูปทรง เพื่อสื่อความหมาย ผู้วิจัยต้องการให้ผู้ดูภาพแล้วเกิดความคิดและนำไปสู่จินตนาการอย่างอิสระ ดังนั้นภาพผลงานที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะที่มุ่งนำเสนอทางความคิดมากกว่าการขึ้นนำ

11. ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 3 2544

ขนาด 25 cm. X 110 cm. X 10 cm.

เทคนิคสื่อประสม

11.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยสร้างภาพผลงานภาพนี้ เพื่อต้องสื่อให้เห็นถึงสังคมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยปัจจุบัน เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาท จนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปัจจุบัน ทำให้การใช้วิถีชีวิตในอดีตค่อย ๆ ถูกกลืนและหายไปจนกลายเป็นสังคมอุตสาหกรรม

11.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาที่ผู้วิจัยนำเสนอเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์กับจักรกลและเทคโนโลยี

11.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยใช้รูปร่างรูปทรงของจักรกลมาประกอบต่อกับรูปทรงเรขาคณิตผู้วิจัยได้นำมาดัดแปลงปรับเปลี่ยนจนสามารถประกอบต่อกันจนเป็นเหมือนส่วนที่ต้องทำงานร่วมกัน เปรียบเสมือนเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีที่ได้เข้ามาแทรกและสัมพันธ์กับวิถีชีวิต จนวิถีชีวิตแบบเดิมได้ถูกทำลายไปเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปร่างรูปทรงภาพผลงานในรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการจินตนาการ

การใช้สี สีที่ใช้เป็นสี 2 ลักษณะ คือสีส่วนหนึ่งเป็นได้จาก วัตถุและวัสดุสำเร็จที่แสดงสภาพของสีที่มีความเสื่อมโทรมไปตามสภาพของการใช้งาน สีของโลหะแสดงความรู้สึกของจักรกล และความเจริญของสังคมที่เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตทำให้เกิดมลพิษ จึงเป็นการนำสีของธรรมชาติที่มีความรู้สึกทรมานกับสีสังเคราะห์ที่มีความโดดเด่นมาใช้ร่วมกันอย่างกลมกลืน แต่ให้สีสังเคราะห์มีปริมาณถึง 50 % เพราะว่าการแสดงให้เห็นถึงการจู่โจมของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทและแสดงอำนาจบนความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสภาวะแวดล้อม

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุชิ้นส่วนของจักรกลที่ผ่านการใช้งานมาระยะหนึ่งมาประกอบร่วมกับวัสดุธรรมชาติ ผู้วิจัยอยากให้ผู้ชมรู้สึกสะเทือนใจเมื่อพบเห็นวัสดุที่มาจากจักรกล ที่เป็นต้นเหตุของการเข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์ และสร้างความเสียหายแก่สภาวะแวดล้อม วัสดุที่เป็นโลหะสร้างความรู้สึกของสังคมใหม่ และยังเป็นวัสดุที่ปรับเปลี่ยนรูปร่างรูปทรงได้ตามจินตนาการของผู้วิจัย

การใช้พื้นผิว พื้นผิวนั้นเป็นส่วนสำคัญพอกับการสร้างรูปร่างรูปทรง และส่วนประกอบอื่น ๆ เพราะพื้นผิวทำให้เกิดระยะ เกิดน้ำหนักของความแตกต่าง สร้างความรู้สึกในการสัมผัสด้วยสายตาและด้วยการสัมผัสด้วยมือ พื้นผิวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพวัตถุที่มีผลมาจากการใช้งานในสังคม นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้พื้นผิวสื่อให้เห็นความเชื่อมโยง แต่การแสวงหาผลประโยชน์ก็ยังดำเนินต่อ

11.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ เป็นผลงานที่ใช้วัสดุที่ต่างชนิดกันเป็นวัตถุสำเร็จรูปสร้างรูปร่างรูปทรงให้ประสานสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยสร้างรูปทรงให้มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ ความหนา ตื้น ลึก แสดงอารมณ์ของภาพด้วยมิติ ที่เกิดจากการร่วมกันของรูปทรงที่ต่างชนิดกัน มาประกอบเป็นเครื่องจักรชนิดหนึ่งที่ต้องเป็นส่วนประกอบของวัตถุชิ้นหนึ่ง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความต่างชนิดที่ต้องยอมรับการอยู่ร่วมกันในขณะที่มีความต่างกัน เพื่อสื่อให้ผู้ดูรู้ว่าการเข้ามาของสังคมใหม่ ที่มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตควรที่จะต้องหันกลับมาคิดถึงอนาคตในวันข้างหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้น

12. ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 4 2544

ขนาด 25 cm. X 110 cm. X 10 cm.

เทคนิคสื่อประสม

12.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ต้องการสื่อให้เห็นการเข้ามามีบทบาทของเทคโนโลยีและสังคมอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม

12.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาของภาพต้องการนำเสนอเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่และต้องอาศัยอยู่ร่วมกันระหว่างสิ่งมีชีวิต วิถีชีวิต และความเจริญทางด้านวัตถุนิยม ที่จะต้องอยู่ร่วมกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะมนุษย์เป็นผู้เลือก

12.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง สังคมเปรียบได้กับกล่อง ที่ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นกล่องสี่เหลี่ยม ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอยู่ภายในถ้าจะเปรียบได้กับรูปทรงต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาบรรจุรวมกัน มีทั้งรูปร่างรูปทรงของธรรมชาติ รูปทรงที่เป็นตัวแทนของเมือง ของความเจริญ รูปทรงของความเก่าแก่ของวัฒนธรรมและรูปทรงของความเป็นสังคมสมัยใหม่ตลอดจนสังคมอุตสาหกรรมที่แทรกตัวอยู่กับวัฒนธรรม โดยใช้รูปทรงของท่อไอเสีย รวมทั้งรูปร่างรูปทรงของความเสื่อมโทรมที่แทรกอยู่ไปกับสังคม ถูกจัดวางอย่างมีระเบียบ สวยงาม และกำลังมีบทบาทต่อสังคมไทยในอนาคต

12.4 สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์

การใช้สี ชิ้นงานนี้เป็นชิ้นผลงานที่ใช้สีที่เป็นธรรมชาติและสีที่เป็นวัสดุสังเคราะห์ สีที่เป็นธรรมชาติได้จากแผ่นไม้รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหลายแผ่นหลายขนาดนำมาจัดรวมกันเป็นโครงสร้างรวม บรรจุอยู่ในกล่องไม้ที่มี สีอ่อน – แก่ ตามสีของเนื้อไม้ ผลงานนี้เป็นสีที่ได้จากสีธรรมชาติประมาณ 70 % และเป็นสีของวัสดุสังเคราะห์ประมาณ 25 % ภายในยังถูกสร้างสีขึ้นจากสีสังเคราะห์เพื่อดึงดูดความสนใจประมาณ 5 % เช่น สีแดงเป็นสีที่ดูมีพลังสร้างความสดใสเมื่อผลพบกับสีทองทำให้สามารถสื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีบทบาทในสังคมปัจจุบัน

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่ได้จากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ถึง 75 % และอีก 25 % เป็นวัสดุสังเคราะห์ที่เป็น โลหะ ทองแดง วัสดุทั้งสองประเภทที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ถือว่าเป็นวัสดุที่อยู่ภายใต้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมและมามีบทบาทสู่มนุษย์โดยทั่วไป สามารถสื่อความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อสังคมและสภาวะแวดล้อม

การใช้พื้นผิว ดังที่ผู้วิจัยเคยกล่าวว่า พื้นผิวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสามารถสื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก รูปร่างรูปทรงของวัสดุ ให้แสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นอยู่ภายในเช่น พื้นผิวของโลหะทองแดง สังกะสี สื่อถึงความเจริญของสังคมและเทคโนโลยี ส่วนพื้นผิวที่เป็นธรรมชาติของวัสดุที่ในลักษณะผิวเรียบ ผิวที่ดูผุกร่อน ผิวของสนิม ผู้วิจัยคิดว่าเป็นผิวที่แสดงอารมณ์จึงได้นำมาใช้ร่วมกันเพื่อสื่อสภาพความจริงที่เกิดขึ้นกับวัตถุในสังคมอุตสาหกรรม

12.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผู้วิจัย ใช้วิธีการนำสื่อวัสดุที่ได้จากธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ เพื่อสื่อภาษาและความรู้สึก โดยใช้วิธีการประกอบวัสดุให้ผสมผสานกัน จัดวางให้เกิดการทับซ้อนแทรกตัว ในบางส่วนก็มีการขัดแย้ง ต่อต้านระหว่างธรรมชาติกับเทคโนโลยี บางแห่งก็มีความรู้สึกที่เสื่อมโทรมแสดงให้เห็นถึงสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันตามที่ผู้วิจัยนำเสนอ

13 ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 5 (2544)

ขนาด 123 cm. x 49 cm. X 10cm.

เทคนิคสื่อประสม

13.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

งานทุกชิ้นผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะแสดงความรู้สึก ที่มีต่อวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม โดยการนำเสนอผลงานด้วยวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป แบบ 3 มิติ ใช้วิธีประกอบต่อให้สามารถสื่อแทนภาษา และความรู้สึกที่เป็นผลงานศิลปะที่ดูง่าย แต่มีความงามและความคิดที่ต้องการนำเสนอ

13.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาของภาพสื่อให้เห็นถึงสภาพชีวิตแบบดั้งเดิมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมในอดีตกับการเข้ามาของเทคโนโลยีและสภาวะแวดล้อมใหม่ โดยความเจริญเข้ามามีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ตามกระแสของความเจริญนำหน้าไปพร้อมกับวิถีชีวิตใหม่ ดังนั้น ภาพผลงานที่นำเสนอจึงกลายเป็นอดีตที่มีประสบการณ์ที่ตรงกันข้ามกับสภาพสังคม วิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวัตถุนิยม

13.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรงใช้รูปร่างรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ตรงกลางของภาพจะเป็นช่องว่างแผ่นสังกะสีถูกวางให้เป็นรูปทรงของเสียมไม้ที่เป็นเครื่องมือสี่เหลี่ยมมีความ กว้าง ยาว สื่อถึงภูมิปัญญาของคนในอดีต การใช้รูปทรงของวัสดุอลูมิเนียมที่มีขนาดต่าง ผังไว้กับวัสดุธรรมชาติเป็นการบอกถึงการแทรกตัว และใช้รูปทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาวางเสียมไม้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเผชิญหน้าของอดีตกับปัจจุบัน ที่ความเจริญเข้ามามีบทบาท

การใช้สี ใช้สีที่เป็นธรรมชาติคือ สีของไม้ที่แสดงถึงความสามารถของมนุษย์ในอดีตและการต่อสู้ชีวิตในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่วนสีสังเคราะห์เป็นสีที่แสดงให้เห็นพลังที่แข็งแกร่งและภูมิปัญญาที่ทันสมัยแทรกมาฝังตัวกับวัสดุธรรมชาติ และกำลังต่อสู้เพื่อการดำเนินต่อไปจนกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้สำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเน้นที่สีของธรรมชาติ เพื่อให้เห็นความเป็นอดีตและปัจจุบันที่กำลังจะถูกแทรกตัวด้วยความเจริญที่มีผลมาจากเทคโนโลยี

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุธรรมชาติถึง 80 % และเป็นวัสดุสังเคราะห์ประมาณ 20 % โดยประมาณ ส่วนใหญ่เป็นวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ นำมาประกอบต่อเป็นรูปร่างรูปทรงที่ใหม่สามารถสะท้อนความรู้สึกให้คิด ให้รู้สึกที่สัมผัส วัสดุทั้ง 2 ประเภทที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในภาพผลงานนี้ จะแสดงพลังทางความคิดด้วยตัวของวัสดุโดยตรง และเสริมวัสดุที่เป็นพื้นระนาบนำมาประกอบต่อรวมกันทำให้บอกเรื่องราวได้อย่างดี

การใช้พื้นผิว ภายในชิ้นผลงานนี้พื้นผิวของไม้จะแสดงความรู้สึกของธรรมชาติการดำเนินชีวิตและกาลเวลา เพื่อให้เห็นร่องรอยของอดีตและประสบการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ มากมายบนพื้นผิว ซึ่งผู้วิจัยต้องเลือกเป็นการนำเสนอให้เป็นตัวแทนของ วิถีชีวิต ธรรมชาติ และสภาวะแวดล้อม และแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ความผูกพันของมนุษย์ในอดีตกับธรรมชาติ วัสดุโลหะที่เป็นมันวาวแสดงถึงวิถีชีวิตใหม่ที่กำลังเข้ามาแทรกตัวอยู่กับอดีตและกำลังจะเปลี่ยนแปลงทุกอย่างในสังคมและสภาพแวดล้อม

13.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างภาพด้วยวัสดุ นำมาประกอบต่อกันให้เกิดเป็นภาพผลงานที่มีลักษณะเป็น 3 มิติ ที่เรียกว่าสื่อประสม 3 มิติ กลวิธีในการสร้างผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบของการชวนให้คิดและจินตนาการถึงแนวคิดในเรื่องวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมมากกว่าความงามตามธรรมชาติสัญลักษณ์ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างรูปทรง สี พื้นผิว และวัสดุ โดยนำมาจัดองค์ประกอบแบบประกอบต่อเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงอดีต ฉะนั้นอารมณ์ความรู้สึกที่ผู้ดูได้จินตนาการมีความสำคัญในผลงานชิ้นนี้มาก เพราะในชิ้นงานถูกจัดเป็นสัญลักษณ์ เพื่อสะท้อนแนวคิดของผู้วิจัยที่มีต่อวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม

14. ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 6 2544

ขนาด 80 cm. X 100 cm. X 10 cm.

เทคนิค สื่อประสม

14.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

จากการสร้างภาพผลงานสื่อประสมมาถึงภาพที่ 14 ความคิดที่จะสื่อสารด้านรูปแบบและสัญลักษณ์เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนองค์ประกอบภายนอกและภายในให้รวมเป็นหนึ่งเดียว ง่ายต่อการสื่อความหมาย

14.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยอยากบอกกล่าวเรื่องราวความเป็นไปทางสังคมสภาพการดำรงที่อยู่ การเข้ามาของเทคโนโลยีและความเจริญที่กำลังนำทางวิถีชีวิตในที่สุดก็ตกอยู่ภายใต้ความควบคุมของเทคโนโลยี ที่ควบคุมความเป็นไปในทุกชีวิตที่ดำรงอยู่ พลังแห่งโลกาภิวัตน์มีมนต์รุนแรง สามารถแทรกตัวเข้ามาได้ในวิถีชีวิตไทยปัจจุบันในขณะที่มนุษย์ทั่วไปยินดีรับและปรับตัวให้เข้ากับสังคมแห่งวัตถุนิยมเหล่านั้นได้อย่างกลมกลืน

14.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรงใช้รูปร่างของวงกลมและสี่เหลี่ยมด้านเท่า มาประกอบกันให้เป็นรูปทรงใหม่ ที่สามารถจินตนาการได้ถึงรูปทรงที่มีพลังแห่งการเคลื่อนไหว โดยมีรูปร่างสามเหลี่ยมเป็นรูปพลังแห่งการขับเคลื่อนพารูปร่างรูปทรงกลมเคลื่อนไหวไปกับจินตนาการ เพื่อตอบสนองความคิดของผู้วิจัย รูปร่างที่เป็นธรรมชาติให้อารมณ์ความรู้สึกแสดงเนื้อหาที่เกิดขึ้น และสามารถสร้างจินตนาการความเป็นไปภายในของวัตถุบอกถึงการถูกทำลาย บอกถึงการดำรงอยู่และการเข้ามาของเทคโนโลยีและความเจริญ รูปทรงกลมที่

ครอบคลุมรูปทรงของธรรมชาติและวัสดุแสดงถึงความแข็งแกร่งในการรองรับความเป็นธรรมชาติและวิถีชีวิตโดยทั่วไป

การใช้สี ในภาพผลงานใช้ทั้งสีธรรมชาติและสีสังเคราะห์ ภายในภาพแสดงให้เห็นความแตกต่างของสีทั้ง 2 กลุ่มที่ให้ความรู้สึกถึงแรงรับและแรงต้าน แรงรับคือยอมให้สีของวัตถุ 2 ชนิดอยู่ร่วมกันด้วยเหตุผลที่ต้องพัฒนา แรงต้านคือความแตกต่างอย่างรุนแรงของสี น้ำหนักที่แสดงความรู้สึกที่เข้ามา ดังนั้นโครงสร้างมีทั้งแรงรับและต้านเพราะมีปริมาณที่เท่าใกล้เคียงกันคือประมาณ 50 % ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจึงเป็นกลางที่ให้ความเจริญและการทำลาย

การใช้วัสดุ ผู้วิจัยนำวัสดุ 2 ชนิดคือ วัสดุจากธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์มาใช้ในการสร้างผลงานสื่อประสม พอสรุปได้ว่าไม้และโลหะสามารถสื่อถึง วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมได้ตรงประเด็นที่สุด วัสดุอื่นใช้เป็นส่วนน้อยแต่เป็นองค์ประกอบร่วมเท่านั้น

การใช้พื้นผิว พื้นผิวที่ใช้เป็นพื้นผิวที่แสดงความแตกต่างได้อย่างชัดเจน คือพื้นผิวที่แสดงอารมณ์ของวัตถุที่ดูแล้วรู้สึกสัมผัสได้กับสภาพวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้จินตนาการไปได้ไกล ส่วนผิวโลหะมันวาวให้ความรู้สึกที่สมัยใหม่ความเจริญรอบ ๆ ตัวเราเมื่อวัสดุเหล่านี้มาอยู่ร่วมกันจึงแสดงพลังแห่งความไม่เท่ากัน เพราะพื้นผิวทั้ง 2 ให้อารมณ์ความรู้สึกที่ต่างกัน

14.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสร้างงานชิ้นนี้ถึง 3 ภาพ เพื่อต้องการค้นหาภาพผลงานที่สมบูรณ์ตามที่ผู้วิจัยต้องการ เพื่อให้สามารถแสดงพลังจินตนาการที่สื่อถึงสภาพวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมที่ได้ตั้งประเด็นไว้ ผลก็คือทั้ง 3 ภาพสามารถแสดงรูปร่างรูปทรงและอารมณ์ความรู้สึกได้พอๆ กันจะมีบางภาพก็คือรูปทรงของวัสดุที่ใช้จะให้พลังจินตนาการได้สมบูรณ์ที่สุด โดยการนำวัสดุธรรมชาติ 70 % นำมาใช้เป็นรูปทรงหลัก นำวัสดุโลหะและส่วนประกอบของจักรกลบางส่วนนำมาใช้ประกอบรวมเพื่อสื่อถึงการอยู่ร่วมกันของธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตและเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์

สรุปผลการทำงานในชุดที่ 3

ชิ้นงานชุดที่ 3 มีชิ้นผลงาน 6 ชิ้น ที่มีแนวคิดเดียวกัน เทคนิคเดียวกัน เพียงแต่นำเสนอเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนาคิดสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์

ภายในชิ้นผลงานชุดที่ 3 สื่อถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน โดยการนำสื่อและวัตถุสำเร็จรูปมาประกอบกับวัสดุ ซึ่งจากผลการใช้วัสดุจากชิ้นผลงานในชุดที่ 1 และ 2 พบว่าวัสดุที่น่าสนใจและใช้สามารถเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม ที่ให้พลังจินตนาการได้สะท้อนอารมณ์นั้น วัสดุที่ผู้วิจัยเลือกคือวัสดุที่เป็นไม้เพราะสื่อถึงกาลเวลาที่ผ่านไปอดีตได้ความรู้สึกทางอารมณ์ ส่วนวัสดุสังเคราะห์นั้นผู้วิจัยเลือกวัสดุที่รูปร่างรูปทรงไม่ซับซ้อน และสื่อความหมายถึงสังคมสมัยใหม่ได้ชัดเจนคือวัสดุที่เป็นส่วนประกอบของเครื่องจักรกล ผู้วิจัยจึงใช้วัสดุ 2 ชนิดนี้มาเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ภาพผลงานในชุดนี้

กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีการจัดวางวัสดุตามเนื้อหาที่เกิดจากการจินตนาการ ให้สมจริง ตามที่ผู้วิจัยจินตนาการ แต่อาจจะไม่จริงตามความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางประติมากรรมสื่อประสม โดยนำวัสดุมาประกอบต่อ น่าจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ กระบวนการที่เป็นประติมากรรม ที่ดูได้รอบทิศซึ่งเป็นเป้าหมายในการที่จะพัฒนา ตามที่ผู้วิจัยมีความต้องการ ที่จะพัฒนาระบบแบบในการสร้างประติมากรรมสื่อประสมให้เป็น

สามมิติ ผู้วิจัยคิดว่าภาพผลงานต่อไปนี้น่าจะเป็นผลงานที่ถูกพัฒนาอย่างสมบูรณ์ จากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาผลงานมาโดยลำดับ พบว่าผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นในแต่ละกระบวนการที่ผ่านมา มีคุณค่าต่อกระบวนการคิดและประสบการณ์ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจ คือการสร้างผลงานศิลปะ ที่สามารถสื่อสารทางความคิดทางอารมณ์ ทางความรู้สึกมากกว่าความงามตามธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว ในผลงานชุดที่ 4 จึงเป็นผลงานที่มีแนวคิดที่ประมวลทั้งรูปร่างรูปทรง สี วัสดุ พื้นผิว ให้สามารถสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบันให้ดูง่ายด้วยรูปร่างรูปทรงและความรู้สึกที่สะท้อนอารมณ์

15. ชิ้นผลงานชื่อ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน 7 (2544)

ขนาด 60cm x 167cm x 40 cm

เทคนิค ประติมากรรมสื่อประสม

15.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ศิลปะสื่อประสมที่ผ่านมา ผู้วิจัยสร้างผลงานศิลปะสื่อประสม สื่อถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม โดยการนำเสนอรูปแบบผลงานในลักษณะ 3 มิติ ใช้วิธีการนำสื่อวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปผสมผสานกับวิธีทางจิตรกรรม ทำให้ผลงานที่สร้างขึ้นมามีลักษณะของการผสมผสานของสื่อที่มีลักษณะเป็น 3 มิติจนสามารถพัฒนาสู่ผลงานในลักษณะประติมากรรมสื่อประสมประเภทลอยตัว

15.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยยังต้องการแสดงเนื้อหาสื่อถึงความรับผิดชอบต่อวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเนื้อหาหลัก ๆ ภายในภาพจะพยายามสื่อถึงภาระหน้าที่ ที่มนุษย์จะต้องดูแลผลประโยชน์ของสภาพแวดล้อมและพืชภัยที่จะตามมาในภายหลังจากมนุษย์ในสังคมบริโภคและใช้ประโยชน์จนหมดสิ้น สิ่งที่เหลืออยู่เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนควรจะคิดถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น

15.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยพยายามค้นหารูปร่างรูปทรงที่ใช้เป็นโครงสร้างหลักของชิ้นงานภายนอก ในผลงานนี้ใช้โครงสร้างของรูปทรงเรขาคณิตที่มีแนวคิดจากรูปทรงสถาปัตยกรรมที่สามารถสื่อถึงการเป็นตัวแทนของสังคมที่ล้อมกรอบวิถีชีวิตที่ต้องการแบกภาระอยู่ภายในสัมพันธ์กับเนื้อหาของวัตถุนิยม

รูปทรงภายในเป็นรูปทรงของรายละเอียดของเนื้อหาที่ต้องการสื่อให้ผู้ดูเห็นรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ โดยโครงสร้างภายนอกและภายในจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

รูปร่างรูปทรงมนุษย์ เป็นรูปร่างรูปทรงหนึ่งที่ผู้วิจัยต้องการสร้างเพื่อเป็นส่วนประกอบภายใน แสดงให้เห็นว่ามนุษย์กำลังแบกเอาสิ่งหนึ่งสิ่งใดเอาไว้ เพราะมนุษย์คือผู้สัมผัสโดยตรงกับสภาพแวดล้อม และมนุษย์ก็จะเป็นผู้แบกเอาทุกสิ่งเอาไว้ ดังที่ผู้วิจัยต้องการสื่อ

การใช้สี เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติและสีที่ได้จากวัตถุสังเคราะห์ ที่ถูกนำมาใช้เพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม เนื่องจากสีที่นำมาใช้ในการสร้างผลงานประติมากรรมสื่อผสมที่มีลักษณะเป็นธรรมชาตินี้ จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป ตามแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่ผู้วิจัยสรุปจากผลงานสื่อประสมที่ผ่านมาว่า วัสดุธรรมชาติที่เป็นไม่มีลักษณะตามที่ผู้วิจัยต้องการจะนำเสนอคือให้ความรู้สึกถึงประสบการณ์ วัสดุสังเคราะห์และวัตถุสำเร็จรูปได้ถูกนำมาเป็นวัสดุหลักที่นำมาประกอบต่อและนำมาสร้างรูปทรงใหม่ แสดงความรู้สึก อารมณ์ ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้

การใช้พื้นผิว ผู้วิจัยเลือกพื้นผิว 2 ประเภท คือพื้นผิวที่เป็นธรรมชาติประมาณ 30 % และพื้นผิวที่เป็นวัสดุสังเคราะห์ 70 % นำมาประกอบในชิ้นงาน พื้นผิวมีส่วนสำคัญที่จะแสดงให้เห็นความแตกต่างสื่อตามความหมายในเชิงสัญลักษณ์ และยังสามารถแสดงความรู้สึกที่สะท้อนอารมณ์ ดังนั้นภายในชิ้นผลงานจึงมีการใช้พื้นผิวตามลักษณะของวัสดุ เพื่อใช้สื่ออารมณ์ความรู้สึกที่ได้สัมผัส เมื่อองค์ประกอบอยู่ร่วมกันจะส่งเสริมซึ่งกันและกัน

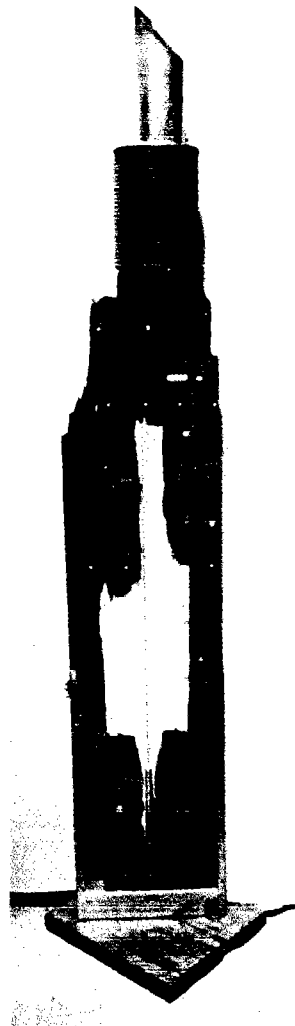
15.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้กลวิธีในการนำรูปร่างรูปทรงของสัญลักษณ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ขึ้นจากการสรุปความคิดและทดลองสร้างผลงาน สื่อประสมที่ผ่านมา โดยการนำรูปร่างรูปทรงที่สื่อให้เห็นวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม โดยการนำรูปทรงของสถาปัตยกรรมและธรรมชาตินำมาผสมกับจินตนาการที่ผู้วิจัยพบเห็นอยู่ทั่วไปในเมืองใหญ่ที่มีรูปร่าง รูปทรง สูง สีสัน เป็นแห่ง นำมาผสมกับวิธีการสร้างงานประติมากรรม ภาพผลงานชิ้นนี้จึงถือได้ว่ามีกระบวนการในการนำมาเสนอให้ผู้ดูคิดมากกว่าการเล่าเรื่อง ทำให้ผู้ชมผลงานสามารถจินตนาการร่วมกับผู้วิจัย เพราะผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ที่จะนำเอาสภาพแวดล้อมเข้ามามีส่วนร่วมมามีส่วนในจินตนาการใช้เป็นรูปร่างของมนุษย์ที่โปร่งใสสามารถมองเห็นทะลุได้ เพื่อให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมภายในที่มองผ่านตัวมนุษย์ก็จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไปตามกระแสความนิยมด้านวัตถุและธรรมชาติหมุนเวียนกันเข้ามาในสังคม ฉะนั้นสภาวะแวดล้อมและทุกสิ่งทุก

อย่างที่เกิดขึ้น จึงเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ดังนั้นควรจะต้องช่วยกันรับผิดชอบในการดูแล ภาพผลงานดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็น 3 มิติเหมือนกับงานประติมากรรม ซึ่งผู้วิจัยเรียกผลงานนี้ว่า “ ประติมากรรมสื่อประสม ”

16. ชิ้นผลงานชื่อ คู่กัด 2544

ขนาด 40 cm. X 215 cm. X 45 cm.

เทคนิค ประติมากรรมสื่อประสม

16.1. แนวคิดในการสร้างสรรค์

แนวคิดพื้นฐานก็ยังสื่อถึง วิธีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน โดยการพัฒนาระบวนการทางความคิดพร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงรูปร่างรูปทรงให้มีมิติได้สมบูรณ์ขึ้น สามารถมองได้รอบด้าน ซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า “ ประติมากรรมสื่อประสม ” เนื่องจากผลงานนี้ประกอบขึ้นมาจากวัสดุธรรมชาติและวัตถุสำเร็จรูป เป็นรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ ทำให้ผู้ดูต้องจินตนาการทางความคิดมากกว่าการมองความงามแต่เพียงด้านเดียว

16.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมปัจจุบันตามแนวคิดที่ได้ตั้งประเด็นมาของผู้วิจัย โดยในภาพนี้มุ่งเนื้อหาไปที่สื่อวัสดุซึ่งใช้เป็นตัวแทนของสังคมใหม่และวิถีชีวิตที่ยังดำเนินอยู่ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาทางสถาปัตยกรรมที่พักอาศัยมาผสมผสานกับวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปที่สามารถสื่อถึง สภาพของวิถีชีวิตที่กำลังเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมในสายตาของผู้วิจัย เนื้อหาที่นำมาเสนอจะมีลักษณะสื่อให้เห็นในเชิงเปรียบเทียบถึงสภาพวัตถุที่เกิดการเปลี่ยนแปลง บางส่วนก็ผสมผสาน บางส่วนก็เกิดการเสื่อมโทรมไปกับสังคมอุตสาหกรรมที่เดินไปด้วยกันกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม

16.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ในภาพนี้ผู้วิจัยใช้รูปร่างรูปทรงทางสถาปัตยกรรม อุตสาหกรรม มาผสมผสานกับรูปร่างที่ผู้วิจัยจินตนาการแทนความรู้สึก ดังนั้นรูปร่างและรูปทรงที่ออกมา จึงแปลกไปกว่าผลงานชิ้นที่ผ่านมา คือสูงขลุ่ยเหมือนตึกสูงมีเมฆให้ความรู้สึกเหมือนอาคารที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ข้างบนสุดเป็นท่อนสามารถสื่อให้เห็นสภาพของการระบายของเสียออกไป จากอาคารที่พักอาศัย ทำให้ผู้ดูมองเห็นผลเสียของสังคมเทคโนโลยี จึงเห็นได้ว่าเมื่อนุชนัยในสังคมทำกิจกรรมตามกระแสของสังคม วิถีชีวิตที่หลากหลายทำให้รูปร่างและรูปทรงของสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงลงทั้งสิ่งที่ดี สร้างความเสื่อมโทรมให้ถึงเป้าหมายได้รวดเร็ว ฉะนั้นผลงานนี้ จะสื่อเอาทุกสิ่งทุกอย่างมารวมกันในรูปร่างรูปทรงที่ผู้วิจัยนำเสนอ

การใช้สี สีจะใช้ทั้ง 2 ประเภท แต่ปริมาณสีส่วนใหญ่จะเป็นสีที่ได้จากธรรมชาติและสีของวัสดุเช่น สีของผิวไม้ที่แสดงความรุ่งเรืองในอดีตและความเสื่อมโทรมในปัจจุบัน สามารถถึงอารมณ์ได้กินใจ สีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์เช่น สีของโลหะ สามารถสื่อถึงความรุ่งเรืองในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีผู้วิจัยใช้สีทั้ง 2 ประเภทอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของความเป็นธรรมชาติมากกว่าจึงใช้สีที่เกิดจากธรรมชาติถึง 70 % และสีสังเคราะห์ประมาณ 30 % เพื่อให้ภาพเกิดจุดเด่นในบางส่วนและดูกลมกลืนภายในโครงสร้าง

การใช้วัสดุ ส่วนใหญ่เป็นวัสดุจากธรรมชาติเนื่องจาก วัสดุเหล่านี้แสดงความเป็นธรรมชาติตามสภาวะของความเสื่อมโทรมได้ และถ้าปรุงแต่งก็สามารถแสดงความเจริญได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงใช้วัสดุจริงตามสภาพที่เป็นจินตนาการ นำมาใช้ร่วมกันเพื่อสื่อถึงการเข้ามาของสังคมใหม่วัฒนธรรมใหม่ ในขณะที่สังคมไทยต้องต่อสู้กับสภาพที่เสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยการนำวัสดุโลหะชิ้นเล็กๆแทรกในวัสดุธรรมชาติ

การใช้พื้นผิว ภายในภาพผลงานประกอบ ด้วยพื้นผิวหลายลักษณะเช่น พื้นผิวของโลหะเรียบ พื้นผิวที่เป็นรูปกลมเรียงกันอย่างเป็นระเบียบสม่ำเสมอ ผิวขรุขระของปลายท่อไอเสียที่มีลักษณะของการทิ้งของเสียออกมาทางอากาศ สภาพของผิวไม้ที่มีร่องรอยการต่อสู้กับสภาพแวดล้อมจนดูเสื่อมโทรมเกิดการผุพัง พื้นผิวที่แสดงความไม่ปกติในบางส่วนที่กำลังปรับตัวปรับสภาพ ผิวที่เรียบมันจากการปรุงแต่งด้วยวัสดุสังเคราะห์และวัสดุที่มีไขอยู่ในสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยได้นำพื้นผิวดังที่กล่าวมาจัดประกอบร่วมกัน ทำให้พื้นผิวที่มีอยู่ในผลงานภาพนี้มีการประสานร่วมกัน สร้างอารมณ์ของสภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตได้อย่างดี

16.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผลงานมีลักษณะของการประกอบวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปร่วมกัน รูปแบบของวัสดุที่ปรากฏเป็นรูปร่างรูปทรงแบบ 3 มิติ ดูได้รอบเหมือนงานประติมากรรมลอยตัว ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ผลงานมีรูปร่างรูปทรงที่ สูงประมาณ 210 ซม. กว้าง 40 ซม. หนา 3 ซม. มองคล้ายอาคารทางสถาปัตยกรรมที่สมัยใหม่ ตรงกลางภาพเปิดช่องว่างให้ผู้ชมได้จินตนาการร่วมกับผู้วิจัย ได้แนวคิด

มาจากภาพผลงาน (วิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม 7) ผลงานชิ้นนี้จะมีความต่างกับคือภาพภายในจะสามารถมองผ่านรูปร่างที่ปล่อยทิ้งไว้ เพื่อให้ผู้ชมจินตนาการทบทวนความเป็นไปที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่มนุษย์เป็นผู้กระทำ ผลงานชิ้นนี้จะมองเห็นเส้นโลหะทองเหลืองที่ขวางอยู่ตรงกลาง แสดงให้เห็นถึงความเป็นเทคโนโลยีที่เข้ามาแทรกตัวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในสังคมรอบ ๆ ข้างทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเน้นให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ของสังคมอุตสาหกรรมที่สุดท้ายก็กลายเป็นมลพิษที่ลอยไปมาบนอากาศ โดยมีคราบของพื้นผิวบดปล่อยท่อที่อยู่ด้านบน อารมณ์ความรู้สึกของภาพที่เกิดจากการนำ รูปร่างรูปทรง สี พื้นผิว วัสดุและวัตถุสำเร็จรูป นำมาประกอบร่วมกันสร้างภาพขึ้นมาใหม่

17. ชิ้นผลงานชื่อ กลายพันธุ์ 2544

ขนาด 50 cm. X 50 cm. X 210 cm.

เทคนิค ประติมากรรมสื่อประสม

17.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนารูปแบบในการนำเสนอ ผลงานที่สื่อให้ผู้ดูเกิดอารมณ์สะท้อนใจมากขึ้น รูปแบบที่นำเสนอจะมีมิติที่สามารถแสดงรูปร่างรูปทรงได้มากกว่าที่เป็นอยู่มีลักษณะเป็น 3 มิติ ให้ความรู้

สิ่งที่จริง เพื่อเสริมพลังทางความคิดให้เป็นความจริงที่สามารถสัมผัสได้ โดยการสร้างมิติที่ดูลึกกลับซับซ้อนให้มีลักษณะคล้ายกับผลงาน ประติมากรรมที่มีปริมาตร รูปร่างรูปทรง ที่ถูกสร้างขึ้นและนำมาประกอบกับรูปร่างรูปทรงของธรรมชาติที่ถูกเลือกมาเพื่อสื่อถึงสภาพธรรมชาติที่สัมพันธ์โดยตรงกับสังคมอุตสาหกรรมและสภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของวัตถุและสิ่งมีชีวิต

17.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยใช้เนื้อหาที่จินตนาการถึง วิถีชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นความรู้สึกรู้สึกของผู้วิจัยที่ยังคงวิตกกังวลกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมกับวิถีชีวิต ที่ต้องตกอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมอุตสาหกรรมและความเจริญของสังคมอย่างรวดเร็ว

17.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง รูปร่างรูปทรงเป็นส่วนที่สำคัญ ที่จะสื่อภาษาให้เห็นถึงโครงสร้างและปริมาตรที่เกิดจากการนำเอารูปร่างและรูปทรงของวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์นำมาประกอบต่อให้เป็นรูปร่างและรูปทรงใหม่จากที่เคยเป็นเช่น ปิ๊ป ท่อเหล็ก ข้อต่อ ไม้ที่มีรูปร่างธรรมชาติ มีร่องรอยของพื้นผิวที่เกิดจากสภาพของการใช้งานที่แปลกไปจากเดิมและวัตถุสำเร็จรูปสิ่งเหล่านี้ถูกนำมากระทำและนำมาประกอบต่อให้เปลี่ยนสภาพเป็นรูปร่างและรูปทรงใหม่ ที่สื่อถึงจินตนาการของผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองอุตสาหกรรมวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลง และถูกนำมาใช้ประโยชน์ในสังคมอุตสาหกรรม

การใช้สี ผู้วิจัยใช้สีธรรมชาติจากวัสดุที่มีสีในสภาพที่เป็นจริงเลือกนำมาใช้ในงานตามความเหมาะสม สามารถสร้างอารมณ์ของสีได้ตามที่ผู้วิจัยต้องการ และนำมาผสมผสานกับสีของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป เพื่อสื่อถึงความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกับสังคมอุตสาหกรรม สีที่ได้จากการนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในการสร้างผลงาน เป็นสีที่มีความรู้สึกเหี่ยวแห้ง ในขณะที่เมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ผู้วิจัยจึงนำสีที่ให้พลังของความรุ่งเรืองเช่นสีเงินมาใช้ผสมกับสีธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงสังคมวิถีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกันกับสังคมอุตสาหกรรม

การใช้วัสดุวัตถุ ที่ใช้จะเป็นวัสดุที่มีอยู่ในสังคมสามารถสื่อความหมาย เมื่อพบเห็น วัสดุเหล่านี้ได้ถูกนำมากระทำให้เป็นรูปร่างรูปทรงแปลกใหม่ประกอบกันเป็นเรื่องราวสื่อความหมายถึงเมืองแห่งจักรกลที่กำลังนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์จนหมดทำให้เกิดสภาวะที่เสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุสังเคราะห์เช่น โลหะ สีสเปรย์ วัสดุธรรมชาติได้แก่ ไม้ที่มีสภาพตามจินตนาการ และเศษวัสดุจักรกลนำมาประกอบต่อร่วมกัน

การใช้พื้นผิว พื้นผิวบางส่วนถูกสร้างขึ้น เพื่อประกอบร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นการเสริมอารมณ์ความรู้สึกของ วัสดุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิวที่ให้ความรู้สึกลึกซึ้งจะเป็นพื้นที่เป็นอิสระ มองดูเกิดการเคลื่อนไหว น่ากลัว เพื่อสื่อถึงความไม่พร้อมหรือความไม่ระเบียบขาดความรับผิดชอบของสังคม จึงทำให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ความเสื่อมที่ตามมาในสภาพต่าง ๆ ผลงานชิ้นนี้จึงต้องสร้างพื้นผิวที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่เสริมและแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ดำเนินไปในสังคม

17.4 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ผลงานนี้ได้สร้างแบบ ประติมากรรมสื่อประสมที่สมบรูณ์คือทุกด้านมีมิติ เหมือนกับประติมากรรมทั่วไป จะต่างกันตรงที่ผลงานถูกสร้างขึ้นจากการนำวัสดุหลายประเภท

นำมาประกอบกันเป็นรูปทรงในจินตนาการ ให้เป็นจริงและสามารถสร้างอารมณ์สะท้อนใจ เพื่อผลแห่งความดีงามของสังคมส่วนรวม ใช้เทคนิคประกอบต่อวัสดุและวัตถุด้วยการเชื่อมด้วยไฟฟ้าในบางจุด บางส่วนสามารถถอดออก เพื่อสะดวกในการเคลื่อนย้าย ผู้วิจัยเรียกงานชิ้นนี้ว่าประติมากรรมสื่อประสม

18. ชิ้นผลงานชื่อ เมืองไทยใหญ่อุดม ...? 2544

ขนาด 113 cm. X140 cm. X12 cm.

เทคนิค ประติมากรรมสื่อประสม

18.1 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยมีความคิดที่จะสร้างผลงานประติมากรรมสื่อประสม เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน ในผลงานนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลงานในรูปแบบกล่องสี่เหลี่ยมเปรียบเสมือนที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน (คอนโด) ในกล่องจะบรรจุสื่อต่าง ๆ ที่มีเรื่องราวสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ แต่ทุกวันนี้บางสิ่งบางอย่างที่เกิดขึ้น ก็ได้ถูกทำลายสูญหายไปบ้างก็มี แต่สิ่งใหม่ก็เกิดมาแทนสิ่งที่ถูกทำลาย เป็นปฏิกิริยาแห่งวิถีชีวิตที่ผู้วิจัยกำลังนำเสนอในภาพผลงานประติมากรรมสื่อประสมชิ้นสุดท้ายในชุดนี้

18.2 เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์

เนื้อหาเป็นเรื่องของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงของ วิถีชีวิตของคนในสังคมและสภาวะแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งสองสิ่งมีการเข้ามาปรับเปลี่ยนสภาพที่เป็นอยู่ สร้างทั้งความเจริญและทำลายไปพร้อม ๆ กันยังมีความเจริญมากความเป็นธรรมชาติก็ถูกทำลายมากเช่นกัน トラバได้ที่คนในสังคม ยังขาดจิตสำนึก ยังเห็นแก่ตัว เอาเปรียบกัน ขาดคุณธรรม วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ก็จะต้องเสื่อมโทรมลงไปเรื่อย ๆ ฉะนั้นผลงานนี้ผู้วิจัยอยากให้ผู้คนเกิดความรู้สึกที่ต้องช่วยกันดูแล และเตือนให้สังคมต้องระวังในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างรอบคอบและมีคุณธรรม

18.3 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและรูปทรง ผู้วิจัยพัฒนาให้เกิดการลงตัวมากขึ้นจากความเป็นกล่องของชิ้นผลงานที่ผ่านมา เพราะรูปทรงภายนอกจะสื่อความหมายโดยรวมแทนสังคมและวิถีชีวิต ส่วนรูปทรงภายในแทนการดำเนินของวิถีชีวิตในสังคมที่ต่างหาประโยชน์ซึ่งกันและกัน จะเห็นได้จากรูปทรงภายในที่สื่อถึงสภาพที่เป็นอยู่เดิมแต่ถูกปรับเปลี่ยนปรุงแต่งให้ทันสมัยด้วยวัสดุสังเคราะห์อย่างกลมกลืน และแสดงให้เห็นว่ารูปร่างรูปทรงบางอย่างถูกทำลายไปบางอย่างก็แสดงความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นรูปร่างรูปทรงที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์จึงมีรูปร่างที่แสดงให้เห็น 2 ด้านโดยคือรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูปจากสังคมอุตสาหกรรมและวัสดุธรรมชาติ เพราะวัตถุไม่ว่าเป็นชนิดใดก็ตามเมื่อถึงเวลา วัตถุ วัสดุ ธรรมชาติ หรือว่ากล่องที่ผู้วิจัยใช้เป็นสัญลักษณ์แทนสังคมที่เป็นอยู่ก็จะถูกทำลายไป หรือไม่ก็ปรับเปลี่ยนไปตามรูปร่างรูปทรงที่มีความเหมาะสมในขณะนั้น สุดท้ายก็เสื่อมโทรมไปตามกาลเวลารูปร่างรูปทรงที่เกิดขึ้นจึงเป็นตัวแทนของเมืองในความคิดของผู้วิจัย

การใช้สี สีที่ใช้เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติของวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้โครงสร้างมาจากสีของที่พักอาศัยของความเป็นไทย เช่นสีของไม้ที่เป็นธรรมชาติจึงให้ความรู้สึกของวิถีชีวิตเดิม ส่วนสีของโลหะที่ผสมหรือแทรกตัวอยู่ภายในวัสดุธรรมชาติจะสื่อให้เห็นว่าการเข้ามาอยู่ร่วมกันและการถูกทำลายภายใต้โครงสร้างสีที่มีความแตกต่างกันของน้ำหนั สีที่ผู้วิจัยได้จินตนาการเพื่อให้เนื้อหาของสีสามารถให้ความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ โดยใช้วัสดุผสมกับวัตถุสังเคราะห์เพื่อให้ภาพมีความเหมาะสม สีของวัตถุที่นำมาปรุงแต่งนั้นก็มีส่วนที่จะให้พลังร่วมกันขององค์ประกอบของภาพสามารถสื่อความรู้สึกได้

การใช้วัสดุ เป็นวัสดุที่ได้จากธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ในปริมาณ 70 % ต่อ 30 % ผู้วิจัยได้คัดเลือกวัสดุที่สนองตอบตามจินตนาการของผู้วิจัย และสามารถสื่ออารมณ์ทางความรู้สึกชวนให้ผู้ดูได้คิดต่อจากผู้วิจัย วัสดุแต่ละประเภทสามารถสื่อแทนภาษาแห่งจินตนาการได้มากมาย ความสำคัญของวัสดุหลายชนิดที่นำมาประกอบต่อกัน เพื่อสร้างรูปร่างและรูปทรงเป็นสื่อสื่อใจให้ได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต

การใช้พื้นผิว พื้นผิวเป็นพื้นผิวของธรรมชาติและพื้นผิวที่สร้างขึ้น โดยการนำวัสดุที่มีขนาดแตกต่างกันมาประกอบรวมกันดูภายนอก จึงเหมือนกับพื้นผิวของวัสดุแต่มีมิติแทรกอยู่ ลักษณะเนื้อแท้ของวัสดุที่ใช้ต่างมีพื้นผิวในตัวเองมากพอที่จะแสดงอารมณ์ของวัสดุได้ ผู้วิจัยต้องมีการคัดเลือกและผสมผสานวัสดุให้มีองค์ประกอบร่วมกัน จึงทำให้ผิวเดิมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการให้ผู้ดูเห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ความเสื่อมโทรม เทคโนโลยี และสภาพวิถีชีวิตที่มีการดำเนินไปในแต่ละวันของสังคม

18.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์ ใช้วิธีการนำเสนอผลงาน โดยให้องค์ประกอบที่มีอยู่แสดงพลังของตัวเองและสื่อความหมายได้สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงนำวิธีการประกอบต่อวัสดุมาใช้ในผลงานชิ้นนี้ เพราะผู้วิจัย

ต้องการพัฒนารูปแบบ สื่อและกลวิธี ที่นำเสนอเพื่อให้ผลงานดูได้รอบด้านเหมือนงานประติมากรรมทั้งยังเน้นจินตนาการรวมแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอภาพวิถีชีวิตจากประสบการณ์ผ่านกระบวนการคิดลด ตัดทอนเพิ่ม จนได้รูปร่างที่สามารถสื่อแทนภาษาตามจินตนาการของผู้วิจัยและพัฒนาไปสู่งานประติมากรรมสื่อประสม

สรุปผลของการสร้างสรรค์

ในการสร้างชิ้นงานผู้วิจัยเริ่มจากการนำแนวคิด สื่อและกลวิธีของลัทธิดาดาที่ได้ศึกษามาในตอนแรกนำมาทดลองทำโดยใช้จินตนาการเนื้อหาแบบสังคมไทย

ผลงานในระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้สร้างงาน 5 ภาพนี้ตามแนว กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ในประเด็นแนวคิด สื่อ กลวิธีในการสร้างสรรค์ ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาและได้นำความรู้ในประเด็นต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างผลงาน จากการทดลองสร้างผลงานจำนวน 5 ชิ้น โดยกำหนดแนวคิด เนื้อหา รูปร่าง รูปทรง สี วัสดุ พื้นผิวและกลวิธีตามแบบอย่างของของศิลปินกลุ่มนี้ ผู้วิจัยเริ่มจากการกำหนดแนวคิดในการนำเสนอ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความรู้สึกที่ผู้วิจัยมีต่อสังคมและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ที่มีผลมาจากความเจริญของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมที่เข้ามามีบทบาทแทนมนุษย์ และแทรกตัวเข้ามาในวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตและธรรมชาติ ผลงานทั้ง 5 ชิ้นจึงออกมาในรูปแบบของการเสื่อมโทรมที่เป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดในการสร้างผลงานที่สร้างขึ้นมาชุดนี้สามารถนำแนวคิดของกลุ่มศิลปินดาดา มาเป็นแนวคิดร่วมกับแนวคิดของผู้วิจัยเองในการสร้างผลงานชุดนี้ได้เป็นอย่างดี

เนื้อหาในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยต้องการสื่อความเป็นสังคมอุตสาหกรรมและวิถีชีวิตที่มีเกี่ยวข้องกันกับเทคโนโลยีและสภาวะแวดล้อมที่กำลังเสื่อมโทรมอยู่ ผู้วิจัยต้องการให้เนื้อหาเกิดความสะเทือนใจ และให้ผู้ที่ได้ชมหันกลับมาช่วยกันระวังกว้างสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งประเด็นไปที่การเข้ามาของสังคมตะวันตกที่มีส่วนทำให้วิถีชีวิตสังคมไทยเปลี่ยนไป พร้อมทั้งความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ที่กำลังส่งผลต่อสภาวะแวดล้อมและสังคม ผลงานในระยะนี้สามารถเสนอเนื้อหาภายนอกคือ รูปร่าง รูปทรง และสัญลักษณ์ได้อย่างชัดเจน ส่วนเนื้อหาภายในนั้นเป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นโดยการประกอบกันของ รูปร่างและรูปทรงต่าง ๆ ตามความรู้สึกของผู้วิจัยที่มีต่อสังคม ปัญหาที่พบในเรื่องของเนื้อหาและรูปทรงผู้วิจัยจะได้มีการทดลองทำผลงานตาม que ผู้วิจัยต้องการแสดงออกไป

รูปร่างและรูปทรง ผลงาน 5 ชิ้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปทรงธรรมชาติ จักรกล สถาปัตยกรรม และวัสดุสำเร็จรูป นำมาประกอบร่วมกันเป็นรูปร่างรูปทรงใหม่ มีลักษณะผลงานเป็นแบบ 2 และ 3 มิติ ผู้วิจัยต้องการสร้างรูปทรงตามจินตนาการของผู้วิจัยเอง เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นจริงในสายตาของผู้ที่ได้ชม แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เพราะเป็นเพียงรูปทรงที่สัมผัสได้ด้วยอารมณ์และความรู้สึกเท่านั้น ในผลงานชุดนี้มีการนำรูปร่างรูปทรงของวัตถุสำเร็จรูปมาจัดวางกับรูปทรงที่สร้างขึ้นประกอบกันเป็นเนื้อหาของผลงาน โดยใช้รูปทรงกระป๋อง ไม้ ขวด ใช้รูปทรงเหล่านี้เป็นสัญลักษณ์ ขนาดของรูปร่างและรูปทรง ในผลงานชุดนี้จะมีการใช้รูปร่างและรูปทรงหลายขนาด นอกจากนี้ยังมีรูปร่างรูปทรงที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงที่เป็นธรรมชาติ และรูปทรงที่สร้างสรรค์เพื่อให้สามารถสื่อถึงสภาวะแวดล้อมได้

การใช้สี ผลงานชุดนี้มีโครนโซสีดำเป็นหลัก เนื่องจากผู้วิจัยต้องการแสดงอารมณ์ในทางลบ เพื่อผลแห่งความตึงเครียด ดังนั้นสภาพของโครนสีส่วนร่วมจึงดูมีลักษณะมุกขมอม แสดงความเครียดของผลที่ได้จากการใช้เครื่องจักรผู้วิจัยต้องการให้อารมณ์ของสีให้อิทธิพลที่ดูแล้วสร้างพลังในความเสื่อมโทรมมากกว่าความงาม ดังนั้นผลงานทั้ง 5 ชิ้นจึงดูไม่งาม สีแท้ที่ใช้ภายในนั้นมีน้อย ส่วนใหญ่ที่ใช้จะเป็นสีที่ตัดกันในปริมาณ 30 % สีดำประมาณ 70 % โดยใช้วิธีการระบายน้ำหนักของสีดำออกไปทั้งภาพ ผลที่ได้คืออิทธิพลของสีสามารถสร้างผลงานให้มีความรู้สึกเสื่อมโทรมได้เป็นอย่างดี ดูแล้วทำให้รู้ถึงอันตรายของสภาพแวดล้อม

การใช้วัสดุ วัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุเหลือใช้มีลักษณะเป็น 2 และ 3 มิติ มีทั้งวัสดุธรรมชาติและวัสดุสังเคราะห์ ผู้วิจัยต้องการให้ผู้ชมสัมผัสกับวัสดุ เพราะจะให้ความรู้สึกที่ตรงไปตรงมา วัสดุสามารถกระตุ้นความรู้สึกและจินตนาการได้ดีกว่าการสร้างรูปทรงด้วยวิธีอื่น ๆ ซึ่งให้ผลน้อย ดังนั้นวัสดุชนิดต่าง ๆ ในผลงานชุดนี้ จึงสามารถให้ความรู้สึกที่ชัดเจน สมจริง เป็นเหตุเป็นผล สร้างอารมณ์สะท้อนใจ

พื้นผิว ผู้วิจัยต้องการสร้างงานสื่อผสมในชุดนี้ให้รู้สึกสะท้อนใจมากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง สวมงาม คิดว่าการทำพื้นผิวจะให้พลังความรู้สึกของความเสื่อมโทรมได้สมจริง ผู้วิจัยจึงพยายามสร้างพื้นผิวในทุกจุด เพื่อสื่อสารความรู้สึกของผู้วิจัยต่อผู้ชม ไม่ว่าจะเป็นผิวเรียบ ผิวขรุขระหรือผิวสัมผัส ผลที่ได้คือความรู้สึกเสื่อมโทรม แต่ไม่มีความงาม

กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยใช้กลวิธีแบบผสมผสาน โดยการนำกลวิธีแบบจิตรกรรม ประติมากรรม คอลลาจ วัสดุประกอบต่อ นำมาใช้ร่วมกัน ดังนั้นผลงานจึงมีลักษณะผสมผสานให้ดูมิติพิสดารต่างจากกลวิธีทั่วไป ในผลงานชุดนี้ผู้วิจัยต้องการผลงานที่มีขอบเขตแบบศิลปะสื่อประสม ในลักษณะของหุ่นสูงตามรูปแบบของการสร้างงานแบบประติมากรรมระดับผนัง เพื่อที่จะไม่ต้องแก้ปัญหาด้านหลังของภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะทำต่อไป หลังจากทำผลงานชุดที่ 1 และ 2 แล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปกลวิธีและแก้ไขปัญหาได้ จากการทดลองชิ้นงาน 5 ชิ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการผสมผสานนำวัสดุ 2 และ 3 มิติ มาประกอบในโครงสร้างที่ได้ค้นคว้าทดลองไว้ ซึ่งผู้วิจัยเองคิดว่าสามารถสร้างวัสดุต่าง ๆ ให้สื่อได้ในทุก ๆ ด้านแต่ก็ต้องแก้ไขเพิ่มอีก เพื่อสร้างผลงานในชุดที่ 2 ต่อให้มีความเปลี่ยนแปลงจะได้นำไปสู่การพัฒนาผลงานในชุดต่อไป

ปัญหาของการสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ 1

จากการทดลองสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิดของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดาพบว่า แนวคิดที่ผู้วิจัยตั้งไว้สามารถตีกรอบความคิดไว้ได้ตามประเด็นในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาที่พบมักเป็นปัญหาที่เกิดจากกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาของผลงาน รูปร่าง รูปทรง วัสดุ สีและพื้นผิว ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่จะสื่อทางความคิดภายในผลงาน

สรุปได้ว่า

1. เนื้อหาของภาพมีเนื้อเรื่องมากเกินไป ทำให้แนวคิดที่สำคัญลดความสำคัญลงไป
2. รูปร่างและรูปทรง มีความซับซ้อนไม่กระชับ
3. การใช้สี ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นสีของวัสดุจริง เพื่อจะได้เห็นความเป็นธรรมชาติของวัตถุ
4. การสร้างพื้นผิวมาก ทำให้องค์ประกอบไม่โดดเด่นขาดความน่าสนใจ
5. วัสดุที่ใช้มากขนาด ยากในการจัดหา

การแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์

1. ลดเนื้อเรื่องให้มีความกระชับขึ้นเป็นเนื้อหาเดียว
2. รูปร่างรูปทรงภายในให้ลดลงแต่สื่อความหมายได้เหมือนเดิม
3. ใช้สีแท้ของวัสดุให้มากกว่าการใช้สีสังเคราะห์
4. ใช้วัสดุที่จำกัดชนิด ขนาดและรูปร่าง เพื่อสะดวกในการสร้างผลงาน
5. ใช้พื้นผิวแท้ของวัสดุให้มีปริมาณมาก และสามารถสื่อความหมายในเชิงกายภาพได้ด้วยตัวของ

วัตถุเอง

สรุปผลการสร้างสรรค์ภาพในชุดที่ 2

ภาพผลงานชุดที่ 2 ประกอบด้วยชิ้นผลงานจำนวน 3 ภาพ ถูกสร้างขึ้นจากการนำผลการศึกษาชิ้นผลงานในชุดแรก มาใช้เป็นแนวทางในการสร้าง ผู้วิจัยเริ่มนำแนวคิดที่จะนำปัญหาจากผลงานชุดที่ 1 มาแก้ไขในด้านต่าง ๆ เช่น เนื้อหา รูปร่างและรูปทรง การใช้วัสดุ พื้นผิวและกลวิธีในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเริ่มแก้ปัญหาของส่วนประกอบที่อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมมองดูแล้วอึดอัด ให้ลดความอึดอัดให้น้อยลงและให้เป็นเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องเดียว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้ภาพดูสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ล้นเมือง 1 (2544) จึงเป็นจุดเริ่มของการแก้ปัญหาของ รูปร่างและรูปทรงภายนอกให้มีความง่าย ลดความซับซ้อนของรูปร่างมาเป็นสี่เหลี่ยม ผลที่ได้คือรูปร่างและรูปทรงภายในจะเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ และ กระจัดไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเนื้อเรื่องจะไม่ถูกจำกัดด้วยรูปทรงภายนอกอีก เนื้อหาภายในก็มีความเป็นอิสระเพราะรูปร่างและรูปทรงไม่จำกัดพื้นที่ จึงทำให้เนื้อหาของภาพแสดงถึงการเคลื่อนไหว โดยมีความเป็นอิสระในการนำวัสดุและวัตถุมารจัดวางเรียงกันให้มีจังหวะ และใช้พลาสติกมาสร้างความน่ากลัวโดยใช้ร่วมกับสารเคมี สามารถสื่อลักษณะความเสื่อมโทรมได้สะท้อนใจนอกจากนั้นยัง ใช้ภาพถ่ายสิ่งพิมพ์มาปะติดลงบนวัตถุสำเร็จรูป เพื่อสื่อถึงสภาพสังคมที่เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กับความเจริญ ทำให้ล้นเมือง 1 (2544) ในชุดที่ 2 มีความน่าสนใจมากกว่าภาพผลงานชุดที่ 1

ธาตุแท้ 2 (2544) ผู้วิจัยต้องการแสดงออกในทางลบมากกว่าในทางบวก เพราะตรงกับแนวความคิดของผู้วิจัยที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เพื่อผลแห่งความดีงามต่อไปใน ธาตุแท้ 2 (2544) ได้ถูกสร้างขึ้นตามแนวคิดเดิมที่จะสื่อถึงมลภาวะแวดล้อมที่มาคู่กับความเจริญของสังคม ผู้วิจัยเริ่มมีความคิดจะต้องทำงานสื่อประสมให้ดูมีความกระชับขึ้น แต่ก็สามารถสื่อได้เท่ากับการสร้างงานในชุดแรก ๆ ผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีการในการนำเสนอใหม่โดยควบคุมเนื้อหา ดังนั้นงานภาพนี้จึงถูกสร้างขึ้นในลักษณะการมองจากภายนอกเข้าสู่ภายในของวัตถุ โดยการสร้างรูปทรงของวัตถุให้เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าด้วยวัสดุโลหะที่เหมือนกล่องแต่ไม่มีกรอบ ซึ่งผู้วิจัยใช้สื่อแทนสังคมทั่วไปที่มีลักษณะเป็นสังคมสมัยใหม่ เพราะสร้างจากโลหะเรียบมันสะท้อนความวาวในรูปทรงแผ่นโลหะนี้ได้ถูกเจาะให้เห็นภายในปริมาณมาก ซึ่งแตกต่างจากสภาพแวดล้อมของรูปทรงภายนอก ผู้วิจัยเปิดให้เห็นในบางส่วนถึงสภาพความเสื่อมโทรมภายในที่ซ่อนตัวอยู่ข้างใน ที่สภาพภายนอกดูสวยงามทันสมัย ในชิ้นผลงานชุดนี้ผู้วิจัยสามารถควบคุมเนื้อหาให้ดูมีความกระชับขึ้นกว่าผลงานที่ทำในชุดแรก วัสดุที่ใช้ก็น้อยชนิด แต่สามารถสื่อความคิดของผู้วิจัยได้มากขึ้น

หมดเปลือก 2544 ผู้วิจัยเกิดความคิดที่จะสร้างผลงานในลักษณะของการเจาะลึกเข้าไปถึงสภาพภายในวัตถุ แนวคิดที่จะนำเสนอภาพในลักษณะนี้ได้ทำให้เกิดภาพภายในวัตถุขึ้น ซึ่งภายในจะสื่อให้เห็นถึงสภาพของวัตถุที่กำลังจะเสื่อมสลาย ผสมผสานอยู่ภายในชิ้นงานเท่ากับเป็นการแสดงทัศนียภาพแห่งความ

เป็นจริงที่ดูเสมือนโทรม นำมาเสนอแบบตรงไปตรงมาผสมกับจินตนาการของผู้วิจัย ที่ต้องการสื่อถึง พิษภัยแห่งผลของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในความรู้สึกของผู้วิจัย

ผู้วิจัยมีความพอใจกับงานในชุดนี้ ที่สามารถสื่อให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างดีตรงตามเป้าหมาย แต่ความสำเร็จในผลงานดังกล่าวมาแล้วยังไม่สามารถพัฒนารูปแบบของสื่อที่สร้างขึ้น ให้กลายเป็นภาษาของวัตถุที่สามารถสื่อสารแทนเนื้อหาที่ครอบคลุม ทั้งรูปร่างและรูปทรงสื่อวัสดุให้น้อย แต่สามารถสื่อสารรูปแบบความเป็นศิลปะให้อารมณ์ความรู้สึก ด้านรูปทรงที่ผ่านการพัฒนาจนสามารถเป็นตัวแทนของผลงานศิลปะสื่อประสมได้ในรูปแบบที่ต่างจากรูปแบบภาพผลงานที่ผ่านมา

ปัญหาของการสร้างสรรค์ที่ผ่านมา

1. จะต้องลดเนื้อหาให้ชัดเจน และสามารถสื่อความหมายตามสภาวะที่ต้องการนำเสนอ
2. ลดรูปร่างรูปทรงให้ดูง่ายไม่ซับซ้อน รูปร่างที่ได้ต้องสามารถสื่อทางความคิด
3. ใช้สีที่เป็นธรรมชาติให้มีปริมาณมากขึ้น
4. ใช้วัสดุให้น้อย แต่สามารถสื่อให้เป็นตัวแทนของจินตนาการได้
5. การใช้พื้นผิวต้องพิจารณาเลือก พื้นผิวที่สามารถสื่อถึงสิ่งที่ต้องการแสดงออก และสามารถ

ตอบสนองความรู้สึกเมื่อพบเห็น

6. กลวิธีในการสร้างสรรค์ต้องมีการปรับปรุงวิธีการประกอบต่อของวัสดุ ให้ดูง่ายและสามารถสื่อความหมายเกี่ยวกับสังคมและสภาวะแวดล้อมตามที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเนื้อหา
7. รูปแบบที่นำเสนอควรเป็นรูปแบบ 2 นัยคือชวนให้คิด

การแก้ปัญหาในการสร้างสรรค์ในภาพผลงานชุดที่ 3

1. ผู้วิจัยต้องนำ รูปแบบ รูปร่าง รูปทรง ที่ไม่มีความซับซ้อนนำมาใช้เช่น สีเหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลม
2. รูปแบบจะต้องง่ายและสามารถสื่อถึงจินตนาการของความรู้สึกที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ และไม่ใช้รูปแบบเชิงบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จนครบในภาพเดียว
3. สีที่ใช้ควรใช้สีที่ได้จากวัตถุเป็นหลัก
4. วัสดุน้อยแต่สามารถสื่อสารความรู้สึกของวัสดุที่มีต่อจินตนาการของผู้วิจัย
5. พื้นผิวสามารถสร้างความรู้สึกสัมผัสเหมือนน้ำหนักร สามารถสื่อในเชิงนามธรรม เช่นความมีชีวิต ความบริสุทธิ์และสภาวะแวดล้อมตามจินตนาการ
6. กลวิธีการสร้าง เริ่มจากประติมากรรมสื่อประสม ในลักษณะของการประดิษฐ์ทดลองตามแนวคิดที่ตั้งไว้คือ สะท้อนสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเริ่มนำรูปแบบที่น่าสนใจ ที่ถูกสร้างขึ้นภายในชิ้นผลงานที่ผู้วิจัยสัมผัสได้รู้สึกและเข้าใจ นำมาใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ 3

สรุปผลการทำงานในชุดที่ 3

ชิ้นผลงานชุดที่ 3 มีผลงาน 6 ภาพ ที่มีแนวคิดเดียวกัน เทคนิคเดียวกัน เพียงแต่นำเสนอเนื้อหาที่มีความแตกต่างกัน ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบและรูปทรงสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ในแบบใหม่

ภายในชิ้นผลงานชุดที่ 3 สื่อถึงวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อมปัจจุบัน โดยการนำสื่อและวัตถุสำเร็จรูปมาประกอบกับวัสดุธรรมชาติ ซึ่งจากผลการใช้วัสดุจากชิ้นผลงานในชุดที่ 1 และ 2 พบว่าวัสดุที่น่าสนใจและใช้สามารถเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตและสภาวะแวดล้อม ที่ให้พลังจินตนาการได้สะท้อนอารมณ์นั้น วัสดุที่ผู้วิจัยเลือกคือวัสดุที่เป็นไม้เพราะสื่อถึงกาลเวลาที่ผ่านมามีอดีตได้ความรู้สึกทางอารมณ์ ส่วนวัสดุสังเคราะห์นั้นผู้วิจัยเลือกวัสดุที่รูปร่างรูปทรงไม่ซับซ้อนของวัสดุสังเคราะห์และชิ้นส่วนจักรกลที่สื่อความหมายถึงสังคมสมัยใหม่ได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้วัสดุ 2 ชนิดนี้มาเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสรรค์ภาพผลงานในชุดนี้

กลวิธีในการสร้างสรรค์

ใช้วิธีการจัดวางวัสดุตามเนื้อหาที่เกิดจากการจินตนาการ ให้สมจริง ตามที่ผู้วิจัยจินตนาการ แต่อาจจะไม่จริงตามความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางประติมากรรมสื่อประสม น่าจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่กระบวนการที่เป็นประติมากรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายในการที่จะพัฒนา ตามที่ผู้วิจัยมีความต้องการ ที่จะพัฒนากระบวนการในการสร้างประติมากรรมสื่อประสมให้เป็นสามมิติ ผู้วิจัยคิดว่าภาพผลงานต่อไปนี้น่าจะเป็นผลงานที่ถูกพัฒนาอย่างสมบูรณ์ จากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาผลงานมาโดยลำดับ พบว่าผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นในแต่ละกระบวนการที่ผ่านมา มีคุณค่าต่อกระบวนการคิดและประสบการณ์ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจ คือการสร้างผลงานศิลปะ ที่สามารถสื่อสารทางปัญญาทางอารมณ์ ทางความรู้สึกมากกว่าความงามตามธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว ในผลงานชุดที่ 4 จึงเป็นผลงานที่มีแนวคิดที่ประมวลทั้งรูปร่างรูปทรง สี วัสดุ และเพื่อสร้างสรรค์ภูมิปัญญาพื้นผิว ให้สามารถสื่อถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบันให้ดูง่ายด้วยรูปร่างรูปทรงและความรู้สึกที่สะท้อนอารมณ์

สรุปการสร้างสรรค์ผลงานในชุดที่ 4

ในผลงานชุดที่ 4 ทำให้ผู้วิจัยได้มีความเข้าใจและมีความกล้าที่จะนำเสนอ สื่อและกลวิธีที่จะสอดคล้องกับแนวคิด เนื้อหา รูปแบบ การสร้างสื่อและกลวิธีต้องประสานสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก การทดลอง สร้างรูปแบบ สร้างแนวคิด การแก้ปัญหาในการใช้วัสดุ และการจัดหาวัสดุ นั้นนำไปสู่การสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างงานศิลปะแนวทัศนศิลป์ (ศิลปะสมัยใหม่) เพราะเราจะได้สิ่งใหม่ตลอดเวลา วันนี้ประติมากรรมสื่อผสม คือสิ่งที่ผู้วิจัยเรียกกลวิธีในการนำเสนอ รูปแบบทางศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดจากกระบวนการประกอบวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปในการสร้างสรรค์ชิ้นงานชุดนี้ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาที่ได้พบเห็นมาประมวลความคิด นำรูปแบบที่ได้มาจากการทำงานที่ผ่านมาจากชุดที่ 1 - 2 นำมาปรับปรุงให้ผลงานมีลักษณะเป็น 3 มิติดูได้รอบ เน้นที่ปัญญานำเสนอรูปแบบที่เกิดจากจินตนาการที่มีต่อสังคม ใช้สื่อที่สะท้อนปัญหา เลือกใช้วัสดุที่สัมผัสได้จากสภาพแวดล้อมให้อารมณ์ความรู้สึกในตัวของวัตถุ นำมาประกอบใหม่ร่วมกันทำให้เกิดสุนทรีย์ภาพใหม่ที่สามารถสร้างจินตนาการให้เป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นและจะดำเนินการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์สื่อและกลวิธีในงานศิลปะ ของลัทธิดาดาได้แก่

1.1.1 ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา

1.1.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและ รูปทรง

การใช้สีในการสร้างสรรค์

การใช้วัสดุ

การใช้พื้นผิว

1.1.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์งานศิลปะลัทธิดาดานำไปสู่การสร้างสรรค์ ศิลปะสื่อประสม ในบริบทของผู้วิจัย

2. ความสำคัญของการวิจัย

2.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะของงานการสร้างสรรค์ศิลปะของลัทธิดาดา ในประเด็นที่มาจากแนวคิดด้านเนื้อหาสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์

2.2 สามารถนำผลของการศึกษาเกี่ยวกับสื่อและกลวิธี ในการสร้างงานศิลปะมาพัฒนาการสร้างงานศิลปะสื่อประสมในบริบทของสังคม

2.3 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษ และการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรม และประวัติศาสตร์ศิลปะในระดับอุดมศึกษาและผู้สนใจ

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มลัทธิดาดา โดยให้นักวิชาการร่วมพิจารณาคัดเลือกรายชื่อศิลปิน 6 คน และคัดเลือกผลงานการสร้างสรรค์ในช่วงปี 1916 – 1926 ที่มีลักษณะการสร้างสรรค์งานลักษณะสื่อประสม และได้รวบรวมข้อมูลผลงานจากหนังสือต่างประเทศและเอกสารทางวิชาการศิลปิน 6 คนได้แก่

3.1.1 มาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp)

3.1.2 เคิร์ต ชวิตเทอร์ส (Kurt Schwitters)

3.1.3 มักซ์ แอร์นส์ท (Max Ernst)

3.1.4 ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp)

3.1.5 ฟรานซิส พิกาบีย (Francis Picabia)

3.1.6 ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

3.2 ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะศึกษาและวิเคราะห์ผลงานศิลปะของลัทธิ dada ในประเด็นต่อไปนี้

3.2.1 แนวคิดเนื้อหา

3.2.2 การใช้สื่อในการสร้างสรรค์

รูปร่างและ รูปทรง

การใช้สี

การใช้วัสดุ

การใช้พื้นผิว

3.2.3 กลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ผลที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการใช้สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ของลัทธิ dada จะนำมาสร้างสรรค์ผลงานสื่อประสมสื่อถึงสภาวะของสังคมไทยและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย

4. ข้อตกลงเบื้องต้น

4.1 การศึกษาสื่อและกลวิธีในงานศิลปะลัทธิ dada ในช่วงปี 1916 - 1924 ผู้วิจัยได้นำภาพถ่ายพิมพ์ภาพสี ในหนังสือศิลปะทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะภาพที่ปรากฏเป็นข้อมูลชั้นรอง โดยการเลือกภาพผลงานและศิลปินแต่ละคนมีผลงานเด่น ๆ มากบ้างน้อยบ้างเนื่องจากมีระยะเวลาในการรวมกลุ่มของลัทธิ dada เป็นช่วงสั้น ๆ

4.2 ศึกษางานวิเคราะห์ผลงานศิลปะของลัทธิ dada จำนวน 30 ภาพในประเด็น ที่มาของแนวคิด เนื้อหา รูปร่างรูปทรง การใช้สี การใช้วัสดุ การใช้พื้นผิวและกลวิธีในการสร้างสรรค์

รายชื่อผลงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ภาพได้แก่

ผลงานมาร์เซล ดูชอง (Marcel Duchamp)

1. ผลงานชื่อ Fountain ,1917
2. ผลงานชื่อ L.H.O.O.Q , 1919
3. ผลงานชื่อ Tu m' 1918.
4. ผลงานชื่อ Rotary Glass Plates (Precision Optices.) 1920
5. ผลงานชื่อ The Bride Stripped Bare by Her Bachelors , Even or The Large Glass (1915 -1923)

ผลงาน เคิร์ต ชวิตเตอร์ส (Kurt Schwitters)

6. ผลงานชื่อ The Lunatic- Doctor,1919
7. ผลงานชื่อ Revolving. 1919.
8. ผลงานชื่อ Construction for Noble Women,1919
9. ผลงานชื่อ Construction,1921
- 10 ผลงานชื่อ Merz 439. 1922

ผลงานของ มักซ์ แอร์นส์ (Max Ernst,)

11. ผลงานชื่อ Fruit of a Long Experience, 1919

12. ผลงานชื่อ The makes the Man 1920
13. ผลงานชื่อ The Chinese Nightingale 1920
14. ผลงานชื่อ Mine House on The Lahn 1920
15. ผลงานชื่อ Dada wins / 1920

ผลงานของ ฮันส์ อาร์ป (Hans Arp,)

16. ผลงานชื่อ Forest ,1916
17. ผลงานชื่อ Fleur Marteau.1916
18. ผลงานชื่อ Head of Tzara1916
19. ผลงานชื่อ Earth Forms, 1917
20. ผลงานชื่อ Squares Arranged to the laws Chance.1917

ผลงานของ ฟรานซิส พิคาเบีย (Francis Picabia)

21. ผลงานชื่อ Very Rare Picture upon the Earth ,1915
22. ผลงานชื่อ Centimeters. 1918
23. ผลงานชื่อ The Cacobylic Eye.1921
24. ผลงานชื่อ Feather , 1921
25. ผลงานชื่อ Portrait of Mme Robbie be Massot . 1926

ผลงานของ ราอูล ฮอสแมน (Raoul Hausmann)

26. ผลงานชื่อ The Art Critic,1919 -1920
27. ผลงานชื่อ. The Spirit of our Age1919
28. ผลงานชื่อ Dada Siegt 1920
29. ผลงานชื่อ Tatlin at Home .1920
30. ผลงานชื่อ ABCD .1923 - 1924

4.3 นำผลการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดด้านเนื้อหา สื่อและกลวิธีการสร้างสรรค์นำมา
พัฒนาสร้างศิลปะสื่อประสม แสดงถึงสังคมและสภาวะแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย

4.4 สรุปเรียบเรียงผลการศึกษาวเคราะห์และพัฒนาศิลปะลัทธิดาดาเพื่อการพัฒนา ศิลปะสื่อ
ประสม แสดงถึงสังคมและสภาวะแวดล้อมปัจจุบันในรูปแบบของผู้วิจัย.

5. สมมุติฐานในการวิจัย

5.1 แนวคิดของลัทธิดาดา ที่มีแนวคิดในการต่อต้านสังคมในอดีตที่ปฏิบัติมาปฏิเสธความงาม
ศิลปะในอดีต

5.2 เนื้อหา แสดงถึงมนุษย์กับสังคมและเทคโนโลยี

5.3 รูปร่างและ รูปทรง ได้รับอิทธิพลจาก ลัทธิคิวบิสม์

5.4 กลวิธีในการสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลด้านสื่อและกลวิธีจากลักษณะอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันเช่น กลวิธีทางจิตรกรรมและประติมากรรม

6. สรุปผลการศึกษาวิจัย

สรุปผลการศึกษาภาพผลงาน

การสร้างสรรค์ของศิลปิน ลัทธิเต๋าจำนวน 30 ภาพ ในประเด็นที่มาของแนวคิด สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์ และกลวิธีในการสร้างสรรค์

1 ที่มาของแนวคิดด้านเนื้อหา

1.1 เสนอเนื้อหาเพื่อสังคมและต่อต้านศิลปะ จำนวน 30 ชิ้น คิดเป็น 100 %

2 สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์

2.1 รูปร่างรูปทรง

ใช้รูปร่างรูปทรงเรขาคณิตจำนวน 6 ภาพ คิดเป็น 20 %

ใช้รูปร่างรูปทรงธรรมชาติจำนวน 3 ภาพ คิดเป็น 10 %

ใช้รูปร่างรูปทรงสร้างสรรค์จำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

ใช้วัตถุ 3 ภาพ คิดเป็น 10 %

ใช้รูปร่างรูปทรงแบบผสมจำนวน 16 ภาพ คิดเป็น 53.3 %

รูปร่างรูปทรงแบบผสมประกอบด้วย รูปร่างรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงธรรมชาติ รูปทรงสร้างสรรค์ และรูปทรงของวัตถุประกอบกันในภาพเดียวกัน

2.2 การใช้สีในการสร้างสรรค์

สีวรรณะร้อน 23 ภาพคิดเป็น 66.6 %

สีวรรณะเย็น 7 ภาพคิดเป็น 23.3 %

2.3 ลักษณะของสีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

สีจากวัสดุสังเคราะห์จำนวน 23 ภาพคิดเป็น 76.6 %

สีจากวัสดุธรรมชาติจำนวน 7 ภาพคิดเป็น 23.3 %

สีที่ผสมประสานกันทั้งสองลักษณะภายในภาพเดียวกันจำนวน 7 ภาพคิดเป็น 23.3 %

2.4 วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

วัสดุสังเคราะห์จำนวน 17 ภาพคิดเป็น 56.6 %

วัสดุธรรมชาติจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 %

วัตถุสำเร็จรูปจำนวน 2 ภาพคิดเป็น 6.6 %

ใช้วัสดุแบบผสมประสานรวมกันภายในภาพเดียวกันจำนวน 13 ภาพคิดเป็น 43.3 %

มีลักษณะของวัสดุเป็น 2 มิติจำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40.0 %

มีลักษณะของวัสดุเป็น 3 มิติจำนวน 6 ภาพคิดเป็น 20.0 %

มีลักษณะของการผสมประสานของวัสดุ 2 มิติ และ 3 มิติ จำนวน 12 ภาพคิดเป็น 40.0 %

2.5 การใช้พื้นผิวในการสร้างสรรค์

ผิวเรียบจำนวน 16 ภาพ คิดเป็น 53.3 %

ผิวสร้างสรรค์จำนวน 19 ภาพ คิดเป็น 63.3 %

ผิวสะท้อนแสงจำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

ผิวสัมผัสจำนวน 14 ภาพ คิดเป็น 46.6 %

ผิวผสมประสานจำนวน 14 ภาพ คิดเป็น 46.6 %

3. กลวิธีในการสร้างสรรค์

3.1 รูปแบบที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ใช้รูปแบบของจิตรกรรมจำนวน 1 ภาพ คิดเป็น 3.3 %

ใช้รูปแบบของประติมากรรมจำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

ใช้รูปแบบของสื่อประสมจำนวน 27 ภาพ คิดเป็น 90 %

ใช้รูปแบบของจิตรกรรมจำนวน 1 ภาพ คิดเป็น 3.3 %

3.2 เทคนิคการสร้างสรรค์

การระบายสีจำนวน 1 ภาพ คิดเป็น 3.3 %

ภาพปะติดจำนวน 3 ภาพ คิดเป็น 10.0 %

วัสดุประกอบต่อและวัตถุสำเร็จจำนวน 2 ภาพ คิดเป็น 6.6 %

เทคนิคประสมได้แก่ภาพที่มีการใช้เทคนิคประสมกันระหว่างการระบายสี ประติดและวัสดุสำเร็จรูปจำนวน 24 ภาพ คิดเป็น 80.0 %

สรุปผล ของผู้วิจัย มีความเห็นว่าการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินลัทธิดาดาสรุปได้ดังนี้

1. ผลงานมีแนวคิดด้านเนื้อหาในลักษณะของการ ต่อต้านสงคราม สังคมและต่อต้านศิลปะแบบเดิมที่ปฏิบัติกันมา โดยใช้แนวคิดแบบ (Anti – Art)

2. สื่อที่ใช้ในการสร้างสรรค์มี 2 ลักษณะ คือใช้วิธีการแบบผสมประสานรูปร่าง วัสดุ ที่มีสื่อหลายชนิดผสมกันภายในภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็น 2 มิติและ 3 มิติ และมีการใช้วัสดุที่มีลักษณะประเภทเดียวกันเช่น ภาพปะติด ภาพถ่ายประติด เป็นต้น

3. การใช้สี ภาพส่วนใหญ่จะใช้สีในลักษณะวรรณะร้อนแต่จะมีการใช้สีแบบวรรณะเย็นบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

4. ลักษณะของสีที่ใช้ส่วนมากเป็นสีที่ได้จากสีสังเคราะห์เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ ถ้าเป็นวัสดุหรือวัตถุสำเร็จรูปก็จะมีลักษณะเป็นสีสังเคราะห์ จะมีสีที่ได้จากวัสดุธรรมชาติน้อย ถ้ามีก็จะถูกสีระบายทับ

5. การใช้พื้นผิววัสดุในการสร้างสรรค์ จะมีลักษณะพื้นผิวเป็น 2 ประเภท คือผิวเรียบและผิวสัมผัส โดยเฉพาะส่วนใหญ่จะเป็นผิวเรียบได้แก่ภาพที่มีการสร้างศิลปะ โดยใช้การระบายสีและภาพปะติด ส่วนผิวสัมผัสจะมีใช้วัสดุ 2 ลักษณะ คือใช้วัตถุสำเร็จรูปในลักษณะ 3 มิติ ตามแบบ มาเชล ดูซอง และลักษณะการผสมประสานระหว่างผิวเรียบและผิวสัมผัสที่ได้จากพื้นผิวของวัตถุสำเร็จรูป วัสดุทั่วไปที่มีลักษณะ 3 มิติผสมกับการระบายสี เป็นต้น

6. กลวิธีในการสร้างสรรค์ ใช้รูปแบบของการสร้างสรรค์ในลักษณะ การสร้างสรรค์งานศิลปะแบบสื่อประสมเป็นส่วนมาก มีการใช้รูปแบบของจิตรกรรม ประติมากรรม และสื่อประสมเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ศิลปะและเทคนิค การใช้ภาพปะติดและวัสดุสำเร็จรูปผสมกับการระบายสี ทำให้น่าเชื่อว่าผลงานการสร้างสรรคของกลุ่มศิลปินลัทธิดาดาที่ข้าพเจ้าศึกษานั้น มีกลวิธีในการสร้างสรรค์แบบสื่อประสมและอยู่ในข่ายของงานประดิษฐ์ ผสมประสานกับแนวคิดที่ไม่นิยมเลียนแบบธรรมชาติ

7. อภิปรายผล

แนวคิดของลัทธิดาดา

ลัทธิดาดา มีแนวคิดในการแสดงออกโดยการต่อต้านศิลปะในอดีต ลัทธิดาดาถือว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่อิสระในการแสดงออกเหมือนเป็นกฎข้อบังคับที่คับแคบ ทำให้ไม่สามารถบรรยายเหตุการณ์ได้ ดาดาต้องการใช้ศิลปะในรูปแบบต่างๆ เป็นสื่อในการแสดงออก มีแนวทางไปในทาง เยาะเย้ย ถากถาง ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย แม้แต่การเรียกชื่อของกลุ่มก็ปราศจากเหตุผล มีความหมายที่ไร้เดียงสา ในภาษาเชิงประวัติศาสตร์หมายถึง “ม้าโยกเด็กเล่น” ในภาษาเยอรมันหมายถึงอาการของ “การที่ไม่เป็นสาระ” ลัทธิดาดา ต้องการที่จะลบล้างความเชื่อของค่านิยมที่มีแนวคิดที่ว่า ศิลปะต้องเป็นสิ่งสูงส่ง หันมาแสดงออกทางความคิดมากกว่า โดยสร้างผลงานแสดงออกแบบ เยาะเย้ย ถากถาง ประชดประชันความงาม เขาต้องการสร้างสรรงานที่เกิดจากจิตนาการและความฝัน เขาต้องการทำสิ่งใหม่ สิ่งที่ไม่เคยมีใครเคยทำมาก่อน

ลัทธิดาดาได้ประกาศแนวความคิด ซึ่งเปรียบเสมือนแนวทางปฏิบัติของกลุ่มซึ่งถือเป็น ข้อตกลงร่วมกัน ทำให้ผลงานทางจิตรกรรม ประติมากรรม และวรรณกรรม แตกต่างไปจากเดิมทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในรูปของปฏิกิริยาต่อต้านศิลปะแบบเดิมและต่อต้านสังคม ซึ่งสามารถรวบรวมลักษณะเด่นๆของการแสดงออกได้ดังนี้

1) ผลงานแสดงภัยของวัตถุนิยม ด้วยวัตถุนิยมเช่นนำเศษเครื่องจักรกลและ อุปกรณ์ของอุตสาหกรรมอื่น ๆ นำมาปะติดปะต่อกัน สร้างเป็นรูปทรงต่างๆ หรือนำวัตถุสำเร็จรูปมาประกอบกันเป็นประติมากรรม หรือจิตรกรรม เพื่อให้สัมผัสสัจจริง ๆ

2) ผลงานแสดงถึงเจตนาคติในทางลบเพื่อให้เกิดเจตนาคติในทางบวก

3) ผลงานแสดงให้เห็นถึงภัยของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทางอุตสาหกรรม

4) ผลงานแสดงถึงความแปลกใหม่ ที่ไม่มีใครเคยเห็นหรือคาดคิดมาก่อนสะท้อนให้เห็นถึงความเหลวแหลก น่าสะอิดสะเอียนของสังคม

5) ผลงานสร้างความตระหนักตกใจแก่ผู้ดู หยาบโลน ดลกโปกฮา ออกสันขวัญหนี เช่นการแสดงละครประชดประชันสังคม มีผู้แสดงแต่งตัวเป็นชาวอังกฤษอยู่ยงผู้แต่งเครื่องแบบทหารเยอรมนี หรือผู้บรรยาย สร้างความสนใจให้กับผู้ฟังโดยชักปิ่นยิงเล่นขัดจังหวะบางตอน

6) ผลงานส่งเสริมให้ผู้ดูเกิดปัญญา เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพในการดู อันเป็นการแสดงสภาพอันแท้จริงของสังคมสมัยนั้น

ลัทธิดาดามีเป้าหมาย อยู่อยู่ที่การจัดขอบเขตที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของสังคม การพิจารณาจากศีลธรรมเน้นที่ความอิสระเสรีภาพ ซึ่งเป็นแนวคิดของดาดา การสร้างสรรค์ของดาดาเป็นเหมือนกระจกส่องสังคมในการสัมผัสกับสังคมโดยนำเสนอในรูปแบบของภาพถ่ายงานศิลปะและสื่อสำเร็จรูป ฯลฯ แนวทางลัทธิดาดาค่อนข้างสับสน โดยนำไปสู่ทางเลือกอะไรคือความงาม ความน่าเกลียด ความแข็งแกร่ง ความยิ่งใหญ่ และคำตอบที่ได้คือไม่รู้ ขอบเขตของงานก็ไม่แน่นอนในปรัชญา สิ่งสำคัญคือ การค้นพบคุณค่าและความงามในศีลธรรม โดยที่กลุ่มศิลปินลัทธิดาดาถือว่าไร้ค่า ความไม่แน่ชัดและสับสนคือจุดเด่นของลัทธิดาดา

ศิลปินเด่น ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาได้แก่ มาร์เซล ดูชอง เคิร์ท ชวิตเทอร์ส มักซ์ แอร์นส์ท์ อันส์ อาร์ป ฟรานซิส พิกาเบีย ราอูล ฮอสแมน ศิลปินเหล่านี้เป็นผู้ที่มีบทบาทในการสร้างงานศิลปะตามแนวคิดลัทธิดาดา อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นเบื้องต้นในการศึกษา พบว่าศิลปินแต่ละคนต่างมีแนวคิด

ในการทำงานเป็นของตนเอง รับอิทธิพลในการใช้สื่อและการสร้างงานแต่สามารถนำมาพัฒนาผลงานเป็นของตนเอง

1. มาร์เซล ดูซอง เป็นผู้ที่นิยมนำวัตถุสำเร็จรูปมาสร้างเป็นงานศิลปะ ดูซอง มีแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของตนเองว่า “ ศิลปินไม่ควรทำงานให้เหน็ดเหนื่อยมาก ไม่ควรทำตัวดูพระเจ้าผู้มีสรรพอำนาจเพียงแต่นำสิ่งที่มืออยู่แล้วมาดัดแปลงเล็กน้อยก็จะเพียงพอ และนำมาจัดวางในสถานที่ใหม่ ” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาอย่าง เนลสัน กูดแมน ที่ให้แนวคิดในเรื่องการใช้วัตถุเป็นงานศิลปะ ว่าการที่วัตถุจะเปลี่ยนเป็นงานศิลปะได้ ก็ต่อเมื่อมันถูกนำมาเปลี่ยนสถานที่อยู่และสภาพแวดล้อมเพื่อที่วัตถุนั้นจะจะสามารถแสดงความรู้สึกทางสุนทรียของวัตถุได้

จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ ผู้วิจัยสนใจและนำวิธีการใช้วัตถุสำเร็จรูปแบบ มาเซล ดูซอง มาร่วมใช้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อประสม โดยการนำวัสดุและวัตถุสำเร็จรูป ที่ได้จากบรรจุภัณฑ์ เศษวัสดุสำเร็จรูปที่เหลือใช้ เศษเครื่องจักรกล และวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความหมายตามแนวคิดจินตนาการสร้างสรรค์ในงานของ ผู้วิจัยที่มีต่อสภาวะแวดล้อมและสังคม ที่แสดงถึงพิษภัยนำมาใช้ร่วมกับการระบายสี

2. เคิร์ต ชวิตเทอร์ส มีการสร้างงานแบบใช้วัสดุหลายชนิด (สัฟเพเธะ) มาปะปนกันปะติดปะต่อกันเป็นองค์ประกอบใหม่รูปทรงใหม่ ด้วยวิธี คอลลาจ และได้กล่าวถึงแนวคิดตนเองว่า “ ฉันไม่เห็นเหตุผลเลย ว่า ทำไม ตัวรถเมล์ เศษไม้ ลูกบิดประตู สายไฟ ชิ้นส่วนล้อรถ กระดุมและของเก่าในท้องเก็บของ ถึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุสำหรับการสร้างงานจิตรกรรมได้เหมือนกับการระบายสีวัสดุเหล่านี้เข้าชั้นชมเหมือนกัน ” ซึ่งเขาเรียกการทำศิลปะชนิดนี้ว่า (แมร์ซ) เป็นวิธีการรวมเอาวัตถุต่างชนิดกันให้เข้ามาอยู่รวมกัน

วิธีการ “ แมร์ซ ” ของชวิตเทอร์ส โดยใช้วัสดุ 2 มิติ 3 มิติ วิธี คอลลาจ และวัสดุร่วมกับการระบายสี วิธีการดังกล่าวถูกนำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานของ ผู้วิจัย

3. มักซ์ แอร์นส์ มีแนวความคิดที่เกี่ยวกับ คอลลาจและภาพถ่ายปลอม ๆ ที่แอร์นส์ได้ค้นพบ ก็มี ส่วนที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ร่วมกับการสร้างงานศิลปะสื่อประสม ผลงานของมักซ์ แอร์นส์มีความลึกซึ้งดูแปลกประหลาด ทำให้เกิดมโนภาพขึ้นใหม่ เพราะแอร์นส์ถือความไร้เหตุผลเป็นหลักสำคัญที่สุดในการทำ คอลลาจ ก็เพื่อทำลายความเป็นเหตุผล และให้คนดูสงสัยในความเป็นจริง เพื่อให้ผู้ดูเกิดจินตนาการ เขาใช้ภาพถ่ายที่ตัดออกมาจากแมกกาซีนหรือหนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบ เอกสารสิ่งพิมพ์ทั้งหลายนำมาปะติดผสมประสานกับรูปทรงที่ได้จากสังคมเมืองอย่างอิสระเสรี ทำให้ภาพและรูปทรงที่ออกมา มีความเกี่ยวข้องกับสังคมและสภาพแวดล้อม การปะติดรวมกันของแอร์นส์ เป็นการนำวัตถุที่แตกต่างกันนำมาไว้ด้วยกันตามหลักการเชื่อมโยงอย่างเสรีภาพของ ฟรอยด์ แอร์นส์ต้องการสื่อความหมายของกิจกรรมของมนุษย์ในชุมชนและสังคมตามจินตนาการที่ตั้งใจไว้

นับว่า แอร์นส์ มีส่วนเป็นอย่างมากที่ทำให้ผู้วิจัย ตัดสินใจผสมภาพถ่ายและสิ่งพิมพ์ปะติดบนวัตถุสำเร็จรูป เพื่อสื่อแนวคิด ด้วยภาพและรูปทรงที่ผสมประสานกันอยู่ภายในรูปทรงเดียวกัน

4. อาร์ป เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์งานศิลปะ ที่เกิดจากการจินตนาการของรูปร่างรูปทรงที่ได้จากธรรมชาติและชีววิทยานำมาพัฒนาให้เป็นรูปทรงที่บริสุทธิ์ ซึ่ง อาร์ปได้กล่าวถึงแนวคิดตนเองว่า “ ศิลปะของมนุษย์ย่อมนำหัวเราะเยาะ ถ้าหากมันลอกเลียนสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เขาได้นำวิธีการหลายอย่าง

มาใช้ในการแสดงออกตามอุดมการณ์ของเขา เช่น วิธีปะติดด้วยเศษผ้า กระดาษปิดผนัง การนำลวดลาย เงิน และทองมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ

ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ผู้วิจัยได้นำจินตนาการของ อาร์ป และการใช้รูปทรงที่บริสุทธิ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างงานสื่อประสม และผู้วิจัยเองก็ได้นำรูปทรงที่บริสุทธิ์มาใช้ในการสร้างสรรค์เช่นกัน โดยการนำมาผสมผสานกับรูปร่างและรูปทรงของวัตถุ

5. พิกาเบีย เป็นศิลปินผู้หนึ่งที่มีแนวคิดในการสร้างงานศิลปะในแบบต่อต้านศิลปะ ที่ยึดถือตามหลักวิชา เขาได้ต่อต้าน เซซาน ที่มีอิทธิพลในการเป็นแม่แบบในการสร้างงานศิลปะต่อศิลปินรุ่นหลัง พิกาเบียเห็นว่าควรสร้างสรรค์งานตามจินตนาการจากความคิดของเขาเองที่มีต่อสังคมในขณะนั้นงานของพิกาเบียจะเสียดสีสังคมที่เป็นอยู่ในเวลานั้น เขาใช้เครื่องจักรกลมาเป็นสื่อในการนำเสนอแนวเรื่องแบบเยาะเย้ยและเสียดสีสังคม เพราะ พิกาเบีย คิดว่าการเข้ามาของเครื่องจักรกล ทำให้ภาวะของมนุษย์ลดน้อยลง เขาใช้สิ่งที่ยืดหยุ่นเช่น (พลาสติก) คำประพันธ์ที่แตกดัน และภาพของจักรกลนำมาสร้างงานในลักษณะ 2 มิติ 3 มิติ พิกาเบีย กล่าวว่า เขาต้องการสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน แต่สัญลักษณ์ของความใหม่ควรนำมาจากสภาวะแวดล้อมในธรรมชาติ อย่างน้อยที่สุดต้องมาจากบนโลก เขาประทับใจรูปทรงเครื่องจักรกล ซึ่งเขาได้รับอิทธิพลมาจาก ดูชอง

เครื่องจักรกลที่ พิกาเบียนำมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ และวิธีการทำงานของเขา เช่น การใช้สัญลักษณ์ รูปทรงและวัสดุสำเร็จรูปมาผสมรวมกันในงาน จึงมีส่วนผสมประสานอยู่ภายในผลงานการสร้างสรรคของ ผู้วิจัย

6. ราอูล ฮอสแมน มีแนวคิดในการต่อต้านศิลปะ และชนชั้นของคนในสังคมเบอร์ลินในช่วงเวลานั้นที่ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากมนุษย์ด้วยกัน ฮอสแมนได้คิดวิธีการสร้างงานศิลปะเพื่อให้สะท้อนสังคม โดยการนำภาพถ่ายและเอกสารสิ่งพิมพ์ มาประกอบต่อกันเป็นเรื่องราวที่สื่อถึงการเรียกร้องความเป็นจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขาเป็นคนแรกในเบอร์ลินที่คัดค้านกระบวนการนำภาพถ่ายเหตุการณ์ต่าง ๆ ภาพโฆษณา กังไม้ นำมาประกอบรวมกัน ใช้วิธีขีดขีด สร้างความซับซ้อน มีมิติลึกลับ และการแสดงออกของเขามีลักษณะของการยั่ว ก้าวร้าว

แนวคิดของ ราอูล จึงมีบทบาทในการกำหนดแนวคิด ความชัดเจนในการใช้วัสดุต่าง ๆ ความอิสระในการใช้สื่อของ ฮอสแมน นับว่าเป็นศิลปะที่มีเหตุผลในความไร้เหตุผลที่ ข้าพเจ้าประทับใจและนำแนวคิดมาใช้ตามจินตนาการที่ ผู้วิจัยนำเสนอในการสร้างสรรค์ผลงานจากเหตุการณ์ปัจจุบันเช่นกัน

ศิลปินลัทธิดาดาทั้ง 6 คนมีแนวคิดในการ ต่อต้านศิลปะในอดีตที่ผ่านมาไม่เน้นความถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินทั้ง 6 ที่ต้องการสร้างงานศิลปะจากสิ่งที่ต่ำสุดที่สังคมมนุษย์ มองไม่เห็นค่า และขยะแขยง ให้สามารถสื่อถึงความรู้สึกถึงเหตุการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ผลที่ได้คือความตึงเครียดเกี่ยวกับงานศิลปะตามหลักวิชา เพียงแต่มีได้ใช้หลักการหรือกระบวนการวิธีการสร้างงานศิลปะเหมือนที่เคยทำมาในอดีต แต่มีหลักการสร้างงานโดยใช้ส่วนประกอบของสื่อและกลวิธีดังนี้

รูปร่างและรูปทรง มักใช้รูปร่างรูปทรงที่ได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในขณะนั้น เช่นเครื่องจักรกลที่เข้ามามีบทบาทแทนแรงงานมนุษย์ในสังคมขณะนั้น และนำประสบการณ์ที่เคยผ่านมา นำมาผสมผสานกับแนวคิดในแบบ ลัทธิดาดา ดังนั้นรูปร่างและรูปทรงจึงมีลักษณะของ กลุ่ม คิวบิสม์เข้ามาผสมผสาน แต่

เนื้อหาที่แสดงออกเปลี่ยนไปตามสถานการณ์สังคมและอุดมการณ์ ของสมาชิกที่ต้องการแสดงออก การต่อต้านศิลปะอย่างรุนแรงและตรงไปตรงมา โดยใช้รูปร่างของธรรมชาติ รูปร่างรูปทรงแบบคิวบิสม์และนำรูปร่างรูปทรงของเครื่องจักรกลนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน นั้นจากการศึกษาพบว่าศิลปิน ลัทธิดาดาใช้รูปทรงสำเร็จรูป รูปทรงของวัตถุ รูปทรงจักรกล รูปทรงธรรมชาติและรูปทรงชีวิตรูป

การใช้สี นิยมใช้สีที่ได้จากวัสดุสังเคราะห์และการระบายสีทับลงบนวัตถุ จากการนำภาพผลงานของศิลปินจำนวน 30 ภาพ จากศิลปิน 6 คนพบว่าภาพส่วนใหญ่มีสีในแบบวรรณะร้อน แต่ไม่ถึงขั้นที่จะใช้สีแบบรุนแรง มักเป็นสีที่ถูกกระทำให้ลดความสด และสีที่ใช้มักเป็นสีที่มีน้ำหนักที่ใกล้เคียงกันเหมือนสีเดียว จากการศึกษาค้นคว้ามีการใช้สีวรรณะร้อนถึง 23 ภาพ คิดเป็น 76.6 % และสีวรรณะเย็น 7 ภาพ คิดเป็น 23.3 % ลักษณะของสีที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นสีจากวัสดุสังเคราะห์ที่ติดมากับวัสดุและบางส่วนมีการระบายสีทับ

การใช้วัสดุ วัสดุที่มีอยู่ในผลงานการสร้างสรรค์ของ ศิลปินลัทธิดาดามีวิธีการใช้วัสดุที่มีความหลากหลาย เป็นวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมอุตสาหกรรมในขณะนั้น และวัสดุที่มีใช้อยู่ในชีวิตประจำวันของคนในสังคม นำวัสดุเหล่านี้มาประกอบกันใหม่ ตามวิธีการใช้วัสดุของกลุ่มลัทธิดาดา จากการศึกษาค้นคว้าการใช้วัสดุของ ศิลปินกลุ่มลัทธิดาดามีการใช้วัสดุสังเคราะห์หลายประเภท กระดาษสี เงิน ทอง ภาพถ่าย เอกสาร สิ่งพิมพ์ ไม้ โลหะ เศษวัสดุเหลือใช้ ขยะ และวัตถุสำเร็จรูป ลักษณะวัสดุและวัตถุสำเร็จรูปมีทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ ส่วนมากใช้วัสดุแบบผสมผสาน

การใช้พื้นผิว หมายถึงบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสัมผัสแล้วรู้สึกได้ว่า หยาบ ละเอียด มัน ด้าน ขรุขระ เป็นเส้น เป็นจุด พื้นผิวแยกออกเป็น

1. พื้นผิวที่สามารถจับต้องได้เช่น ทราย ไม้ กระดาษทรายและลายของวัสดุชนิดต่าง ๆ เป็นต้น
2. พื้นผิวที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เป็นผิวที่ถูกสร้างขึ้นเมื่อมองดูแล้วรู้สึกว่า หยาบ ละเอียด มัน วาว เป็นต้นในผลงานของ ผู้วิจัยมีลักษณะที่ต้องการใช้พื้นผิวแบบหลายลักษณะ มีการใช้ผิวของวัตถุและพื้นผิวที่สร้างขึ้น เพื่อที่จะสื่อความหมาย ร่องรอยของชีวิตและวัสดุ ที่ได้รับผลจากปัญหาที่เกิดตามสภาพของสาเหตุ ความเสื่อมโทรมของวัสดุ หรือแสดงวัสดุพื้นผิวเฉพาะของวัตถุตามสภาพที่เกิดขึ้นจริงให้อารมณ์ตามความรู้สึกเฉพาะที่ จากการศึกษาศิลปินกลุ่มดาดา พบว่ามีการใช้พื้นผิวบนภาพผลงานมีหลายลักษณะมีทั้ง 2 มิติ 3 มิติ ได้แก่พื้นผิวเรียบไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการสัมผัส รับรู้ได้ด้วยการเห็น พื้นผิวอีกประเภทหนึ่งสามารถสัมผัสความแตกต่าง ความสูงต่ำของวัสดุได้มีการใช้พื้นผิวประเภทเดียวและทั้งสองประเภทร่วมกันในผลงาน

กลวิธีสร้างสรรค์ของมาร์เซล ดูซง

การต่อต้านศิลปะได้เริ่มขึ้นจาก มาร์เซล ดูซง ซึ่งเป็นสมาชิกดาดากลุ่มแรกๆโดยเริ่มต่อต้านศิลปะที่ขึ้นอยู่กับรูปแบบบริสุทธิ์ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเขามีความเห็นว่าการจิตรกรรมบริสุทธิ์ดูเหมือนไม่สามารถแสดงออกหรือแม้แต่บรรยายสิ่งที่ปรากฏในความเปลี่ยนแปลง และเขาเห็นด้วยกับทฤษฎีของฟรอยด์ ดาดาเริ่มต่อต้านคิวบิสม์ซึ่งเป็นการไม่ยอมรับการสืบต่อรูปแบบของ เซซานน์ ถึงแม้จะเป็นจิตรกรรมที่บริสุทธิ์และอิสระซึ่งไม่สามารถแสดงออกทางปัญญาได้เท่ากับดาดา มาร์เซล ดูซง ตัดสินว่างานจิตรกรรมกระทำผิดต่อวิถีทางของชีวิตของ ดูซง และได้ละทิ้งงานจิตรกรรม รอยแปรง ผืนผ้าใบ ท่ามกลางความสำเร็จเพื่อต่อต้านศิลปะ เขาได้กลายมาเป็นวิศวกรหันมาสร้างสรรค์งานด้านวัตถุสำเร็จรูป

เขากล่าวว่า ในแง่วัตถุสำเร็จรูปว่าศิลปินไม่ควรต้องทำงานให้เหน็ดเหนื่อยมาก ไม่ควรทำตัวดูพระเจ้าผู้สร้างสรรค์อำนาจเพียงแต่นำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงเล็กน้อยก็น่าจะเพียงพอเช่น ผลงาน Fontaine (1917) เพียงแต่นำโถปัสสาวะชายมาเอียง 180 องศา หรือการนำแอลกอฮอล์ยานมาขันติดกับโต๊ะในครัวก็

ได้ผลงานชื่อ Bicycle Wheel (1913) บางทีไม่ต้องเปลี่ยนอะไรเลยเพียงแต่นำวัตถุนั้นมาแสดงแล้วเปลี่ยนชื่อก็สามารถแปรสารของมันได้ เช่น ผ้าคลุมพรมที่ติด กลายเป็น Pliant.. de voyage (1916) และพลั่วตักหิมะ กลายเป็นผลงานชื่อ In advance of broken arm (1915) หรือเปลี่ยนผลงานให้เข้าไปอยู่ในพิพธิภยันต์ เช่นหัวในผลงานชื่อ Le Peine (1916) ซึ่งผลงานดูเหมือนเล่นๆ ขี้เกียจ ไร้ซึ่งฝีมือ แต่แฝงด้วยความคิดที่มีการไตร่ตรองทางปัญญาที่น่าสนใจ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการสร้างงานศิลปะที่ไม่คำนึงถึงรสนิยมดี – เลว เพราะต้องการทำให้ศิลปะรู้สึกแห้ง ไม่ให้มีอารมณ์ทางสุนทรีย์ และไม่ต้องการให้ศิลปะของเขามีลักษณะเป็น การค้า พยายามแสดงการทำลายแนวคิดแบบประเพณี ที่เกี่ยวกับการสร้างงานจิตรกรรมประติมากรรม โดยยกเลิกเส้นแบ่งแขนงนี้ และเสียดสีความนิยมเรื่องเครื่องจักร และการใช้วัตถุสำเร็จรูป เขายังใช้วิธีการและ ประโยคที่ท้าทาย ยั่วโทสะชนชั้นกลาง โดยการเติมหมวดให้กับโมนาลิซ่า สร้างความอึดใจให้กับวงการ ศิลปะ ในปารีสและนิวยอร์ก ซึ่งเป็นการต่อต้านศิลปะชั้นสูง นอกจากนั้นยังเสนอรูปแบบของตัวอักษรที่มีรูปร่างและขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกันเพื่อให้ดูผิดปกติและเร้าใจในการจัดพิมพ์ วารสารคาตาที่มีโฉมหน้าแปลกๆ โดยจัดคอลัมน์ให้แปลกไปจากเดิม การทำคอลัมน์โดยการนำวัตถุของใช้ประจำวัน เช่นไม้ขีดไฟ ไม้จิ้มฟัน สายวัดตัว มาเป็นองค์ประกอบภายในและท้าทายจิตรกรรม ประติมากรรม แนวประเพณี

กลวิธีสร้างสรรค์ของ เคิร์ท ชวิตแทร์ส

เป็นจิตรกรชาวเยอรมัน ศึกษาศิลปะในสถาบันสอนศิลปะแห่ง เดรสเดน 10 ปี เรียนรู้ทฤษฎีและ กลวิธีตามแบบแผนเป็นอย่างดีและตลอดชีวิตเขาเขียนภาพเหมือนเพื่อการดำรงชีพ เขาเริ่มเขียนภาพแบบ นามธรรมในปี 1918 และในปีถัดมาก็เริ่มสร้างสรรค์ศิลปะภาพปะติดโดยมีคำว่า แมร์ซ แนวคิดในการสร้าง สรรค์งานของ เคิร์ท ชวิตแทร์ส เป็นแนวคิดที่มีกระบวนการในการที่จะสร้างงานศิลปะโดยที่ เขาจะต้องรวบรวมความคิด ความรู้สึก สารทุกอย่างอย่างรวมทั้งจังหวะของ เส้น สี รูปทรงที่ต้องประกอบกัน ความคิดของผู้ สร้างจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของภาพ เนื่องจากภาพไม่สามารถใช้คำพูดได้มากเท่ากับภาษา การทดลอง สร้างงานศิลปะเท่านั้น จะสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ วัสดุและการสร้างสรรค์ในการสร้างภาพ สิ่งที่มีเสียไม่ได้ก็คือสาระของภาพ เพราะมันเป็นคุณค่าระหว่างการสร้างงานให้ตรงกับความคิดของผู้สร้างงานศิลปะ เขา ไม่สนใจที่จะลอกเลียนแบบธรรมชาติ

จากความรู้และประสบการณ์ที่มีมากมายในตัวเอง สามารถที่จะสรุปความคิดความต้องการ ในการแสดงออกมาในภาพ เขามีวิธีการใช้วัสดุที่ต่างชนิดกันมาจัดวางรวมกันได้อย่างมีเหตุผล ในอดีตที่ผ่านมา ชวิตแทร์สสร้างงานศิลปะตามทฤษฎี แต่มันไม่บรรลุความต้องการมันเป็นการลอกเลียนแบบ มันไม่ใช่หน ทางที่จะแสดงออกในการต่อสู้กับความคิดในการสร้างศิลปะ ของเขาและอาจทำให้งานของเขาหมดคุณค่า เพราะศิลปะในความคิดของเขามันเป็นสิ่งที่สูงส่งดูเทพเจ้า มันเป็นความงามที่อยู่ภายใน คุณค่าศิลปะบอกได้ ถึงความคิด ชวิตแทร์สได้นำเอาวัตถุที่ไม่มีค่า และหมดประโยชน์แล้ว เช่นไม้ ผ้ากระสอบ ตู้รถไฟ ตู้รถเมล์ กระดาษหนังสือพิมพ์ มันเป็นวัสดุที่ต่างชนิดกัน นำมาเป็นส่วนประกอบภายในภาพ

เขาเริ่มสร้างงานภาพปะติดชิ้นหนึ่งมีคำว่า (แมร์ซ) ซึ่งตัดมาจากคำว่า " Kommerz und Privat Bank " แล้วตัดคำว่า (Merz) นำมาใช้ในงานศิลปะ ซึ่งคำนี้ไม่มีความหมายอะไรเป็นพิเศษ ซึ่งเขาได้ ประกาศให้คนทั่วไปรู้ว่า แมร์ซ เกิดจากการจัดวางศิลปะ เป็นมุมมองแทน ภาษา แมร์ซสร้างขึ้นจากความคิด สร้างสรรค์ของเขามันเกิดขึ้นจากการใช้วัสดุที่อิสระทุกสิ่งนำมาประกอบต่อกัน เป้าหมายก็เพื่อรวมกันระหว่าง สิ่งที่เป็นศิลปะและไม่ใช้ศิลปะ ผลงานของเขาจึงเป็นผลงานที่เกิดจาก สัพเพเหระที่ถูกทิ้งขว้างมาทำให้งาม โดยใช้วิธี แมร์ซ ความอิสระของการจัดวาง ที่ไม่อยู่ในวงจำกัด และต้องสามารถสร้างให้เป็นภาพได้ ตาม

แนวความคิดที่ต้องการ โดยใช้วิธีสร้างภาพปะติด จากวัสดุต่างชนิดต่างๆ และนำความประทับใจในวิธีการทำงานของ ปิคาสโซ มาใช้ในการสร้างงานศิลปะ สำหรับเขาแล้วการสร้างงานเลียนแบบธรรมชาติมิใช่สิ่งสำคัญเท่ากับการใช้วัสดุในธรรมชาติที่มีรูปแบบ รูปทรงมากมายสวยงามนำมาใช้สร้างงานศิลปะ

ในปี 1920 ซวิตเทอร์ส ได้สร้างแม็กซ์ในบ้านของเขา ที่แอนโนเวอร์ โดยใช้วัสดุมาต่อประกอบภายในบ้าน ผลงานนี้ถูกกระเปิดทำลายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาได้สร้างขึ้นใหม่ในประเทศนอร์เวย์ และในประเทศอังกฤษ โดยได้รับเงินทุน จากพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ นิวยอร์ก ผลงานของ ซวิตเทอร์ส ได้ถูกนำไปแสดงทั้งในเยอรมนี สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ เป็นต้น

กลวิธีสร้างสรรค์ของ มักซ์ แอร์นส์ท

มักซ์ แอร์นส์ท ถือว่าความไร้เหตุผลเป็นหลักสำคัญที่สุดในการทำคอลลาจ ความต้องการที่จะทำลายความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้คนสงสัยในความเป็นจริงที่เห็นด้วยตาและเพื่อกระตุ้นให้คนดูคิดนึกไปไกลกับสิ่งที่เห็นในงานจิตรกรรม ซึ่งผิดกับพวก คิวบิสม์ที่เน้นความสมจริง เหตุผลทางสุนทรียศาสตร์ เขาใช้เฉพาะภาพถ่าย ตัดออกมาจากแมกกาซีน หรือหนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบโดยนำภาพ วัตถุ ที่มีความแตกต่างกันมาไว้ด้วยกันตามหลักการเชื่อมโยงอย่างเสรีของฟรอยด์ในระยะหลัง คอลลาจของ แอร์นส์ทเป็นคอลลาจที่ไม่ได้ใช้ กาว ซึ่งเขาหมายถึงว่าเขาไม่ได้ใช้ภาพตัดต่อนำมาปะติด ต่อกันอย่างที่ศิลปินส่วนใหญ่ทำกัน คอลลาจของเขามีไม่ใช้ภาพที่ใช้กาว ส่วนใหญ่เป็นการประยุกต์วิธีการมาใช้ในการวาดภาพสีน้ำมันแทน เช่นภาพ "L? Elephant Celebes (ช้างเซเลเบส 1921) ซึ่งเป็นจิตรกรรมที่มีผู้กล่าวถึงมากรูปทรงมีลักษณะเหมือนช้าง เขาได้มาจากภาพถ่าย ถึงเก็บข้าวโพดในชูดาน ซึ่งเขาบังเอิญได้จาก วารสารทางมนุษยวิทยา ส่วนชื่อได้จากเนื้อเพลงที่เขาร้องตอนเด็ก รูปทรงของช้างที่มีรูปร่างประหลาดมีหางเหมือนท่อน้ำ ลำตัวเหมือนหม้อหุงต้มที่มีฝาปิดเปิดได้ สภาพแวดล้อมแปลกๆมีรูปผู้หญิงเปลือยที่ไม่มีหัว เสาสี่เหลี่ยมที่มีส่วนสีแดงยื่นออกมาคล้ายอวัยวะเพศชาย บนท้องฟ้ามีปลาหลายตัวว่ายอยู่ และมีปล่องเรือกลไฟพ่นควัน ทำให้ผู้ดูตีความความไปได้หลายทาง เช่น สงคราม ซึ่งนิยมสร้างงานจิตรกรรมให้กระตุ้นจินตนาการ ทำให้ภาพของตนมองได้หลายนัยหลายความหมาย

แอร์นส์ท ได้ค้นพบวิชาการฝน หรือที่เรียกว่า ฟรอตตาจ Frottage ซึ่งเกิดจากการสร้างภาพหลอนจากร่องและตัวของวัตถุ โดยการฝนเพื่อให้เกิดจินตนาการ รูปร่างที่แปลกประหลาด ซ้อนทับกัน ภาพลางๆที่เกิดขึ้นจากการฝนวัตถุภายนอก คือสิ่งที่กระตุ้นจิตสำนึกที่ซ่อนอยู่ภายในตัวศิลปินให้เกิดจินตนาการอย่างอิสระ

กลวิธีสร้างสรรค์ของ อาร์ป

อาร์ปได้นำวิธีการ คอลลาจและรูปแบบการสร้างศิลปะตามแบบของคิวบิสม์ มาใช้ในการสร้างงานศิลปะของเขา ในปี 1919 มีการทำรูปแบบของคิวบิสม์นำมาผสมกับเส้นโค้ง สร้างรูปทรงกึ่งธรรมชาติ เขาสนใจศิลปะในแบบที่มีชีวิต ที่เกาะเกี่ยวกันไว้ มีพื้นฐานมาจากแบบนุโว (แบบไบโอโมอร์ฟิส) เขาได้รับอิทธิพลมาจากพวกศิลปินดาดา เพราะกลุ่มศิลปินดาดาเห็นว่า คิวบิสม์แสดงให้เห็นสภาพอิสระภายนอก แต่พวกดาดาต้องการแสดงออกถึงความรู้สึกภายใน (เพื่อฝัน) การสร้างสรรค์กลับมาสุนทรีย์ อาร์ปได้รับการพัฒนารูปแบบแนวคิดทางกวีนิพนธ์และภาษา สามารถปลุกเร้าทั้งภายนอกและภายในของอวัยวะ และชีวะให้เข้าสู่มนุษย์แนวใหม่ ซึ่งเราสามารถพูดถึงอาร์ปในลักษณะของพวกต่อต้านศิลปะ และยังคงมีร่องรอยของคิวบิสม์

เนื่องจากการฝึกฝนมาในระยะแรก อาร์ปเป็นศิลปินที่เกิดในซูริค ร่วมก่อตั้งดาดา ร่วมกับใช้ศิลปะเป็นกบฏต่อต้านในทุกสิ่งที่เป็นของในอดีต ความคิดทางการเมืองต่อต้านการปกครอง

อาร์ป เป็นคนสำคัญของดาดา เขาเขียนบทกวีทำจิตรกรรมและประติมากรรม ตามอุดมการณ์ของดาดาเต็มที เขาเริ่มค้นหาสิ่งใหม่ในรูปทรงที่บริสุทธิ์ โดยนำแผ่นไม้ เลื่อย เป็นรูปร่างรูปทรงต่างๆ นำมาระบายสีและประกอบต่อ นำแผ่นไม้ โลหะ เข้าประกอบร่วมกันโดยเพิ่มจังหวะของการจัดวาง สัดส่วนของรูปร่างและรูปทรง ซึ่งได้จากแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติและสิ่งมีชีวิต เช่นรูปร่างจากใบไม้และสัตว์จุดมุ่งหมายของ อาร์ปก็คือ สร้างรูปลักษณ์ บางครั้งรูปร่างรูปทรงเหล่านั้นก็เกิดอย่างอิสระ คล้ายคลึงกับสภาพธรรมชาติ เขาเองไม่พยายามเลียนแบบธรรมชาติเหมือนถอดพิมพ์ แต่พยายามสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ให้มีชีวิต อาร์ปได้กล่าวไว้ในหนังสือ (Masters of Modern Art 1954 P.4 เขียนโดย Alfred H. Barr Jr.) ตั้งแนวคิดของเขาในการสร้างงานศิลปะว่า “ศิลปะเกิดขึ้นโดยมนุษย์” คล้ายกับผลไม้ที่เกิดจากต้น ดุจดั่งเด็กที่คลอดจากครรภ์มารดา ผลไม้ย่อมกำหนดตัวมันเองแน่นอนมันไม่สามารถเป็นรูปทรงแบบโป่งได้ ศิลปะของมนุษย์ย่อมนำหัวเราะเยาะ ถ้าหากยังมาลอกเลียนแบบต่างๆ ที่ปรากฏในธรรมชาติ ข้าพเจ้ารักธรรมชาติแต่ไม่ได้มีหน้าที่ทำแทนมัน ในช่วงปี 1915 – 1916 อาร์นส์ท ได้นำวิธีประติมากรรมมาใช้ โดยเขานำ เศษผ้า กระดาษปิดฝาผนังที่มีลวดลายเงินและทองมาใช้ จากวิธีการของ มองเดรียก ภายหลังได้เข้าร่วมกับเดอส์ไตล์ ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นสมาชิกกลุ่มดาดา

กลวิธีสร้างสรรค์ของ ฟรานซิส พิคาเบีย

ฟรานซิส พิคาเบียเป็นศิลปินกลุ่มดาดารุ่นแรกๆ ที่ต่อต้านศิลปะแบบเก่า เขาได้พยายามที่จะออกจากกฎเกณฑ์ของงานจิตรกรรม ซึ่งเขาได้เคยศึกษามาก่อนเงื่อนไขต่างๆ เป็นตัวบังคับในการทำศิลปะตลอดมา เขาต่อต้านศิลปะแบบคิวบิสม์และศิลปะที่บริสุทธิ์ เขาไม่ต้องการสืบต่อจากรูปแบบของ เซซานน์ แต่ผลงานของเขาในปี 1920 ชื่อ Portrait of Cezanne เป็นผลงานที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเสียดสีคิวบิสม์ ในภาพจะมีสิ่งถูก สตราฟไฟไว้ในรูปไม่เพียงแค่มิ้นประมาทแต่ภาพวาดของ เซซานน์ ที่ทำให้เขาตกเป็นทนายทของจิตรกรรมแบบโบราณ พิคาเบีย ต้องการสิ่งใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เขาต้องการศิลปะที่มีสร้างขึ้นจากความฝัน

ผลงานช่วงแรกของ พิคาเบีย เป็นผลงานที่เกิดหลังจากที่เขากลับมาจากงาน Armory Show เขาแสดงออกโดยใช้ภาษาสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งภาพจะแสดงถึงอวัยวะที่เกี่ยวข้องเพศชาย-หญิง โดยใช้ขดลวด และปลั๊กไฟเสียบ และก่อให้เกิดภาพต้นแบบสำหรับผลงานในระยะหลังต่อมา ภาพเครื่องจักรของ พิคาเบีย มาประสบความสำเร็จในช่วงปี 1965 จากภาพชุดของภาพเหมือนวัตถุ วาดจากวัสดุเดียวโดยใช้เทคนิคการวาดให้วัสดุคล้ายลักษณะเดิม แสดงสิ่งที่แปลกเกี่ยวกับสังคมของวัสดุนั้นออกมา ภาพที่ดีที่สุดได้แก่ภาพคือภาพเหมือน นักถ่ายภาพยูคบุกเบิกและพ่อค้า ซึ่งภาพแสดงออกมีลักษณะเป็นกลองพับได้ชื่อภาพ Ici, C'est Ici Sstieglitz 1915 ซึ่งเขียนด้วยปากกา หมึกดำ ลักษณะคล้ายภาพแคตาล็อกโฆษณา แต่ดูใกล้ๆ เรา จะรู้สึกแตกต่างจากภาพโฆษณา เพราะเป็นภาพที่แสดงออกด้วยมือ ซึ่งต่างจากภาพโฆษณาทั่วไป และยังคงเป็นแบบของคิวบิสม์ ในปี 1915 – 1917 เขาสามารถสร้างภาพเครื่องจักรได้สมบูรณ์ที่สุดดูสว่าง ภาพ Paroxysme De La Douleur 1915 พารอกซึม เดอ ลาตูเลอร หมายถึง ประสบการณ์ของมนุษย์ที่โหมเหียง อีกภาพเป็นการเล่นสี ชื่อภาพ Meachine Tournez Vite 1916-1917 ซึ่งในภาพเครื่องจักรกำลังหมุน เฟืองตัวใหญ่กับเฟืองตัวเล็กกำลังทำงาน จากภาพทั้งหมดที่ผ่านมาเป็นการนำเอาเครื่องจักรมาใช้เกี่ยรทำเป็นเพศ

ผสมระหว่างหญิง-ชายในแบบเดียวกันกับ ดูของในช่วงปี 1912 ในลักษณะของการเย็บพันในสภาวะที่จักรกลเข้ามามีส่วนในสังคมและจะพบมากในงานของ พิคาเบีย ในภาพจิตรกรรมแบบต่อต้าน

ระหว่างปี 1918 – 1922 เขาอยู่ในระหว่างไม่แน่นอนรูปแบบไม่พัฒนาต่อความสำเร็จของเขาในช่วงนั้นทำให้เขาสร้างผลงานนานครั้งและหันเหแนวคิดไปสู่การเขียนภาพเหมือนโดยเลิกการทำงานตามแนวกลุ่มศิลปินดาดา และไม่เข้ากับกลุ่ม เซอเรียลลิสม์

กลวิธีสร้างสรรค์ของ ราอูล ฮอสแมน

ราอูล ฮอสแมน เป็นศิลปินกลุ่มดาดาในเยอรมันมีวิธีการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อภาษาโดยการนำภาษาและภาพถ่ายประกอบที่ประดิษฐ์ขึ้นจากการรวมตัวระหว่างเนื้อหา สื่อวัสดุและข้อความที่ไม่เสมอภาค ช่องว่างของสังคมและเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นบวกกับความรู้สึกที่มีอยู่ภายในใจนำมารวมกันแสดงออกมาเป็นภาพผลงานศิลปะและเขาเชื่อว่าพลังแห่งการโฆษณาจะสามารถเป็นสื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มดาดาต้องการวิธีการสร้างศิลปะวิธีนี้เรียกว่า Photomontage ฮอสแมนอธิบายถึงเทคนิคในการนำภาพถ่ายสิ่งพิมพ์มาสร้างภาพปะติด มันแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน โดยผ่านตัวหนังสือ ภาพถ่ายและโฆษณา เขาต้องทำสิ่งที่ใหม่ต่างกับหนังสือและการโฆษณา โดยการนำ ภาพถ่ายปะติด กิ่งไม้ และอื่นๆมาวางรวมกัน เพื่อให้เกิดแนวคิดในการสร้างงาน ต่อเติม เขียน ตัดต่อทิ้งไปตามที่ต้องการ อะไรก็ตาม ที่มองดูแล้วถูกต้องเรานำมาประกอบรวมกันให้ดูเป็นสิ่งที่ใหม่และประหลาด จุดมุ่งหมายเหล่านี้เราเรียกว่าภาพประกอบหลายภาพ ซึ่งความคิดความงามเป็นไปในลักษณะหยาบโลน ยั่วเย้าประโยชน์อะไร ไม่ต้องมีกระบวนการ ข้างในแสดงถึง ลัทธิฟิวเจอร์ลิสม์และดาดา ที่มีการเคลื่อนไหว การจัดตัวพิมพ์ วลี ตัวสะกด ให้มีความแตกต่างกันออกไป

ในการสร้างภาพถ่ายปะติดนั้น ฮอสแมนใช้พฤติกรรมที่หาว่าหาญตามความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม สังคม มีมุมมองแตกต่างกันหลายระดับ มีความรุนแรงและซับซ้อน ปราศจากเหตุผลมีทั้งสี - ขาว - ดำมารวมกันในภาพมีมิติที่ขรุขระไม่เรียบ มองดูลึกลับจัดแสงไวด้านหน้า ในภาพสามารถบอกจุดมุ่งหมายให้เข้าใจได้ง่าย ใช้วิธีขูดขีด ถ่ายทอดความรู้สึกที่เป็นกลาง แต่มีความหยาบหรืออยู่ในตัว การสร้างภาพแต่ละครั้งจะสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากกว่าในอดีต

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวความคิดสื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดาจำนวน 6 คน ในประเด็น แนวคิดด้านเนื้อหา รูปทรง และรูปทรง สื่อและกลวิธี จากการศึกษพบว่า กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา มีแนวคิดในการต่อต้านสงครามและกฎเกณฑ์ของสังคมในเรื่องของการเอาเปรียบของชนชั้น ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเรียกร้อง เพื่อแสดงออกทางความคิดเช่น การแสดงละคร การแสดงออกทางวรรณกรรม กวี เสียงเพลง ผลงานศิลปะกรรม และที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาอีกคือการแสดงออกทางด้านศิลปกรรมทางด้านจิตรกรรมการใช้สื่อในการแสดงออก ซึ่งมีศิลปินสมาชิกในกลุ่มลัทธิดาดาหลายคน ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานทั้งทางด้านจิตรกรรม จิตรกรรมสื่อประสม และประติมากรรมที่สร้างขึ้นด้วยวัตถุสำเร็จรูป มีการใช้สื่อและกลวิธีที่ดูแปลกมีลักษณะผลงานในรูปแบบที่ แตกต่าง ประชดประชัน เยาะเย้ย ถากถาง และพยายามลบล้างความเป็นสุนทรียศาสตร์ในงานศิลปะแบบเดิม ใช้หลักการสร้างงานให้ดูไร้สาระ เพื่อสื่อให้ดูว่ามนุษย์บางกลุ่มทำในเรื่องที่ไร้สาระ เป็นการเรียกร้องหรือกระตุ้นเตือนให้เห็นความไร้สาระ เพื่อที่จะสร้างความมีสาระ นี่คือนิยามของ กลุ่มศิลปินลัทธิดาดา ที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติตาม สมาชิกทุกคนเชื่อ

ว่าความมีเหตุผล ความมีศีลธรรม ความดีงามไม่สามารถแก้ปัญหาสงครามและความเสื่อมโทรมของสังคม จึงหันมาทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามและนำเสนอสิ่งที่ไร้สาระ เพื่อกระตุ้นเตือนให้มองเห็นสิ่งที่มีความจริงที่เกิดขึ้น

ศิลปะแบบ กลุ่มสมาชิกลัทธิดาดา เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ แสดงความงามที่ความคิดมิได้มีการแสดงออกเพื่อความงามที่มีค่าในการชื่นชมและบันเทิง ผลงานนำเสนอในสิ่งที่ตรงกันข้าม กล้าที่จะแสดงความขัดแย้ง ประชดประชัน เสนอข้อเท็จจริง นอกจากนี้ศิลปะแบบลัทธิดาดายังส่งผลทางด้านความคิด การใช้สื่อและกลวิธีไปสู่ศิลปินในยุคหลังศิลปะสมัยใหม่ (Post – Modernism) ศิลปินต่างไม่ยึดถือทฤษฎีและกระบวนแบบที่ผ่านมากลับพัฒนารูปแบบการแสดงออกทางศิลปะออกไปไกล มีอิสระเสรีภาพทางความคิด หันไปสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีการสนองตอบทางปัญญามุ่งเน้นศิลปะที่การเห็นและปรับเปลี่ยนไปสู่ปัญญาไม่เน้นความงามตามธรรมชาติ ซึ่งผลกระทบต่องานศิลปะรูปแบบเดิมในอดีตที่ผ่านมาจากนั้นยังต่อต้านศิลปะที่เน้นสาระประโยชน์ ปฏิเสธที่จะไม่สนใจประเพณีระเบียบแบบแผน พิพธิภรณ์ที่บ้านแม่แต่ระบุกิจศิลปะอาจเกิดขึ้นได้ในทุกที่แม้กับร่างกายมนุษย์ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป เทคนิควิธีการแสดงออกทางศิลปะแปลกใหม่เสริมสร้างทางปัญญาเกิดขึ้น โดยที่ศิลปินไม่ต้องมีพื้นฐานในการวาดภาพมากนักและไม่ต้องเกี่ยวข้องกับพื้นฐานทางศิลปะ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในทันทีทันใด ในอดีตที่ผ่านมาลัทธิดาดาถือว่าเป็นต้นกำเนิดทางความคิด การใช้สื่อและกลวิธีที่ท้าทายกล้าที่จะปฏิเสธและต่อต้านศิลปะในอดีต จนเป็นจุดในการเปลี่ยนแปลงขบวนการในการสร้างศิลปะและนำไปสู่การสร้างสรรค์งานในยุคหลัง ๆ ต่อมา

การใช้สื่อและกลวิธีในการสร้างสรรค์ของศิลปินกลุ่มนี้ โดยการนำของ ทริสตัน ซารา ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มมีศิลปินเด่น ๆ อยู่หลายคนซึ่งผู้วิจัยได้เลือกนำมาศึกษาได้แก่ มาร์เซล ดูซง เคิร์ท สวิตแตรัส มักซ์ แอร์นส์ท ฮัน อาร์ป ฟรานซิส พิคาเบียและราอูล ฮอสแมน บุคคลเหล่านี้มีการใช้สื่อและกระบวนวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานได้เป็นอย่างดีสามารถเป็นตัวอย่างพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำมาศึกษา ผลที่ได้จากการศึกษาภาพผลงาน ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้นำมาสร้างสรรค์พัฒนาเป็นผลงานศิลปะสื่อประสม ผู้วิจัยได้สรุปไว้ในบทวิเคราะห์และได้นำกระบวนการศึกษาที่ได้ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสื่อและกลวิธีนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบเฉพาะตัว โดยแบ่งการทำงานออกเป็น 4 กลุ่มรวมจำนวนภาพผลงาน 18 ชิ้นเพื่อที่จะได้ให้เห็นถึงการพัฒนาและการทดลองค้นคว้าสื่อและกลวิธีอย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยเรียกกลวิธีในการสร้างสรรค์งานในชุดสุดท้ายของการพัฒนานี้ว่า “ ประติมากรรมสื่อประสม ” ผู้วิจัยมีความภาคภูมิใจในการสร้างสรรค์เป็นความสำเร็จส่วนหนึ่งที่ยังรอการพัฒนาต่อไปอีกในอนาคต

ในความจริงแล้วการศึกษาผลงานและประวัติ ศิลปินกลุ่มลัทธิดาดา นั้นยังต้องมีการพัฒนาศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในทางลึก ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังมีอีกมากแต่ผู้วิจัยเลือกเฉพาะส่วนความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในประเด็นที่ตั้งไว้ และจะเลือกเฉพาะบุคคล ผลงานที่มีกลวิธีแบบสื่อประสมนำมาใช้เป็นข้อมูล ถ้าจะให้ดีแล้วจะต้องมีเวลาที่จะศึกษามากในข้อมูลเฉพาะศิลปินแต่ละคนมากพอ อีกทั้งยังควรเลือกศิลปินท่านใดท่านหนึ่งจะสามารถทำการวิจัยได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะมีผู้มาศึกษาและยังมีศิลปินที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับลัทธิดาดาที่สำคัญ เช่น จอร์จ กรอสส์ ซึ่งเป็นศิลปินที่สร้างผลงานในแนวจิตรกรรมที่ดูมีพลังและเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของลัทธิดาดาในเยอรมนีที่น่าศึกษาเป็นกรณีตัวอย่าง

ผลของการสร้างสรรค์และพัฒนา ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจการใช้สื่อและกลวิธีกล้าที่จะนำเสนอค้นคว้าทดลองสร้างสิ่งที่แปลกใหม่ที่เกิดจากการจินตนาการของผู้วิจัยให้เป็นจริง คือสร้างความเป็นจริงในความไม่จริง ที่ผู้วิจัยใช้เป็นสื่อในการแสดงออกและพัฒนาเป็นผลงาน ประติมากรรมสื่อประสมที่สื่อถึง “ วิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ”

บรรณานุกรม

- โกสุม สายใจ. (2540). *สีและการใช้สี*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2528). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก*. กรุงเทพฯ : คาร์เดียน
- ชลูด นิยมเสมอ. (2534). *องค์ประกอบศิลปะ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวี รัชนิกร. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. สุวัฒน์ ชะตางาม. เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ Art House. ถ. สุรนารายณ์
อ. เมือง จ. นครราชสีมา. 2543.
- ราล์ฟ ฟาบริ. (2536). *ทฤษฎีสี = color : A Complete Guide for Artists*. สมเกียรติ ตั้งนโม แปล.
กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). *ศิลปะร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ปริ้นติ้งกรุ๊ป.
- , (2535). *ทัศนศิลป์สมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- , (2536). *ทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- , (2537). *มนุษย์กับความงาม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สงวน รอดบุญ. (2533). *ลัทธิและสกุลช่าง ศิลปะตะวันตก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- สุชาติ เกาทอง. (2536). *หลักการทัศนศิลป์กรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ : นานักขร.
- , เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สุวัฒน์ ชะตางาม เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัยบูรพา
มกราคม 2542. เวลา 10.00 น.
- สดชื่น ชัยประสาธน์ (2532). *การตีความเป็นจริงในกวีนิพนธ์และจิตรกรรมและจิตรกรรมเซอร์เรียลิสต์ใน
ฝรั่งเศส. ค.ศ. 1919 – 1969*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ ปริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- สมพร รอดบุญ. (2525). *การแสดงประติมากรรม*. ของกลุ่มประติมากรไทย.ครั้งที่2.
กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์
- อารี สุทธิพันธุ์. (2528). *ศิลปะนิยม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กระดาศา.
- Britt David. (1989). *MODERN ART*. London : Thames and Hudson Ltd.
- Clay Jean. (1978). *MODERN ART 1890 - 1918*. London : Octopus Books Limited.
- Glance Walter 'd. (1989). *ART of our Century the chronicle of Western Art 1900 to
The Present*. New York : Prentice hall Press Edition.
- Read , Herbert. (1965). *The Book of Art*. Modern Art From Fauvism Abstract
Expression. : New York : Grolier incorporated.
- Richter Hans. (1997). *Dada Art and Anti – Art*. London : Thames and Hudson Ltd.
- Rubin William S. (1968). *Dada Surrealism and Their Heritage*. New York : Museum of Modern
Art.
- Seitz , William C. (1961). *The Art of Assemblage*. New York : Museum of Modern Art.
- Waldman Diane. (1992). *Collage; Assemblage; and the Found Object*. London : Phaidon
Press Limited.
- Wather F. Ingo. (1998). *Art of the 20Th Century*, Germany : Benedikt Taschen Verlag
Gmb H Hohenzollernring 53.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายสุวัฒน์ ชะตางาม
เกิด	วันที่ 20 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2499
สถานที่เกิด	สถานพยาบาล หมอทองหลัว จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล นครราชสีมา ถ.สุนทรายณ์ อ. เมือง จ. นครราชสีมา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เป็นข้าราชการครูในตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าแผนกปติมากรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา อ. เมือง จ. นครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนชลราษฎรบำรุง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2518	ประกาศนียบัตรประโยควิชาชีพศิลปหัตถกรรม (ปวช.)
พ.ศ. 2520	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เอกประติมากรรม จากวิทยาลัยเพาะช่าง กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2526	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ) วิชาเอกศิลปศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางแสน อ.เมือง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2544	ศิลปการมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม) ทัศนศิลป์ : ศิลปสมัยใหม่ .จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ